

Vaalan kunnan tilinpäätös ja toimintakertomus 2025

SISÄLLYSLUETTELO

Kansikuva Valto Savolainen

1. TOIMINTAKERTOMUS.....	5
1.1 Kunnanjohtajan katsaus	5
1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	7
1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	11
1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa.....	15
1.5. Kunnanjohtajan arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	17
1.6. Kunnan henkilöstö 31.12.2025	18
1.7. Luottamuselinten toiminta.....	21
1.8. Muut ei-taloudelliset asiat.....	26
1.9. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista.....	26
1.10. Ympäristötekijät.....	28
1.11. Kunnanhallituksen selonteko sisäisen ja riskienhallinnan valvonnan järjestämisestä.....	29
2. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS.....	32
2.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	32
2.2. Toiminnan rahoitus.....	34
3. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET.....	36
3.1. Tase ja sen tunnusluvut (peruskunta)	36
3.2. Kunnan kokonaistulot ja –menot	38
4. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS.....	39
4.1. Vaalan kunnan konsernirakenne	39
4.2. Arvio konsernin tulevasta kehityksestä	39
4.3. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	39
5. KUNNANHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALouden TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ.....	41
5.1. Tilikauden tuloksen käsittely.....	41
5.2. Talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	41
6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	43
7. HALLINTO-OSASTO	44
7.1. Vaalit	50
7.2. Tarkastustoimi	52
7.3. Hallinto- ja talouspalvelut.....	53

7.4. Elinkeinot.....	55
7.5. Maaseututoimi	57
7.6. Työllistäminen	58
7.8. Ostopalvelut muilta.....	64
7.9. Rahoitustoimi.....	66
7.10. Markkinointi ja viestintä.....	67
8. HYVINVOINTIOSASTO	69
8.1. Hyvinvointipalvelut.....	73
8.2. Liikuntapalvelut	75
8.3. Nuorisopalvelut.....	78
8.4. Kirjastopalvelut.....	81
8.5. Kulttuuripalvelut.....	83
9. SIVISTYSOSASTO	86
9.1. Hallinto	94
9.2. Perusopetus	95
9.3. Varhaiskasvatus.....	97
9.4. Lukio.....	99
9.5. Kansalaisopisto	101
10. TEKNINEN OSASTO.....	103
10.1. Tekninen toimisto.....	108
10.2. Ravitsemispalvelut.....	109
10.3. Siivouspalvelut	110
10.4. Talonrakennus/kiinteistöhuolto	112
10.5. Maanrakennus	114
10.6. Ympäristötoimi	117
10.7. Kaavoitus ja suunnittelu.....	118
10.8. Rakennusvalvonta.....	121
10.9. Asuntopalvelut	126
11. TYTÄRYHTEISÖT	128
11.1. Kiinteistö Oy Vaalan Niska.....	128
11.2. Vaalan Vesi ja Lämpö Oy	129
12. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	132
12.1. Investointiosan toteutumisvertailu (peruskunta).....	132
12.2. Tuloslaskelma (peruskunta).....	135
12.3. Rahoituslaskelma (peruskunta).....	137

12.4. Tase (peruskunta).....	139
12.5. Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut.....	141
12.6. Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut.....	142
12.7. Konsernitase ja sen tunnusluvut	144
13. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	147
13.1. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	147
13.2. Tasetta koskevat liitetiedot.....	151
13.3. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	156
13.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot.....	159
13.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot.....	161
14. KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT TILIKAUDELLA 1.1. – 31.12.2025	165
16. VUODEN 2025 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	166

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyivät Pohteelle. Pohteen johto kävi alkuvuodesta 2025 tapaamassa Vaalassa kunnanjohtajaa ja hyvinvointijohtajaa sekä tutustuivat heidän käytössään oleviin tiloihin. Tämän jälkeen keväällä Pohde linjasi, että Vaalaan tarvitaan uusi soteasema, jonne keskitetään saman katon alle palvelut. Kesästä 2025 alkaen hanketta on suunniteltu eteenpäin yhteistyössä Pohteen kanssa. Pohde myös päätti myöhemmin syksyllä, että he vastaavat itse rakennushankkeesta ja kilpailuttamisesta eli kunnan ei tarvitse varata määrärahoja omaan taseeseen. Vuoden 2026 aikana hanketta on lähdetty viemään konkreettisesti eteenpäin kohti rakentamisvaihetta, joten asiassa on tapahtunut myönteistä edistymistä. Vaalan kunta ja luottamushenkilöt ovat olleet asian suhteen aktiivisesti mukana edunvalvontatyössä. Sosiaali- ja terveyspalveluita on tarpeen järjestää myös tulevaisuudessa peruspalveluiden osalta lähipalveluina Vaalan kunnassa ja nyt tehdyt suunnitelmat vahvistavat tätä visiota.

Valitettavasti maailmantilanteen epävakaus on jatkunut ja tästä johtuen, olemme kiinnittäneet huomiota varautumiseen ja yhteiskunnan erilaisiin häiriötilanteisiin. Osallistuimme marraskuussa pidettyihin Taisto - harjoituksiin, joissa harjoiteltiin digitaaliseen turvallisuuteen ja kyberturvallisuuteen liittyvien uhkien tunnistamista, hallintaa ja niihin reagoimista. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto järjesti vuonna 2025 useita päiviä kestävästä valmiusharjoituksesta, joihin kuuluu itse harjoituspäivä sekä ennen harjoituspäivää ja sen jälkeen pidettäviä koulutustilaisuuksia. Kunnan valmiusjohtoryhmä on osallistunut näihin harjoituksiin aktiivisesti.

Vuoden 2025 tilinpäätös kertoo, että kuntamme taloustilanne on tällä hetkellä hyvässä kunnossa. Kunnan tulos vuodelta 2025 on noin 417 000 euroa ylijäämäinen. Kunnanhallitus päätti tilinpäätöksessä varautua mahdollisiin kiinteistöriskeihin tekemällä ylimääräisiä poistoja ja varauksia noin 1 131 000 euron verran. Ilman ylimääräisiä poistoja tilinpäätös olisi noin 1 550 000 euroa ylijäämäinen. Tilinpäätöksessä 2025 kunnan taseeseen on kertynyt kumulatiivista ylijäämää noin 6 miljoonaa euroa.

Ylijäämäinen tulos sekä vahva vuosikate selittyvät toimintatuottojen positiivisella kehityksellä sekä toimintakulujen talousarvion alituksella. Tilinpäätöksessä ulkoiset toimintatuotot toteutuivat talousarvioon nähden noin 172 000 euroa suurempana (113,5 %) ja ulkoiset toimintakulut laskivat talousarviosta noin 865 000 euroa (94,22 %). Nettoinvestoinnit olivat yhteensä 2 505 957 euroa ja tarkemmat tiedot investoinneista löytyvät osastojen raporteista. Kunta ei ole ottanut perinteistä pankkilainaa vuoden 2015 jälkeen, vaan kassan riittävyttä on paikattu lyhytaikaisella kassalainalla. Perinteistä pitkäaikaista pankkilainaa kunnalla on noin 556 000 euroa. Vuonna 2025 kunta pystyi pienentämään pitkäaikaista lainaa 1 049 817 euroa. Lisäksi lyhytaikaisen kassalainan määrä kasvoi noin 1 696 000 eurolla ollen vuoden lopussa noin 3 646 000 euroa. Lainojen yhteismäärä on näin ollen noin 4 202 000 €

TE-palveluiden järjestämisvastuu on siirtynyt kunnille vuonna 2025 ja Vaalan kunnassa olemme mukana Oulun työllisyysalueella. Kunnassa on järjestetty TE-infoja, tapahtumia ja viestitty aktiivisesti työllisyyspalveluista. Vuonna 2025 työmarkkinanäkymät heikkenivät entisestään ja työllisyystilanne vaikeutui huomattavasti sekä alueellamme että valtakunnallisesti. Avoimien

työpaikkojen määrä puolittui Suomessa. Kokonaisuudessaan vuoden 2025 osalta voidaan todeta, että kunnan työttömyysprosentti pysyi korkeana koko vuoden, keskimäärin työttömiä työnhakijoita oli 147, kun vuonna 2024 luku oli 145. Kunnassa on tunnustettu suuri määrä työttömiä työnhakijoita, jotka eivät ole todennäköisesti työkykyisiä nykyisille työmarkkinoille. Tähän ongelmaan on luotu vuonna 2024 uusi toimintamalli, jolla pyritään saamaan työkyvyttömät eläkeprosessiin monialaisena yhteistyönä. Vaalalaisena palveluna kehitetyt työkyvyttömyyseläkeprosessit ovat jatkuneet vuonna 2025. Tuettu eläkeprosessi on ollut erittäin onnistunut ja parantanut merkittävästi työkyvyttömän työnhakijan mahdollisuuksia saada työkyvyttömyyseläke. Vuonna 2025 kehitettiin useita uusia palveluja ja toimintoja, jotka eläkeprosessin ohella ovat tuoneet merkittäviä parannuksia, vaikuttavuutta ja säästöjä.

Elinkeinopalveluissa elinkeinopalveluja toteutti pääosin kunnanjohtaja, kaavoituspäällikkö, tekninen johtaja ja elinkeinopäällikkö. Työhön kuuluu mm. uudet investoinnit ja hankkeet sekä vaalalaisten yritysten kehittäminen, auttaminen ja neuvonta. Kunnanjohtajavetoisesti on viety ns. suurhankkeita eteenpäin, joissa erityisesti kaavoituspäällikön ja kunnanjohtajan työpanos on ollut keskeistä. Yritysten investointihalukkuuden elpymisen ja investointisuunnitelmien käynnistäminen näkyivät erityisesti Vaalaan kohdistuvien isojen investointien julkistamisen ja kaavailun myötä ja ne ovat tuoneet lähivuosille positiivisen signaalin kunnan elinvoiman kehittymisestä.

Yksi kuntastrategiamme neljästä arvosta on vastuullisuus, johon kuuluu kunnan kehittäminen kestävästi ja hiilineutraalisti. Vaalassa on tuotettu jo vuosikymmeniä vesivoimaa, joka on uusiutuva energianlähde. Tuulivoimatuotannon edistäminen on jatkanut samaa uusiutuvan energiatuotannon kehitystä. Tavoitteena on ollut edistää suurenkin luokan energiatuotantoa sekä saada kuntaan vihreää energiaa hyödyntävää teollisuutta. Näistä suurhankkeista tuli julkisuuteen osa vuoden 2025 aikana.

Kunnan tulevaisuus näyttää hyvältä, työpaikkoja on syntymässä isojen investointisuunnitelmien myötä ja sosiaali- ja terveystaloudenkin saatavuudessa on näkyvissä parantumista. Taloustilanne mahdollistaa myös kunnan investointien tekemisen ja satsauksen esim. hankkeiden tiimoilta kuntalaisten hyvinvointiin. Vaalan kunnalla on kaikki edellytykset olla jatkossakin moderni maaseutuympäristö, jossa on turvallista asua ja elää. Vaalasta käsin on mahdollista työskennellä ja verkostoitua ympäri maailman. Vaalassa voi nauttia vapaa-ajalla ainutlaatuisesta luonnosta, hyvistä kalavesistä ja Rokua Geopark- alueen retkeilymahdollisuuksista, pitkistä Oulujärven hiekkarannoista sekä monipuolisista luonnon- ja kulttuuriympäristön käyntikohteista. Meillä on moni asia jo nyt todella hyvin!

Tarkempia toimintatietoja ja talouslukuja on kuvattu tarkemmin osastokohtaisissa osioissa. Kiitän lämpimästi kaikkia työntekijöitä, luottamushenkilöitä ja yhteistyökumppaneita viime vuodesta!

20.3.2026

Minna Kärkkäinen
Vaalalan kunnanjohtaja

1.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Hallinto-organisaatio

Kunnan organisaatiokaavio on toimintakertomuksen liitteenä.

Kunnanvaltuusto

Vuonna 2025 valtuuston kokoonpano vaihtui vaalien myötä 1.6.2025. Vuoden alkupuolella valtuusto kokoontui kolme kertaa. 1.6.2025 jälkeen valtuusto kokoontui seitsemän kertaa.

Kunnanvaltuusto 1.1.-31.5.2025		Kokouksia 3 kpl	Asioita § 35
Pj	Välinen Pekka	3	KESK
1. vpj.	Leinonen Tapio	3	KOK
2. vpj.	Hannukainen Esa	3	PS
Jäsen	Halonen Matti	3	PS
Jäsen	Hiltunen Maarit	1	VKK
Jäsen	Hiltunen Marko	2	VKK
Jäsen	Karjalainen Esa	3	KESK
Jäsen	Kivioja Heikki	3	KESK
Jäsen	Koukkari Vilho	2	KOK
Jäsen	Kylmänen Tiina	3	VAS
Jäsen	Leinonen Aino	3	PS
Jäsen	Leinonen Jenna	3	KESK
Jäsen	Mustonen Osmo	3	VAS
Jäsen	Pärkkä Leena-Kaisa	3	KESK
Jäsen	Roivainen Jouko	3	KESK
Jäsen	Tikanoja Janne	1	KESK
Jäsen	Virkkunen Reijo	3	KESK
Varajäsen	Ratava Lauri	1	KOK
Edustaja NuNe	Välinen Laura	3	
Edustaja VVN	Häikiö Ritva	3	
Esittelijä	Kärkkäinen Minna	3	
Esittelijä	Karhu Tapani	2	
Esittelijä	Kuisma Sanna	2	
Esittelijä	Rovio Pauliina	2	
Esittelijä	Kaikkonen Matti	3	
Esittelijä	Marianne Ojala	1	
Pöytäkirjanpitäjä	Niskanen Ari	3	

Kunnanvaltuusto 31.5.- 31.12.2025		Kokouksia 7 kpl	Asioita § 35-114
Pj	Leinonen Jenna	7	KESK
1. vpj.	Virkkunen Reijo	7	KESK
2. vpj.	Rovio Markus	7	KOK
Jäsen	Anttila Aatu-Artturi	7	KESK
Jäsen 16.10.2025 asti	Halonon Matti	1	PS
Jäsen 17.10.2025 alkaen	Hannukainen Esa	1	PS
Jäsen	Karjalainen Esa	7	KESK
Jäsen	Karjalainen Tuula	7	KR
Jäsen	Karppinen Tiia-Liisa	7	VAS
Jäsen	Kivioja Heikki	7	KESK
Jäsen	Kolehmainen Petri	7	KOK
Jäsen	Kylmänen Tiina	7	VAS
Jäsen	Leinonen Aino	7	PS
Jäsen	Leinonen Tapio	7	KOK
Jäsen	Leinonen Samuli	7	KESK
Jäsen	Mehtälä Juho	7	KESK
Jäsen	Mustonen Atte	7	VAS
Jäsen	Roivainen Nella	6	KESK
Jäsen	Tikanoja Janne	5	KESK
Jäsen	Välinen Antti	7	KESK
Varajäsen 16.10. asti	Hannukainen Esa	2	PS
Varajäsen	Keränen Meeri	1	KESK
Varajäsen	Pihlajaniemi Satu	1	KESK
Varajäsen	Tervonen Timo	1	KESK
Edustaja NuNe	Välinen Laura	4	
Edustaja VVN 8.10. asti	Häikiö Ritva	2	
Edustaja VVN 9.10. alk	Hallamaa Eila	3	
Varaedustaja VVN	Sallila Aune	1	
Esittelijä	Kärkkäinen Minna	7	
Esittelijä	Karhu Tapani	4	
Esittelijä	Kuisma Sanna	1	
Esittelijä	Kurtti Kalle	1	
Esittelijä	Routaniemi Janne	1	
Esittelijä	Rovio Pauliina	2	
Esittelijä	Marianne Ojala	3	
Esittelijä	Niskanen Ari	2	
Pöytäkirjanpitäjä	Niskanen Ari	5	
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Hanna	2	

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen kokoonpano vaihtui 12.6.2025 uuden valtuustokauden ensimmäisen valtuuston kokouksen myötä. Kokouksessa valittiin uudet toimielinten kokoonpanot.

Kunnanhallitus vuoden 2025 alkupuolella yhdeksän kertaa ja 12.6.2025 jälkeen kaksitoista kertaa.

Kunnanhallitus 1.1.-12.6.2025		Kokouksia 9 kpl	Asioita § 124
Pj	Karjalainen Esa	9	KESK
1. vpj.	Halonen Matti	6	PS
2. vpj.	Mustonen Osmo	9	VAS
Jäsen	Hiltunen Maarit	0	VKK
Jäsen	Mannermaa Elina	8	KOK
Jäsen	Pärkkä Leena-Kaisa	9	KESK
Jäsen	Virkkunen Reijo	8	KESK
Henk.koht. varajäsen	Hiltunen Marko	5	VKK
Henk.koht. varajäsen	Keränen Meeri	2	KESK
Henk.koht. varajäsen	Kivioja Heikki	1	KESK
Henk.koht. varajäsen	Tervonen Timo	1	KESK
Henk.koht. varajäsen	Varis Tarja	2	PS
Kv:n pj.	Välinen Pekka	7	KESK
Kv:n 1. vpj. 26.1.2024 alkaen	Leinonen Tapio	6	KOK
Kv:n 2. vpj	Hannukainen Esa	8	PS
Edustaja NuNe	Rikula Veikko	2	
Edustaja VVN	Häikiö Ritva	5	
Esittelijä	Kaikkonen Matti	4	
Esittelijä	Kuisma Sanna	2	
Esittelijä	Kurtti Kalle	1	
Esittelijä	Kärkkäinen Minna	9	
Esittelijä	Lämsä Jaana	1	
Esittelijä	Niskanen Ari	3	
Esittelijä	Ojala Marianne	1	
Esittelijä	Rovio Pauliina	2	
Pöytäkirjanpitäjä	Niskanen Ari	6	
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Hanna	3	

Kunnanhallitus 12.6.- 31.12.2025		Kokouksia 12 kpl	Asioita § 124-278
Pj	Karjalainen Esa	12	KESK
1. vpj. 16.10.2025 asti	Halonen Matti	1	PS
1. vpj. 17.10.2025 alkaen	Hannukainen Esa	5	PS
2. vpj.	Mustonen Atte	10	VAS
Jäsen	Keränen Meeri	9	KESK
Jäsen	Leinonen Samuli	12	KESK
Jäsen	Mannermaa Elina	11	KOK
Jäsen	Roivainen Nella	12	KESK
Henk.koht. varajäsen	Ahokas Marja	3	
Henk.koht. varajäsen	Häikiö Ritva	2	
Henk.koht. varajäsen	Mehtälä Juho	1	
Henk.koht. varajäsen	Pihlajaniemi Satu	1	
Henk.koht. varajäsen	Pärkkä Leena-Kaisa	1	
Kv:n pj.	Leinonen Jenna	11	KESK
Kv:n 1. vpj.	Virkkunen Reijo	10	KESK
Kv:n 2. vpj	Rovio Markus	11	KOK
Edustaja NuNe	Rikula Veikko	8	
Edustaja VVN	Häikiö Ritva	10	
Varaedustaja VVN	Eila Hallamaa	2	
Esittelijä	Kärkkäinen Minna	11	
Esittelijä	Lämsä Jaana	2	
Esittelijä	Niskanen Ari	2	
Esittelijä	Ojala Marianne	6	
Esittelijä	Routaniemi Janne	3	
Esittelijä	Rovio Pauliina	1	
Pöytäkirjanpitäjä	Niskanen Ari	10	
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Hanna	2	

Lautakunnat

Hyvinvointilautakunnan ja elinvoimalautakunnan kokoonpanot ovat käyttötalousosassa ao. hallintokuntien kohdalla.

Tilivelvolliset

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet ja ao. toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat.

1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Yleinen talouden kehitys Suomessa ja kuntakentällä

Suomen talous on vuonna 2026 siirtymässä hitaaseen elpymisvaiheeseen heikon talouskehityksen jälkeen. Talous supistui vuonna 2023 ja kasvu jäi hyvin vähäiseksi vuosina 2024–2025. Vuonna 2026 bruttokansantuotteen (BKT) kasvu on kuitenkin kääntymässä lievästi positiiviseksi, arviolta noin 0,9–1,1 %. Kasvun taustalla ovat korkotason lasku, kotitalouksien ostovoiman paraneminen ja viennin vähittäinen elpyminen. Toisaalta talouskasvua hidastavat edelleen heikko rakentaminen, investointien vähäisyys ja kansainvälisen talouden epävarmuus.

Inflaatio on hidastunut merkittävästi vuosien 2022–2023 korkeiden hintojen nousun jälkeen. Vuonna 2025 inflaatio oli noin 1,9 %. Vuonna 2026 inflaation ennustetaan olevan noin 1,5–1,6 %. Hintojen nousun hidastumiseen ovat vaikuttaneet energian hinnan lasku, heikko kysyntä taloudessa ja rahapolitiikan kiristymisen aiempina vuosina. Palvelujen hinnat ja palkkakehitys kuitenkin ylläpitävät edelleen jonkin verran hintapaineita. Euroalueella korkotaso on alkanut laskea vuoden 2024 jälkeen, kun inflaatio on rauhoittunut. Vuonna 2026 ohjaukskorot ovat selvästi alemmat kuin vuosien 2023–2024 huipputasoilla ja markkinakorkojen arvioidaan vakiintuvan noin 2–2,5 % tasolle. Korkojen lasku helpottaa kotitalouksien lainanhoitokuluja, tukee asuntomarkkinoita ja investointeja ja parantaa vähitellen kulutusta. Viime aikaiset sotatoimet ovat kuitenkin nostaneet korkoja hieman ylöspäin.

Työmarkkinatilanne on heikentynyt viime vuosina talouskasvun hidastumisen vuoksi. Arviot vuodelle 2026, että työttömyysaste pysyy korkeana noin 8–9 % ja työllisyys kasvaa hitaasti talouden elpyessä. Työttömyyden nousua ovat aiheuttaneet erityisesti rakennusalan voimakas lasku, teollisuuden heikko kysyntä ja talouden yleinen matalasuhdanne. Työllisyyden paraneminen tapahtuu yleensä viiveellä talouskasvuun nähden.

Suomen julkinen talous on edelleen alijäämäinen, julkisen talouden alijäämä noin 4 % suhteessa BKT:hen, julkkinen velka kasvaa ja lähestyy 90 % BKT:sta lähivuosina. Velkaantumista selittävät mm. väestön ikääntyminen, sosiaali- ja terveysmenojen kasvu, puolustusmenojen lisääntyminen ja heikko talouskasvu. EU on käynnistänyt Suomelle myös liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn, koska alijäämä on ylittänyt EU:n 3 % rajan.

Kuntatalous on vuonna 2026 edelleen paineessa, vaikka sote-uudistus on siirtänyt suuren osan menoista hyvinvointialueille. Kuntien talouteen vaikuttavat erityisesti palkkamenojen kasvu, investointitarpeet (rakennukset, infra, koulut) ja väestön ikääntymisen vaikutukset

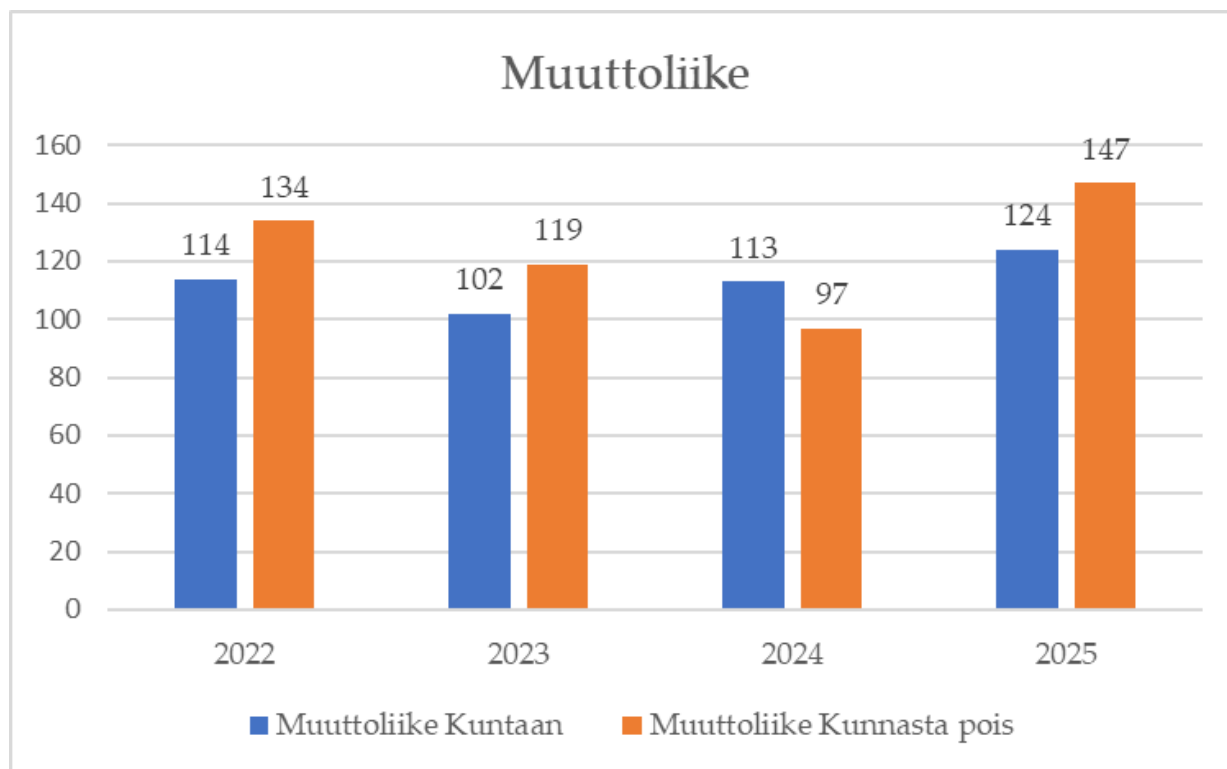
palvelutarpeeseen. Verotulojen kasvu on hidasta talouskasvun vuoksi ja valtionosuuksiin kohdistuu säästöpainetta. Monissa kunnissa talous on edelleen alijäämäinen, mikä lisää tarvetta menojen sopeuttamiseen, veroprosenttien tarkistamiseen ja palvelurakenteen uudistamiseen.

Vuonna 2026 Suomen talous on vähitellen toipumassa aiemmasta taantumasta, mutta kasvu on edelleen hidasta. Talouskehityksen arvioidaan kuitenkin vähitellen paranevan vuosien 2026–2027 aikana, mikäli korkotaso pysyy maltillisena ja kansainvälinen talousympäristö vakautuu.

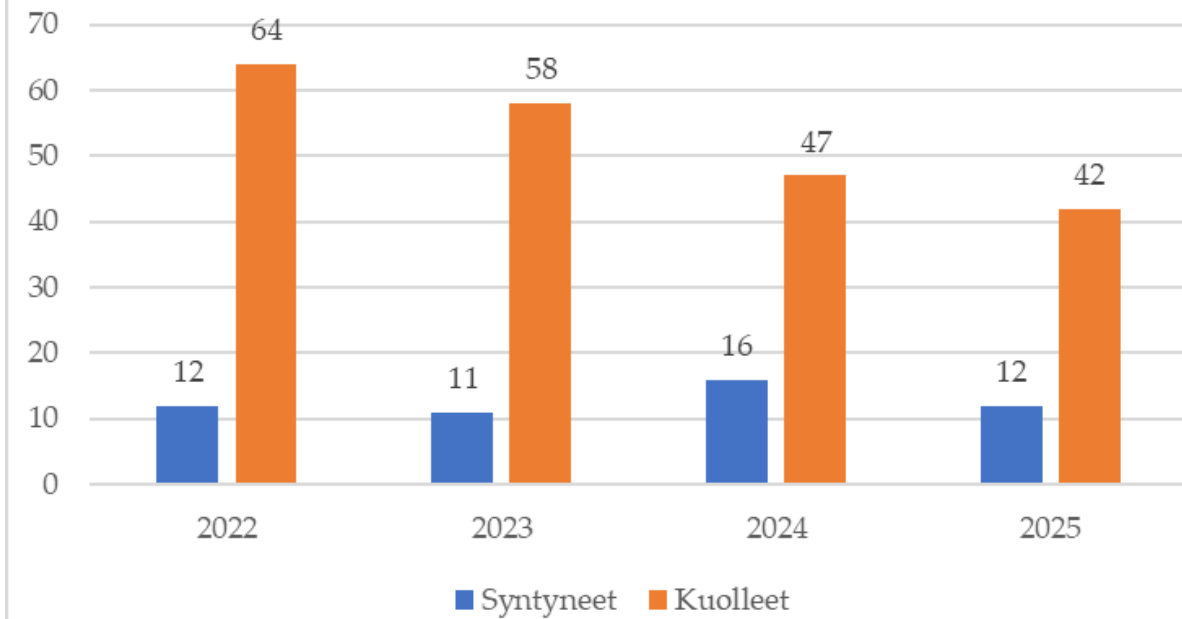
Oman talousalueen kehitys

Vaalan ennakkoväkiluku 31.12.2025 väestökisterin mukaan oli 2540, kun vuotta aiemmin se oli 2579 henkilöä. Vuonna 2025 väkiluku vähentyi näin ollen 39 henkilöllä. Vuonna 2024 väestö väheni 11 henkilöllä, vuonna 2023 36 henkilöllä ja vuonna 2022 45 henkilöllä. Vuonna 2021 väkiluku vähentyi 67 henkilöllä ja vuonna 2020 väkiluku vähentyi 56 henkilöllä. Väkiluvun väheneminen on siis viime vuosina hidastunut, mutta viime vuonna väkiluvun pienentyminen jälleen nopeutui.

Kuntaan muutti vuonna 2025 muualta 124 henkilöä ja kunnasta pois muutti 147 henkilöä. Vuonna 2024 kuntaan muutti muualta 113 henkilöä, ja kunnasta pois muutti 97 henkilöä. Vuonna 2025 lapsia syntyi 12, kun vuonna 2024 Vaalassa syntyi 16 lasta. Vuonna 2025 kuoli 42 ja vuonna 2024 47 vaalalaista, joten luonnollinen väestömuutos pysyi lähes ennallaan.

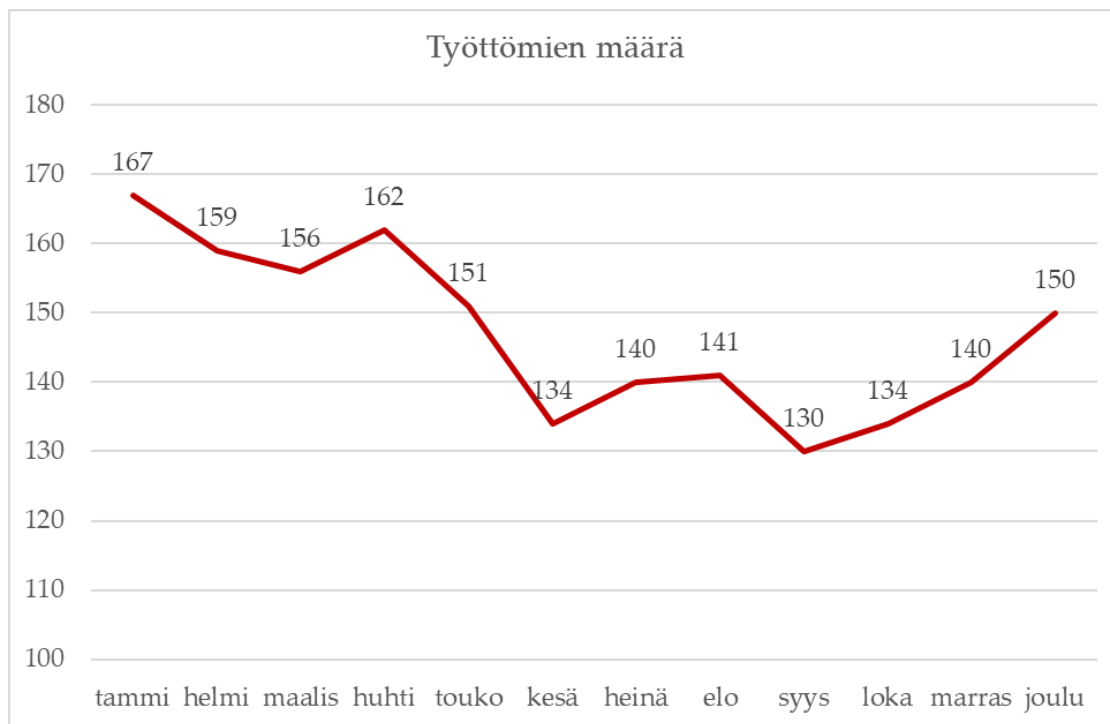
Luonnollinen väestönmuutos

Pohjois-Pohjanmaan joulukuun 2025 työllisyyskatsauksen mukaan työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (työttömyysaste) oli Pohjois-Pohjanmaalla 13,6 %. Koko maassa työttömyysaste oli 13 %. Vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana työttömyysaste maakunnassa oli 12,8 % ja kahta vuotta aikaisemmin 12,6%.

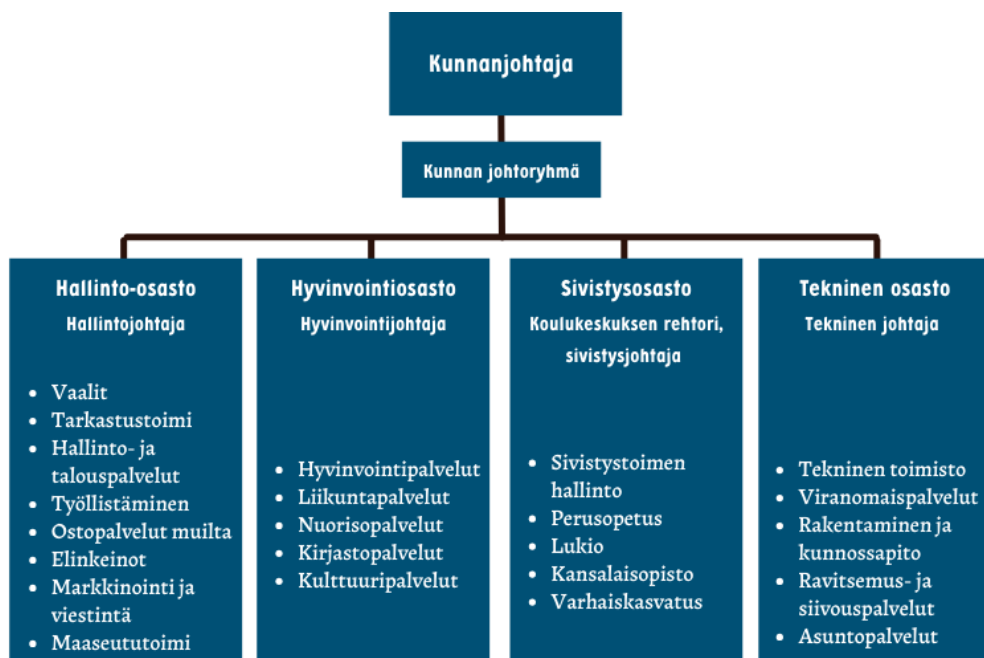
Kunnittain työttömien osuus työvoimasta vuoden 2025 lopussa vaihteli Limingan 7,7 prosentin ja Pudasjärven 19 prosentin välillä. Vaalassa työttömyysprosentti oli 15,2, vuotta aiemmin 16,8 %. Joulukuun lopussa työttömiä Vaalassa oli 150, mikä on 15 henkilöä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin ja 1 henkilön enemmän kuin kahta vuotta aikaisemmin. Vuoden 2025 joulukuun lopussa lomautettuja oli 16 henkilöä, kun vuoden 2024 lopussa lomautettuna oli 33 vaalalaista henkilöä.

Vuonna 2025 työttömien määrä laski melko tasaisesti kesäkuuhun asti. Tämän jälkeen määrä lähti hienoiseen nousuun, kun syyskuun ennätysalhaisten lukemien jälkeen, työttömien määrä lähti loppuvuodesta kasvuun.

1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kunnan toiminnot ja palvelut järjestetään neljällä eri osastolla, jotka vastuualueineen käyvät ilmi oheisesta organisaatiokaaviosta.

Vaalan kunnan talous on kehittynyt myönteiseen suuntaan vuoden 2025 aikana. Ylijäämäinen tulos sekä vahva vuosikate selittyvät toimintatuottojen positiivisella kehityksellä sekä toimintakulujen talousarvion alituksella. Toimintakulujen alitus johtui suurelta osin henkilökulujen ja avustusten budjetin alituksesta. 416 529 euron ylijäämäinen tulos nostaa Vaalan kunnan kumulatiivisen ylijäämän noin 6 miljoonaan euroon.

Vuoden 2025 tulosta tarkasteltaessa on huomioitavaa, että siinä on huomioitu ylimääräisiä poistoja ja varauksia noin 1 131 000 € Näillä on varauduttu mm. tuleviin kiinteistöriskeihin. Ilman noita erikseen päätettyjä toimenpiteitä olisi tulos noin 1,55 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Toimintatuotot (ulkoiset ja sisäiset) oman toiminnan osalta ylittivät talousarvion noin 124 000 euroa. Kasvusta noin 172 000 euroa selittyy ulkoisten toimintatuottojen kasvulla verrattuna talousarvioon. Toimintakulut (ulkoiset ja sisäiset) alittivat talousarvion noin 915 000 eurolla. Alitus johtui ulkoisten toimintakulujen laskusta. Ulkoiset toimintakulut alittivat talousarvion noin 865 000 eurolla. Henkilöstökulujen ylitys talousarvioon nähden oli noin 521 000 euroa. Palvelujen ostot ylittivät talousarvion noin 28 000 eurolla. Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittivat talousarvion noin 114 000 eurolla. Avustuksia jaettiin vuoden aikana noin 278 000 euroa talousarviota vähemmän. Muut toimintakulut ylittivät talousarvion noin 75 000 eurolla. Hyvään ylijäämaiseen tulokseen vaikutti lisäksi korkomenojen merkittävä alitus.

Tilinpäätöksen valtionosuudet nousivat noin 8 000 eurolla verrattuna talousarvioon. Verotulot toteutuivat noin 312 000 euroa budjetoitua pienempinä. Verotulojen ja valtionosuuksien yhteensä laskettu kertymä alitti talousarvion noin 304 000 eurolla.

Kunta ei ole ottanut perinteistä pankkilainaa vuoden 2015 jälkeen, vaan kassan riittävyyttä on paikattu lyhytaikaisella kassalainalla. Perinteistä pitkäaikaista pankkilainaa kunnalla on noin 556 000 euroa. Lisäksi lyhytaikaista kassalainaa on noin 3 646 000 euron verran. Lainojen yhteismäärä on näin ollen noin 4 202 000 €. Kunnan lainamäärä on kuntakentässä poikkeava, koska lainamäärä on ollut vuosien ajan laskeva muutamaa vuotta lukuun ottamatta (poikkeuksena vuodet 2019, 2021 ja 2025). Vuonna 2025 kunnan lainakanta nousi yhteensä noin 647 000 eurolla. Pitkäaikaisten lainojen määrä väheni tilinpäätösvuoden aikana noin 1 050 000 € ja lyhytaikaisen kassalainan määrä kasvoi noin 1 697 000 €. Lyhytaikaisen kassalainan kasvun selittää uuden kunnanviraston rakennusprojekti, johon kunta ei ole ottanut pitkäaikaista lainaa vaan investointi on rahoitettu kassavaroilla ja lyhyt aikaisella kassalainalla.

1.5. Kunnanjohtajan arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Suomen kunnilla on kansainvälisesti tarkasteltuna laaja tehtäväkenttä. Viime vuosina kuntien rooli on kuitenkin muuttunut merkittävästi, ja niiden toiminnassa korostuvat yhä enemmän ennaltaehkäisevät palvelut, hyvinvoinnin edistäminen sekä alueellisen elinvoiman vahvistaminen.

Maailman tilanne on edelleen ennakoimaton, ja kansainväliset muutokset heijastuvat myös paikallistasolle. Suomen Nato-jäsenyys on lisännyt varautumisen ja turvallisuuden merkitystä osana kuntien toimintaympäristöä. Samalla yhteiskunnalliset muutokset edellyttävät kunnissa ennakoivaa ajattelua ja kykyä reagoida uusiin ilmiöihin.

Valtion taloudellinen tilanne on asettanut hyvinvointialueet tiukan taloudenpidon eteen, mikä vaikuttaa palveluiden järjestämiseen ja saatavuuteen. Vaalassa väestö ikääntyy, mikä lisää palveluiden tarvetta tulevina vuosina. Vuoden 2026 keväällä on näköpiirissä, että Pohde aloittaisi Vaalan soteaseman rakennushankkeen. Lähipalveluiden saatavuus on tärkeää kuntalaisten hyvinvoinnin ja kunnan vetovoiman kannalta.

Vuoden 2025 alussa voimaan tullut TE-uudistus on muuttanut kuntien roolia työllisyyden hoidossa. Kunnalla on mahdollisuus vaikuttaa entistä enemmän työllisyyden edistämiseen ja elinkeinoelämän kehittämiseen. Työvoiman saatavuus on monilla aloilla haaste, ja kunnan on oltava houkutteleva vaihtoehto uusille asukkaille ja osaajille. Elinkeinoelämän kehityksessä on nähtävissä myönteisiä merkkejä, mutta sen vahvistaminen edellyttää jatkossakin aktiivisuutta ja yhteistyötä.

Tulevaisuudessa kuntien keskeinen rooli painottuu sivistykseen, elinympäristön kehittämiseen, elinkeino- ja työllisyysasioihin sekä hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseen. Nämä muodostavat kokonaisuuden, jonka tavoitteena on vahvistaa kunnan elinvoimaa ja asukkaiden hyvää arkea.

Kuntatalouteen kohdistuu tulevina vuosina paineita muun muassa valtionosuusmuutosten ja julkisen talouden sopeutustoimien vuoksi. Vaalan kunnan taloudellinen tilanne on tällä hetkellä vakaa, mutta sen säilyttäminen edellyttää vastuullista ja pitkäjänteistä taloudenhoitoa. Investointeja elinvoimaan ja hyvinvointiin on kuitenkin tehtävä, jotta kunta säilyy kehittyvänä ja vetovoimaisena. Riittävä vuosikate on tärkeä investointien toteuttamiseksi ilman liiallista velkaantumista. Samalla menojen tarkka harkinta ja priorisointi ovat edelleen tarpeen.

Yhteiskunnalliset muutokset ja globaalit kriisit heijastuvat myös kuntatasolle. Siksi on tärkeää säilyttää rakentava ja toisia kunnioittava keskustelukulttuuri. Erilaiset näkemykset kuuluvat demokraattiseen päätöksentekoon, mutta yhteisten ratkaisujen eteen on tehtävä työtä. Yhteistyöllä, luottamuksella ja keskinäisellä arvostuksella voidaan rakentaa Vaalaan hyvää tulevaisuutta.

Minna Kärkkäinen

Kunnanjohtaja

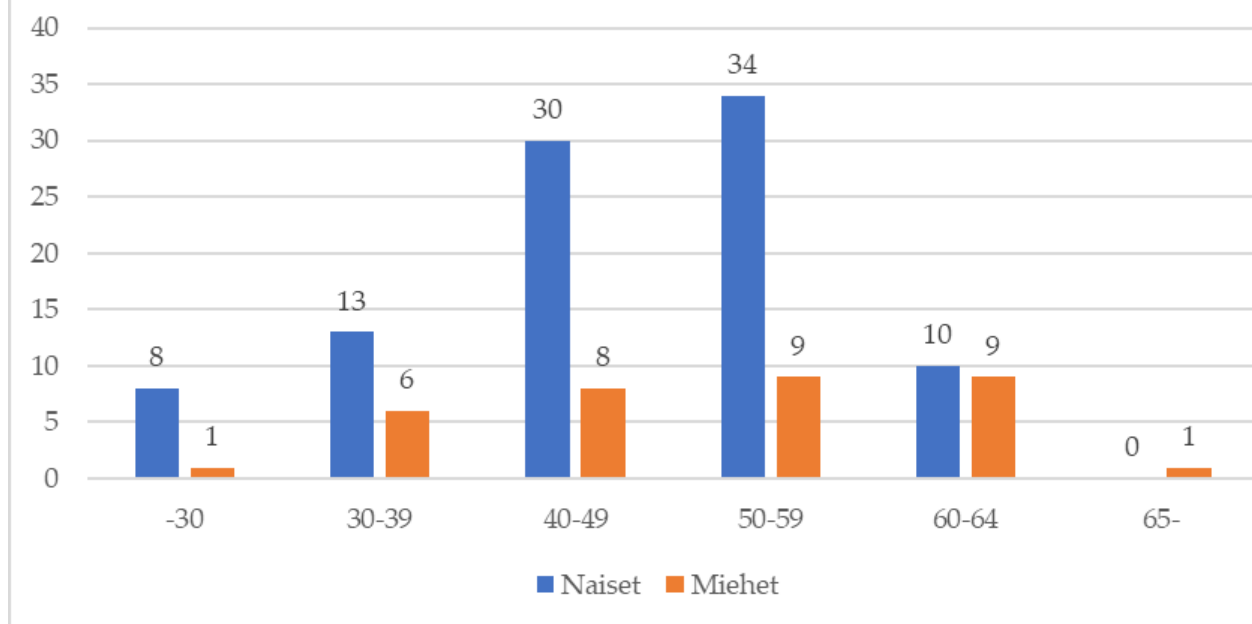
20.3.2026

1.6. Kunnan henkilöstö 31.12.2025

Kunnan henkilöstön kokonaismäärä ilman työllistettyjä on vähentynyt 25 henkilöllä vuonna 2025. Vakinaisten henkilöiden määrä on lisääntynyt kolmella ja määräaikaisten määrä vähentynyt 28 henkilöllä. Määräaikaisten määrässä ei ole mukana kansalaisopiston opettajia, toisin kuin vuonna 2024. Tämä selittää sivistysosaston määräaikaisen henkilöstön ja sitä kautta kokonaishenkilöstön määrän kohtalaisen suuren laskun.

Henkilöstön määrä					Yhteensä ilman työllistettyjä			Vakinaiset muutokset 2024-2025
	Vakinaiset	Määräaik.	Työllistetyt	Yhteensä	2025	2024	Muutos	
Hallinto-osasto	10	2	3	15	12	10	+2	1
Hyvinvointiosasto	10	2	0	12	12	15	-3	0
Sivistysosasto	57	7	1	65	64	88	-24	-1
Tekninen osasto	24	8	0	32	32	25	+7	+3
YHTEENSÄ	101	19	4	124	120	145	-25	3

Ikä- ja sukupuolijakauma

Henkilöstöstä 63 henkilöä eli 48,8 % oli yli 50 vuotiaita

	-30	30-39	40-49	50-59	60-64	65-	Ka	Lkm
Naiset	8	13	30	34	10	0	48,2	91
Miehet	1	6	8	9	9	1	50,3	34
Kaikki	9	19	38	43	19	1	48,8	125

Poissaolopäivät osastoittain

	Kesto 1-3 pv	Kesto 4-29 pv	Kesto 30-60 pv	Kesto 61-90 pv	Kesto 91-180 pv	Kesto 181-365 pv
Hallinto	9/45	5/122	1/56	0/0	0/0	0/0
Sivistys	46/255	23/310	2/64	1/62	1/151	0/0
Tekninen	13/36	12/183	3/190	1/90	1/146	0/0
Hyvinvointi	8/36	3/42	0/0	0/0	0/0	0/0
Yht.	76/372	44/663	6/310	2/152	2/297	0/0

Poissaolokerrat ja niiden kestot v. 2025

Osasto	Sairauspäivät	Tapaturmat	Kuntoutustuki

	2024	2025	Muutos	2024	2025	Muutos	2024	2025	Muutos
Hallinto	13/86	15/223	+2/+140	0/0	0/0	0	0	0	0
Sivistys	93/1144	72/830	-21/-314	0/0	1/12	+1/+12	0	0	0
Tekninen	20/510	29/622	+9/+112	1/23	1/23	0	0	0	00
Hyvinvointi	15/97	11/78	-4/-19	2/8	0/0	-2/-8	0	0	0
Yht.	141/1837	127/1753	-14/-84	3/31	2/35	-1/+4	0	0	0

Vuonna 2025 jäi eläkkeelle 6 henkilöä.

Eläkepää tökset	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Yhteensä henkilöä	11	3	5	3	4	0	6

1.7. Luottamuselinten toiminta

Tarkastuslautakunta 1-5/2025		Kokouksia 4 kpl	Asioita § 1-25
Pj	Roivainen Jouko	KESK	4
vpj.	Leinonen Aino	PS	4
Jäsen	Haataja Antti	VAS	1
Jäsen	Hannukainen Pentti	PS	2
Jäsen	Kämäräinen Sinikka	KESK	4
Henk.koht. varajäsen	Haataja Pertti	VAS	2
Henk.koht. varajäsen	Hirvi Simo	PS	1
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Hanna		4

Tarkastuslautakunta 6-12/2025		Kokouksia 4 kpl	Asioita § 25-60
Pj	Kivioja Heikki	KESK	4
vpj.	Anttila Aatu-Artturi	KESK	4
Jäsen 17.11.2025 asti	Hannukainen Esa	PS	1
Jäsen 17.11.2025 alkaen	Jokela-Tervonen Mirja	PS	2
Jäsen	Kesälahti Aune	KESK	4
Jäsen	Vähäkangas Heli	KOK	4
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Hanna		4

Hyvinvointilautakunta 1-5/2025		Kokouksia 5 kpl	Asioita § 1-58
Pj	Kylmänen Tiina	VAS	5
vpj.	Kivioja Heikki	KESK	4
Jäsen	Anttila Aatu-Artturi	KESK	3
Jäsen	Hiltunen Marko	VKK	1
Jäsen	Keränen Meeri	KESK	4
Jäsen	Koukkari Outi	KOK	5
Jäsen	Lämsä Sami	PS	3
Henk.koht. varajäsen	Hanni Kaija		1
Esittelijä	Karhu Tapani		5
Esittelijä	Rovio Pauliina		4
Kunnanjohtaja	Kärkkäinen Minna		2
Kunnanvaltuuston pj.	Välinen Pekka		4
Kunnanhallituksen pj.	Karjalainen Esa		2
Kunnanhallituksen edustaja	Virkkunen Reijo		4
Edustaja VVN	Häikiö Ritva		4
Edustaja NuNe	Maaninka Emmi		-
Pöytäkirjanpitäjä	Karppinen Katri		5

Hyvinvointilautakunta 6-12/2025		Kokouksia 6 kpl	Asioita § 58-75
Pj	Kylmänen Tiina	VAS	5
vpj.	Mehtälä Juho	KESK	6
Jäsen	Karjalainen Tuula	KD	6
Jäsen	Kolehmainen Petri	KOK	6
Jäsen	Pihlajaniemi Satu	KESK	6
Jäsen	Välinen Antti	KESK	5
Jäsen	Väyrynen Elisa	KESK	2
Henk.koht. varajäsen	Ahokas Marja	VAS	1
Henk.koht. varajäsen	Kesälahti Aune	KESK	3
Henk.koht. varajäsen	Välinen Pekka	KESK	1
Esittelijä	Karhu Tapani		6
Esittelijä	Rovio Pauliina		6
Kunnanjohtaja	Kärkkäinen Minna		4
Kunnanvaltuuston pj.	Leinonen Jenna		-
Kunnanhallituksen pj.	Karjalainen Esa		3
Kunnanhallituksen edustaja	Keränen Meeri		5
Edustaja VVN	Sallila Aune		4
Edustaja NuNe	Välinen Laura		4
Pöytäkirjanpitäjä	Partanen Kati		6

Elinvoimalautakunta 1.1.- 30.6.2025		Kokouksia 9 kpl	Asioita § 1-105
Pj	Mustonen Osmo	VAS	9
1. vpj.	Leinonen Tapio	KOK	9
Jäsen	Hiltunen Maarit	VKK	0
Jäsen	Leinonen Aino	PS	9
Jäsen	Leinonen Jenna	KESK	8
Jäsen	Tervonen Timo	KESK	9
Jäsen	Tikanoja Janne	KESK	5
Henk.koht. varajäsen	Karppinen Tiia-Liisa	VAS	0
Henk.koht. varajäsen	Koukkari Vilho	KOK	0
Henk.koht. varajäsen	Hiltunen Marko	VKK	6
Henk.koht. varajäsen	Schroderus Janne	PS	0
Henk.koht. varajäsen	Roivainen Nella	KESK	1
Henk.koht. varajäsen	Keränen Meeri	KESK	0
Henk.koht. varajäsen	Leinonen Samuli	KESK	4
Esittelijä	Kaikkonen Matti		9
Esittelijä	Niskanen Ari		9
Kunnanhallituksen pj	Karjalainen Esa		9
Kunnanvaltuuston pj	Välinen Pekka		3
Kunnanhallituksen edustaja	Pärkkä Leena-Kaisa		9
Edustaja VVN	Hallamaa Eila		8
Edustaja NuNe	Larikka Reetta		0
Edustaja NuNe	Nissi Santeri		6
Pöytäkirjanpitäjä	Mustonen Anne		9

Elinvoimalautakunta 1.7.- 31.12.2025		Kokouksia 10 kpl	Asioita § 106- 217
Pj	Leinonen Tapio	KOK	10
1. vpj.	Tikanoja Janne	KESK	7
Jäsen	Anttila Aatu-Artturi	KESK	10
Jäsen	Karppinen Tiia-Liisa	VAS	10
Jäsen	Leinonen Aino	PS	10
Jäsen	Pärkkä Leena-Kaisa	KESK	10
Jäsen	Tervonen Timo	KESK	8
Henk.koht. varajäsen	Kolehmainen Petri	KOK	0
Henk.koht. varajäsen	Mankinen Olli-Pekka	KESK	1
Henk.koht. varajäsen	Keränen Meeri	KESK	0
Henk.koht. varajäsen	Kylmänen Tiina	VAS	0
Henk.koht. varajäsen	Hannukainen Pentti	PS	0
Henk.koht. varajäsen	Roivainen Nella	KESK	0
Henk.koht. varajäsen	Kuha Sauli	KESK	0
Henk.koht. varajäsen	Karppinen Katri	KESK	0
Esittelijä	Routaniemi Janne		10
Esittelijä	Niskanen Ari		10
Kunnanhallituksen pj	Karjalainen Esa		10
Kunnanvaltuuston pj	Leinonen Jenna		10
Kunnanhallituksen edustaja	Leinonen Samuli		9
Edustaja VVN	Hallamaa Eila		8
Edustaja VVN, varajäsen	Häikiö Ritva		1
Edustaja NuNe	Nissi Santeri		5
Pöytäkirjanpitäjä	Mustonen Anne		10

1.8. Muut ei-taloudelliset asiat

Talousarvion täytäntöönpano-ohjeissa todetaan, että Vaalan kunnassa laskun vastaanottaja ja hyväksyjä eivät ole koskaan sama henkilö. Tarkastuslautakunnalla on kuntaa kohtaan arviointi- ja valvontatehtäviä. Sillä on mm. oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asioista, mikäli se katsoo ne tarpeelliseksi arviointitehtävän hoitamiseksi sekä valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Luottamushenkilöt ja keskeiset viranhaltijat ovat velvoitettuja antamaan sidonnaisuusilmoituksen.

Esteellisyys viittaa virkatehtävissä esiintyvään eturistiriitaan. Se tarkoittaa viranhaltijan tai luottamushenkilön sopimattomuutta osallistua asian käsittelemiseen tai ratkaisemiseen. Esteellisyys rikkoo hallinnon objektiiviteetti-periaatetta, joka pyrkii turvaamaan hallintopäätöksen tai hallinnollisen menettelyn oikeellisuuden, puolueettomuuden ja objektiivisuuden. Esteellisyys syntyy, mikäli virkamies tai luottamushenkilö on sellaisessa suhteessa käsiteltävään asiaan tai sen asianosaisiin, joka saattaa vaarantaa hänen puolueettomuutensa. Esteellisyyttä ei arvioida konkreettisesti vaan riittää, että puolueettomuus on objektiivisesti ajatellen saattanut vaarantua. Esteellisyydestä seuraa, että esteellinen henkilö ei voi olla päättämässä asiasta, osallistua asian käsittelyyn eikä edes olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Poikkeuksena läsnäolokieltoon on kunnanvaltuusto, jonka kokoukset ovat kaikille julkisia. Kunnassa huomioidaan, ettei esteellinen henkilö osallistu päätöksentekoon. Yleisesti ennen asian käsittelyä päätöksentekoa kunnassa varmistetaan, onko paikalla esteellisiä henkilöitä osallistumassa asian käsittelyyn ja päätöksentekoon.

Vaalan kunnassa on häirinnän ja epäasiallisen käytöksen hallinnan malli, jolla turvataan kaikkien työntekijöiden oikeus saada työssä asiallista kohtelua. Mallissa käydään läpi, miten tulee toimia, jos kokee epäasiallista kohtelua työssään.

1.9. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kuntakonsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja. Kunnan toimintaan vaikuttavat yleensä mm. toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit. Vaalan kunnan toimintaa voi kohdata erityyppisiä riskejä, joista osaan voimme omalla toiminnalla vaikuttaa ja osaan emme. Riskit ovat myös eri tasoisia.

Nykyinen hallitus sopeuttaa valtion taloutta ja se voi näkyä merkittävästi myös Vaalan kunnan valtionosuuksissa. Kunnassa tulee tiedostaa, että voimalaitosten kiinteistöverot voidaan tasata valtionosuuksissa. Tämän tasauksen vaikutus Vaalalle olisi noin yli miljoonaa euroa valtionosuuksia laskeva. Tällaisiin uudistuksiin Vaalan kunnan omat vaikuttamismahdollisuudet ovat pienet. Edunvalvontatyö on kuitenkin tärkeää. Koska Vaalan kunnan tulorahoituksesta

valtionosuudet muodostavat merkittävän osan, on tehtävillä valtionosuusuudistuksilla poikkeuksellisen suuri vaikutus kuntaamme. Vaalassa on kaksi lainvoiman saanutta tuulivoimapuiston osayleiskaavaa. Kunnan talouden kannalta olisi tärkeää, että puistojen rakentaminen alkaisi suunnitellusti.

Kunnalla on ollut laskeva lainakanta jo vuosia muutamaa tilinpäätösvootta lukuunottamatta. Vuonna 2024 on alkanut uuden kunnanviraston rakentaminen sekä kunta on valmistautunut uuden soteaseman rakentamiseen. Nämä rakennusprojektit nostavat kunnan lainakantaa merkittävästi. Tästä aiheutuu kunnalle kasvanut korkoriski. Tällä hetkellä markkinoiden arvio tulevasta korkotasosta on kuitenkin inhimillinen mutta epävakaa maailmanpoliittinen tilanne voi aiheuttaa normaalia suurempia korkojen heilahteluja. Lähivuosien 3 kuukauden euribor pysyttelee arvioiden mukaan 2-3 % välillä, jos kansainvälinen tilanne rahoittuu. Uusien mahdollisten pitkäaikaisten lainojen osalta korkosuojausta on hyvä tarkastella.

Strategiset riskit:

- ☉ Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset rahoituksen, yhteistyökumppaneiden ja lainsäädännön suhteen.
- ☉ Toiminnan vastaavuus kuntalaisten tarpeisiin väestön ikääntyessä ja lapsimäärän vähentyessä. Hyvinvointialueen toiminta ja palvelujen turvaaminen ovat olennainen osa tulevaa edunvalvontaa. Kaikki Vaalasta lakkaavat palvelut vähentävät myös työpaikkoja ja siten aiheuttavat taloudellista haastetta tulevaisuuteen.

Taloudelliset riskit:

- ☉ Ukrainan ja lähi-idän sota ja niiden vaikutukset korkomarkkinoihin, hankintasopimuksiin, energian hintaan ja saatavuuteen, rakennusmateriaalien saatavuuteen, hädänalaisten auttamiseen, pakotteiden vaikutukset kauppaan ja verotuloihin, palvelukuorman lisääntyminen. Tämä riski on edelleen olemassa mutta lähi-idän tilanne voi pahentaa tilannetta entisestään.
- ☉ Talousarvion tavoitetasossa pysyminen.
- ☉ Äkilliset muutokset palvelujen oston määrässä tai palvelujen hinnoissa
- ☉ Isoissa hankinnoissa onnistuminen ja hankintaosaaminen näissä, erityisesti tulevat suuret investoinnit kaikkine prosesseineen.
- ☉ Korjausvelan yhtäkkinen realisoituminen esimerkiksi pahana sisäilmaongelmana tai muina korjaustarpeina.
- ☉ Yllättävät tiedot kiinteistöjen kunnosta esimerkiksi kiinteistöjen paljastuttua purkukuntoiseksi.
- ☉ Tytäryhtiöiden taloudelliset haasteet
- ☉ Kuntaan suunnitellaan yritysten osalta miljardien hankkeita, joiden eteneminen on kunnan tulevaisuuden talouden kannalta erittäin tärkeää.

Rahoitusriskit:

- ☉ Tulevaisuudessa tulevat suuret investoinnit aiheuttavat korkoriskin. Tämän vuoksi uusien

lainojen korkosuojausta tulee miettiä tarkkaan ottaen huomioon vallitsevan kansainvälisen ja kansallisen taloudellisen tilanteen ja viralliset korkoennusteet.

- ⊙ Korkoriski suurten peruskorjausten osalta.

Toiminnalliset riskit:

- ⊙ Kunnan useat toiminnot ovat haavoittuvaisia henkilöstön vähyyden ja varahenkilöstön vajavaisuuden tai henkilöstön erikoisosaamisen vuoksi.
- ⊙ Riittävän erityisosaamisen turvaaminen mm. uusien kunnan velvoitteiden vuoksi
- ⊙ Sairauspoissaolot
- ⊙ Tapaturmat
- ⊙ Tietojärjestelmähäiriöt
- ⊙ Avainhenkilöiden irtisanoutuminen sekä rekrytoinnissa epäonnistuminen

Vahinkoriskit ja kriisit:

- ⊙ Kriisitilanteiden johtaminen ja niissä onnistuminen (esim. Venäjän vaikutukset Suomeen, myrskytuhot, pilaantunut vesi tai ruoka, sähkökatkokset, ihmisiin kohdistuvat uhat)
- ⊙ Vakuutusten ajanmukaisuus
- ⊙ Vesijohtoverkoston kunto

Kunnan vakuutukset:

Kunnalla on Pohjola Vakuutus Oy:ssa seuraavat vakuutukset:

- ⊙ Henkilövakuutukset: Lakisääteinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus, ryhmätapaturmavakuutus kunnan asukkaille ja muille ulkokuntalaisille kunnan järjestämässä toiminnassa sekä matkavakuutus
- ⊙ Metsävakuutus
- ⊙ Ajoneuvovakuutukset
- ⊙ Toiminnan vakuutukset: Julkisyhteisön ja julkisyhteisön hallinnon vastuuturvavakuutukset, oikeusturvavakuutus

1.10. Ympäristötekijät

Kirjanpitolain mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä tunnusluvut ja muut tiedot ympäristöstä. Toimintakertomukseen on syytä sisällyttää kuvaus niistä ympäristökysymyksistä, jotka vaikuttavat olennaisesti kunnan taloudelliseen tulokseen, asemaan tai toiminnan kehitykseen. Kunnan on vältettävä sellaisia päätöksiä, jotka sisältävät suuria taloudellisia riskejä tai kuormittavat kohtuuttomasti ympäristöä tai tulevia sukupolvia.

Kunnan strategiassa on korostettu kunnan toimintojen ja palvelujen kehittämisessä kestävä kehityksen periaatteita. Vaalan kunta on kunnanvaltuuston päätöksellä sitoutunut HINKU-kuntana kasvihuonekaasujen päästövähennystavoitteeseen ja ottamaan ympäristövaikutukset huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossa. Ympäristötekijöiden osalta kunnassa on kiinnitetty

huomiota mm. seuraaviin seikkoihin:

- ⊙ Energian kulutuksen seuranta. Kunta kuuluu Hinku-kuntaverkostoon, jossa kunnat ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 prosentin päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Kunta on laatinut tilinpäätövuoden aikana energiatehokkuussopimuksen (kuntien energiatehokkuussopimus)
- ⊙ Vaihtoehtojen etsiminen öljylämmitykselle (luopuminen kokonaan), kunnan eri työpisteiden haastaminen energian säästäminen (palkitseminen onnistumisesta)
- ⊙ Liikenteen päästöt: Julkisen liikenteen kehittäminen, yhteiskäyttöautoihin siirtyminen, suunnitelma kunnan autojen vaihtamisesta hybridi- ja sähköautoihin. Sähköautojen käyttöedellytysten mahdollistaminen
- ⊙ Tyhjien kiinteistöjen purku
- ⊙ Turpeen polttamisen vähentäminen.
- ⊙ Lajittelun ja kierrätyksen mahdollistaminen paremmin
- ⊙ Maalämpöenergian edistäminen, porauksen ja kuljetuksen mahdollistaminen kunnallisella maalla
- ⊙ Hyödynnämme ilmastotyössä tehokkaasti hankkeita
- ⊙ Vesistöjen kunnostus hankerahoitusta hyödyntäen
- ⊙ Sitoutetaan yrityksiä, paikallisia asukkaita, vapaa-ajan asukkaita ja turisteja ilmastotyöhön
- ⊙ Pyrimme käyttämään julkisessa ruokahuollossa lähiruokaa ja luomua huomioiden hankintasopimukset.

1.11. Kunnanhallituksen selonteko sisäisen ja riskienhallinnan valvonnan järjestämisestä

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeen mukaan toimintakertomukseen tulee lisätä kohta "Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä". Selontekojen tulee perustua kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan systemaattiseen arviointiin ja siitä tulisi käydä ilmi:

- ⊙ Mihin selonteko perustuu
- ⊙ Mitä sisäisen valvonnan osa-alueita on arvioitu selonteon perustaksi ja miten arviointi on suoritettu sekä miten arviointitulokset on käsitelty
- ⊙ Mihin yksiköihin, toimintoihin, tietojärjestelmiin arviointi on kohdistunut eli kuinka kattavaa arviointi on ollut
- ⊙ Mitä olennaisia puutteita ja virheitä sisäisessä valvonnassa, riskienhallinnassa ja konsernivalvonnassa on havaittu ja kuinka puutteita ja virheitä aiotaan korjata
- ⊙ Täsmällinen kannanotto sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan riittävydestä ja toimivuudesta

Tilintarkastajan on tarkastuskertomuksessa annettava lausunto siitä, onko sisäinen valvonta kunnassa asianmukaisesti järjestetty.

Tämä selonteko perustuu kunnan johtoryhmän ja eri hallintokuntien tekemiin havaintoihin. Vaalan

kunnanhallitus on hyväksynyt sisäisen valvonnan ohjeet 22.5.2012 § 107. Sisäinen valvonta koostuu luottamushenkilöiden toimintaseurannasta, sisäisestä tarkkailusta ja sisäisestä tarkastuksesta. Kunnan hallinnon ja talouden valvonta järjestetään niin, että ulkoinen ja sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Ulkoinen valvonta järjestetään toimivasta johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja kuntalain ja tarkastussäännön mukaisesti.

Sisäinen valvonta on johtamisen apuväline kohtuullisen varmuuden hankkimiseksi tavoitteiden saavuttamiseksi. Johdon on varmistettava, että luodaan oikeanlainen sisäisen valvonnan rakenne ja pidetään se tehokkaana tarkastamalla sitä ja pitämällä se ajan tasalla. Sisäisen valvonnan voidaan todeta kokonaisuudessaan onnistuneen hyvin. Sisäisen valvonnan onnistumisesta raportoidaan toimielimille (lautakunnat, kunnanhallitus, valtuusto) useita kertoja vuodessa esimerkiksi talousraporttien ja osavuosikatsausten yhteydessä. Arviointi on suoritettu myös tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

Vaalan kunnan suurimmat riskit ovat tällä hetkellä luonteeltaan strategisia ja taloudellisia. Erityisinä riskeinä nousevat esille sisäilmaongelmat, joihin on yritetty vaikuttaa sisäilmajohtoryhmän palavereilla, erilaisilla sisäilmatesteillä ja korjausremonteilla. Eri kiinteistöihin on tehty sisäilmatutkimuksia ja niistä saatu tieto on pyritty hyödyntämään ongelmien ratkaisemiseksi. Sisäilmaongelmiin on pystytty panostamaan aikaisempaa enemmän johtuen parantuneesta henkilöstöresurssista ja erityisosaamisesta. Lievää parannusta sisäilmariskeissä on tapahtunut, mutta haasteita on edelleen strategisesti tärkeissä kohteissa. Huomioitavaa on, että koulukeskuksen sisäilman tilanne on aikaisempaa parempi.

Vuonna 2019 on valmistunut kiinteistökartoitus Vaalan kunnan omistamista kiinteistöistä. Kartoituksen suurin huolenaihe on korjausvelka. Kiinteistökartoituksen pohjalta on tehty suuntaa antava kiinteistöstrategia, joka ottaa kantaa kiinteistöjen tulevaisuuteen. Edellisten ja vuoden 2025 tilinpäätösten osalta kunta on panostanut kiinteistöriskeihin tekemällä ylimääräisiä lisäpoistuja ja myymällä joitakin rakennuksia. Näiden toimien avulla kiinteistöriskit ovat merkittävästi pienentyneet.

Merkittävä riski on myös eläköityminen / tiedonsiirto / uuden henkilökunnan rekrytoinnissa epäonnistuminen. Elinkeinopalveluiden osalta merkittäväksi riskiksi on noussut yritysten ongelmat rahoituksen saamisessa ja rekrytoinnissa. Kunnan ja yritysten välisessä yhteistyössä on edelleen parannettavaa. Vuonna 2021 Vaalan kunta perusti vakinaisen elinkeinopäällikön tehtävän Humanpolis Oy:n organisaatioon palvelemaan paikallisia yrityksiä sekä tukemaan Vaalan elinvoimaa. Vuoden 2022 lopussa valmisteltiin Humanpolis Oy:n elinkeinopäällikön tehtävän siirtämistä kuntaan ja se toteutettiin 1.1.2023.

Korkotason kasvuun on varauduttu taloussuunnitelmassa. Pitkäaikaisten lainojen korkoriski on suhteellisen pieni, koska lainamäärä on niin pieni. Vuoden 2022 kevään aikana korkotaso lähti voimakkaaseen nousuun, joka on jatkunut alkukevääseen 2023 saakka. 12 kuukauden euribor on

käynyt korkeimmillaan noin 4 prosentissa. Tällä hetkellä vastaava korko on noin 2,7%. Markkinat ennustavat lähikuukausille korkotason maltillista nousua. Lähi-idän kriisi on nostanut kuukaudessa 12 kuukauden euriboria lähes 0,5 %. Kunnan kannalta korkoriski liittyy tuleviin suuriin investointeihin, jolloin pitkäaikainen laina kasvaa merkittävästi. Tällä hetkellä suurin korkoriski liittyy lyhytaikaiseen kassalainaan.

Kunnan riskinä on myös tiettyjen toimintojen haavoittuvaisuus kuten esimerkiksi ennalta arvaamattomien sairaslomien aktivoituessa. Riskiksi ja toisaalta mahdollisuudeksi voidaan arvioida myös organisaation uudistuminen eli miten siirtää pitkäaikaistren tai eläköityvien työntekijöiden osaaminen ja onnistua uusien työntekijöiden rekrytoimisessa? Myös valtion talous- ja kuntapolitiikan linjaukset tuovat epävakautta talouden suunnitteluun.

Taloussuunnittelukaudella Vaalan kunnan on hyvä:

- ⊗ Tehdä arvio tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista (riskit ja mahdollisuudet) kunnan tehtävien toteuttamiseen. Hyvinvointialueen järjestämien palveluiden turvaaminen on kunnan kannalta tärkeää (edunvalvonta)
- ⊗ Arvioida kiinteistöstrategiaa ja tehdä tarvittaessa siihen muutoksia
- ⊗ Tehdä selkeä suunnitelma taloussuunnitelmakauden investoinneista
- ⊗ Tehdä asuntopoliittinen ohjelma siitä, kuinka kuntakonsernin asuntokantaa tulevaisuudessa uusitaan ja puretaan huomioiden suurinvestointien eteneminen
- ⊗ Linjata selkeästi ne keinot, joihin kunta sitoutuu yritysten huokuttelemiseksi paikkakunnalle

2. TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS

2.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Kunnan tuloslaskelma osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen.

Kuntakonsernin vuoden 2025 tilikauden tulos oli noin 617 000 euroa ylijäämäinen. Tilikauden tulos parani noin 620 000 euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Peruskunnan vuoden 2025 tilikauden tulos oli 416 529 euroa ylijäämäinen. Tilikauden tulos parani noin 413 000 euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Tuotot (peruskunta)

Peruskunnan toimintatuotot olivat 2 328 272 euroa (ulkoiset ja sisäiset) ja ne laskivat vuoden 2024 tilinpäätöksestä noin 268 000 eurolla. Ulkoiset toimintatuotot olivat tilinpäätöksessä noin 1 448 000€ ja ne laskivat edelliseen tilinpäätökseen verrattuna noin 196 000 €. Ulkoisten tuottojen laskun pääasiallisia syitä ovat tukien sekä avustusten väheneminen.

Verotuloja kertyi yhteensä noin 8,536 miljoonaa euroa. Vuoteen 2024 verrattuna verotulot nousivat noin 97 000 euroa. Valtionosuudet olivat noin 6 047 000 € ja ne nousivat edellisestä vuodesta noin 598 000 euroa. Yhteensä verotulot ja valtionosuudet nousivat noin 695 000 euroa edellisestä vuodesta.

Korkotuotot olivat noin 41 000 euroa. Tuottoja (korkotuotot ja muut rahoitustuotot) kertyi noin 52 000 euroa ja ne nousivat vuodesta 2024 noin 5 000 €.

Kulut

Peruskunnan ulkoisten ja sisäisten toimintakulujen kokonaismäärä vuonna 2025 oli noin 14 999 209 euroa. Nousua edelliseen vuoteen verrattuna oli noin 851 000 €. Ulkoiset toimintakulut olivat noin 14 119 000 € ja ne kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna noin 922 000 euroa.

Rahoituskulut olivat noin 120 000 euroa. Laskua edellisvuoteen verrattuna oli noin 61 000 euroa. Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin noin 945 000 euron verran, josta lisäpoistojen osuus oli noin 222 000 euroa.

Toiminta- ja vuosikate

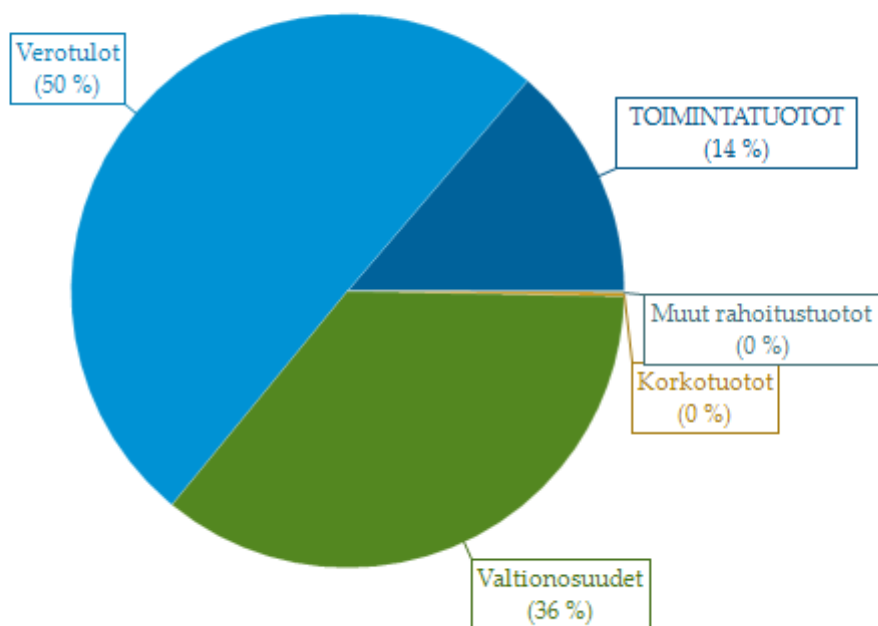
Toimintakulujen ja toimintatuottojen erotuksena muodostuva kunnan toimintakate osoittaa, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate vuonna 2025 oli noin -12 661 000 euroa. Se heikkeni edelliseen vuoteen verrattuna noin 1 109 000 eurolla.

Vuosikate kuvaa kokonaistulo-rahoituksen riittävyttä. Kunnan vuosikate oli vuonna 2025 yhteensä

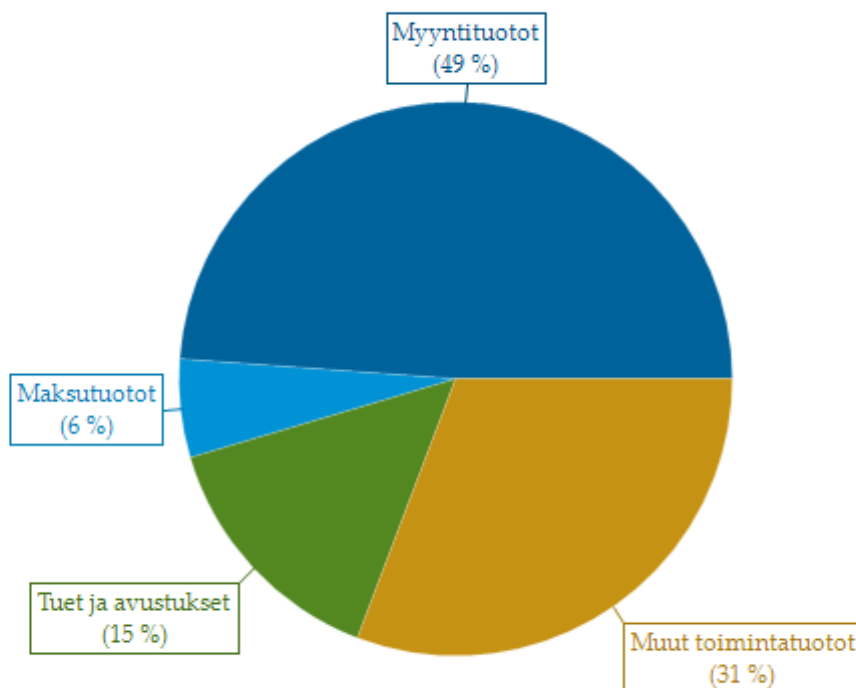
noin 1 854 000 €. Vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta noin 391 000 €. Kunnan käyttötalouden tulorahoitus vuosikatteella mitattuna on ylijäämäinen. Tavoitteena tulee saada vuosikate vähintään suunnitelman mukaisten poistojen tasolle. Vuosikatteen tulee olla hyvällä tasolla, jotta lainavastuita voidaan hoitaa. Hyvän vuosikatteen avulla voidaan myös käyttötaloudesta toteuttaa investointeja. Vuosikate per asukas ooli vuonna 2025 noin 730 euroa/ as. Vuosikate/poistot –tunnusluku (196 %) osoittaa vuosikatteen olevan riittävällä tasolla, sillä yli 100 %:lla kunnan tulorahoituksen oletetaan olevan riittävä. Tunnuslukuun vaikuttavat tehdyt ylimääräiset poistot (noin 222 000). Ilman niitä tunnusluku olisi 256 %.

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2022	2023	2024	2025
Toimintatuotot/Toimintakulut, % (ulk.+sis.)	12,6	25,2	18,3	15,5
Vuosikate poistoista %	234	140	125	196
Vuosikate, euroa/asukas	1030	1010	871	730
Asukasmäärä	2626	2590	2579	2540

Tuottojen jakautuminen

Toimintatuottojen jakautuminen

2.2. Toiminnan rahoitus

Tilinpäätöksen rahoituslaskelma koostuu kunnan varsinaisen toiminnan ja investointien sekä rahoitustoiminnan rahavirtojen muutoksista. Rahoituslaskelma johdetaan tilinpäätöksen tuloslaskelmasta ja taseesta.

Rahoituslaskelma sisältää pelkästään peruskunnan tiedot, sillä yhtiöittämisen seurauksena liikelaitosten tasevarallisuus ja liiketoiminnat ovat siirtyneet kunnan 100% omistamille tytäryhtiöille. Rahoituslaskelman vertailutietona on esitetty peruskunnan rahoituslaskelman tiedot. Rahoituslaskelman tiedot ovat vertailukelpoisia vuoden 2023 tilinpäätöslukuihin.

Toiminnan ja investointien rahavirta

Toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2024 oli noin 116 000 euroa ylijäämäinen. Vuonna 2025 vastaava luku oli noin -1 022 000 euroa alijäämäinen. Vuonna 2025 varsinaiset investointimenot olivat noin 2 506 000 euroa. Saadut tulot investointeihin olivat noin 123 000 euroa, joten peruskunnan nettoinvestoinnit olivat noin 2 383 000 euroa. Toiminnan ja investointien rahavirran positiivisuus ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä puolestaan ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä.

Rahoituksen rahavirta

Rahoituksen rahavirta oli noin 835 000 euroa. Uutta pitkäaikaista lainaa ei otettu lainkaan, vaan rahoitustarve on hoidettu lyhytaikaisella rahoituksella. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin noin 1049 000 euroa. Lyhytaikaisen lainan määrä kasvoi 1 696 000 euroa. Peruskunnan lainakanta oli vuoden lopussa noin 4,202 miljoonaa euroa. Lainakanta kasvoi vuoden takaisesta noin 647 000 euroa. Vuokra- ja leasingvastuita kunnalla oli vuonna 2025 yhteensä noin 266 100 euroa.

Rahavarojen muutos

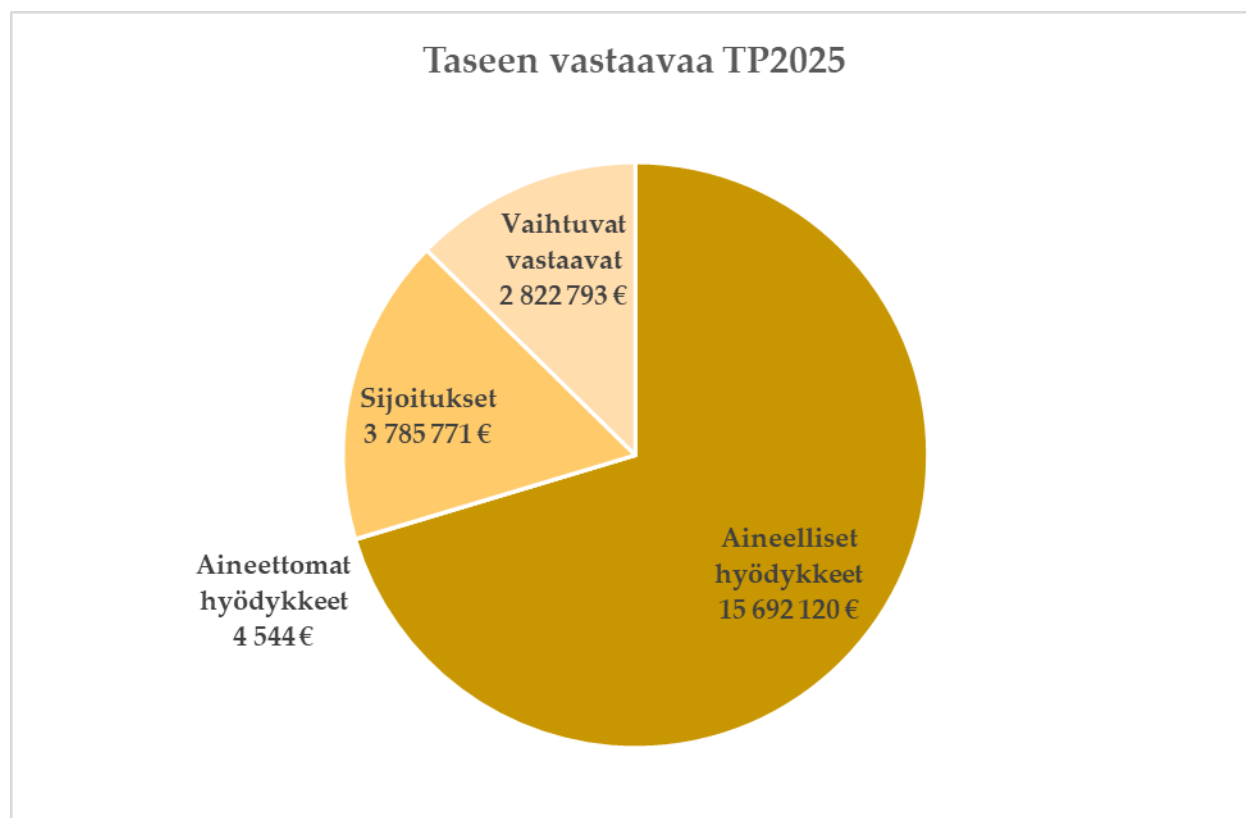
Rahavarojen muutos muodostuu rahoitustoiminnan muutosten nettomäärän sekä tulorahoituksen ja investointien nettomäärän erotuksena. Rahavarojen muutos oli noin -187 000 euroa.

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Lainanhoitokate vuonna 2025 oli 1,69. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraanpääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Hyvänä lainanhoitokykyä voidaan pitää silloin, kun tunnusluvun arvo on yli 2.

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Vuoden 2024 lopun rahavaroilla olisi voitu kattaa kassasta 11 päivän maksut.

3. RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET

3.1. Tase ja sen tunnusluvut (peruskunta)

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseesta laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase ja esitetyt taseen vertailutiedot sisältävät pelkästään peruskunnan tase-erät.

Vastaavaa

Pysyviin vastaaviin sisällytetään aineettomat ja aineelliset hyödykkeet, jotka vaikuttavat tuotannon tekijöinä useana tilikautena sekä toimialasijoittamisen osakkeet, osuudet ja muut sijoitukset. Pysyvät vastaavat on arvostettu hankintahintaan ja poistot on laskettu hyväksytyin poistosuunnitelman perusteella.

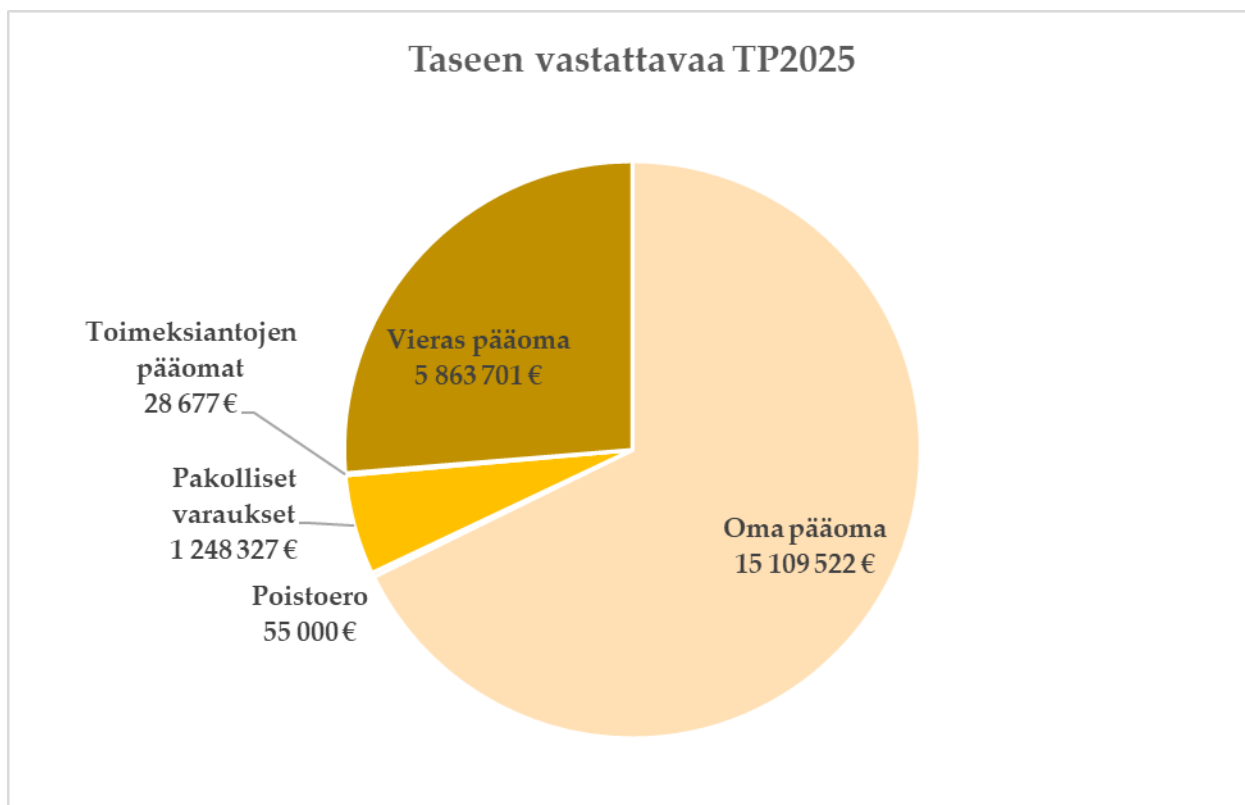
Poistosuunnitelmat ja pysyvien vastaavien muutokset on esitetty liitetiedoissa. Pysyvien vastaavien arvo taseessa oli peruskunnalla vuoden 2025 lopussa noin 19,482 miljoonaa euroa. Pysyvien vastaavien suurin erä on aineelliset hyödykkeet, joita oli noin 15,692 miljoonaa euroa vuoden 2025 lopussa. Rakennusten arvo oli noin 9,253 miljoonaa euroa ja kiinteiden rakenteiden ja laitteiden arvo oli noin 3,619 miljoonaa.

Sijoituksia eli osakkeita ja osuuksia oli n. 3,125 miljoonaa euroa. Summa pysyi muuttumattomana edelliseen vuoteen verrattuna.

Vaihtuviin vastaaviin luetaan vaihto-omaisuus, pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset, rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Vaihtuvia vastaavia oli vuoden lopussa yhteensä noin 2,823 miljoonaa euroa.

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase ja

esitetyt taseen vertailutiedot sisältävät pelkästään peruskunnan tase-erät.

3.2. Kunnan kokonaistulot ja -menot

TULOT	euroa	%
Toimintatuotot	1 448 377	8,69
Verotulot	8 536 184	51,22
Valtionosuudet	6 047 119	36,28
Korkotuotot	41 126	0,25
Muut rahoitustuotot	10 670	0,06
Satunnaiset tuotot		
Tulorahoituksen korjaukset		
- Käyttöomaisuuden myyntivoitot		0,00
Rahoitusosuudet inv.menoihin	120 958	0,73
Käyttöomaisuuden myyntitulot	22 530	0,14
Antolainasaamisten vähennykset	22 861	0,14
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		
Oman pääoman lisäykset	416 529	
Kokonaistulot yhteensä	16 666 354	100
MENOT		
Varsinainen toiminta	euroa	%
Toimintakulut	14 119 314	17,76
- Valmistus omaan käyttöön	10 008	
Arvonlisäveron takaisinperintä		
Korkokulut	120 014	15,10
Muut rahoituskulut	415	0,05
Satunnaiset kulut		0,00
Tulorahoituksen korjaukset		
+/- Pakollisten varausten muutos	-492 500	-61,96
- Käyttöomaisuuden myyntitappiot		
		0,00
Investoinnit		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	107 137	13,48
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1 049 817	132,07
Lyhytaikaisten lainojen vähennys		0,00
Oman pääoman vähennykset		0,00
	794 891	100

Taulukossa on esitetty ulkoiset luvut.

4. KUNTAKONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

4.1. Vaalan kunnan konsernirakenne

	Yhdistely konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty kpl	Ei yhdistelty kpl
Tytäryhteisöt		
⊗ Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt: Koy Vaalan Niska	1	
⊗ Muut yhtiöt: Vaalan Vesi ja Lämpö Oy	1	
Kuntayhtymät		
⊗ Kainuun Jätehuollon kuntayhtymä	1	

4.2. Arvio konsernin tulevasta kehityksestä

Nykyinen konsernirakenne mahdollistaa tehokkaan talouden seurannan ja suunnittelun sekä antaa hyvät edellytykset onnistuneelle ja tehokkaalle konsernijohtamiselle. Vuosi 2025 on vahvistanut edelleen ajatusta siitä, että Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:llä on hyvät edellytykset toimia taloudellisesti itsenäisenä yhtiönä. Yhtiöllä on tulossa lähivuosina suurempia investointeja, joihin se tarvitsee kunnalta tukea lainantakauksen muodossa. Koy Vaalan Niska on tehnyt uusinwestointeja, joihin on otettu merkittävästi kunnan takaamaa lainaa. Lisäksi korjausrakentamisen vuoksi yhtiön lainataakka on kasvanut. Koy Niskan kiinteistökanta on pääosin vanhaa, joten tulevaisuudessa on todennäköisesti edessä lisää uudisrakentamista ja elinkaaren päässä olevien kiinteistöjen purkamista. Olennaista yhtiön toiminnassa on pitää vuokra-asuntojen käyttöaste mahdollisimman korkealla. Kunnan rooli tulee korostumaan yhtiön pääomittamisessa vielä usean vuoden ajan. Kunta avusti yhtiötä vuoden 2025 aikana myöntämällä sille avustusta 123 000 euron edestä. Kuntaan suunnitteilla olevat suurhankkeet luovat painetta Koy Vaalan Niskalle uudistaa asuntokantaa sekä korjata nykyistä asuntokantaa vastaamaan nykyistä paremmin tuleviin tarpeisiin.

4.3. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä selkoa, miten konsernivalvonta on kuntakonsernissa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten konsernivalvontaa on mainituilla kohdealueilla tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella

Vaalan kunnanvaltuusto on hyväksynyt päivitettyt konserniohjeet 25.1.2017 § 5. Konserniohjeilla Vaalan kunnanvaltuusto antaa konsernitason toimintaohjeet ja -periaatteet sekä täsmentää kunnan ja kunnanhallituksen asemaa konsernin johtajana. Käytännössä yhtiöiden toimintaa ja näiden konserniohjeiden noudattamista valvoo kunnanjohtaja ja kunnanjohtajan määräämä henkilö.

Konserniohje sisältää konsernin johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyviä asioita sekä

määrittelee, minkälaista yhteistyötä konsernitasolla tehdään esimerkiksi rahoituksessa, sijoitustoiminnassa, riskien hallinnassa sekä henkilöstöasioissa.

Konserniohjeita sovelletaan Kiinteistö Oy Vaalan Niskaan sekä Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n. Konsernivalvonnassa ei ole havaittu suuria puutteita tai ongelmia.

5. KUNNANHALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ JA TALOUDEN TASAPAINOTTAMISTA KOSKEVISTA TOIMENPITEISTÄ

5.1. Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §: n mukaan tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä.

Peruskunta:

Tilikauden tulos tuloslaskelmassa ennen tuloksenkäsittelyeriä on 909 029,28 euroa ylijäämäinen. Varausten muutosta on kirjattu -492 500 €. Tämän jälkeen kunnan tilikauden ylijäämä on 416 529,28 euroa.

Kunnanhallitus esittää tuloksen käsittelystä, että peruskunnan tilikauden 416 529,28 euroa kirjataan kunnan omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämä-tilille. Kumulatiivista ylijäämää on peruskunnan taseessa tämän jälkeen n. 5,999 miljoonaa euroa.

5.2. Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kuntalain 110 §: n mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä on uudistettu. Uudistetut kriisikuntakriteerit kuvaavat kunnan taloutta eri näkökulmista nykyistä paremmin. Kriisikuntamittariston rakenne säilyy ennallaan, mutta tunnuslukuja ja niiden raja-arvoja on muutettu. Laki on tullut voimaan 1.3.2019. Uusia raja-arvoja on sovellettu ensimmäisen kerran vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella. Siihen asti on sovellettu, mitä lain voimaan tullessa voimassa olleessa kuntalain 118 §:ssä on säädetty.

Arviointimenettely voidaan jatkossa käynnistää:

- ☉ Jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädettyssä määräajassa.
- ☉ Jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa

Tai

- ⊙ Jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot
- ⊙ Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia (*nykyisin konsernin negatiivinen vuosikate*);
- ⊙ Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
- ⊙ Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
- ⊙ Konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8

Vaalan kunnalla ei ole velvoitetta alijäämän kattamissuunnitelman laatimiseen. Talouden tarkka seuranta on kuitenkin tarpeen.

Talousarviossa 2025 arvioitiin, että kunnan verotulot ja valtionosuudet olisivat yhteensä noin 14,887 miljoonaa euroa eli noin 999 000 euroa suuremmat kuin tilinpäätöksessä 2024. Vuoden 2025 tilinpäätöksessä verotulot ja valtionosuudet ovat yhteensä noin 14,583 miljoonaa euroa. Peruskunnan vuosikate oli vuonna 2025 noin 1 854 000 euroa, joka on noin 391 000 euroa pienempi kuin tilinpäätöksessä 2024. Pitkäaikaisten pankkilainojen lyhennys oli vuonna 2025 noin 1 050 000 euroa. Vuonna 2025 lyhytaikaisen kassalainan määrä kasvoi noin 1 696 000 eurolla. Vuonna 2025 lainamäärä kasvoi noin 647 000 eurolla. Tämä johtui siitä, että kunnanviraston investointiin käytettiin lyhytaikaista lainaa.

6. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Käyttötalouden toteutumisvertailun tavoitteet tarkentavat tulevaisuuden kuvaamme. Ne ovat yhteisesti valittuja ja niiden toteuttamiseen ollaan sitouduttu. Tavoitteisiin pyritään vuosittain budjetin yhteydessä tarkistettavilla vuositavoitteilla ja toimenpiteillä. Strategian toteutumista seurataan osavuositarkastuksien sekä budjetin että tilinpäätöksen yhteydessä.

7. HALLINTO-OSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hallinto-osastolle kuuluvat seuraavat vastuualueet: vaalit, tarkastustoimi, hallinto- ja talouspalvelut, elinkeinotoimi, maaseututoimi, työllistäminen, rahoitustoimi, ostopalvelut muilta sekä markkinointia ja viestintä. Hallinto-osasto vastaa hallinnon tukipalvelujen tuottamisesta. Hallinto-osaston budjetti sisältää kunnan suurimmat tulot (verotulot ja valtionosuudet). Näiden lisäksi budjetti koostuu erilaisista jäsenmaksuista kuten Kuntaliiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenmaksuista sekä osallistumismaksuista erilaisiin yhteistoiminta-alueisiin. Elinkeinopalvelut, markkinointi ja viestintä sijoittuvat kuntaorganisaatiossa suoraan kunnanjohtajan alaisuuteen ja näiden yhteistyönä toteutetaan muun muassa kunnan markkinointia.

Osaston toimintakertomus

Hallintojohtajan katsaus

Vuoden 2025 kuntavaalien jälkeen päätäntäelinten puheenjohtajat linjasivat, että kokouksiin osallistutaan paikan päällä ja puheenjohtajan luvalla voi osallistua etänä. Lähtökohtaisesti suurin osa kokouksista on pidetty ilman etäyhteyttä. Virasto-organisaatio on käyttänyt etäyhteyksiä yhteistyön ja työtehtävien edistämisen näkökulmasta.

Syyskuussa henkilöstö muutti uudelle kunnanvirastolle vanhan kunnanviraston ja väistötilan jäädessä peruskunnan henkilöstöstä tyhjilleen. Vanhan viraston ja torin väistötilan aiheuttamat sisäilmaoireiolut ovat loppuneet muuton seurauksena.

Hallinto-osastolla jatkui vuoden 2025 aikana hanke Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa, joka loppui vuoden lopussa. 1.4.2025 Vaala sai työhyvinvointiin liittyvän hankkeen yhdessä Limingan, Iin, Utajärven, Oulun yliopiston ja Työterveyslaitoksen kanssa. Hankkeen nimi on työhyvinvoinnin rakentajat ja se on saanut laajaa huomioita valtakunnan medioissa. Limingan kunta on hankkeen toteuttaja ja muut organisaatiot ovat osatoteuttajia.

Työllistämispalveluissa vuosi 2025 oli ensimmäinen vuosi, jolloin palvelut toteutettiin valtion sijaan kunnassa ja työllisyysalueella. Vuoden ensimmäiset 4 kuukautta Vaalassa toteutettiin työllisyyspalveluiden asiakaspalvelu Business Oulun työntekijöiden toimesta. Huhti-toukokuun vaihteen aikaan Vaalassa aloittivat kaksi kunnan omaa työllisyysasiantuntijan viranhaltijaa.

Ict-palveluissa vuoteen 2025 liittyi paljon muutoksia. Ennen LapIT:a ict-palvelut oli ulkoistettu Oulunkaaren kuntayhtymälle, jonka serveri ajettiin ajas vuoden aikana ja tiedot otettiin talteen. Kunta- ja aluevaalit työllistivät myös kunnan ict-palveluita mm, vaalikoneiden ja tulostimien asennuksien sekä testauksien osalta. Lisäksi valtuutetuille tilattiin työvälineet ja opastettiin niiden käyttöön. Uuden kunnanviraston rakentamisen aikana ict-palvelut ovat osaltaan edistäneet rakennuksen nykyaikaisia tietoteknisiä ratkaisuja.

Henkilöstöhallinnon osalta toteutettiin tasopalkkajärjestelmän kehittäminen ja sen hyväksyminen kunnanhallituksessa. Järjestelmä hyväksyttiin syyskuussa 2025.

Vuoden 2025 aloitti uusi viestinnän asiantuntija ja elinkeinopäällikön toimi laitettiin julkisesti avoimeksi.

Elinkeinojen kannalta vuosi 2025 on ollut mielenkiintoinen suurhankkeiden osalta. Vuoden aikana hybrididatakeskus hanke tuli julkiseksi. Lisäksi kunnassa on suunnitteilla useita suurhankkeita, jotka eivät ole vielä julkisia. Toteutuessaan kaikki suurhankkeet tuovat yhdessä tai yksittäin kunnalle merkittäviä taloudellisia kuntavaikutuksia sekä mahdollisuuksia elinvoiman kasvattamiseen. Suurin osa suurhankkeiden kaavoista saavat lainvoiman 1-2 vuoden kuluessa ellei niistä valiteta.

Ari Niskanen
Hallintojohtaja

TOIMENPIDE 2025: KUNTALAISILLE PAREMMAT JA SAAVUTETTAVAMMAT SÄHKÖISET PALVELUT. VUODEN AIKANA OTETAAN KÄYTTÖÖN 2-5 SÄHKÖISTÄ ASIOINNIN PALVELUA JA KERÄTÄÄN PALVELUISTA PALAUTETTA. SÄHKÖISEN ASIOINNIN PALVELUIDEN LAAJENTAMISTA SELVITETÄÄN PALAUTTEIDEN PERUSTEELLA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Vakaa ja parantuva taloustilanteemme mahdollistaa ihmislähtöiset, laadukkaat ja kattavat lähi- ja digipalvelut sekä niiden kekseliään kehittämisen.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Palveluista on saatu palautetta ja niitä on kehitetty sen mukaisesti.	Hallinnon suunnittelija, Vastuualueiden esihenkilöt
Ketteriä ratkaisuja kuntalaisten asiointiin sujuvoittamiseksi on tehty. Tilavaraukset ja niiden kulunhallinta on siirtynyt verkkoon. Lisäksi teknisellä osastolla ja hyvinvointiosastolla on otettu useita sähköisiä lomakkeita käyttöön.	

TOIMENPIDE 2025: LÄHIPALVELUIDEN TOTEUTUS LAADUKASTA SEKÄ TYÖLLISTÄMISPALVELUIDEN HALLINTA ON TULOKSELLISTA JA TALOUDELLISESTI TEHOKASTA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Huolehdimme kuntalaistemme edusta hyvän elämän turvaamiseksi tasapuolisesti asuinpaikasta riippumatta – yhdyspinnat ja palvelupolut alueemme eri toimijoiden kanssa ovat toimivia.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Työttömien Kelan osuuksien maksut pysyvät talousarvion mukaisia ja asiakkaita palvelee vähintään lain mukaisten mukaisesti.	Hallintojohtaja, Työllisyyspäällikkö
Tämän hetken tilanteen mukaan olemme tavoitteen mukaisessa toiminnassa.	

TOIMENPIDE 2025: MATKAILUN KEHITTÄMISSUUNNITELMAN TOIMEENPANEMINEN

Valtuustokauden kärkihanke: Ainutlaatuinen Rokua Geoparkimme vetää puoleensa yhä enemmän niin kotimaisia kuin ulkomaisiakin matkailijoita ympäri vuoden.

Arviointimittarit	Vastuutaho
Opastekylltten kuntoon laittaminen. VisitVaala-sivuston kävijämäärä.	Humanpolis, Elinkeinopäällikkö, Kunnanjohtaja, Tekninen johtaja

Visit Vaala sivuston käyttöönoton jälkeen sivuston kävijämäärä ja tunnettuus on ollut hyvin tasaisessa kasvussa. Sivustolla on kävijöitä ja siitä on saatu palautetta ja kehitystyö voi palautteen myötä jatkua. Opastekylltten kunnostusta aloitettu.

TOIMENPIDE 2025: OSAAVAN TYÖVOIMAN SAATAVUUDEN VARMISTAMINEN, TYÖPERÄISEN MUUTON LISÄÄMINEN, KOULUTUSYHTEISTYÖ JA YRITYSTEN TUKIPALVELUIDEN VAHVISTAMINEN SEKÄ TYÖHYVINVOINTIIN PANOSTAMINEN.

Valtuustokauden kärkihanke: Huolehdimme kuntalaistemme edusta hyvän elämän turvaamiseksi tasapuolisesti asuinpaikasta riippumatta – yhdyspinnat ja palvelupolut alueemme eri toimijoiden kanssa ovat toimivia.

Arviointimittarit	Vastuutaho
Hankerahoitus, jatkokehittämiselle saatu rahoitus	Elinkeinopäällikkö, Hankekehittäjä

Kunta on osatoteuttajana työhyvinvoinnin edistäjä-hankeessa, mihin saatiin rahoituspäätös tilinpäätös vuonna. HOP-hanke ja työpaikkoja yhteistyöllä työllistämishankkeet toteutuivat suunnitelmien mukaisesti.

TOIMENPIDE 2025: TOIMIVAT YRITYSPALVELUT JA AKTIIVINEN YRITYSKEHITTÄMISTYÖ JA YRITYSHANKINTA

Valtuustokauden kärkihanke: Virkeä, ennakkoluuloton ja uudenlainen yrittäjyys tuottaa innovatiivisia palveluita ja tuotteita paitsi paikallisyhteisöllemme, myös muualle maailmaan. Kunta mahdollistaa, auttaa, opastaa ja kulkee vierellä.

Arviointimittarit	Vastuutaho
Invest In -sijoittujien määrä ja laatu, yritysbarometri, syntyvien työpaikkojen määrä, yritystonttien tarjonta ja toimitilarakentaminen.	Elinkeinopäällikkö, Kunnanjohtaja, Tekninen johtaja

Uusien yritysten nettomäärä jatkoi kasvuaa. Elinvoimaindeksi: Vaalan kunta nousi vahvistuneimpien maaseutualueiden elinvoimavertailussa top 10:nen joukkoon.

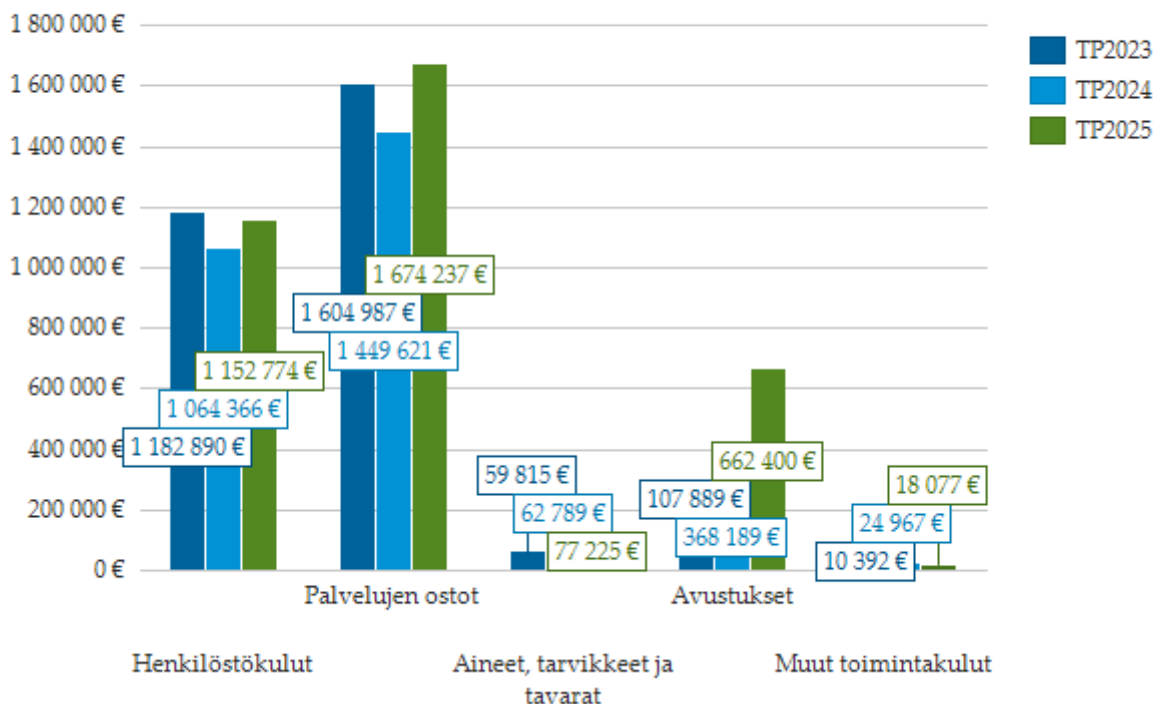
TOIMENPIDE 2025: VETO- JA PITOVOIMAN LISÄÄMINEN JA POSITIIVISEN KUNTAKUVAN YLLÄPITO

Valtuustokauden kärkihanke: Vaala on tunnettu elämyksellisen vapaa-ajan, mökkeilyn ja etätöiden mahdollistava kunta, jossa on monia houkuttelevia mahdollisuuksia myös vakitukselle asumiselle.

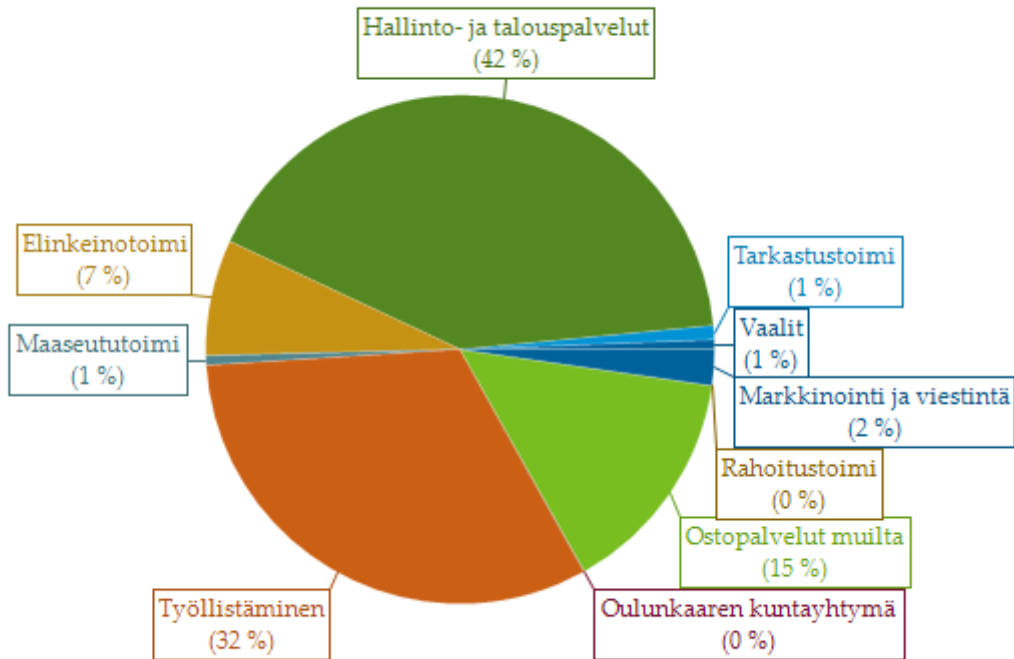
Arviointimittarit	Vastuutaho
Tulomuuton kasvu, sijoittuminen eri mittareilla parempi mm. yritysbarometri, asukasluvun kehitys, yritysten kasvu ja sijoittautuminen, asuntotuotannon lisääminen ja asuntokannan parantuminen	Johtoryhmä, Viestinnän asiantuntija, Elinkeinopäällikkö

Veto- ja pitovoimaindeksin muutos parani maaseutualueista eniten Vaalassa (+18,2).

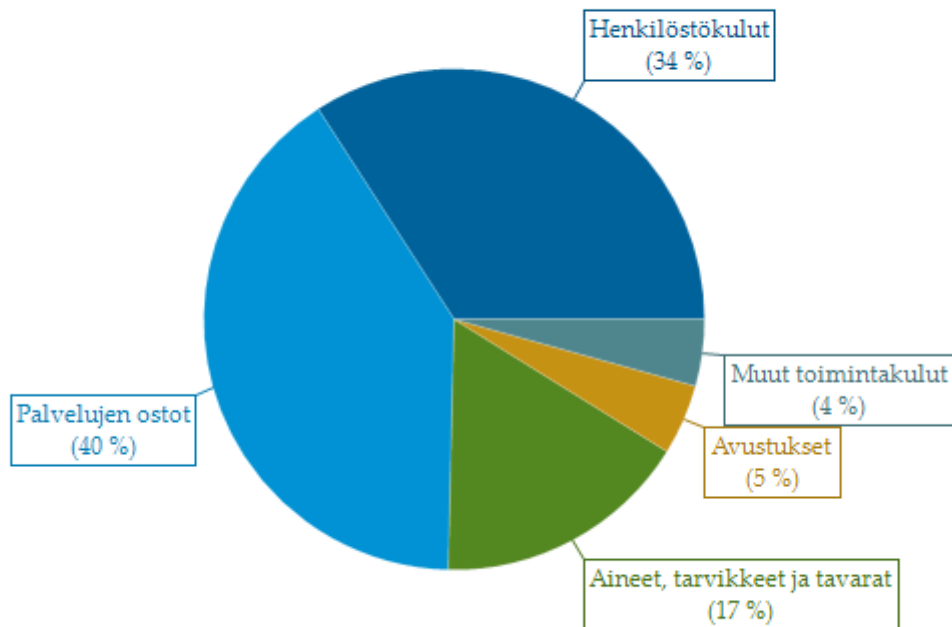
Toimintakulut

Kulujakauma vastualueittain

Kulujen jakautuminen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	327 683	160 900	203,66 %	166 783	382 554
Myyntituotot	61 564	7 900	779,30 %	53 664	45 366
Maksutuotot					
Tuet ja avustukset	175 950	145 000	121,34 %	30 950	252 289
Muut toimintatuotot	90 169	8 000	1 127,11 %	82 169	84 900
TOIMINTAKULUT	-3 584 713	-4 045 830	88,60 %	461 116	-2 969 933
Henkilöstökulut	-1 152 774	-1 326 780	86,89 %	174 006	-1 064 366
Palvelujen ostot	-1 674 237	-1 811 360	92,43 %	137 123	-1 449 621
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-77 225	-67 200	114,92 %	-10 025	-62 789
Avustukset	-662 400	-816 900	81,09 %	154 500	-368 189
Muut toimintakulut	-18 077	-23 590	76,63 %	5 513	-24 967
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-3 257 030	-3 884 930	83,84 %	627 899	-2 587 379

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
Vaalit					
TOIMINTATUOTOT	3 249	7 400	43,91 %	-4 151	15 766
TOIMINTAKULUT	-22 092	-38 550	57,31 %	16 458	-35 716
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-18 843	-31 150	60,49 %	12 307	-19 951
Tarkastustoimi					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-32 057	-24 021	133,45 %	-8 036	-24 976
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-32 057	-24 021	133,45 %	-8 036	-24 976
Hallinto- ja talouspalvelut					
TOIMINTATUOTOT	190 191	28 500	667,34 %	161 691	80 209
TOIMINTAKULUT	-1 489 768	-1 531 311	97,29 %	41 543	-1 403 568
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 299 577	-1 502 811	86,48 %	203 234	-1 323 359
Elinkeinotoimi					
TOIMINTATUOTOT	75			75	
TOIMINTAKULUT	-264 128	-305 378	86,49 %	41 250	-280 472
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-264 053	-305 378	86,47 %	41 325	-280 472
Maaseututoimi					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-21 689	-50 570	42,89 %	28 881	-43 110
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-21 689	-50 570	42,89 %	28 881	-43 110
Työllistäminen					
TOIMINTATUOTOT	134 168	120 000	111,81 %	14 168	280 289
TOIMINTAKULUT	-1 151 253	-1 462 842	78,70 %	311 589	-457 808
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 017 085	-1 342 842	75,74 %	325 757	-177 519
Oulunkaaren kuntayhtymä					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	1 420	-40 000	-3,55 %	41 420	-21 132
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	1 420	-40 000	-3,55 %	41 420	-21 132
Ostopalvelut muilta					
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-523 280	-493 000	106,14 %	-30 280	-595 423
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-523 280	-493 000	106,14 %	-30 280	-595 423
Rahoitustoimi					
TOIMINTATUOTOT		5 000		-5 000	4 972
TOIMINTAKULUT	-123	-7 000	1,75 %	6 877	
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-123	-2 000	6,13 %	1 877	4 972
Markkinointi ja viestintä					
TOIMINTATUOTOT					1 319
TOIMINTAKULUT	-81 745	-93 157	87,75 %	11 413	-107 727
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-81 745	-93 157	87,75 %	11 413	-106 408

7.1. Vaalit

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaaleissa kunta jakautuu yhteen tai useampaan äänestysalueeseen. Valtuusto päättää harkintansa mukaan äänestysalueista. Äänestysaluejakopäätös tehdään vain tarvittaessa eli jos halutaan muuttaa voimassa olevaa äänestysaluejakoa. Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava äänestysalueiden vaalilautakunnat sekä ennakoöäenestyksestä laitoksissa huolehtivat

vaalitoimikunnat. Vaalitoimikunnalla ei enää ole kotiaänestykseen liittyviä tehtäviä.

Keskusvaalilautakunta määrää vaalitoimitsijat yleiseen ennakköänestyspaikkaan ja kotiaänestykseen.

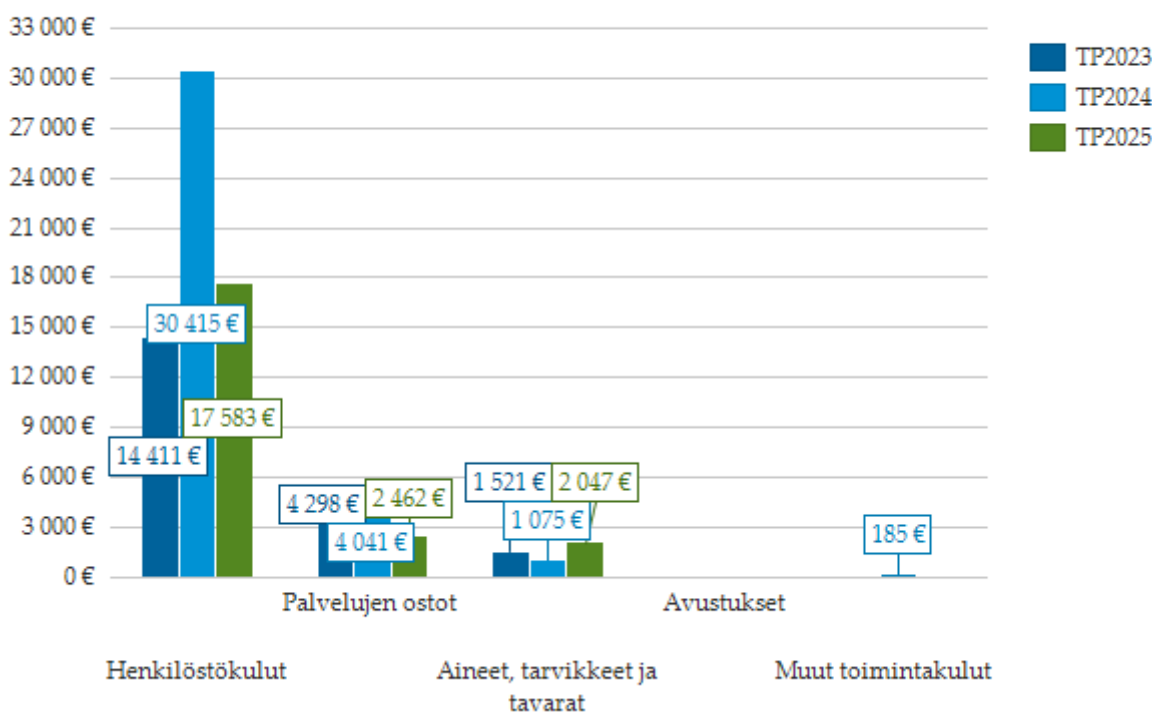
Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja päätettävä kunnassa olevista yleisistä ennakköänestyspaikoista sekä määrättävä ennakköänestyspaikkoina olevat sosiaalihuollon toimintayksiköt. Kunnanhallituksen on myös hyvissä ajoin määrättävä äänestysalueen vaalipäivän äänestyspaikat.

Vastualueen toimintakertomus

Vuoden aikana järjestettiin alue- ja kuntavaalit samanaikaisesti. Vaalan osalta käytännön järjestelyt hoidettiin kahden työntekijän osalta. Lisäksi vaalien toimintaan osallistuivat keskuvaalilautakunta, vaalilautakunta ja vaalitoimitsijat.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	3 249	7 400	43,91 %	-4 151	15 766
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-22 092	-38 550	57,31 %	16 458	-35 716
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-18 843	-31 150	60,49 %	12 307	-19 951
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.2. Tarkastustoimi

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

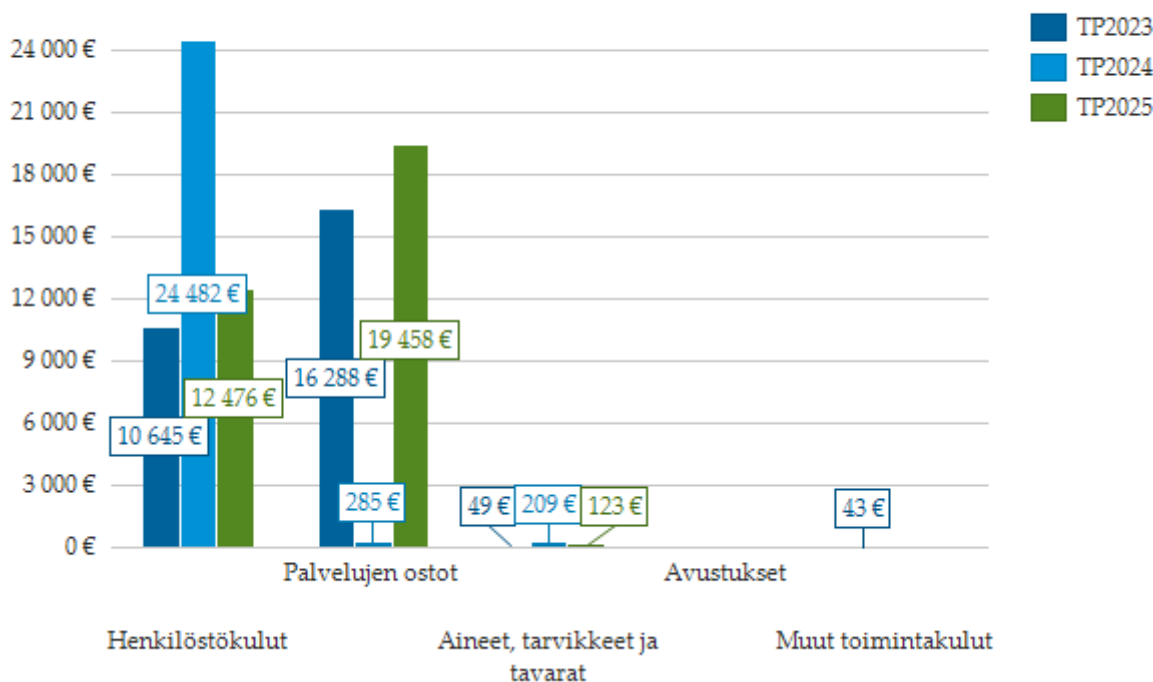
- ⊙ valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- ⊙ arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- ⊙ arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- ⊙ huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- ⊙ valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- ⊙ valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2025 tarkastuslautakunta kokoontui kahdeksan kertaa. Kevätkaudella neljä kertaa ja syyskaudella neljä kertaa. Lisäksi tarkastuslautakunta piti keväällä kaksi arviointikertomusseminaaria. Tarkastuslautakunnan kokoonpano muuttui kunnallisvaalien myötä. Uusi tarkastuslautakunta kokoontui ensimmäisen kerran syyskuussa 2025.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-32 057	-24 021	133,45 %	-8 036	-24 976
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-32 057	-24 021	133,45 %	-8 036	-24 976
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.3. Hallinto- ja talouspalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Tehtäväalue sisältää kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen, keskustoimiston, talous- ja hallinnon, henkilöstöhallinnon, atk-palvelut, ja muun yleishallinnon. Muu yleishallinto pitää sisällään mm. kuntayhtymät, joukkoliikenteen ja toimikunnat. Kuntayhtymien menoissa on mm. Kuntaliiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton jäsenmaksut.

Vastuualueen toimintakertomus

Osaamista on tuettu ja täydennetty koulutuksilla, jotka ovat suurelta osin toteutuneet etäkoulutuksena. Kunta on ostanut Eduhousen vuosilisenssin, joka on mahdollistanut reaaliaikaisiin koulutuksiin osallistumisen etänä. Lisäksi koulutuksiin on voinut osallistua myös jälkikäteen videotallenteiden muodossa. Koulutuksia on järjestetty on valtuutetuille uuden valtuustokauden alussa.

Taloushallinnossa taloutta on seurattu tarkasti ja talouden muutoksiin on reagoitu tarvittaessa. Talousraportissa mm. verotulot oikaistaan, jolloin verotulojen epätasainen kertyminen ei vaikuta kuukausittaiseen tulokseen. Verotulot huomioidaan talousraportissa kuntaliiton veroennusteen mukaan.

Hallinto-osastolle kuuluu ohjeiden ja toimintamallien laatiminen ja päivitys. Vuoden aika päivitettiin hallintosääntö sekä laadittiin kunnan rekrytointiohje, jonka kunnanhallitus hyväksyi.

Vuosi 2025 kuormitti kunnan ict-palveluita uuden kunnanviraston rakennusprojektin, entisen Oulunkaaren kuntayhtymän ja vaalien vuoksi. Uuteen kunnanvirastoon suunniteltiin verkkoyhteydet ja tilattiin kuitu. Samoin reitittimet, kytkimet ja WLAN-tukiasemat tilattiin uudiskohteeseen. Vuonna 2025 tulostuspalvelu on ostettu Canonilta ja heiltä tilattiin tulostien siirto uudelle kunnanvirastolle, testattiin laitteet ja otettiin ne käyttöön. Tilinpäätösvuonna toteutettiin myös AV-laitteiston verkkoyhteyksien rakentamisen suunnittelu ja toteutus sekä striimauslaitteet lisättiin järjestelmään.

Lakkautetun Oulunkaaren kuntayhtymän serveri ajettiin vuoden aikana alas ja tiedot otettiin talteen. Tämä toteutettiin yhteistyössä LapIT:n kanssa.

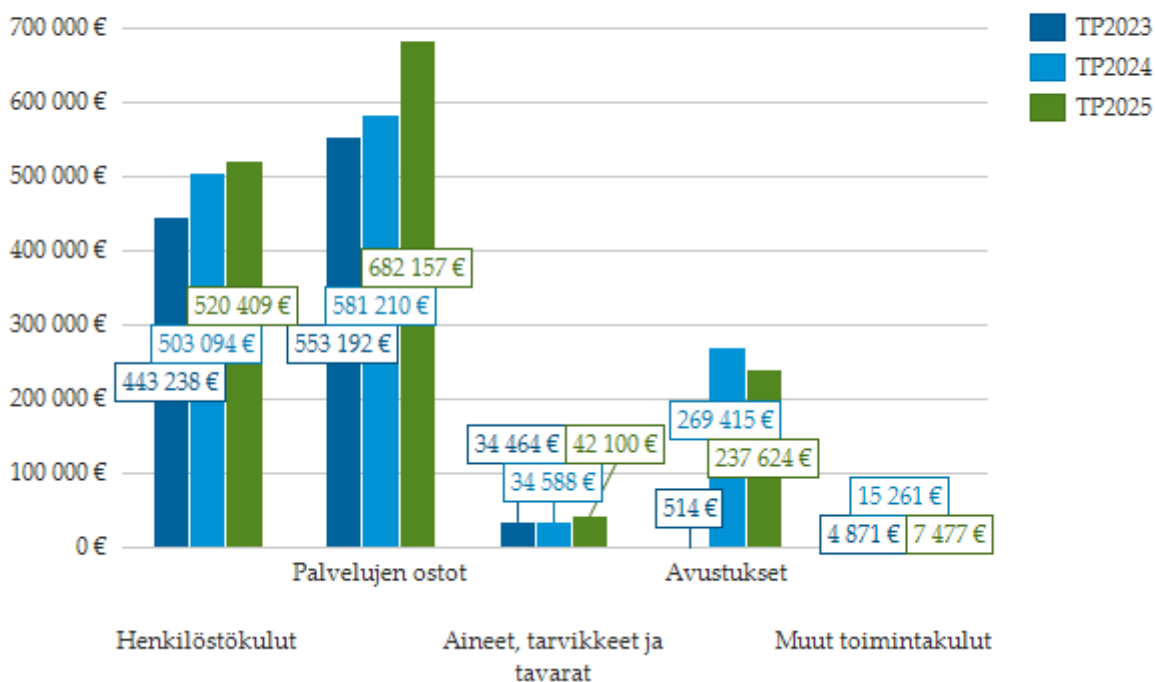
Kunnallisvaalit aiheuttivat myös merkittävästi työtä ict-palveluille. Valituille luottamushenkilöille

tilattiin uudet työvälineet, asennettiin WWAN-piirit, luovutettiin työvälineet sekä koulutettiin niiden käyttöön.

Keskustoimisto siirtyi uuden kunnanviraston valmistumisen myötä osoitteeseen Vaalantie 16 syyskuussa 2025. Väistöiloissa Järvikyläntiellä asiakaspalvelu oli avoinna keskiviikkoisin klo 9.00-12.00 välisen ajan ja asiakkaita kävi harvoin, yleensä noin 0-2 asiakasta viikossa. Asioinnin tarpeena oli useimmiten Kelan asiointi tai Kelaan jätettävät asiakirjat. Elokuussa asiointi jatkui uudella kunnanvirastolla. Neuvonta oli edelleen avoinna keskiviikkoisin klo 9.00-12.00 välisenä aikana ja asiakaskäyntejä oli kuukausittain muutamia. Asioinnin tarkoituksena oli pääosin Kelan asiointiin liittyvää etäyhteys ja lomakkeiden palautus. Kassajärjestelmää nykyaikaistettiin ja uutena järjestelmänä otettiin käyttöön liikuteltava maksupääte, jonka käyttöä voidaan tarvittaessa laajentaa myös toisten osastojen tarpeeseen. Tilavaraukset toimivat pääsääntöisesti verkon kautta tehtävinä varauksina ja vain yksittäisiä varauksia hoidettiin manuaalisesti.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	190 191	28 500	667,34 %	161 691	80 209
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-1 489 768	-1 531 311	97,29 %	41 543	-1 403 568
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 299 577	-1 502 811	86,48 %	203 234	-1 323 359
Suunnitelman mukaiset poistot	-964	-24 970	3,86 %	24 006	-29 974

7.4. Elinkeinot

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Elinkeinopalveluiden tehtävänä on perusedellytysten luominen eri elinkeinoille, yritysneuvonta sekä aktiivinen elinkeinon kehittäminen. Tavoitteena on nykyisten yritysten ja työpaikkojen säilyminen, yritysten omistajavaihdosten tukeminen, laajentumishaluisten yritysten auttaminen sekä uusien yritysten saaminen kuntaan. Vahvojen kärki-investointien kautta tavoitellaan elinvoimaa ja kasvua, jota syntyy kehittyvistä ja uusista yrityksistä, investoinneista, lisääntyvistä työpaikoista, vahvasta vetovoimaista ja uusista asukkaista. Toimintaan liittyvät oleellisesti myös kunnan markkinointi uusille asukkaille ja yrittäjille sekä erilaisten tapahtumien järjestämisen mahdollistaminen ja tukeminen. Kunnan päätöksenteon yrityslähtöisyys vahvistaa tekoja elinvoiman ja elinkeinon puolesta.

Elinkeinojen kehittämisen kokonaisuuden johtamisesta vastaa kunnanjohtaja. Elinkeinojen kehittämistä tehdään Vaalan kunnassa hallinto-osastolla elinkeinon vastuualueella, mutta myös teknisellä osastolla erityisesti maankäytön suunnittelun ja kiinteistöjen osalta. Elinvoima-asiat on koottu yhteisen elinvoimalautakunnan alle. Osassa asioissa päätöksenteko-oikeus on viranhaltijoilla (esim. tekninen johtaja), osassa taas aina valtuustolla saakka. Kaavoituksessa, maankäytössä sekä teknisellä osastolla luodaan elinvoimaa uusien yritystonttien ja toimitilojen kautta. Lisäksi vahvistamme elinvoimaisuutta kehittyvillä energiaratkaisuilla ja joukkoliikenteellä sekä yritysten kasvua tukevilla infraratkaisuilla ja innovatiivisilla hankinnoilla.

Vastuualueen toimintakertomus

Elinkeinopalveluiden keskeinen toiminta vuonna 2025

Elinkeinojen kehittämisen kokonaisuuden johtamisesta on vastannut kunnanjohtaja tukenaan elinkeinopäällikkö ja viestinnän asiantuntija sekä kaavoituspäällikkö. Elinkeinojen kehittämistä on tehty Vaalan kunnassa hallinto-osastolla elinkeinon vastuualueella sekä viestinnässä ja työllistämispalveluissa, mutta myös teknisellä osastolla erityisesti maankäytön suunnittelun ja kiinteistöjen osalta.

Elinkeinopalveluissa on toteutettu luottamuksellisia yrityskäyntejä yhteydenottoa pyytäneisiin yrityksiin sekä aktivoivaa yrityskiertuetta siihen suostuneiden yritysten kanssa. Tavoitteena on ollut perusedellytysten luominen eri elinkeinoille, yritysneuvonta sekä aktiivinen elinkeinon kehittäminen. Tiedotusta on hoidettu mm. Vaalan yrittäjille suunnatun yrittäjäkirjeen avulla ja tekemällä tapahtumayhteistyötä Vaalan yrittäjät ry:n kanssa. Kunnanjohtaja ja kaavoituspäällikkö ovat tiiviisti edistäneet isoja energiahankkeita, jotka tulevat julkisuuteen yritysten määrittelemässä ajankohdassa.

Yrittäjällä tai yrittäjäksi aikovalla on Vaalassa ollut käytössään sekä kunnan että yhteistyötahojen neuvontapalveluja ja rahoitusmahdollisuuksia. Uusien yritysten perustamisen järjestäminen sekä liiketoiminnansuunnittelu uusissa liikeideoissa on järjestetty yhdessä Oulun seudun uusyrityskeskus ry:n kanssa ja omistajanvaihdosneuvonnassa on tehty yhteistyötä Pohjois-Pohjanmaan yrittäjät ry:n kanssa. Leader-rahoitusasioissa on tehty yhteistyötä Oulujärvi-Leader

ry:n kanssa.

Yhdessä yrittäjäjärjestön kanssa toteutettiin toukokuun lopussa Vaalan kesän avaus -tapahtuma, johon osallistui Vaalan torilla noin 400 kuntalaista ja kesäasukasta. Tapahtumassa markkinoitiin Vaalan kunnan eri toimijoiden järjestämiä kesätapahtumia. Myös Vaalan kunnan tonttitarjonta oli esillä.

Alkuvuonna 2024 käynnistynyt Visit Vaala -nettisivujen työstäminen eteni 2025 toteutukseen matkailuyritysten kontaktoinneilla ja sivusto otettiin käyttöön huhtikuussa 2025. Kunnan viestintä on jatkunut aktiivisena jakson aikana. Viestinnällä on vahvistettu yhteisöllisyyttä, kotiseutuylpeyttä ja identiteettiä Vaalan kunnan sisällä sekä lisätty Vaalan kunnan tunnettuutta ja vahvistettu kunnan positiivista imagoa ja hyvää mainetta.

Elinkeinojen kehittämistyötä on tehty myös kunnan osaomistamassa kehitysyhtiössä Humanpolis Oy:ssa, joka vastaa erityisesti matkailutoimialan kehityksestä. UNESCO:n Rokua Global Geoparkin alueen matkailu on lisääntynyt, ja tätä kehitystä tukevaa toimintaa on jatkettu. Humanpolis Oy päivitti kuntien kanssa matkailun kehittämissuunnitelman vuosille 2024-2027 ja on koordinoitunut, kehittänyt, hallinnoinut ja toteuttanut Rokua Geopark- aluetta koskevia matkailu-, ympäristö-, kulttuuri- ja hyvinvointihankkeita sekä on ollut alueen ja alueen kuntien aktiivinen edustaja kansallisessa ja kansainvälisessä matkailun ja ympäristön kehittämistyössä. Matkailun toimenpiteitä ja toimeenpanoa on jatkettu tuon kehittämissuunnitelman mukaan.

Elinkeinotoiminnan tilinpäätös oli talouden ja toiminnan osalta pääsääntöisesti suunnitelmien mukaista. Toimintakate alittui noin 13,53 %, toteumaprosentin ollessa 86,47%. Säästöjä tuli mm. henkilöstökuluissa elinkeinopäällikön eläköidyttyä kesken vuoden. Loppuvuodesta käynnistettiin uuden elinkeinopäällikön rekrytointi.

Yritysten määrän ja investointien kehitys

Yritysten määrän positiivinen nettolisäys jatkui vuonna 2025 vaikeasta maailmanpoliittisesta tilanteesta ja kustannusten kasvusta sekä näitä edeltäneestä koronakriisistä huolimatta. Vaalaan perustettiin vuonna 2025 yhteensä 24 uutta yritystä ja 4 metsätilaa. Kolme yritystä lopetti toiminnan. Uudet perustetut yritykset sijoittuivat palveluliiketoiminnan, matkailu- ja ravintola-alan, rakentamisen sekä konsultoinnin toimialoille.

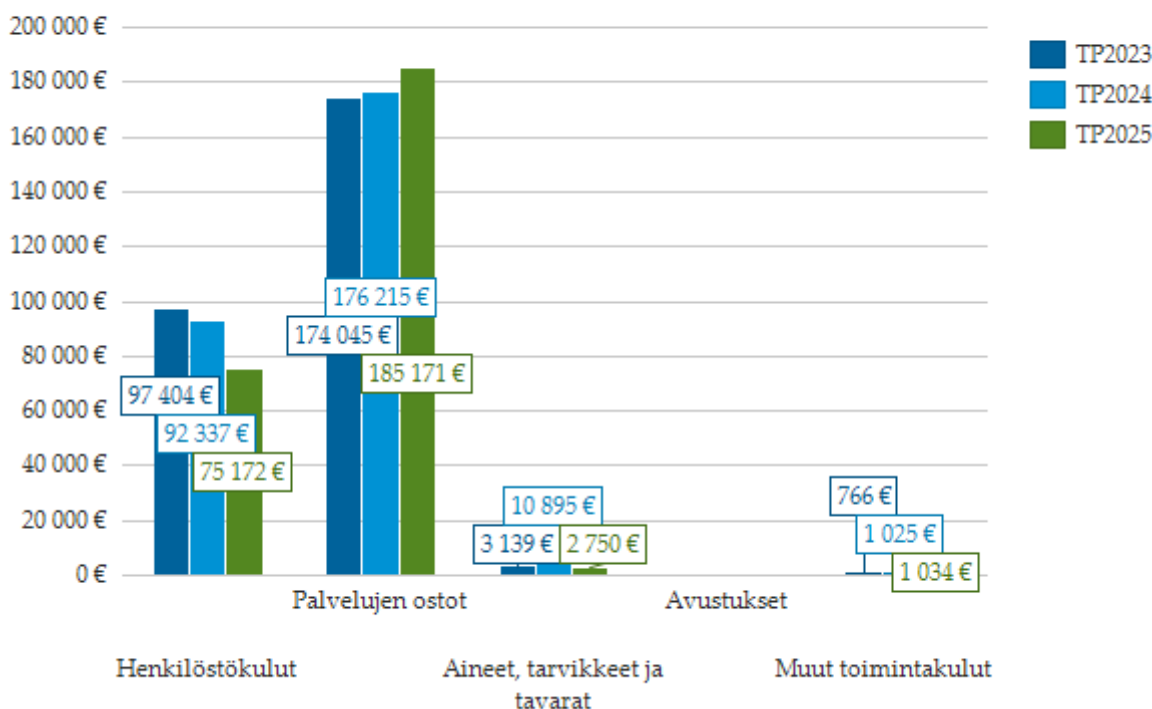
Yritysten investointihalukkuuden elpyminen ja investointisuunnitelmien käynnistäminen näkyivät erityisesti Vaalaan kohdistuvien suurinvestointien julkistamisen ja kaavailun myötä. Useat suunnitteilla olevat tuulivoima- ja aurinkopuistot, datakeskukset ym. energiahankkeet ovat tuoneet lähivuosille positiivisen signaalin kunnan suunnasta ja elinvoimasta. Osa hankkeista tuli julkisuuteen vuoden 2025 aikana.

Vuonna 2025 vakituisiin asuinrakennuksiin myönnettiin 2 lupaa ja erillisiin pientaloihin 2 lupaa. Vapaa-ajan rakennuksiin myönnettiin 11 lupaa. Yrityskohteisiin myönnettiin 1 lupa. Lisäksi myönnettiin energianhuolto- ja varastorakennuksiin yhteensä 7 lupaa. Katselmuksia pidettiin yhteensä 367 kpl. Erilaisia muita rakennuslupia myönnettiin vuonna 2025 yhteensä 104 kpl.

Suurista rakennushankkeista Senaattikiinteistöt Oy:n toteuttama Vaalan vankila valmistui RISE:n käyttöön 2025 alkuvuodesta ja Vaalan uusi kunnanvirasto otettiin käyttöön syyskuussa 2025. Kunnan omista kohteista merkittävimpiä olivat uuden kunnanviraston rakentaminen sekä Sahanrannan ja Veturitalin alueiden kehityshankkeet.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	75			75	
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-264 128	-305 378	86,49 %	41 250	-280 472
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-264 053	-305 378	86,47 %	41 325	-280 472
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.5. Maaseututoimi

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Maataloudella on erittäin merkittävä rooli Vaalan kunnan elinkeinorakenteessa. Siikalatvan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alue on aloittanut toimintansa vuoden 2012 alusta. Mukana ovat Haapavesi, Pyhäntä, Siikalatva, Vaala. Vastuukuntana toimii Siikalatvan kunta, jonka palvelukseen muiden kuntien henkilöstö on siirtynyt. Tällä järjestelyllä turvataan lainmukainen maataloushallinto

myös Vaalan maatalousyrittäjille. Vaalan kunta pyrkii neuvottelemaan yhteistyöstä niin, että tulevina vuosina maaseutuhallinnon kustannukset eivät merkittävästi kasva.

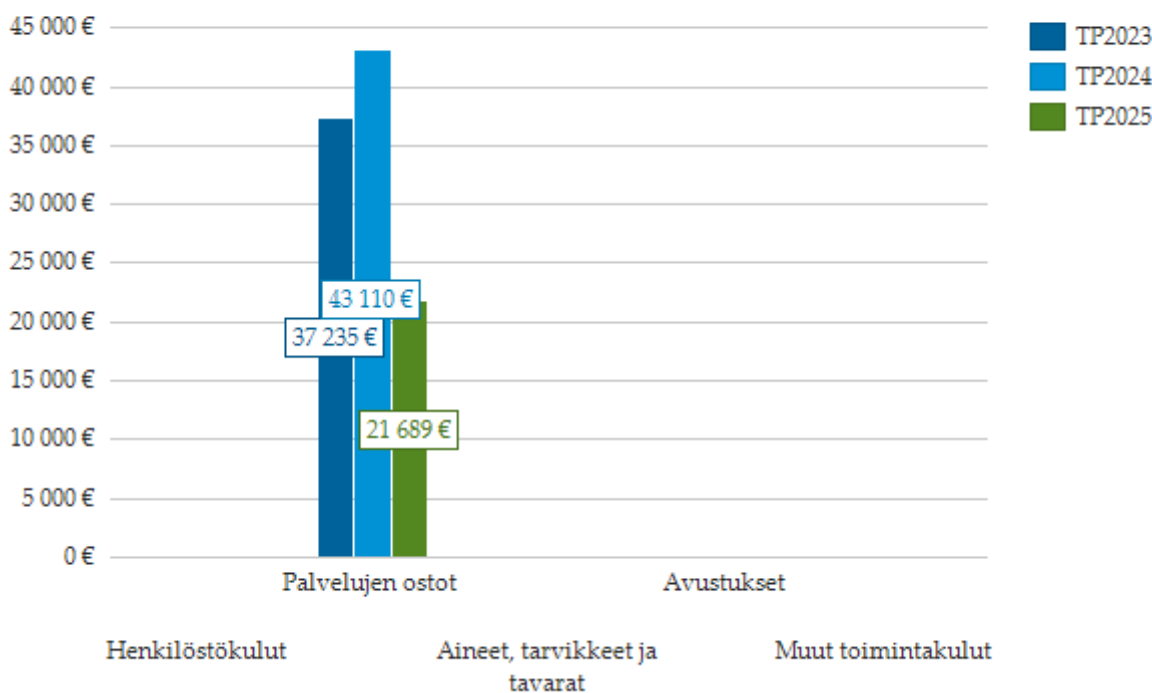
Maaseutuhallinnon palvelut järjestetään sopimuskuntien alueella lähipalveluina, ja maaseutuelinkeinoviranomaispalvelut on saatavissa arkipäivisin virka-aikana vähintään puhelimitse. Palvelun tarjonta sovitetaan kysynnän sekä henkilöressurssien mukaiseksi.

Vastuualueen toimintakertomus

Maaseututoimen palvelut ostetaan Siikalatvan kunnalta. Vastuualueen kuluerä liittyy kokonaisuudessaan tähän ostopalveluun. Vastuualueen kulut olivat vuodessa noin 22 000 euroa.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-21 689	-50 570	42,89 %	28 881	-43 110
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-21 689	-50 570	42,89 %	28 881	-43 110
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.6. Työllistäminen

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnan työllisyyspalveluiden tehtävänä on toteuttaa lakisääteisiä palveluita ja tukea Oulun seudun työllisyysalueen tavoitteita. Lisäksi järjestämme asiakkaille Vaalan omia, monipuolisia työllistämistä edistäviä ja tukevia palveluita. Keskeisiä tavoitteita ovat palvelujen jatkuva kehittäminen, vaikuttavuuden parantaminen työllisyyden hoidossa, myönteinen vaikutus työnhakija-asiakkaiden elämäntilanteeseen, työnantajien tukeminen sekä työnantajien ja työntekijöiden kohtaaminen. Samalla pyritään saavuttamaan kustannussäästöjä kunnan taloudessa työttömyyden aiheuttamissa kuluissa.

Työllisyyspalveluissa panostamme ihmisläheiseen, yksilölliseen palveluun. Palvelut suunnitellaan huomioiden jokaisen työnhakija- ja työnantaja-asiakkaan tarpeet, toiveet ja tilanteet kokonaisvaltaisesti. Määrärahat työllistämiseen on jaettu siten, että taloudellinen vastuu korostuu ja hallinto-osasto keskittyy yleishallinnon työllistämiseen sekä Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa -hankkeeseen (hanke päättyi 31.12.2025). Työllisyyspalveluissa työllistämistavoitteet pyritään saavuttamaan tehokkailla toimenpiteillä ja työtä tehdään innolla, innovatiivisesti sekä asiakaslähtöisesti.

Vastuualueen toimintakertomus

TE-toimistot lakkautettiin ja palvelut siirtyivät kuntiin 1.1.2025. Vaalan kunta järjestää työllisyyspalvelut yhdessä Hailuodon, In, Kempeleen, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulun, Pudasjärven, Tyrnävän sekä Utajärven kanssa. Yhdessä muodostamme Oulun seudun työllisyysalueen.

Vaalan kunta oli työllisyyden kuntakokeilun ulkopuolella, joten Vaalassa muuttui työllisyyspalveluissa uudistuksen myötä kaikki ja kuntaan syntyi kokonaan uusi palvelukokonaisuus. Uudistuksessa kuntaan saatiin lakisääteiset palvelut, työllisyyspalveluiden henkilökunta kolminkertaistui ja uusi palvelurakenne rakennettiin kunnassa alusta alkaen. Koska Vaala ei ollut kokeilukuntana, lähdettiin uudistukseen kolmen vuoden takamatkalta kuntakokeilun kuntiin verrattuna ja aloitettiin tyhjästä.

TE-uudistus on ollut valtava mullistus ja jo valmistelutyötä oli massiivinen määrä ennen palveluiden avautumista 1.1.2025. Valmistelutyö jatkui erittäin intensiivisenä koko vuoden 2025 ajan, sillä mm. järjestelmien kanssa oli haasteita ja kun kuntaan rakennetaan täysin uudet palvelut, on paljon ratkottavia asioita, jotka tulevat vastaan vasta palveluiden käynnistyessä. Työntekijöiden vaihtuminen toi omat haasteensa palveluiden järjestämiseen, mutta ei vaarantanut asiakkaiden lakisääteisten palveluiden toteutumista. Työllisyysalueelta siirtyi kuntaan kaksi määräaikaista omavalmentajaa ajalle 1-4/2025. Uudet työllisyysasiantuntijat rekrytoitiin Vaalaan keväällä 2025. Sitä ennen nimikkeet muutettiin omavalmentajasta työllisyysasiantuntijaksi. Työllisyysasiantuntija on asiakkaan lakisääteisten palveluiden toteuttaja ja Vaalan malli on kasvokkainen asiakastyö.

Vaalan työllisyyspalvelut ovat vuonna 2025 tarjonneet lakisääteisten palveluiden lisäksi laaja-alaista tukea, ohjausta ja valmennusta työnhakijoille ja työnantajille, sekä tehneet monipuolista yhteistyötä eri verkostojen ja toimijoiden kanssa. Työtä ja sen hakijoita on kohtautettu tavoitteellisesti. Työnhakijoiden kanssa on mm. tehty suunnitelmia sekä tarjottu apua mm. työnhakuun, työkokeiluihin, koulutusmahdollisuuksiin, palveluihin ohjautumiseen ja työelämävalmiuksiin liittyen. Vaalalaisena palveluna kehitetyt työkyvyttömyyseläkeprosessit ovat jatkuneet vuonna

2025. Tuettu eläkeprosessi on ollut erittäin onnistunut ja parantanut merkittävästi työkyvyttömän työnhakijan mahdollisuuksia saada työkyvyttömyyseläke.

Vuonna 2025 kehitettiin useita uusia palveluja ja toimintoja, jotka eläkeprosessin ohella ovat tuoneet merkittäviä parannuksia, vaikuttavuutta ja säästöjä. Vaalallinen Bonus ja Lisäbonus -kuntalisä tarjoavat taloudellista palkkaamisen tukea työnantajille. Kunnan uusi elinympäristöryhmä aloitti toimintansa ja vastaa aitoon tarpeeseen kunnan palveluissa. Elinympäristöryhmä tarjoaa työmahdollisuuden 12 määräaikaiselle tehtävälle, jotka täytetään tarpeen mukaan ja työhön on mahdollisuus liittää opinnollistaminen. Lisäksi kunnan rekrytointiohjeet uusittiin ja ne tukevat myös työllisyyspalveluiden toimintaa. Työnhakijoille kehitettiin oma tekoälyvalmennus, joka on saanut kiitosta osallistujilta ja antanut heille konkreettista tukea työnhakuun. Yrittäjien AI-buusti jatkui ennallaan, saaden hyvää palautetta paikallisilta yrittäjiltä. Vaalassa kehitettyjä ideoita sekä malleja on käyty esittelemässä useissa kunnissa työllisyysalueella ja työllisyysalueen johtoryhmässä. Näitä malleja voidaan käyttää myös alueellisessa työllisyyden kehittämisessä.

Työllisyyspalveluiden toiminta on ollut aktiivista myös tapahtumien ja infojen järjestämisessä. Työllisyyspalvelut ovat järjestäneet infoja ja valmennuksia sekä työnantajille että työnhakijoille. Teemoina ovat tekoälyn lisäksi olleet Vaalallinen Bonus, Työmarkkinatori, visuaalinen CV sekä Canvan käyttö markkinoinnissa ja mainonnassa. Vaalan kunnan työllisyyskatsausta on koottu ja julkaistu kerran kuukaudessa. Uutena julkaisuna kehitetty työllisyyspalveluiden vuosikertomus tuo esiin palvelut, työllisyyspalveluiden tekemän työn ja kehittämisen sekä tekee vaikuttavuuden näkyväksi.

Vaalan työllisyyspalvelut tekevät viestinnän itse. Työnhakija- ja työnantaja-asiakkaille on kunnan viestintäkanavissa tarjottu ajankohtaista ja selkeää tietoa värikkäällä, rennolla, erottuvalla ja helposti lähestyttävällä brändillä. Vuoden aikana työllisyyspalvelut ovat viestineet aktiivisesti esimerkiksi uusista työntekijöistä ja palveluista, Vaalallisesta Bonuksesta, tapahtumista, ajankohtaisista asioista sekä työnhakijan arkeen vaikuttavista lakimuutoksista. Työllisyyspalveluille on luotu oma raikas brändi ja logo, jotka vahvistavat tunnistettavuutta, lisäävät näkyvyyttä ja tekevät viestinnästä elävämpää. Brändi tekee palveluista selkeämpiä ja houkuttelevampia työnhakijoille ja työnantajille.

Työnhakija-asiakkaille tiedotusta on vahvistettu sähköisellä infokirjeellä, joka tarjoaa hyödyllistä tietoa mm. työnhakuvelvollisuudesta, työllisyyspalveluista sekä asioinnista palveluissa. Samanaikaisesti työllisyyspalveluiden viestintää työnantajille on jatkettu ja tehostettu. Työnantaja-asiakkaille on viestitty aktiivisesti kunnan viestintäkanavien lisäksi yrittäjäkirjeissä ja paikallislehden jutuissa, joissa on kerrottu työllisyystiimin tarjoamista palveluista.

Työnantajia on autettu hyödyntämään erilaisia palveluita sekä tukimuotoja kuten Vaalallinen Bonus -kuntalisää. Yrityksille on tarjottu konkreettista tukea myös rekrytointiin, hakemuksiin, sopimuksiin sekä markkinointiin ja mainontaan. Työnantajapalveluiden käyttö, esimerkiksi Vaalallista Bonusta hyödyntävien yritysten määrä, kasvoi vuoden aikana ja kasvu oli suorastaan merkittävä. Vaalallinen Bonus julkaistiin 9.4.2025 ja päätöksiä tehtiin vuonna 2025 jo 17, joista 15 yrityksiin ja kaksi yhdistykseen. Vuonna 2024 kuntalisää hyödynnettiin työllisyyspalveluiden avulla yhteensä kahdeksaan työsuhteeseen.

Uuden palvelukokonaisuuden ja palveluiden uudelleenjärjestelyn vuoksi työkokeilujen osalta vuosi 2025 oli erittäin hiljainen. Vuonna 2024 työllisyyspalveluiden kautta tehtiin 15 työkokeilusopimusta, mutta vuonna 2025 ei yhtään. Työntekijöiden siirtymät, vaihtumiset ja uudet toimintamallit vaikuttivat alkuvaiheessa siihen, että asiakkaita ei ohjautunut työkokeiluihin samalla tavalla kuin aiemmin. Nollatulot on merkittävä muutos, mutta työkokeiluprosessit on jo käynnistetty uudelleen.

Vuonna 2025 työmarkkinanäkymät heikentyivät entisestään ja työllisyystilanne vaikeutui edelleen sekä alueellamme että valtakunnallisesti. Suomessa oli koko Euroopan toiseksi heikoin työttömyysaste. Avoimien työpaikkojen määrä puolittui Suomessa ja yritykset lomauttivat sekä irtisanoivat työntekijöitä. Myös konkurssien määrä kasvoi voimakkaasti. Vaalassa lomautettujen määrä pysyi korkealla koko vuoden 2025 ajan. Lomautettujen määrä oli korkeimmillaan 1/2025, jolloin lomautettuna oli 30 työntekijää.

Kunnat eivät maksa Kelan kuntaosuutta ("sakkomaksua") ainoastaan silloin, kun kuntalainen on työssä, opiskelemassa, eläkkeellä tai toimeentulotuella. Lakimuutosten myötä kuntien, myös Vaalan, sakkomaksut ampaisivat vuoden 2025 aikana odotetusti jyrkkään nousuun. Sakkomaksujen kuntaosuutta Vaala maksoi vuonna 2025 300 188 euroa eli 244 063 euroa enemmän kuin vuonna 2024 (56 125 euroa). Kuntaosuutta oli budjetoitu 240 000 euroa vuodelle 2025, joten työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin 60 188 euroa yli arvioidun. Sakkomaksujen kasvu johtui siitä, että kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista kasvoi ja aikaistui.

Kelan kuntaosuudet alkoivat kertyä 1.1.2025 alkaen työttömyyspäivästä 100, kun aiemmin raja oli 300 päivää. Aikaisemmin kului kertyä vain työmarkkinatuesta, mutta nyt kunta maksaa Kelan kuntaosuutta myös peruspäivärahasta ja ansiopäivärahasta. Kuntouttava työtoiminta tai työkokeilu ei enää poista työnhakijaa "sakkolistalta". Lisäksi Kelan kuntaosuudet nousevat portaittain työttömyyden pitkittyessä. Palkkatukityö ei kerrytä enää työssäoloa ja työssäoloa piteni kuudesta kuukaudesta kahteentoista. Lisäksi palkkatuen "jäähyaika" samalle työnantajalle piteni kymmenestä kuukaudesta kolmeen vuoteen. Uudistuksen myötä kunta ei myöskään hae itselleen palkkatukea. Lisäksi Vaalassa on työttöminä työnhakijoina ja sakkolistalla työkyvyttömiä ihmisiä, jotka ovat väärällä etuudella (työmarkkinatuella). Syynä on esimerkiksi se, että sairauspäiväraha on käytetty, mutta työkyvyttömyyseläkettä ei ole myönnetty, lääkäri ei ole myöntänyt sairauslomaa tai Kela on hylännyt sairauspäivärahan tai kuntoutustuen. Myös suojaosa sekä lapsikorotukset poistettiin työnhakijoilta. Kaikkien näiden uudistusten vuoksi asiakkaiden määrä sakkolistalla on moninkertaistunut.

Työttömyysprosentti lasketaan kunnassa olevan työvoiman mukaan. Työvoiman määrä nousi Vaalassa vuoden aikana kolmella työllisellä. Työvoiman määrä 2025 oli 985 henkilöä (2024 työvoiman määrä oli 982 henkilöä). Työttömyysprosentti oli korkeimmillaan 1/2025 17,0 % ja laski vuoden aikana, ollen alimmillaan 9/2025 13,2 %. Työttömien prosentuaalinen määrä nousi keskiarvona kuukautta kohden vuoden 2024 14,8 %:sta vuoden 2025 14,9 %:iin. Keskimäärin kuukautta kohden työttömiä työnhakijoita oli vuonna 2025 147 (2024 145). Nuoria, alle 25-vuotiaita oli työttömänä vuonna 2025 kuukaudessa keskimäärin 10 (2024 keskimäärin 9). Pitkäaikaistyöttömien, yli vuoden työttömänä olleiden, määrä nousi ollen vuonna 2025 kuukaudessa keskimäärin 52 (2024 keskimäärin 48). Yli 50-vuotiaita työnhakijoita oli vuonna 2025 keskimäärin 74 (2024 keskimäärin 78). Vammaisia ja pitkäaikaissairaita työttömiä työnhakijoita oli vuonna 2025 keskimäärin 27 (2024 keskimäärin 23).

Kokonaisuudessaan vuoden 2025 osalta voidaan todeta, että valtakunnallinen matalasuhdanne hillitsi työvoiman kysyntää voimakkaasti ja pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi koko Suomessa huomattavasti. Vuoden 2025 osalta voidaan kuitenkin Vaalassa myönteisenä huomioida, että suuresta TE-uudistuksesta, työntekijävaihdoista, vaikeasta työmarkkinatilanteesta sekä hallituksen työllistymistä merkittävistä heikentävistä päätöksistä ja lakimuutoksista huolimatta, kunnan työttömyysprosentti on pysynyt verrattain kohtuullisena ja erittäin tasaisena edellisvuoteen verrattuna. Vaalan työllisyysluvut ovat pysyneet lähes ennallaan vuoteen 2024 verrattuna, kun taas useimmissa muissa alueen kunnissa luvut ovat nousseet. Vaikka Vaalassa on korkea työttömyysprosentti, työttömien määrä on pysynyt samalla tasolla kuin aiemmin. Vuoden 2025 luvut osoittavat lisäksi, että vaikka työttömyys pysyi Vaalassa haasteellisena, sen kehityssuunnat olivat suhteellisen hallittuja.

Vuosi on lyhyt aika arvioida täysin uusien ja tyhjästä rakennettujen työllisyyspalveluiden vaikuttavuutta. Samalla on vielä liian aikaista arvioida TE-uudistuksen jälkeisen palvelukokonaisuuden toimivuutta. Työntekijävaihdosten vuoksi yhteistä työskentelyä on lisäksi takana vasta hyvin vähän. Uuden henkilön sijoittuminen organisaatioon sekä mahdollisesti erilaiseen työkuultuuriin tottuminen kestää pitkään. Ensimmäisenä tavoitteena on ollut saada työllisyyspalveluiden peruskonsepti toimimaan selkeästi. Työllisyyspalveluiden lakisäätteiset perustoiminnot on turvattu, mikä on jo itsessään merkittävä saavutus. Lisäksi työllisyyspalveluissa ideoitii ja toteutettiin runsaasti innovatiivisia kehittämistekoja, jotka tuottivat myönteisiä vaikutuksia sekä merkittäviä kustannussäästöjä työttömyyden aiheuttamiin kuluihin.

Vaalassa TE-uudistuksen vaikutukset ovatkin vasta alkutekijöissään ja käytettävissä on runsaasti kehittämispotentiaalia. On kuitenkin tärkeää päästä pois TE-kuplasta ja nähdä asiakkaat kokonaisvaltaisesti. Palvelut ovat edelleen kehitysvaiheessa ja keskeneräisyys on luonnollinen osa uudistuksen alkuvaihetta. Keskeneräisyyden sietäminen on olennainen osa kehittämistä kohti toimivia ja vaikuttavia palveluita. Huomioitavaa on lisäksi, että koko valtava TE-uudistus lähtee siitä, että työllistymisen edistämisen ohella kyse on ennen kaikkea elinvoiman ja elinkeinojen vahvistamisesta Vaalassa.

Hyvinvointialue Pohteen ja Vaalan työllisyyspalveluiden yhteistyö oli vuonna 2025 erittäin ketterää ja toimivaa. Kuntouttavassa työtoiminnassa oli 19 asiakasta, joista 12 osallistui ryhmätoimintaan, yksi osallistui kuntouttavaan työtoimintaan kunnan kumppanuuspaikoissa sekä kaksi Pohteen kumppanuuspaikoissa. Vuonna 2024 kuntouttavassa työtoiminnassa oli 18 asiakkuutta, joista 13 ryhmätoimintaan ja viisi kunnan kumppanuuspaikkoihin. Lisäksi vuonna 2025 oli yhdistelmiä, joissa ryhmätoiminnassa sekä kunnassa yksi, ryhmätoiminnassa sekä Pohteella yksi ja ryhmätoiminnassa sekä etäkuntouttavassa kaksi.

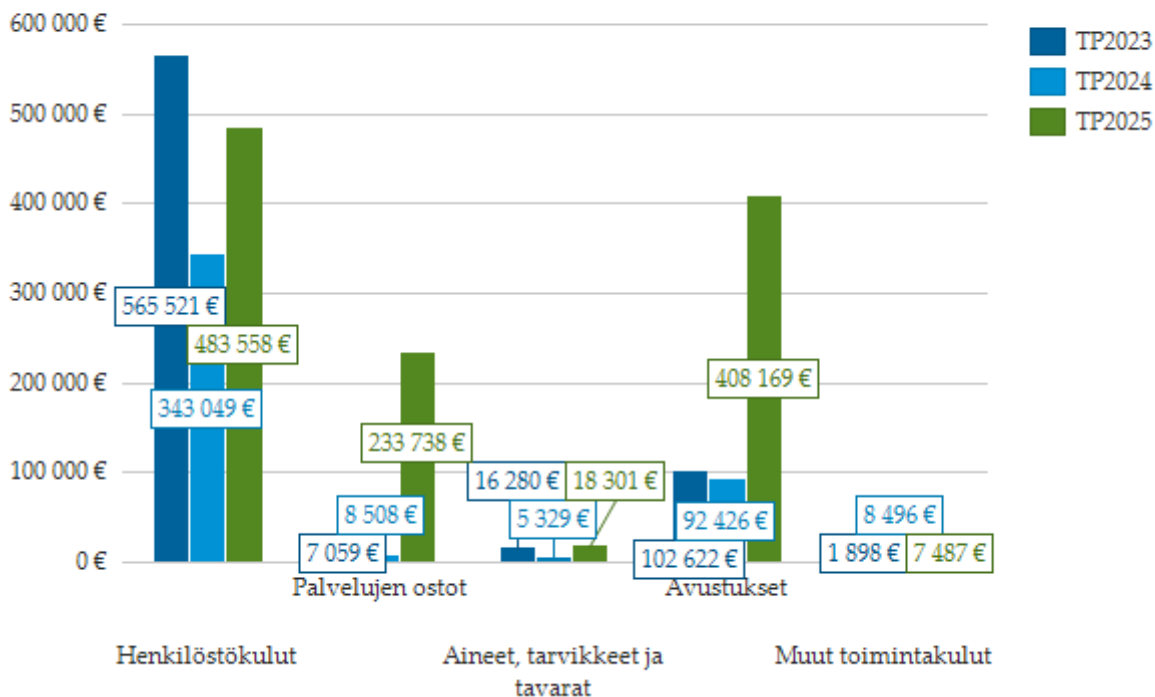
Työllisyyspalveluista on ohjattu tavoitteellisesti monialaista palvelua tarvitsevia asiakkaita myös TYM:iin (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu). Työllisyysasiantuntijat tekevät TYM-työtä yhdessä Pohteen ja Kelan kanssa. TYM-asiakkaita oli Vaalassa vuonna 2025 yhteensä 23 (2024 26). Pohteen järjestämiin maksuttomiin työttömien terveystarkastuksiin on työllisyyspalveluista asiakkaita myös ohjattu sekä kannustettu osallistumaan aktiivisesti. Perustarkastusaikoja onkin järjestynyt erittäin hyvin ja työttömien terveystarkastuksiin osallistui vuonna 2025 13 asiakasta (2024 21 asiakasta).

Työpaikkoja yhteistyöllä Vaalassa -hanke toteutettiin ajalla 1.9.2023-31.12.2025. Hankkeelle haettiin

alkuvuodesta jatko aikaan vuoden 2025 loppuun saakka. Hanketoimintaa toteutettiin vuokratiloissa Palvelupiste Etapilla osoitteessa Vaalantie 18. Hankkeessa työskenteli ohjaaja ja koordinaattori sekä hankevastaava 20 % työpanoksella. Vuoden keskeisimmät tehtävät olivat opinnollistamisen käynnistäminen ja hankeosallistujien yksilöllinen tuki. Lisäksi kokeiltiin työnhakijoille suunnattua ryhmämuotoista valmennusta, työnhakutaitojen lisäämistä, yksilöllistä ohjaamista ja toteutettiin toimipisteessä Etapilla erilaisia valmennuksia esimerkiksi hygieniapassikoulutus. Työnantajille järjestettiin työpaikkaohjaajavalmennus, mikä käynnisti opinnollistamisen prosessin kunnassa ja oppimisympäristöjen tunnistamisen luonto- ja ympäristö- sekä puhtaanapitoalalta. Ensimmäiset osaamistodistukset laadittiin loppuvuodesta. Hankkeen aikana kokeiltiin mm. anonyymiä rekrytointia ja selvitettiin erilaisia alustoja rekrytoinnin tarpeisiin. Hankehenkilöstö kokosi syksyn aikana myös hankkeen ajalta saatua kokemusta ja materiaalia hyödynnettäväksi jatkossa. Uutta kehittämistoimintaa suunniteltiin työllisyyspalvelujen toimesta ja sillä suunnataan yrittäjyyden edistämiseen. Toisena jatkokehittämisen teemana selvitetään mahdollisuutta oppilaitosyhteistyöhön kainuulaisten kehittämää Taitotehdas-mallia hyödyntäen.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	134 168	120 000	111,81 %	14 168	280 289
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-1 151 253	-1 462 842	78,70 %	311 589	-457 808
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 017 085	-1 342 842	75,74 %	325 757	-177 519
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.8. Ostopalvelut muilta

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan tehtävänä on huolehtia, että ympäristöterveydenhuollon lainsäädännön velvoitteita noudatetaan kunnan alueella. Kunnassa laaditaan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma, jossa otetaan huomioon ohjaavien keskusvirastoiden yhdessä laatima valtakunnallinen valvontaohjelma. Vaalan kunta ostaa palvelun Pudasjärven kaupungilta.

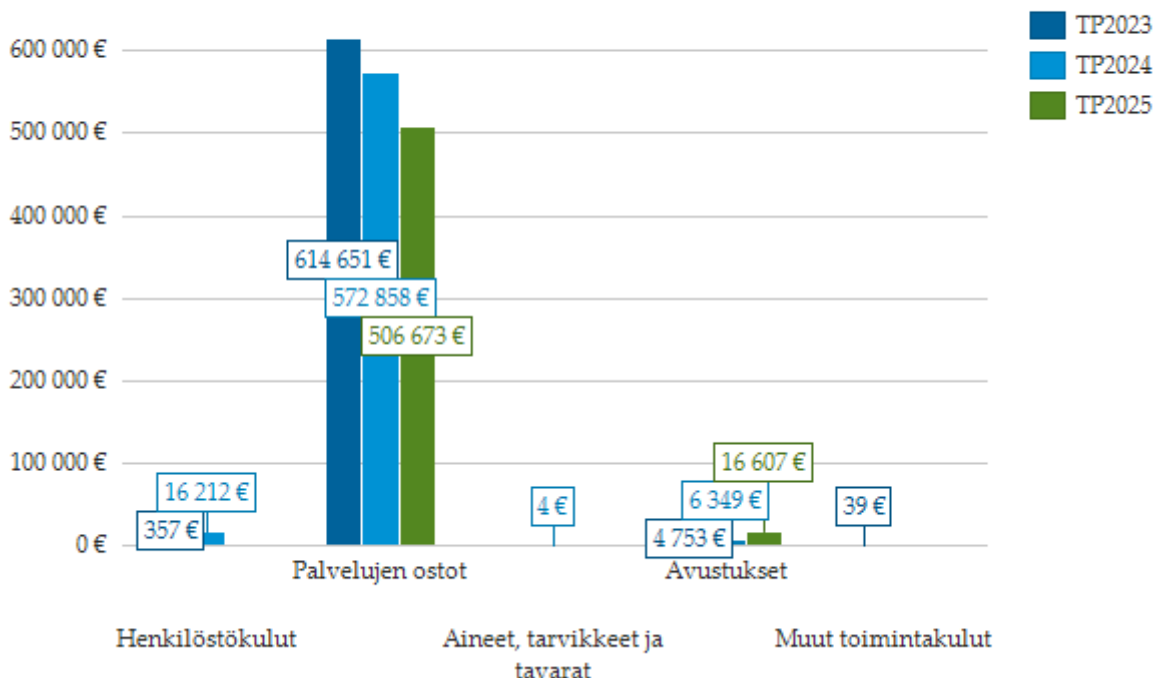
Oulunkaaren kuntayhtymä on tuottanut Vaalan kunnalle talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä ivt-palvelut vuoden 2022 loppun saakka. vuoden 2023 alusta alkaen tahe-palvelut on tuottanut Monetra Oulu Oy ja ict-palveluista on vastannut LapIT Oy.

Vastuualueen toimintakertomus

Ympäristöterveydenhuollon ostopalveluiden kulut olivat noin 161 000 € ja ne ylittivät talousarvion noin 59 000 eurolla. Tahe-palveluiden kustannukseksi muodostui noin 140 000 € alittaen budjetin noin 13 000 eurolla. Ict-palveluiden kulut olivat tilinpäätösvuoden osalta noin 222 000 alittaen budjetin noin 16 000 eurolla. Koko vastuualueen kulut laskivat noin 72 000 € verrattuna tilinpäätökseen 2024.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT					
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-523 280	-493 000	106,14 %	-30 280	-595 423
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-523 280	-493 000	106,14 %	-30 280	-595 423
Suunnitelman mukaiset poistot					

7.9. Rahoitustoimi

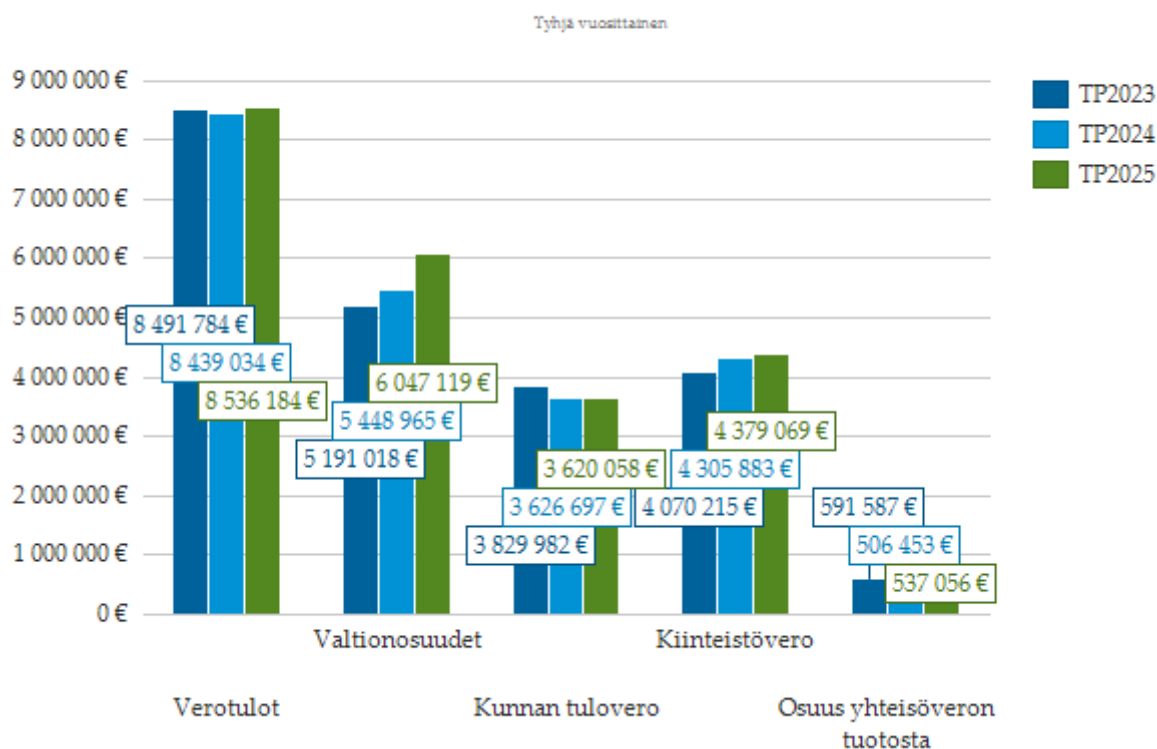
Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan suurimmat tulonlähteet ovat valtionosuudet ja verotulot. Kunnan omat toimintatuotot eivät riitä kattamaan toiminnasta aiheutuvia kuluja. Näiden kahden erotusta nimitetään toimintakatteeksi. Valtionosuuksien ja verotulojen tarkoituksena on kattaa toimintakateen alijäämä.

Vastualueen toimintakertomus

Vuonna 2025 valtionosuudet olivat noin 6 047 000 € ja verotulot noin 8 536 000 €. Verotulot jakaantuivat seuraavasti: tulovero noin 3 620 000 €, kiinteistovero noin 4 379 000 € ja yhteisövero noin 537 000 €. Alkuperäiseen talousarvioon nähden verotulot laskivat noin 312 000 euroa. Valtionosuudet ja verotulot olivat yhteensä noin 14 583 000 euroa.

Rahoitustoimi, tuotot

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT		5 000		-5 000	4 972
TOIMINTAKULUT	-123	-7 000	1,75 %	6 877	
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-123	-2 000	6,13 %	1 877	4 972
Verotulot	8 536 184	8 848 000	96,48 %	-311 816	8 439 034
Valtionosuudet	6 047 119	6 038 900	100,14 %	8 219	5 448 965
Rahoitustuotot ja -kulut	-74 325	-311 100	23,89 %	236 775	-95 192

7.10. Markkinointi ja viestintä

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnan viestinnän tavoitteena on palvella kuntalaisia ja muita kunnan viestinnän kohderyhmiä sekä tukea Vaalan kunnan arvoja ja strategisia tavoitteita. Tarkoituksena on myös vahvistaa yhteisöllisyyttä, kotiseutuylpeyttä ja identiteettiä Vaalan kunnan sisällä. Lisäksi viestinnän tavoitteena on parantaa Vaalan kunnan tunnettuutta ja vahvistaa kunnan positiivista imagoa ja hyvää mainetta.

Kunnan viestintä tukee muuta kunnan toimintaa. Sillä on mm. seuraavia tehtäviä:

- Informointi, neuvonta ja asiakaspalvelu
- Osallistumisen edistäminen
- Kansalaiskeskustelu ja kuuntelu
- Markkinointi ja maineenhallinta
- Kriisien hallinta

Vaalan kunnan viestintää pyritään tekemään tehokkaasti, yhtenäisesti ja johdonmukaisesti. Viestintää toteutetaan yhteisesti sovittujen periaatteiden mukaisesti, joita on kirjattu Vaalan kunnan sosiaalisen median ohjeeseen, graafiseen ohjeistoon, brändikirjaan sekä Oulujokilaakson ja Rokua Geoparkin yhteiseen viestinnän kehittämissuunnitelmaan.

Visio 2025

Vaalan kunnan viestintä on asiakaslähtöistä, jolloin se palvelee kuntalaisia ja muita viestinnän kohde- ja sidosryhmiä. Viestintä on myös avointa, aktiivista, vuorovaikutteista, ymmärrettävää ja oikea-aikaista. Lisäksi se on johdonmukaista ja monipuolista kanaviltaan, tavoiltaan ja sisällöltään. Näin se saavuttaa, sitouttaa ja aktivoi viestinnän kohde- ja sidosryhmiä aiempaa paremmin.

Vaalan kunnan tunnettuus kasvaa. Kunta myös erottuu mediassa positiivisella tavalla. Viestintä ja markkinointi on visuaalisesti ja sanallisesti yhtenäistä ja tunnistettavaa sekä tekee Vaalan kunnan vahvuudet ja niihin liittyvät ilmiöt, tapahtumat, aktiivisuuden, aikaansaannokset ja tekijät näkyviksi. Viestinnässä ja markkinoinnissa panostetaan laadukkaisiin kuviin ja grafiikkaan sekä videoihin, jotka kestävät aikaa ja tukevat Vaalan kunnan brändiä.

Vastuualueen toimintakertomus

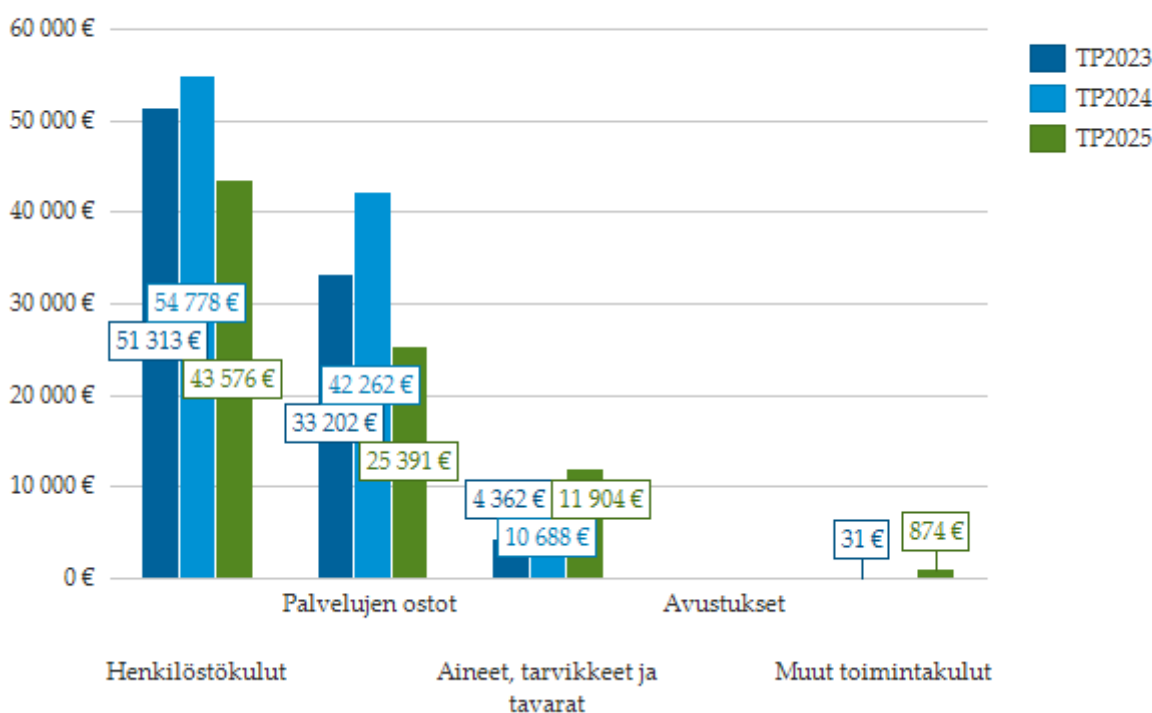
Kunnan viestinnästä vastaa kunnanjohtaja. Kunnan viestintä on jatkunut aktiivisena, vaikka viestinnän asiantuntija siirtyi muihin tehtäviin alkusyksyllä. Hallinnon suunnittelija on tällä välin yhdessä kunnanjohtajan kanssa toteuttanut viestintää oman työn ohessa. Uusi henkilö, viestinnän asiantuntija aloitti joulukuussa tehtävässä ja hän on päässyt aloittamaan kokonaisvaltaisen viestinnän kehittämistyön.

Helmi-maaliskuussa 2025 toteutettiin Sanoman kanavien kautta markkinointikampanja uuden VisitVaala.fi -sivuston tunnettuuden lisäämiseksi. Joulukuussa 2025 viestintään tehtiin uusia hankintoja: ostettiin jakotavaraa mm. Oulu2026-tapahtumien markkinointiin sekä uusi kamera ja drone.

Talousarvion toteuma vuonna 2025 on 93 157 euroa. Henkilöstökuluja summasta oli 43 576 euroa. Palvelujen ostoon käytettiin 25 391 euroa. Palvelujen ostosta 4 089 euroa on käytetty painatuksiin ja ilmoituksiin, joka kattaa muun muassa Tervareitissä julkaistavat ilmoitukset sekä muut tehdyt lehtitiedotteet. 11 904 euroa on käytetty aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin, joita on muun muassa erilaiset kunnan jako- ja liikelahjat sekä esimerkiksi tapahtumiin tilatut myyntituotteet.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT					1 319
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-81 745	-93 157	87,75 %	11 413	-107 727
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-81 745	-93 157	87,75 %	11 413	-106 408
Suunnitelman mukaiset poistot					

8. HYVINVOINTIOSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hyvinvointiosaston perustehtävänä on vastata kunnan poikkihallinnollisesta hyvinvoinnin laaja-alaisesta edistämisestä. Hyvinvointipalveluiden toimintaa ohjaavat kuntastrategiaan sekä laajaan hyvinvointikertomukseen ja vuosittaiseen hyvinvointisuunnitelmaan kirjatut visiot, päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet.

Osaston toimintakertomus

Hyvinvointijohtajan katsaus

Hyvinvointipalveluiden tavoitteena on tukea kaikenikäisten vaalalaisten hyvinvointia yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Hyvinvointityön lähtökohtana on kuntalaisten koettu hyvinvointitieto sekä indikaattoritieto. Henkilöstömme tekee kehittämistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi myös alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Näitä ovat mm. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen erilaiset hyte- verkostot. Vaalan kunta on myös Terve kunta -verkoston jäsen ja olemme myös pienten kuntien edustaja Terve kunta -verkoston johtoryhmässä. Verkostotyön ydintavoitteena on tuoda alueellinen ja kansallinen osaaminen osaksi myös Vaalan kunnan hyvinvointityön kehittämistä.

Hyvinvointityön kehittäminen ja suunnittelu on ollut aktiivista vuoden aikana. Keväällä 2025 kunnassa järjestettiin avoimia Meidän Vaala- tilaisuuksia, joissa eri ikäiset kuntalaiset pääsivät arvioimaan kuluneen valtuustokauden hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista. Laaja hyvinvointikertomus ja -suunnitelma vuosille 2025-2029 työstettiin poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Myös luottamushenkilöille järjestettiin oma seminaarinsa aiheen tiimoilta.

Laajassa hyvinvointikertomuksessa kuvataan päättyneellä valtuustokaudella tehtyä poikkihallinnollista hyvinvointityötä sekä väestömme hyvinvoinnin tilaa erilaiseen kokemus- ja indikaattoritietoon pohjaten. Valtuusto hyväksyi Vaalan kunnan strategiaan sidoksissa olevan asiakirjan joulukuussa pidetyssä kokouksessaan.

Hyvinvointiosasto organisoii myös kunnan vaikuttamistoimielinten toiminnan. Vaalan hallintosäännön mukaan kunnan vaikuttamistoimielimenä toimivat nuorisoneuvosto, vanhus- ja vammaisneuvosto, vapaa-ajan asukasneuvosto sekä lapsiparlamentti. Lisäksi kunnanhallitus teki päätöksen kyläneuvoston toiminnan alkamisesta vuoden 2026 alusta. Lakisääteinen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto kokoontui kuluneen vuoden aikana neljä kertaa.

Hyvinvointityötä on tehty vuoden 2025 aikana monipuolisesti ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa sekä kaikki ikäryhmät huomioiden. Hyvinvointiosaston toiminta oli aktiivisista kaikilla hyvinvointityön osa- ja vastuualueilla kuluneen vuoden aikana. Vastuualuekohtaista toimintaa on kuvattu tarkemmin myöhemmin tässä tilinpäätösasiakirjassa.

Kiitokset erityisesti osastomme henkilöstölle ammattitaitoisella ja innostuneella otteella tehdystä hyvinvoinnin edistämisestä. Lämmin kiitos kaikille hyvinvointityöhön ja sen edistämiseen

osallistuneille toimijoille niin poikkihallinnollisesti kuin organisaatorajat ylittävästi. Kiitos myös Vaalan aktiivisille yhdistystoimijoille, joilla on oma tärkeä roolinsa kuntalaistemme hyvinvoinnin edistämisessä.

Pauliina Rovio
Hyvinvointijohtaja

Oleelliset muutokset ja keskeinen toiminta

Valtuusto hyväksyi vuoden 2025 joulukuussa pitämässään kokouksessa laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman, jossa on kuvattu laajasti päättyneen valtuustokauden aikainen hyvinvointityö, kuntalaistemme hyvinvoinnin tila sekä tietoon perustuen laadittu hyvinvointisuunnitelma tavoitteineen, toimepiteineen ja mittareineen valtuustokaudelle 2025-2029. Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman työstöön osallistettiin aktiivisesti eri ikäisiä kuntalaisia kuluneen vuoden aikana järjestetyissä tilaisuuksissa.

Hyvinvointipalvelujen vastuualueeseen kuuluvat hyvinvointipalvelut, nuorisopalvelut, liikuntapalvelut, kirjastopalvelut ja kulttuuripalvelut (sis. Lamminahon museotoiminnan). Vastuualueen johtajana on hyvinvointijohtaja ja muuta henkilökuntaa ovat palvelusihteri, hyvinvointisuunnittelija, hyvinvointikoordinaattori, hankekehittäjä, vapaa-ajanohjaaja, nuorisotyöntekijä ja etsivä nuorisotyöntekijä. Vuoden 2024 alusta työskentelyn aloittaneen maahanmuuttokoordinaattorin tehtävät päättyivät elokuun lopussa johtuen tilapäistä suojelua hakeneiden ukrainalaisten määrän merkittävästä vähenemisestä kunnassamme.

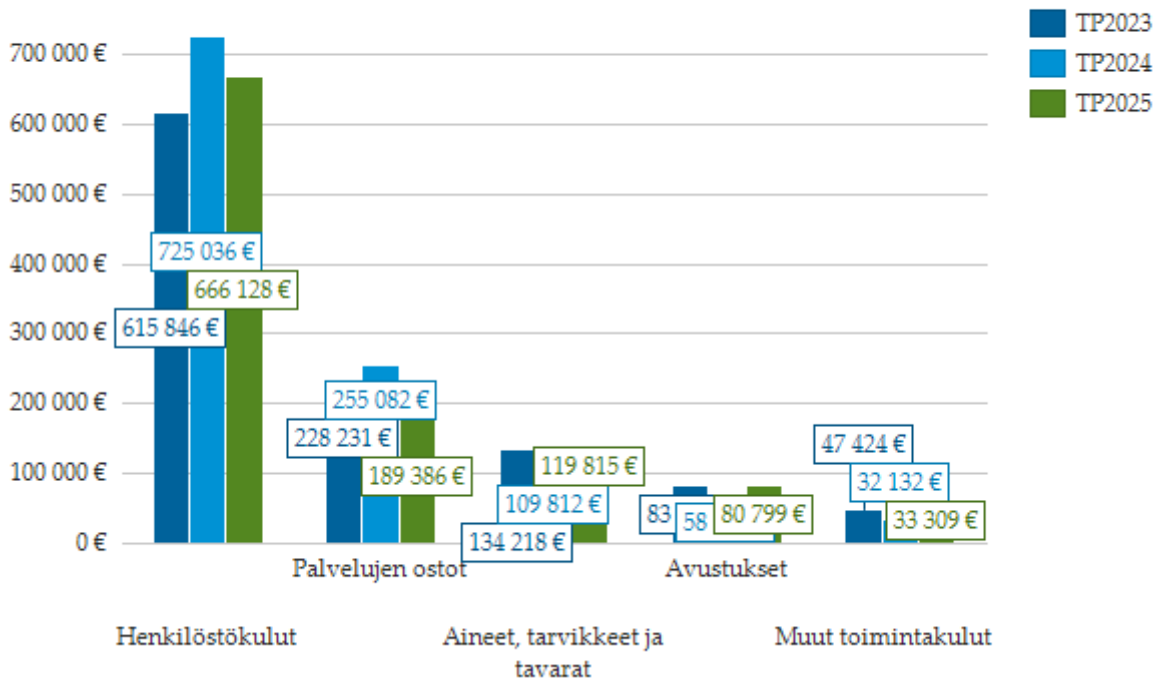
Kirjastossa työskenteli kirjastonhoitaja, kirjastovirkailija ja koko vuoden ajan Tulevaisuuden kirjasto 1 ja 2 -hankkeiden työntekijä. Hankkeen myötä kirjastolla järjestettiin vuoden aikana erilaisia tapahtumia ja kirjaston palveluita tuotiin tutuiksi erilaisissa, aiemmasta poikkeavissa ympäristöissäkin. Myös peräkonttikirjasto-toimintaa kokeiltiin henkilöautosta toteutettuna eri puolilla Vaalaa kesän 2025 aikana.

Hyvinvointipalveluiden vastuualueella hankekehittäjä on vuodesta 2022 tuottanut poikkihallinnollisesti hankekehittämisen palvelua kaikille kunnan vastuualueille. Hankekehittäjä tukee eri osastoilla ulkopuolisen rahoituksen hankintaa, hankesuunnittelua ja hankkeiden toteuttamista. Hyvinvointiosastolla kehittämistyötä ovat vuoden aikana toteuttaneet hankekoordinaattorit valtionavustuksella Tulevaisuuden kirjasto -hankkeiden ja EU:n osarahoittamana Hyvinvointia, osallisuutta ja pärjäämistä HOP -hankkeissa. Molemmissa hankkeissa tavoiteltiin kuntalaisten osallisuuden edistämistä ja kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämistä. HOP-hanke päättyi lokakuun lopussa ja Tulevaisuuden kirjasto 2- hanke vuoden lopussa.

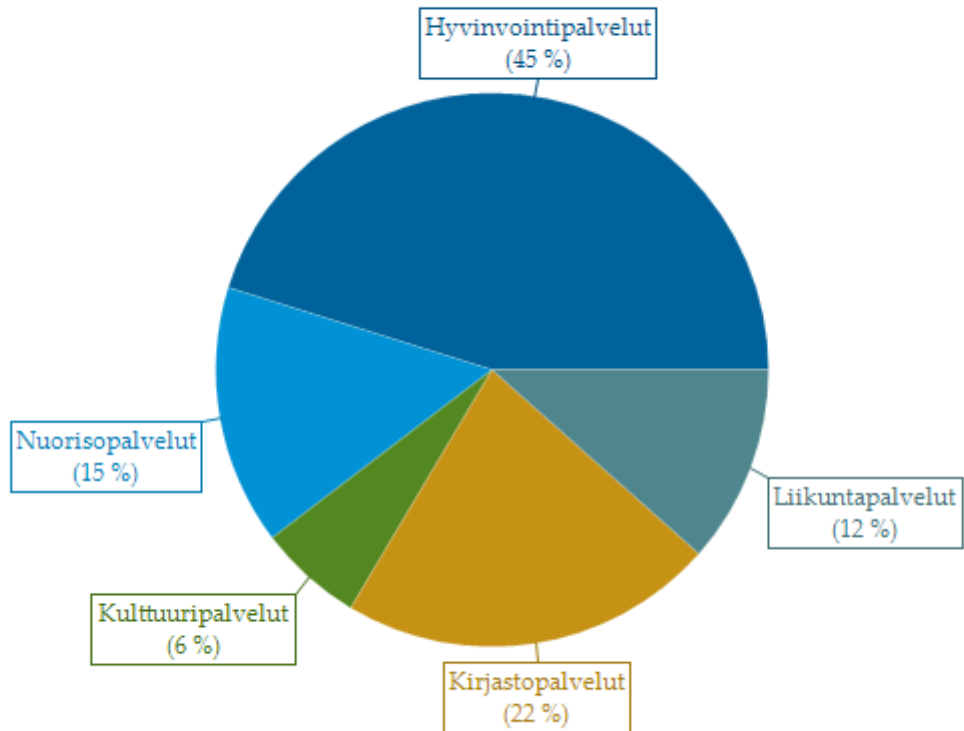
Hyvinvointiosaston toimintatuotot olivat yhteensä 118 637 €, toimintakulut - 1 089 437 € ja vuosikate - 970 800 €.

Toimintakulut

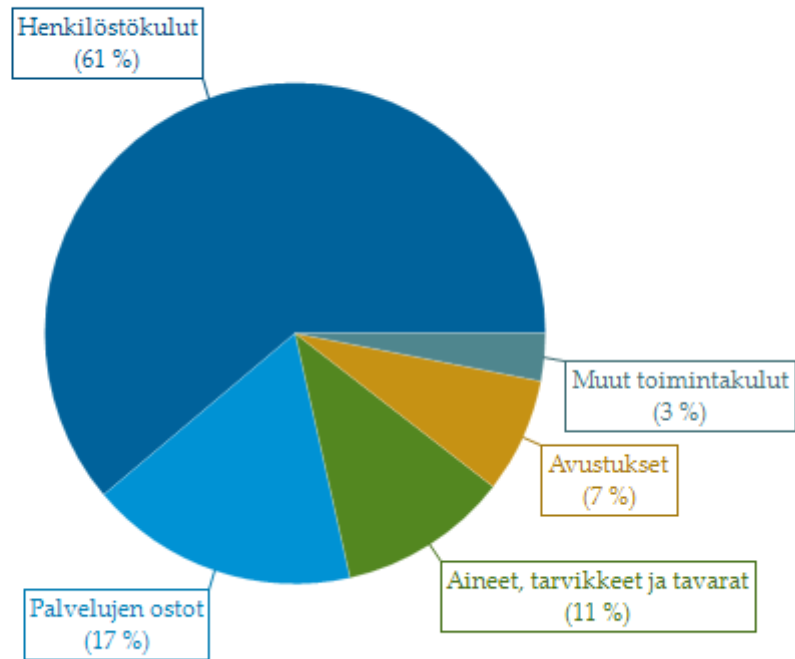
Tyhjä vuosittainen

Kulujakauma vastualueittain

Kulujen jakautuminen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	118 637	150 700	78,72 %	-32 063	209 540
Myyntituotot	1 770	1 500	118,01 %	270	1 496
Maksutuotot	1 439	1 500	95,94 %	-61	2 091
Tuet ja avustukset	112 495	147 700	76,16 %	-35 205	203 455
Muut toimintatuotot	2 933			2 933	2 498
TOIMINTAKULUT	-1 089 437	-1 360 101	80,10 %	270 665	-1 180 984
Henkilöstökulut	-666 128	-671 691	99,17 %	5 563	-725 036
Palvelujen ostot	-189 386	-391 910	48,32 %	202 524	-255 082
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-119 815	-154 000	77,80 %	34 185	-109 812
Avustukset	-80 799	-108 500	74,47 %	27 701	-58 922
Muut toimintakulut	-33 309	-34 000	97,97 %	691	-32 132
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-970 800	-1 209 401	80,27 %	238 601	-971 444

8.1. Hyvinvointipalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Hyvinvointipalveluita ovat kaikki sellaiset palvelut, joita kunta järjestää kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Vaalassa hyvinvointityön visio valtuustokaudelle 2021-2025 muodostuu yhteisestä maakunnallisesta ihmislähtöisestä hyvinvointikäsitteestä: Vaalassa on jokaisella mahdollisuus elää hyvää arkea ja mielekästä elämää. Vaalalaiset voivat hyvin ja ovat tyytyväisiä elämäänsä. Yhteisenä päämääränä on, että jokainen vaalalainen kokee tulevansa kuulluksi, nähdyksi, hyväksytyksi ja ymmärretyksi ihmisenä eikä yksittäisten tarpeidensa kautta (Hyvinvointisuunnitelma 2021-2025).

Vastuualueen toimintakertomus

Erilaisen kuntalaisilta kerätyn tiedon perusteella on valtuustokaudeksi 2021-2025 valikoitunut laajaan hyvinvointisuunnitelmaan, johon kaikki kunnassa tehtävä hyvinvointityö pohjautuu, kehittämisteemoiksi viisi kärkiteemaa: ikäihmisten kotona pärjääminen, yksinäisyys, ehkäisevä päihdetyö, koulukiusaaminen sekä taloudellinen hyvinvointi.

Ikäihmisten kotona pärjäämisen tueksi sekä yksinäisyyden lievittämiseksi kunnassa jatkettiin kaikille avoimien Olohuoneiden järjestämistä. Olohuoneita järjestettiin säännöllisesti kirkonkylän lisäksi kolmella sivukylällä. Hyvinvointisuunnittelijan ja vapaa-ajanohjaajan vetämissä tilaisuuksissa oli sisältönä vapaan seurustelun ja kahvitteluhetken lisäksi hyvinvoinnin eri teemoja mm. muistiterveyteen, mielen hyvinvointiin ja ehkäisevään päihdetyöhön liittyen. Ikäihmisten kotonapärjäämisen tueksi ja kaatumisten ehkäisemiseksi yli 65-vuotiaille kuntalaisille jaettiin kenkiin laitettavia liukuesteitä. Myös hiekoitushiekan jakelua laajennettiin kirkonkylän lisäksi neljälle eri sivukylälle.

Ehkäisevää päihdetyötä ohjasi kunnan Ehkäisevän päihdetyön ohjelma vuosille 2021-2025. Ehkäisevän päihdetyön koordinoinnista vastasi kunnan hyvinvointisuunnittelija. Vuoden 2025 lopussa kunnassa käynnistettiin uudelleen monialaisen ehkäisevän päihdetyön ryhmän toiminta. Ryhmän tehtävänä on hyvinvointi- ja turvallisuustyön johtoryhmän kumppanina toteuttaa kunnan vastuulla olevia lakisäateisiä, ehkäisevän päihdetyön tehtäviä kunnassa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Työryhmä kokoaa yhteen ehkäisevän päihdetyön toimijoiden asiantuntemusta ja työtä kuntatasolla. Ehkäisevän päihdetyön kohderyhmänä olivat kaikenikäiset kuntalaiset. Yhteistyötä koulun kanssa toteutettiin mm. Juteltaisko-päihdeoppituntien mukaisesti. Ehkäisevä päihdetyö kuului merkittävänä sisältönä myös nuorisotyöhön sekä etsivään nuorisotyöhön ja sitä tehtiin myös erilaisten tapahtumien muodossa, joista esimerkkeinä toukokuussa järjestetty Viisaasti kesälomalle -tapahtuma sekä marraskuussa EPT-viikko. Marraskuussa kunta järjesti yhteistyössä Ehyt ry:n kanssa ilmiökahvilan aiheesta "Miksi nuori vapettaa tai käyttää nikotiinipusseja"? Vaalan kunta osallistui Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyönä toteuttamaan päihdetilannekyselyyn 10.3.-23.3.2025 välisenä aikana. Kyselyllä kartoitettiin täysi-ikäisten asukkaiden näkemyksiä alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja huumeusainesten käytöstä sekä rahapelaamisesta. Kyselyyn vastasi yhteensä 59 vaalalaista.

HOP-hanke sekä Tulevaisuuden kirjasto -hankkeet päättyivät. HOP-hanke toteutui suunnitelman mukaan ja tuotti monia aloitteita ja kokeiluja työikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden

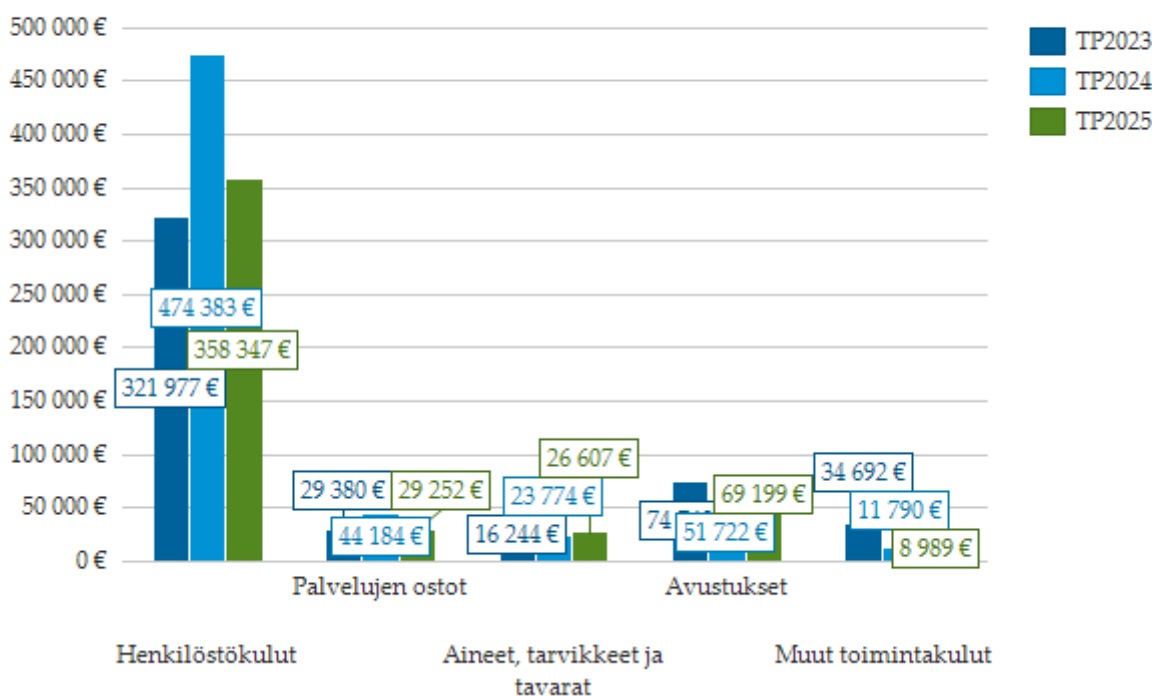
edistämiseen ja hyödynnettäväksi jatkossa hyvinvointityössä. Tulevaisuuden kirjasto-hanke keskittyi kevään aikana demoratiatyön jalkauttamiseen kirjastoon, kesällä kirjasto liikkui eri puolilla kuntaa henkilöautolla "peräkonttikirjastona" ja syyskaudella juurrutettiin kehitettyjä toimintamalleja.

Hankkeiden välinen yhteistyö oli aktiivista ja toisiaan tukeavaa. Sahanrannan kehittämisinvestoinnit etenivät yhdessä poikkihallinnollisella toteutuksella vuoden aikana ja hyvinvointiosasto osallistui erityisesti leikkipuiston ja kuntoilupuiston toteutukseen. Keväällä valmisteltiin yhteistyössä teknisen osaston kanssa Veturitalin alueen kehittämishanketta pitäen silmällä Oulu2026 kulttuuripääkaupunki vuotta. Oulujärvi Leader myönsi investointirahoitusta ja alueelle rakentuu uusia tiloja kulttuuritoimijoille ja kuntalaisille hyödynnettäväksi.

Loppuvuodesta haettiin valtionavustuksia myös AVI:ltä kirjaston kehittämiseen, Taikelta Valentin Vaala -festivaalin toteuttamiseen vuodelle 2026 sekä Varkelta asumisneuvonnan käynnistämiseen. Valtioneuvosto myönsi myös vuoden aikana aloitetulle Kurikkavaaran ampumaradan kehittämishankkeelle joululahjarahaa, jolla saadaan käynnistettyä alueen hankkeistusta. Hanketta on valmisteltu yhteistyössä alueen käyttäjien kanssa.

Vuonna 2025 kuntaan laadittiin uusi kotoutumisohjelma. Tilapäisen suojelun tarpeessa olevien ukrainalaisten kotoutumisen edistämistä jatkettiin myös vuonna 2025, vaikkakin heidän määrä kunnassa laski merkittävästi. Kotoutuja-asiakkaiden ohjauksesta ja neuvonnasta vastasivat maahanmuuttokoordinaattori elokuun loppuun saakka ja hyvinvointisuunnittelija.

Toimintakulut

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	53 395	122 700	43,52 %	-69 305	149 538
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-492 394	-648 824	75,89 %	156 430	-605 854
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-439 000	-526 124	83,44 %	87 125	-456 315
Suunnitelman mukaiset poistot	-917			-917	-917

8.2. Liikuntapalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunnan tavoitteena on edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä sekä fyysistä aktiivisuutta tukemalla liikunnan harrastamista sekä vahvistamalla elinvoimaista kansalaistoimintaa paikallistasolla. Kunta tukee kuntalaisten liikkumista kehittämällä paikallista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, avustamalla kansalaistoimintaa ja tarjoamalla kuntalaisten käyttöön liikuntapaikkoja sekä -palveluita.

Kunnan tuottamat omaehtoiset ja ohjatut liikuntapalvelut täydentävät paikallista liikuntatarjontaa, jota kansalaisopisto ja seurat tarjoavat. Kunnan liikuntapalveluiden toiminnan tarkoituksena on turvata liikuntamahdollisuuksia myös sellaisille henkilöille ja ryhmille, jotka eivät kuulu järjestötoiminnan piiriin tai joille seurat ja yhdistykset eivät kykene järjestämään toimintaa tai joita liikuntayritysten palvelut eivät tavoita.

Pienessä kunnassa yritysten tarjoamia liikuntamahdollisuuksia on vähän ja siksi kunnan ylläpitämät liikuntapaikat sekä yhteistyössä eri yhdistysten ja kansalaisopiston kanssa järjestettävät liikuntatapahtumat ja -ryhmät ovat todella tärkeitä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisenkin näkökulmasta.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuoden 2025 tammikuussa ikäihmisten sekä erityisryhmien kuntosaliryhmät jatkuivat totuttuun tapaan eli ikäihmisille kolmella ryhmäkerralla ja erityisryhmille yhdellä kerralla viikossa. Tammi- ja helmikuussa kuntalaisille tarjottiin matalan kynnyksen ulkoliikuntaryhmää, mutta vähäisen osallistujamäärän vuoksi ryhmää ei jatkettu enää maaliskuulle. Vaalan kunnan liikuntapalvelut ja nuorisopalvelut olivat myös mukana Utajärven 4H:n järjestämässä lasten ja perheiden Hoplop-retkellä. 14.2. Vaalahallissa järjestettiin koko perhettä liikuttava ystävänpäivän luistelutapahtuma. Tapahtuma oli suosittu ja kokosi lähemmäs sata kuntalaista liikunnallisen aktiviteetin pariin. Helmikuun alussa jatkettiin myös Rokuan uintiretkiä allasjumppineen. Uintiretket jatkuivat kesätaukoa lukuunottamatta vuoden loppuun asti.

Hiihtolomaviikolla 10 järjestettiin yhteistyössä Utajärven 4h:n kanssa liikunnallisia aktiviteetteja

sisältävä alakoululaisten kolme päivää kestävä päiväleiri. Lisäksi hiihtolomalla järjestettiin yhteistyössä liikunta- ja nuorisopalveluiden kanssa laskettelureissu Vuokattiin.

Kuntalaisille maksuttomat InBody-mittaukset suoritettiin nuorisotila Vanulla 1.-3. huhtikuuta. Mittausten yhteydessä halukkaille tarjottiin myös liikunta- ja elintapaneuvontaa vapaa-ajanohjaajan sekä liikunnanohjaajaopiskelijan toimesta. Huhtikuussa järjestimme myös Apajan piha-alueella palmusunnuntain liikunnallinen tapahtuman. Tapahtuma keräsi kokoon noin 50 kuntalaista.

Toukokuussa liikuntapalvelut oli mukana muista hyvinvointisi-kiertueella Vanulla kertomalla kunnan tarjoamista liikuntaan ja vapaa-aikaan liittyvistä toiminnoista. Toukokuun 19. päivä Vaalan yhtenäiskoulun 1.-6. luokkalaisille järjestimme pyöräilyteemaisen liikennekasvatustapahtuman. Vapaa-ajanohjaaja sekä liikunnanohjaajaopiskelija suunnittelivat ja toteuttivat Säräisniemelle liikunnallisen luontopolun kaikkien hyödynnettäväksi.

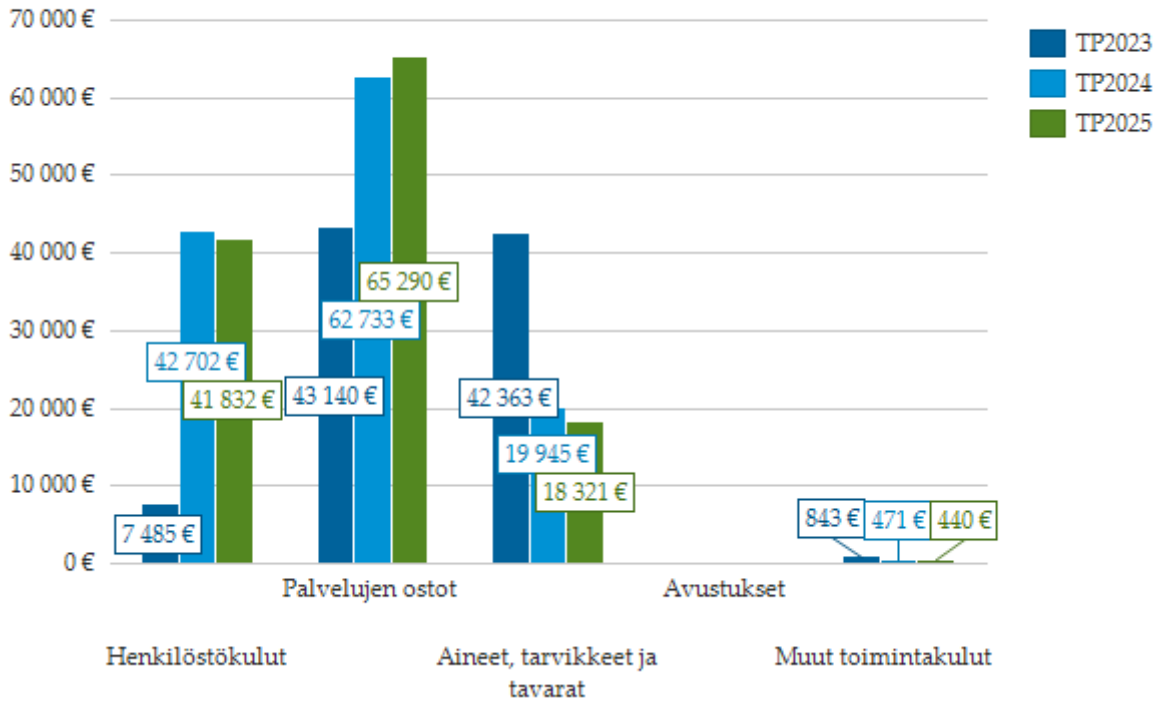
Kesäkuussa liikuntapalvelut osallistui koululaisten kesäleirien toteutukseen ja huolehti yhdessä nuorisopalveluiden kanssa siitä, että leiri sisälsi osallistujille sopivassa määrin mielekästä, liikunnallista tekemistä. 18.6 liikuntapalvelut ja nuorisopalvelut järjestivät yhdessä lasten ja nuorten kalastusillan Sahanrannassa. Kesäkuussa järjestettiin myös kaikille avoin ohjattu luontoretki Laajanlammelle sekä lajikokeiluina SUP-lautailua ja Zorb-palloilua.

Syyskuun alussa käynnistyi Vaalassa ikäihmisille suunnattu FINGER-elintaparyhmä, mihin vapaa-ajanohjaaja osallistui resurssina vuoden loppuun asti. Elintaparyhmäläisille tarjottiin ravitsemuskertojen lisäksi monipuolista liikuntaa 10 viikon ajan.

Loppuvuodesta liikuntapalveluihin ohjautui ensimmäiset liikuntaneuvonta-asiakkaat Pohteen kautta. Liikuntaneuvontaa tarjotaan asiakkaille yksilöllisesti tarpeiden mukaan. Myös muissa ryhmätoiminnoissa, kuten esim. olohuone-kerhoissa on edistetty kuntalaisten tietoutta elintapojen ja liikunnan merkityksestä. Loppuvuodesta kokeilimme kuntalaisten toiveiden mukaisesti kävelyryhmää, mutta vähäisen osallistujamäärän vuoksi kokeilua ei jatkettu. Vuoden aikana järjestimme myös kuntalaisten tiistaitreffejä, joista osassa oli liikunnallinen teema. Kuntalaiset pääsivät mm. villasukkajumppaan ja pelailemaan kesäisiä pelejä sahanrantaan.

Hankintoja vuonna 2025 liikuntapalveluissa tehtiin siten, että hankimme 4kpl mäenlaskumattoja nuoris- ja tapahtumakäyttöön, subsoccer-jalkapallopelin uudelle nuorisotilalle, Vaalahallille valikoiman kesävälineitä kaikkien käyttöön ja talveksi 4kpl uusia luistelutukia.

Toimintakulut

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	1 187			1 187	1 157
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-125 883	-180 770	69,64 %	54 887	-125 852
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-124 695	-180 770	68,98 %	56 075	-124 695
Suunnitelman mukaiset poistot					

8.3. Nuorisopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Nuorisopalvelut vastaavat nuorisolain mukaisista kunnan nuorisotyöhön kuuluvista tehtävistä. Näihin kuuluvat mm. nuorisotilatoiminta, nuorten kesätyöllistäminen ja vapaa-ajan toiminnan organisointi. Nuorisotyö on ammatillista kasvatustyötä, joka perustuu aina nuorten vapaaehtoisuuteen. Lisäksi se pohjautuu nuorten esittämiin toiveisiin ja ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin. Työn tavoitteena on tukea nuoren itsenäistymistä ja kasvamista kohti vastuullista aikuisuutta, ja sitä tehdään yhteistyössä erityisnuorisotyön, järjestöjen sekä muiden toimijoiden kanssa.

Vaalassa jokainen nuori on arvokas omana itsenään. Lapsiin ja nuoriin halutaan panostaa ja heidän hyvinvointinsa on meille erityisen tärkeää. Vaalassa haluamme nuorten kasvavan turvallisessa ympäristössä mieluisan ja kehittävän tekemisen parissa. Nuorisotyö on myös vaikuttamista nuorten elinoloihin ja mahdollisuuksiin. Tavoitteenamme on, että jokaisella vaalalaisella nuorella on vahvat juuret ja kantavat siivet.

Vastuualueen toimintakertomus

Keväällä 2025 nuorisotilatoimintaa pidettiin ikäryhmittäin 7-17-vuotiaille perjantaisin Vanulla. Loppu keväästä toteutettiin kokeilu, jossa 6 luokkalaiset saivat olla tilalla 2h pidempään. Tämä ei kuitenkaan tavoittanut niitä nuoria, joiden toivottiin tulevan tilalle. Nuorisotilatoiminnan lisäksi tiloissa toimii Olohuone-kerhotoiminta, 4H-yhdistyksen vetämiä kerhoja sekä satunnaisia tapahtumia.

Arkipäivisin tiistaista torstaihin nuorisotilalla kokoontui yläkoulun kerhotunnin aikana nuokkarikerho, jonka vetovastuussa olivat hyvinvointipalveluiden nuorten kanssa työskentelevät henkilöt. Syksyllä kerhotoiminta siirtyi koulun tiloihin, ja sen jälkeen kerhoa on järjestetty vain keskiviikkoina pelikerhona. Kerhosta on vastannut tästä eteenpäin pääsääntöisesti nuorisohjaaja, ja hänen ollessaan estynyt vetovastuun on ottanut vapaa-aikaohjaaja.

Syksyllä nuorisotila toiminta siirtyi Ampparin kodalle uuden nuorisotilan remontinajaksi. Lisäksi nuorten kanssa piipahdettiin muutaman kerran myös Sahanrannassa ja Hiihtomajalla. Uusi nuorisotila saatiin käyttöön marraskuussa, kun Apajan remontin ensimmäinen osa valmistui.

Tammikuussa käytiin yhteistyössä 4H:n kanssa Oulun HopLopissa. Helmikuussa vietettiin ystävänpäivää, jolloin järjestettiin koululla pop-up valokuvaus, luistelutapahtuman Vaala Hallilla ja nuorten illat toteutettiin myös ystävänpäivä teemalla.

Talvilomaviikkon ohjelma alkoi jo edellisenä viikonloppuna 3.-6.lk yön yli leirillä Kurikkavaaran Hiihtomajalla (pe-la). Viikon alussa pidettiin alakouluikäisille perinteistä päiväleiri toimintaa nuorisotilalla (ma-ke). Maanantaina oli lisäksi pienten lanit lukiolla, isompien 7.-9.lk yön yli leiri (ke-to) hiihtomajalla ja isompien lanit järjestettiin iltalaneina lukiolla. Lauantaina oli lapsiperheiden retki laskettelemaan Vuokattiin yhteistyössä 4H:n kanssa.

Maaliskuussa pidettiin Ajokortti työelämään - koulutus yhteistyössä 4H:n kanssa 8. luokkalaisille kunnan valtuustosalissa, jaettiin kesätyöesetelit sekä avustettiin nuoria kesätyön haussa.

Huhtikuussa kiusaamisesta KIPU - esitys koululla, jossa esiintyi Mikko Kartano ja Amin Asikainen. Huhtikuussa oli myös hyvinvointityöpaja ja vapputapahtuma koululla.

Toukokuussa nuorisotilalla pidettiin yhtenä lauantaina elokuvailta. Lisäksi koululla järjestettiin Viisaasti kesälomille -tapahtuma, joka sisälsi nuorille suunnattuja erilaisia toimintapisteitä. Nuorisotilat olivat avoinna myös päättäjäsviikonloppuna perjantaina ja lauantaina. Nuorisotyöntekijät jalkautuivat päättäjäsiltana valvomaan eripuolille kunnan keskustaa sekä lähialueille.

Kesän aikana järjestettiin mm. leiritoimintaa luontoliikuntateemalla Rokualla, kalastusilta Saharannassa. Nuorisotyön toimesta oltiin mukana FestiVaala- viikon järjestelyissä, jossa toteutettiin mm. perhepiknik, lasten satutunti ja kepparikisat, lajikokeiluja (Bodyzorb ja SUP), aarreseikkailu Muumit tapahtumassa, Nellin ja Niilon pellepuisto sekä lasten ja nuorten elokuvat.

Syksyllä oltiin apuna koulun yleisurheilukisoissa. Lisäksi järjestettiin perinteinen Halloween-tapahtuma Kurikkavaarassa, jonne saapui ennätyselliset noin 250 osallistujaa. Tapahtuman tarjoiluista vastasivat Vaalan lukion 1. luokkalaiset. Syyskaudella tehtiin lasten ja nuorten retki Härmään PowerParkin Huvikauden päättäjäisiin. Retkellä yövyttiin Härmän kylpylässä ja ajettiin Tuurin Kyläkaupan kautta seuraavana päivänä takaisin.

Nuorisotyön viikolla tuotiin nuorisotyötä esille sosiaalisessa mediassa. Syyslomaviikolla pidettiin alakouluikäisille maanantaista keskiviikkoon päiväleiritoimintaa koulukeskuksella yhteistyössä 4H:n kanssa.

Ehkäisevän päihdetyön viikolla teemana oli riippuvuuden puhekeskustelu. Pidettiin lukiolla Ehyt Ry:n Kohti fiksumpia valintoja vanhempainilta. Samalla viikolla saatiin koululle vieraaksi Rappari Sana. Sana puhui nuorille avoimesti omasta riippuvuudestaan, kiusaamisesta sekä rohkeudesta ja oman polun löytämisestä. Mielenterveysviikolla pidettiin mitä kuuluu välitunteja, joihin osallistimme myös nuorisoneuvoston jäseniä.

Joulukuussa Joulupukin ja muorin vierailu lapsiperheiden joulujuhlissa sekä piparitalkoot yhteistyössä seurakunnan kanssa. Lisäksi oli myös jouluihin työpaja hiihtomajalla yhteistyössä 4H:n ja Oulujärven kestävät kylät-hankkeen kanssa. Pikkujouluja vietettiin Nuorten klubilla ja nuortenilloissa.

Nuoriso-ohjaaja osallistui alueellisiin nuorisotyöntekijöiden tapaamisiin, nuorisotyöpäiville sekä Nuori2025- tapahtumaan. Nuoriso-ohjaaja toimi koko vuoden nuorisoneuvoston tukena ja mahdollisti edustuksen Pohjois-Pohjanmaan nuorisovaltuuston kokouksiin saattamalla nuorisovaltuuston edustajan paikalle.

Kevään 2025 aikana jatkettiin osallistumista Polku-hankkeen palaveriin, saatiin valmiiksi tavoitteellisen kasvatustyön tueksi - Alueellinen NUPS sekä Alueellinen tehostetun nuorisotyö suunnitelma (Vaala, Utajärvi ja Muhos). Syksyllä 2025 lähdettiin mukaan nuorten Onnikka - hankkeeseen.

Vuoden 2025 aikana otettiin käyttöön nuoDo - kunnallisen nuorisotyön dokumentointijärjestelmä, johon on kirjattu ylös tilan kävijämäärät. Järjestelmään on kirjattu takautuvasti kävijämääriä vuodelta 2023 alkaen.

Vuonna 2025 Nuorteniltojen toimintatunteja on ollut yhteensä 190 tuntia ja kävijöitä yhteensä 1020 henkilöä. Nuorten klubin toimintatunteja on ollut yhteensä 115 tuntia ja kävijöitä yhteensä 336 henkilöä.

Kävijämääriä tarkasteltaessa on huomioita se, ettei nuorisotyöllä ollut lainkaan sisätiloja käytössään vuoden 2025 syyskaudella. Tilapuutteesta johtuen myöskään kaikkein nuorimpien tilatoimintaa ei syyskaudella järjestetty.

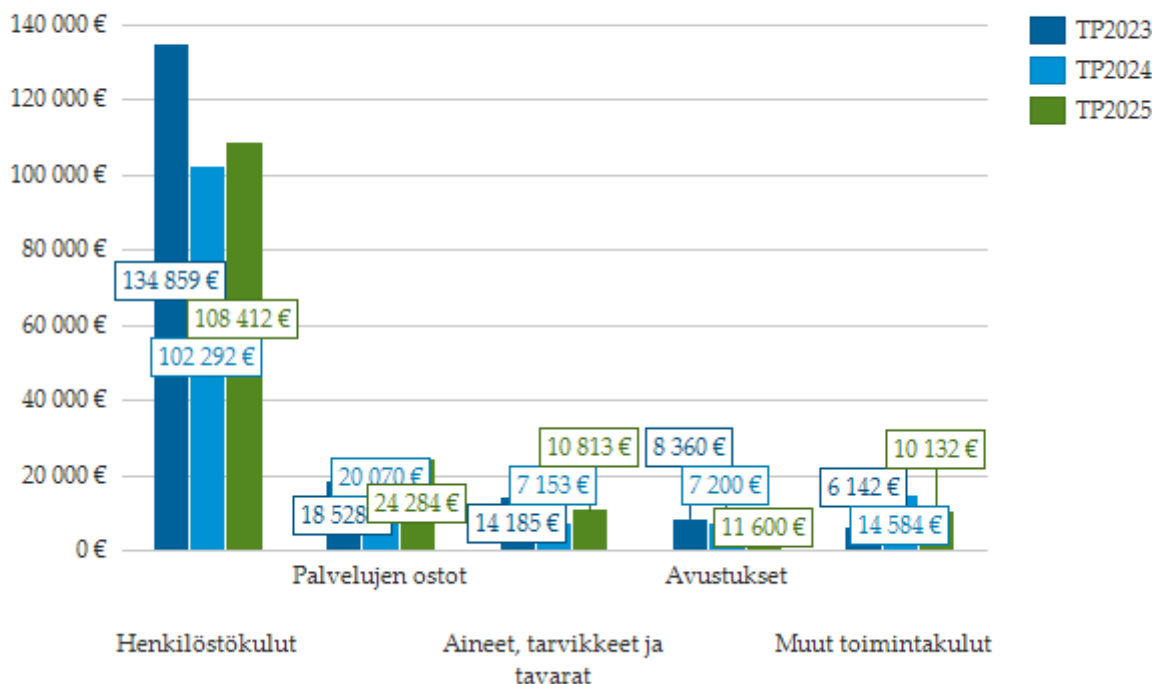
Nuorisolain 10 §:n mukaan etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa tuen tarpeessa oleva nuori ja auttaa häntä sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään hänen kasvuaan, itsenäistymistään, osallisuuttaan yhteiskuntaan ja muuta elämänhallintaansa sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille. Kun kunta järjestää etsivää nuorisotyötä, sen tulee nimetä etsivän nuorisotyön toimeenpanosta vastaava kunnan viranhaltija tai kuntaan työsopimussuhteessa oleva henkilö. Vaalassa on toiminut kokoaikainen etsivä nuorisotyöntekijä vuodesta 2011 lähtien. Vaalan kunta sai valtionavustusta 27500 euroa Etsivään nuorisotyöhön vuodelle 2025.

Etsivä nuorisotyö on vuoden 2025 aikana tavoittanut ja tukenut aktiivisesti nuoria monin eri tavoin. Etsivä on markkinoinut toimintaansa laajasti, tehnyt tiivistä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja tarjonnut nuorille yksilöllistä ohjausta ja tukea.

Etsivä on tavoittanut nuoria kouluilla, tapahtumissa ja sosiaalisessa mediassa. Hän on ollut mukana nuorten arjessa ja tarjonnut heille turvallisen aikuisen läsnäoloa. Etsivä on auttanut nuoria löytämään tarvitsemansa palvelut ja tukiverkostot. Etsivä on käyttänyt nuoria Nuotta-leirillä.

Etsivä nuorisotyöntekijä on myös ollut aktiivinen nuorten "äänenkannattaja" eri verkostoissa ja ryhmissä. Hän on ollut mukana kehittämässä nuorten hyvinvointia edistäviä palveluita ja toimintoja. Etsivän toiminnan tuloksena monet nuoret ovat saaneet tarvitsemansa avun ja tuen. Etsivä on ollut kehittämässä nuorille yhteisöllisiä kohtaamispaikkoja kuten Torstaiklubit ja edistänyt nuorten osallisuuden kokemusta.

Toimintakulut

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	27 500	25 000	110,00 %	2 500	30 500
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-165 241	-192 325	85,92 %	27 085	-151 298
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-137 741	-167 325	82,32 %	29 585	-120 798
Suunnitelman mukaiset poistot		-5 000		5 000	-55 727

8.4. Kirjastopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kirjastotoiminnalle laissa määritellyjä tavoitteita ovat väestön yhdenvertainen mahdollisuus sivistykseen ja kulttuuriin, tiedon saatavuus ja käyttö, elinikäisen oppimisen ja osaamisen kehittäminen, monipuolisen lukutaidon ja lukemiskulttuurin edistäminen sekä aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden turvaaminen. Näiden tavoitteiden toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

Vastualueen toimintakertomus

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Laina	26673	26403	37482	34438	34812	35649
Lainoja/asukas	10,0	10,0	14,02	13,11	13,45	13,81
Lainan hinta	5,7	6,1	4,3	5,2	5,3	5,39
Lainat vakinaista henkilöä kohden	13336	13201	18741	17219	17406	17824
Kirjojen hankinta kpl	1278	1216	1031	1238	1537	1483
Aineiston hankinta kpl	1379	1340	1139	1349	1664	1562
Käynnit/ as	4,5	4,0	6,3	6,6	7,4	7,91
Tapahtumien osallistujamäärä	309	476	204	1061	620	1189
Verkkokäynnit	16609	17240	17823	19188	20372	21811

Vaalan kirjasto kuuluu OUTI-kirjastoverkkoon. Kirjaston palvelua kehitetään ja monipuolistetaan osana OUTI-kirjastokimppaa ja vuodesta 2025 kuulumme myös kuntien yhteiseen E-kirjastoon. Kirjaston palveluun kuuluu myös liikuntavälinelaina.

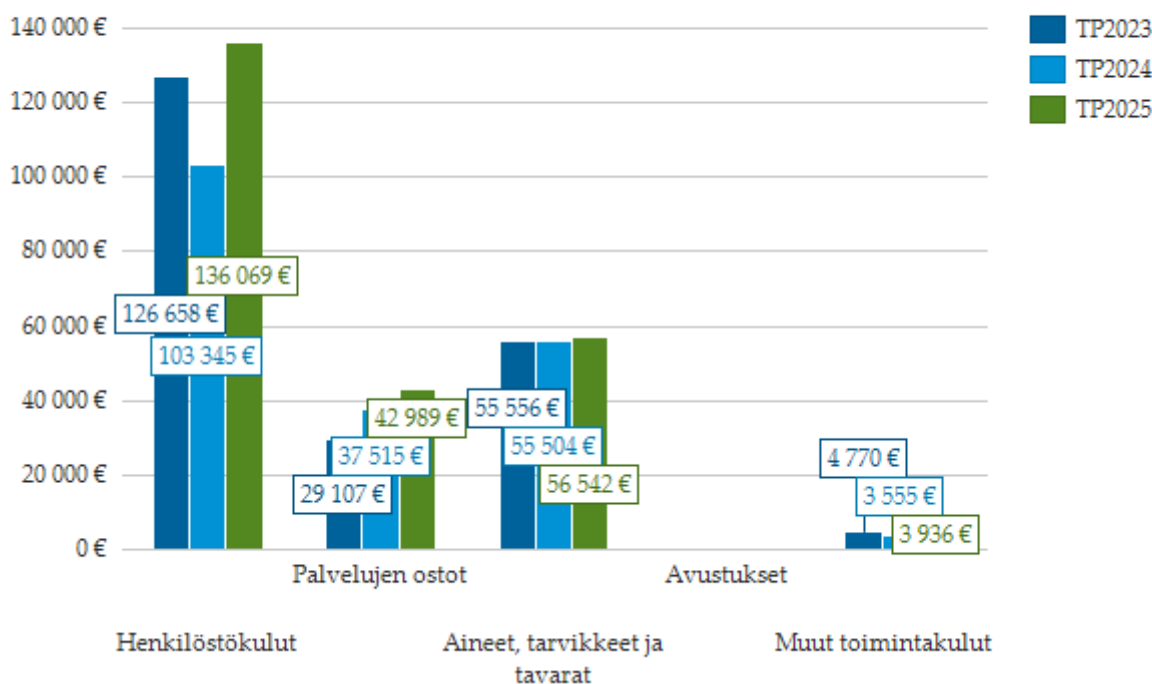
Kotiseutukokoelmaan kerätään muistiinmerkittyä tietoa kotikunnastamme. Vuonna 2025 kirjastossamme oli 20 421 fyysistä asiakaskäyntiä ja 21 811 verkkokäyntiä. Aukiolotunteja oli yhteensä 4 962 (henkilökunta paikalla + omatoimikirjaston aukiolotunnit). Kirjaston kokoelma kattaa 39 034 nimikettä.

Kirjasto järjesti aktiivisesti erilaisia tapahtumia kaikille kuntalaisille, satutunteja varhaiskasvatukselle ja jalkautui usein mukaan kunnan muualla järjestettyihin tapahtumiin. Vuonna 2025 kirjasto toteutti esim. kyllä kiertävän peräkonttikirjaston yhdessä hankkeen kanssa, erilaisia konsertteja, koko perheen tapahtumia sekä kirjailijavierailuja. Kirjastossa toimii aktiivinen lukupiiri ja kirjasto edistää kuntalaisten lukutaitoa useilla eri keinoilla.

Kirjastolla jatkui Tulevaisuuden kirjasto – yhteinen kirjastomme hanke vuoden 2025 loppuun saakka. Ensin Tulevaisuuden kirjasto-hanke jatkui kevään demokratia teemalla ja saimme jatkorahoituksen, jolloin hanke jatkui nimellä Tulevaisuuden kirjasto II, samoilla teemoilla kuin edeltäjänsä. Hankkeen tavoitteena oli edistää yhteiskunnallista vuoropuhelua ja aktiivisuutta kirjastossa, tavoittaa siten uusia käyttäjiä ja lisätä tietoisuutta kirjastopalveluista sekä vahvistaa kirjastoa yhteisen toiminnan alustana.

Hankesuunnitelman mukaisesti jalkauduttiin kirjaston ulkopuolelle eri tapahtumiin ja ympäristöihin pop-up-kirjastona sekä järjestettiin paikallisesti kiinnostavia luentoja, esteettömyyskävely kirjastossa ja yhteisöllisiä taideteoksia. Kokonaan hankkeiden aikana järjestettiin 80 tapahtumaa, joihin osallistui yhteensä 1 114 kävijää ja tehtiin 114 uutta kirjastokorttia.

Toimintakulut

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	33 346			33 346	14 758
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-239 536	-235 712	101,62 %	-3 825	-199 919
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-206 191	-235 712	87,48 %	29 521	-185 161
Suunnitelman mukaiset poistot	-32 631	-14 420	226,29 %	-18 211	-16 270

8.5. Kulttuuripalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan kunta edistää taidetta ja kulttuuria osana hyvinvoinnin ja elinvoiman kehittämistä. Kulttuuritoiminnan tukeminen vahvistaa myös kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Kunnan hyvinvointiosasto vastaa kulttuuripalveluista, ja sivistysosasto osallistuu niiden tuottamiseen erityisesti sivistystyön ja vapaan sivistystyön opetuksen kautta. Kulttuuripalveluita tarjoavat Vaalassa kunnan lisäksi myös paikalliset järjestöt sekä yksityiset toimijat.

Kunnan tuottamia kulttuuripalveluja ovat:

- Kirjasto
- Oulujärven kansalaisopisto ja taiteen perusopetus
- Kunnan järjestämät tai tilaamat kulttuuriesitykset ja tapahtumat
- Lamminahon perinnetalon toiminta

- Kassu Halonen -taidetalon ylläpito kumppanuussopimuksella

Lisäksi kunta tukee kulttuuritapahtumia sekä yhdistysten ja järjestöjen toimintaa myöntämällä kohde- ja toiminta-avustuksia sekä solmimalla kumppanuussopimuksia. Kunta myös edistää tapahtumien näkyvyyttä markkinoimalla niitä sosiaalisessa mediassa ja julkaisemalla tapahtumailmoituksia kunnan verkkosivujen tapahtumakalenterissa.

Kulttuuripalveluiden kehittämistä tuetaan myös hanketoiminnan kautta. Lisäksi Vaalan kunta vastaa Lamminahon talon käyttökustannuksista ja kesäaikaisesta toiminnasta Museoviraston kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuonna 2025 Vaalan kunnan kulttuuripalvelut toteuttivat laaja-alaisesti kuntalaisten osallisuutta, hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä vahvistavaa kulttuuritoimintaa. Toimintaa järjestettiin ympärivuotisesti ja se tavoitti eri ikäryhmiä lapsista ja nuorista työikäisiin sekä ikäihmisiin. Kulttuuritoiminta toteutui tiiviissä yhteistyössä kirjaston, nuoriso- ja hyvinvointipalveluiden, yhdistysten, seurakunnan, hanketoimijoiden ja muiden sidosryhmien kanssa.

Vuonna 2025 kulttuuripalvelut teki tiivistä yhteistyö Oulujokilaakson kulttuuritiimin kanssa työstämällä Oulu2026- kulttuuripääkaupunki juhluvuoden avajaisviikonloppua, ohjelmaa ja yhteistä Tarinoiden virrassa tapahtumaviikonloppua elokuulle 2026.

Kuluneen vuoden aikana järjestettiin kymmeniä erilaisia tapahtumia. Vuonna 2025 Vaalan kunnassa herätettiin uudelleen henkiin perinteinen juhannuskokkoperinne Sahanrannan uimarannalla kymmenien vuosien tauon jälkeen. Juhannuskokkon palauttaminen osaksi kunnan kesäistä kulttuuriperinnettä toi kuntalaisia yhteen juhannuksen viettoon yhteisöllisessä hengessä.

Kesäkauden kohokohta oli FestiVaala-viikko, joka tarjosi monipuolista kulttuuri- ja vapaa-ajan ohjelmaa koko viikon ajan. Viikon aikana järjestettiin mm. konsertteja, elokuvanäytöksiä, lasten ja perheiden tapahtumia, liikunnallisia kokeiluja, sekä yhteisöllisiä kohtaamisia, kuten kesäillan kattaus. FestiVaala vahvisti Vaalan näkyvyyttä, elävöitti kuntakeskusta ja toi yhteen kuntalaisia sekä kesävieraita.

Kesä–heinäkuussa järjestettiin avoimia ja maksuttomia saunavuoroja kuntalaisille osana kesän tapahtumakokonaisuuksia ja FestiVaala-viikkoa historiallisessa Uiton saunassa Oulujäven rannalla.

Syyskuussa 2025 järjestetyt Syysäpinät kokosivat kuntalaisia Uiton Makasiinille kulttuuritapahtumien merkeissä. Tapahtumaviikonlopun vetonaulana toimi suomalainen laulaja ja lauluntekijä Mikko Harju.

Kulttuuripalvelut olivat vahvasti mukana myös juhla- ja merkkipäivissä, kuten vapussa, juhannuksessa, itsenäisyyspäivässä ja joulun ajan tapahtumissa. Itsenäisyyspäivän tapahtumakokonaisuus Ahmalan rannassa yhdisti yhteisöllisen taiteen, kulttuuriesitykset ja kuntalaisten osallistumisen laajaksi kokonaisuudeksi.

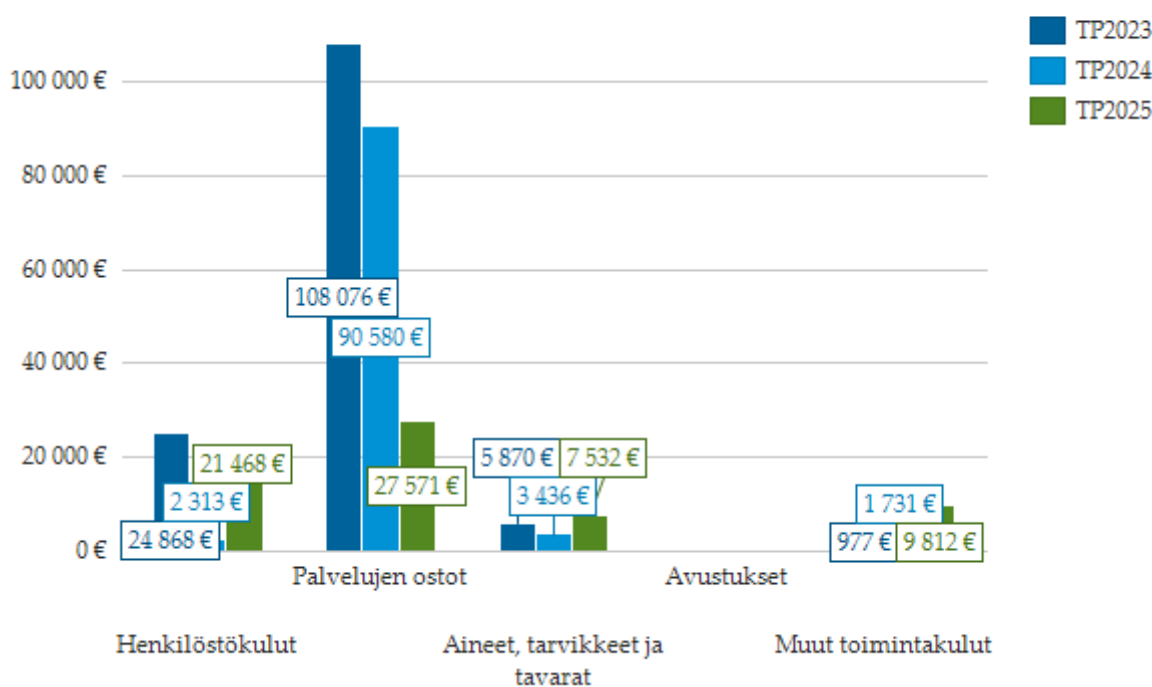
Joulunaikaan sisältyi muusiikillista tarjontaa, kuten Pelotukurki Duon joulukonsertti

tunnelmallisessa Säräisniemen kirkossa. Lapsiperheet kokoontuivat omaan joulujuhlaan yhteistyössä seurakunnan kanssa järjestetyssä lapsiperheiden joulujuhla- tapahtumassa. Tapahtumassa lapsia ilostutti myös joulupukki ja joulumuori.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Lamminahon talon toimintaa jatkettiin ja museo oli avoinna kesäkuun alusta elokuun loppuun kahden museo-oppaan johdolla. Toimintakauden alussa korjattiin Lamminahon tuvassa sijaitseva leivinuuni entiseen loistoonsa ja uunin kuivumisajasta johtuen uunia ei voitu lämmittää kesän aikana. Lamminahon perinnepäiviä vietettiin elokuussa 2025 aurinkoisessa säässä.

Kulttuuripalveluiden toiminta vuonna 2025 oli monipuolista, saavutettavaa ja vahvasti kuntalaisten tarpeisiin vastaavaa. Toiminta tuki kuntastrategian tavoitteita hyvinvoinnin, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamisessa sekä lisäsi Vaalan elinvoimaa ja viihtyisyyttä.

Toimintakulut

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	3 209	3 000	106,97 %	209	13 587
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-66 383	-102 470	64,78 %	36 087	-98 061
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-63 174	-99 470	63,51 %	36 296	-84 474
Suunnitelman mukaiset poistot					

9. SIVISTYSOSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Toimialue sisältää seuraavat palvelut: sivistysosaston hallinnon, perusopetuksen, Vaalan lukion, Oulujärven kansalaisopiston ja varhaiskasvatuksen. Musiikinopetusta tarjotaan kansalaisopistossa taiteen perusopetuksena ja Kainuun musiikkiopistossa.

Osaston toimintakertomus

Sivistysjohtajan katsaus

Tilivuosi 2025 sivistysosastolla toteutui lähes talousarvion mukaisesti alittaen sen noin 99 000 eurolla toteumaprosentin katteessa ollessa 98,3 %. Ennakoidut tulot alittuivat hieman, kuten myöskin toimintakulut. Eniten alittuivat henkilöstökulut sekä aineet, tarvikkeet ja tavarat sekä avustukset. Aikaisempina vuosina reiluakin ylitystä aiheuttaneet ulkoiset ostopalvelut ylittyivät jälleen hieman. Henkilöstökulujen osalta alittuminen oli ennakoitavissa henkilöstän melko suuren vaihtuvuuden vuoksi, missä eniten vaikutti eläköitymiset ja uusien työntekijöiden aloittaminen.

Vuosi 2025 oli kokonaisuutena oppilasmäärän osalta hienoisen vähenemisen aikaa. Edellisestä vuodesta perusopetuksen oppilasmäärä väheni hieman, mutta lukion osalta opiskelijamäärä kääntyi nousuun 1. vuosikurssilla aloittaneen 17 uuden opiskelijan myötä. Varhaiskasvatuksessa oli runsaasti lapsia kirjoilla ja tilojen käyttökapasiteetti lähes koko ajan täynnä.

Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä jatkettiin laaja-alaisen erityisopettajan viran myötä, minkä haltija hoitaa myös varhaiskasvatuksen erityisopetuksen tehtäviä. Tässä virassa hoidetaan ensisijaisesti varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen erityisopettajan tehtävät. Virka on panostus oppilaiden tuen tarpeeseen.

Vaalan lukion oppilasmäärä kävi huipussaan keväällä 2021, mutta lukuvuoden 2021-2022 alkaessa kääntyi laskuun. Kuluvan lukuvuoden aikana suunta on muuttunut ja opiskelijamäärä on kääntynyt jälleen nousuun. Markkinointi on tuottanut tulosta ja käytössä olevat hyvät edut luovat pohjan menestykselle.

Lukion etujen säilyminen ja kehittäminen on jatkossakin tärkeää, jotta oppilaitoksen houkuttelevuus säilyy. Lukion merkitys paikkakunnallemme on hyvin keskeinen myös perusopetuksen laajan ja laadukkaan opetuksen turvaamisessa. Perustan lukion vetovoimalle luo kuitenkin panostaminen laadukkaaseen opetukseen ja hyvinvointiin.

Toimintavuonna jatkettiin lukiolla kansainväliseen Finest Future -lukio-ohjelmaan liittyvää toimintaa. Tavoitteena on saada lukioon opiskelijoita ulkomailta ja siten osaltaan turvata opiskelijamäärän säilyminen hyvällä tasolla. Toiminta on saatu erinomaisesti käyntiin ja toimintavuoden lopussa ulkomailta tulleita opiskelijoita on jo kymmenen.

Kansalaisopisto jatkoi toimintaansa pääsääntöisesti totutulla tavalla tarjoamalla kuntalaisille runsaasti erilaisia kursseja ja sitä kautta tärkeitä hyvinvointipalveluja. Osallistujamäärät laskivat

aikaisempaan vuoteen verrattuna, mutta toteutuneiden kurssien määrä nousi kahdella. Taiteen perusopetuksen toteutuminen kasvoi hieman. Opiskelijoiden määrä oli kokonaisuudessaan kuitenkin kohtuullisella tasolla. Niissä on nähtävissä aaltoliikettä eri vuosien välillä.

Varhaiskasvatusta tarjottiin edelleen kokonaan maksuttomasti. Päiväkodissa kirjoilla olevien lasten määrä pysyi edellisten vuosien tasolla, toiminnassa oli neljä ryhmää. Perhepäivähoidossa työskenteli yksi perhepäivähoitaja omassa kodissaan.

Varhaiskasvatuksen johtamisen organisaatiomuutos saatettiin loppuun ja siirtymäajan saman aikaisesti päiväkodin johtajan kanssa ollut varhaiskasvatuksen johtajan virka päättyi 31.7. Vaaterahan maksaminen varhaiskasvatuksen henkilöstölle vakinaistettiin.

Varhaiskasvatuksessa työskenneltiin alkuvuonna maahanmuuttajataustaisten lasten kanssa. Tämä huomioitiin määräaikaisen henkilöstön palkkauksella tarpeen mukaan. Myös tulkkipalveluille oli tarvetta. Loppuvuotta kohden tarve väheni.

Edellisen vuoden lopulla saatiin tieto Wilma varhaiskasvatuksen toimintaohjausjärjestelmän päättymisestä vuoden 2025 lopussa. Uuden toimintaohjausjärjestelmän hankintaprosessi ja käyttöönotto toteutettiin toimintavuonna.

Sivistysosastolla on vuonna 2025 ollut edelleen käynnissä erilaisia kansallisia ja kansainvälisiä hankkeita, joiden avulla on pystytty toteuttamaan yhteistyötä ja kehittämistoimintaa. Kansaivälisyshankkeista merkittävä oli Nordplus Junior- hanke yhteistyössä pohjoismaisten kumppanin kanssa.

Opetussuunnitelmien ja erilaisten ohjeistuksien päivityksiä tehtiin vuoden varrella Opetushallituksen määräysten ja ohjeiden mukaisesti. Perusopetuksen OPS:aan päivitettiin kohtia, mitkä koskevat oppimisen tuen järjestämistä. Uusi laki astui voimaan 1.8.2025, johon liittyen Vaalan esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmia muokattiin merkittävästi vastaamaan uutta tilannetta.

Sivistyspalveluiden talousarvio siis alittui tilinpäätöksessä 99 000 eurolla, mikä selittyy ennakoitua pienemmillä henkilöstömenoilla ja menopuolella säästyi mm. aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa. Muiden budjettiosioiden osalta talousarvio toteutui vaihtelevasti.

Toimintavuoden aikana sivistysosastolle palkattiin useita uusia työntekijöitä. Kokonaisuutena rekrytointien onnistumiseen voi olla tyytyväinen. Haluan kiittää kaikkia osaston työntekijöitä hyvästä työstä ja vuodesta 2025!

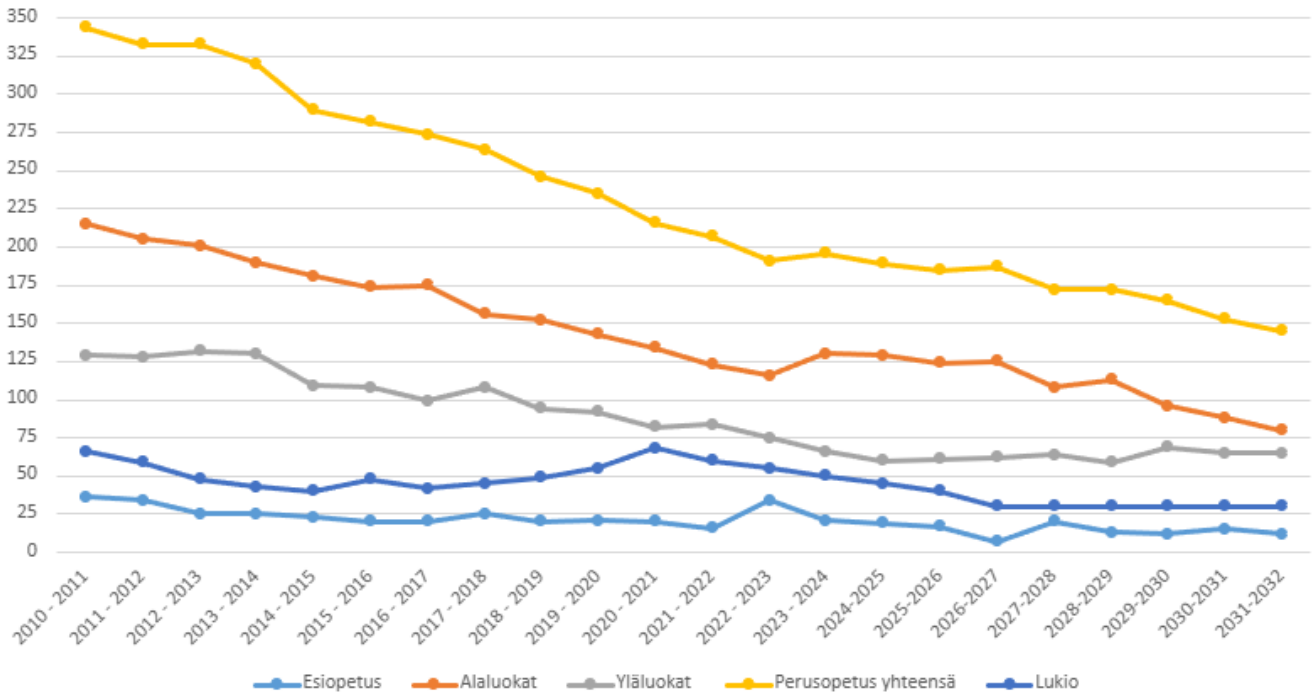
Tapani Karhu
Koulukeskuksen rehtori, sivistysjohtaja

Oppilasmäärät

Seuraavassa taulukossa on oppilaiden määriin liittyvää tilastotietoa

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Oppilasmäärät 20.9.							
Esiopetus	24	21	14	34	21	19	17
Yhtenäiskoulu	230	208	200	197	195	189	180
Päivälukio	55	71	53	48	35	37	46
Yhteensä (peruskoulu ja lukio)	285	279	253	245	230	226	226
Yhteensä (kaikki)	309	300	267	279	251	245	243
Kuljetusoppilaat 20.9.							
Esiopetus (päiväkoti)	14	12	8	18	12	7	10
Yhtenäiskoulu	128	116	113	117	112	110	111
Lukio	25	39	25	14	12	14	15
Yhteensä	167	167	146	149	136	131	136
Kuljetuksessa oppilaista (%)	58%	60%	58%	61%	55%	54%	56%
Kansalaisopisto							
Kaikki tunnit	3136	2292	2200	2823	2958	2685	2498
Taiteen perusopetuksen tunnit	457	252	208	186	142	43	75
Brutto-opiskelijat	975	827	764	832	987	888	826
Toteutuneet kurssit	120	131	109	113	118	106	108

Vaalan koulujen oppilasmäärän muutos lukuvuodesta 2010-2011 lukuvuoteen 2031-2032

TOIMENPIDE 2025: HENKILÖSTÖN REKRYTOINNIN ONNISTUMINEN, KOULUTUKSEN MAHDOLLISTAMINEN JA AMMATTITAITOISEN HENKILÖKUNNAN VARMISTAMINEN.

Valtuustokauden kärkihanke: Positiivisen ja valmentavan johtamisen opeilla johdettu Vaala on tunnettu hyvänä, luotettavana ja houkuttelevana työnantajana.

Arviointimittarit

Henkilöstön pätevyys
Koulutusten määrä

Vastuutaho

päiväkodin johtaja

Henkilöstön rekrytointi onnistui, lähes kaikissa tehtävissä oli ammattitaitoinen henkilö. Yhdessä erityisluokanopettajan ja yhdessä tuntiopettajan tehtävässä (syksy) puuttui opettajalta muodollinen kelpoisuus, mutta kuitenkin opettajan kelpoisuus löytyi. Koulutuksia järjestettiin suunnitelman mukaisesti veso-koulutuksina ja mahdollistettiin muu tarpeellinen kouluttautuminen.

TOIMENPIDE 2025: KANSALAIPOISTO TARJOAA MONIPUOLISESTI LIIKUNTA- JA KULTTUURIHARRASTUKSIA VAKITUISILLE JA VAPAA-AJAN ASUKKAILLE.

Valtuustokauden kärkihanke: Panostamme vahvasti asukkaidemme ja vierailijoidemme liikunta- ja kulttuuriharrastusten ja -elämysten edistämiseen sekä omaleimaisiin tapahtumiin.

Arviointimittarit

Kurssien määrä
Kurssilaisten määrä
Kurssilaisten palaute

Vastuutaho

sivistysjohtaja

Kansalaisopistossa toteutui vuonna 2025 yhteensä 108 kurssia ja opetusta järjestettiin yhteensä 2498 tuntia. Kurssilaisia osallistui 826 kappaletta.

TOIMENPIDE 2025: KOULUN KERHOTOIMINTA ON MONIPUOLISTA JA ERITYISESTI LIIKUNTAA HUOMIOIVA.

Valtuustokauden kärkihanke: Panostamme vahvasti asukkaidemme ja vierailijoidemme liikunta- ja kulttuuriharrastusten ja -elämysten edistämiseen sekä omaleimaisiin tapahtumiin.

Arviointimittarit

Kerhojen monipuolisuus
Kerhojen määrä

Vastuutaho

sivistysjohtaja

Koulupäivän aikana kerhoja järjestettiin keväällä kolmena päivänä ja syksyllä yhtenä päivänä viikossa yläkoululaisille yhteensä 15 erilaista kerhoa vuoden aikana. Yhteistyökumppanina oli kunnan hyvinvontiosasto. Kahdeksasluokkalaisille tarjottiin seurakunnan järjestämää riparikerhoa.

Kerhotoimintaa järjestettiin koulupäivän yhteydessä myös Harrastamisen Suomen mallin kautta, jossa koordinaattorina toimi 4H-yhdistys.

TOIMENPIDE 2025: LASTEN JA NUORTEN ÄÄNI KUULUU PÄÄTÖKSENTEOSSA, OPPILAS- JA OPISKELIJAKUNTATOIMINTA ON VIREÄÄ.

Valtuustokauden kärkihanke: Olemme helposti lähestyttäviä ja edistämme erilaisia lähidemokratian ja osallisuuden muotoja.

Arviointimittarit

Oppilas- ja opiskelijakunnan kokoontumisten määrä
Osallistujien aktiivisuus

Vastuutaho

sivistysjohtaja

Oppilas- ja opiskelijakunnat kokoontuivat säännöllisesti noin kerran kuukaudessa.

**TOIMENPIDE 2025: LUKION OPISKELIJOIDEN KURSSEIHIN SISÄLLYTETÄÄN
PAIKALLISTUNTEMUSTA JA TUTUSTUMIS- JA OPINTOMATKOJA JÄRJESTETÄÄN
ROKUA GEOPARK ALUEELLE SEKÄ MUIHIN OMAN KUNNAN KOHTEISIIN.**

**Valtuustokauden kärkihanke: Ainutlaatuinen Rokua Geoparkimme vetää puoleensa yhä
enemmän niin kotimaisia kuin ulkomaisiakin matkailijoita ympäri vuoden.**

Arviointimittarit

Vastuutaho

Järjestettyjen matkojen määrä

sivistysjohtaja

Tavoite toteutui kansainvälisyystoiminnan yhteydessä, jolloin järjestettiin sekä omalle välle että vierailijoille tutustumiset eri kohteisiin.

**TOIMENPIDE 2025: MONIPUOLINEN JA PEDAGOGISESTI PERUSTELTU VERKKOJEN JA
LAITTEIDEN HYÖDYNTÄMINEN KANSAINVÄLITYYSTOIMINNASSA.**

**Valtuustokauden kärkihanke: Nopeat ja kattavat liikenne- ja tietoliikenneyhteydet
mahdollistavat yhteyden koko maailmaan, eikä elämä Vaalassa vaadi kompromisseja tai
sisällä muttia.**

Arviointimittarit

Vastuutaho

Laitteiden määrä
Yhteyksien toimivuus

sivistysjohtaja

Laitekanta on hyvä, jokaisella oppilaalla 4. luokasta lähtien on käytössään henkilökohtainen Chromebook-laite. Lisäksi on yhteiskäyttöön tietokoneita parin luokallisen verran, samaten tablet-laitteita. Lukiolaisilla on henkilökohtaiset Windows-tietokoneet käytössään.

**TOIMENPIDE 2025: VARHAISKASVATUS ON MAKSUTONTA, RYHMÄT TOIMIVAT
AMMATTITAITOISEN HENKILÖSTÖN VETÄMINÄ, HENKILÖSTÖÄ ON RIITTÄVÄSTI.**

**Valtuustokauden kärkihanke: Vaalassa on maksuton, laadukas ja yksilöllinen kasvupolku
varhaiskasvatuksesta lukioon.**

Arviointimittarit

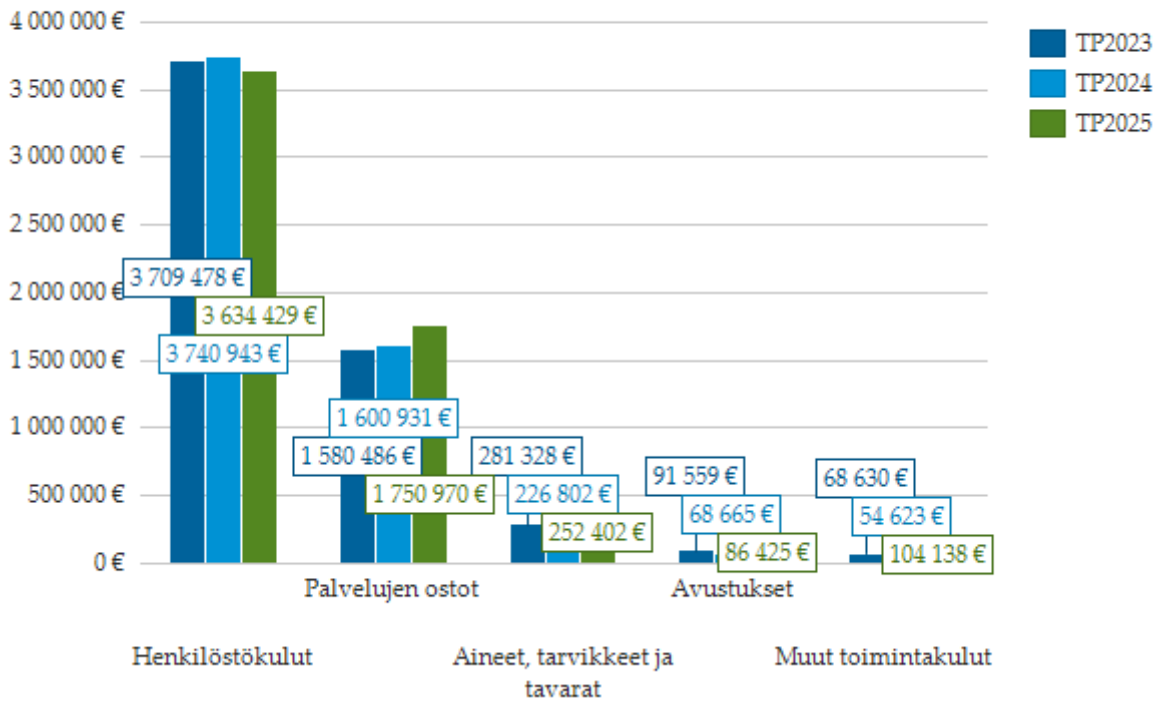
Vastuutaho

Henkilöstön määrä
Henkilöstön pätevyys

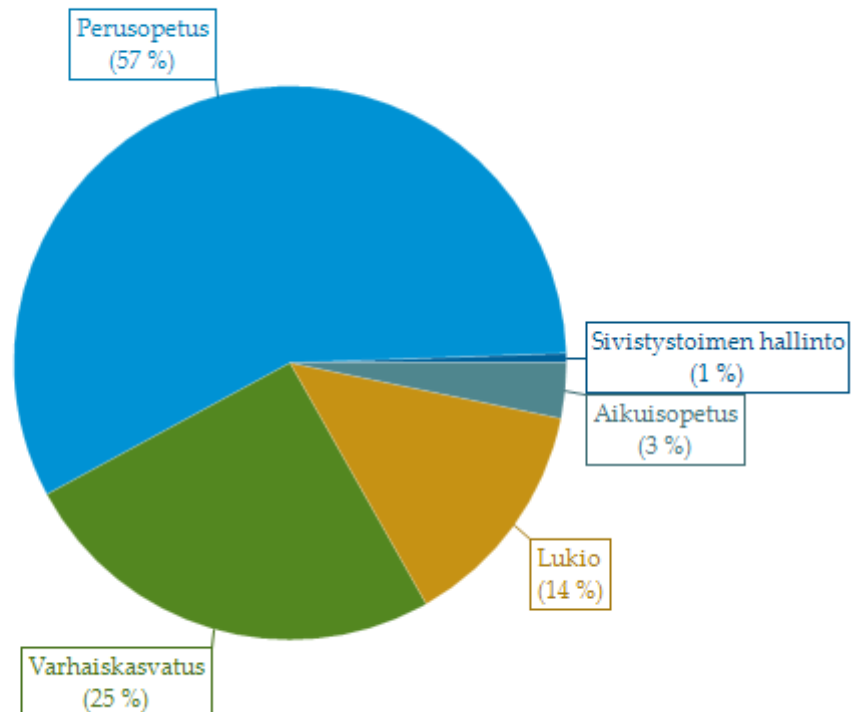
sivistysjohtaja

Varhaiskasvatus on maksutonta ja henkilöstö on koulutettua sekä ammattitaitoista. Ryhmät toimivat sujuvasti. Henkilöstöä on ollut riittävästi.

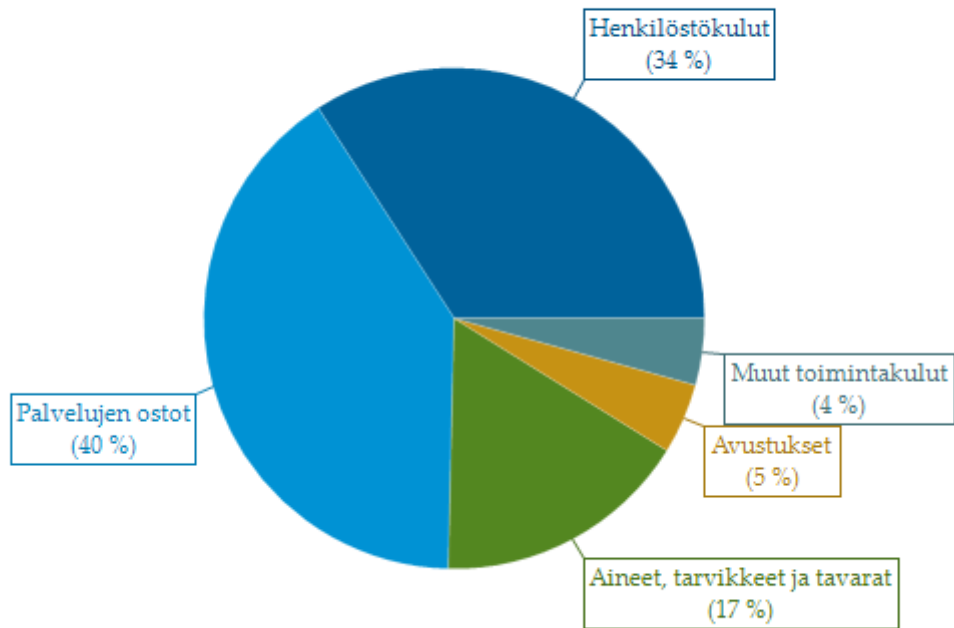
Toimintakulut

Kulujakauma vastualueittain

Kulujen jakautuminen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	233 163	261 550	89,15 %	-28 387	259 847
Myyntituotot	102 287	105 400	97,05 %	-3 113	132 254
Maksutuotot	68 691	35 500	193,50 %	33 191	57 829
Tuet ja avustukset	52 385	110 000	47,62 %	-57 615	59 820
Muut toimintatuotot	9 800	10 650	92,02 %	-850	9 945
TOIMINTAKULUT	-5 828 364	-5 955 308	97,87 %	126 944	-5 691 963
Henkilöstökulut	-3 634 429	-3 904 928	93,07 %	270 499	-3 740 943
Palvelujen ostot	-1 750 970	-1 586 980	110,33 %	-163 990	-1 600 931
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-252 402	-302 350	83,48 %	49 948	-226 802
Avustukset	-86 425	-91 650	94,30 %	5 225	-68 665
Muut toimintakulut	-104 138	-69 400	150,05 %	-34 738	-54 623
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-5 595 201	-5 693 758	98,27 %	98 557	-5 432 117

9.1. Hallinto

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen tarjoamalla laadukkaat varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut. Toiminta järjestetään nykyaikaisissa, monikäyttöisissä ja terveellisissä tiloissa, joissa tilojen käyttöaste on mahdollisimman korkea. Sivistyspalvelut lisäävät osaltaan kunnan elinvoimaisuutta yhteistyössä ns. kolmannen sektorin, kuten mm. paikallisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lukiokoulutuksen säilyminen paikkakunnalla, on elinvoimaisuuden kannalta äärimmäisen tärkeää ja opiskelijoiden rekrytointiin panostetaan. Kansalaisopiston palvelut näkyvät arjessa keskeisenä hyvinvointia lisäävänä palveluna kuntalaisille.

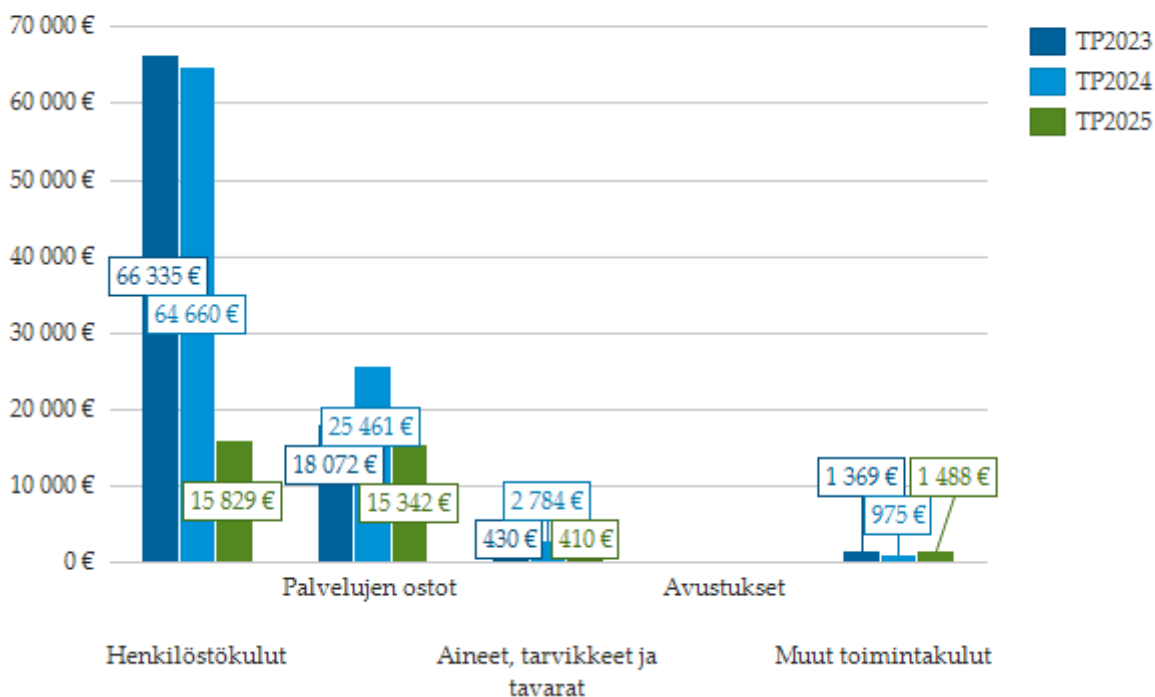
Vastuualueen toimintakertomus

Onnistuneella rekrytoinnilla pyrittiin varmistamaan osaavan henkilöstön saaminen sivistystoimen kaikille vastuualueille. Talousarvio alittui osaston toteumaprosentin ollessa 98,3 %. Hallinnon vastuualueella alitus näyttää prosentuaalisesti isolta, kate 40,3 %.

Sivistysosastolla on vuonna 2025 ollut hankkeita käynnissä, joiden avulla on pystytty toteuttamaan yhteistyötä ja kehittämistoimintaa. Kansainvälisyys Hankkeista merkittävä oli Nordplus Junior- hanke yhteistyössä pohjoismaisten kumppanien kanssa, mikä päättyi vuoden aikana. Sivistystoimi on mukana Harrastamisen Suomen malli -hankkeessa.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT		500		-500	48
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-33 069	-82 605	40,03 %	49 536	-93 880
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-33 069	-82 105	40,28 %	49 036	-93 831
Suunnitelman mukaiset poistot					

9.2. Perusopetus

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Vaalan yhtenäiskoulu

Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen tarjoamalla laadukkaat varhaiskasvatus ja koulutuspalvelut. Toiminta järjestetään nykyaikaisissa, monikäyttöisissä ja terveellisissä tiloissa, joissa tilojen käyttöaste on mahdollisimman korkea. Sivistyspalvelut lisää osaltaan kunnan elinvoimaisuutta yhteistyössä ns. kolmannen sektorin, kuten mm. paikallisten yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Lukiokoulutuksen säilyminen paikkakunnalla on elinvoimaisuuden kannalta äärimmäisen tärkeää ja opiskelijoiden rekrytointiin panostetaan. Kansalaisopiston palvelut näkyvät arjessa keskeisenä hyvinvointia lisäävänä palveluna kuntalaisille.

Vastuualueen toimintakertomus

Vuosi 2025 toteutui perusopetuksen osalta kunnassamme yhden yhtenäisen peruskoulun toiminnan voimin. Perusopetuksen vastuualue hieman ylitti talousarvion katteen toteuman ollessa 101,4 %.

Toimintavuonna jatkettiin yhteistyötä laaja-alaisen erityisopettajan osalta, minkä haltija hoitaa myös varhaiskasvatuksen erityisopetuksen tehtäviä. Tässä virassa hoidetaan ensisijaisesti varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen erityisopettajan tehtävät. Viran perustaminen oli panostus oppilaiden tuen tarpeeseen. Varsinkin varhainen tuki ja puuttuminen saivat huomattavan parannuksen tämän myötä.

Talousarvion ylitystä tuli hieman ostopalveluissa, joihin kuuluu mm. sijoitettujen lasten koulutuskustannukset. Näitä menoja ei ollut pystytty täydellisesti ennakoimaan talousarviota laadittaessa, koska toimintavuoden aikana on tapahtunut muutoksia. Henkilöstökulut alittuivat hieman, kuten myös aineet, tarvikkeet ja tavarat. Muilta osin ja kokonaisuutena talousarvio toteutui siis hiukan ylittäen budjetin.

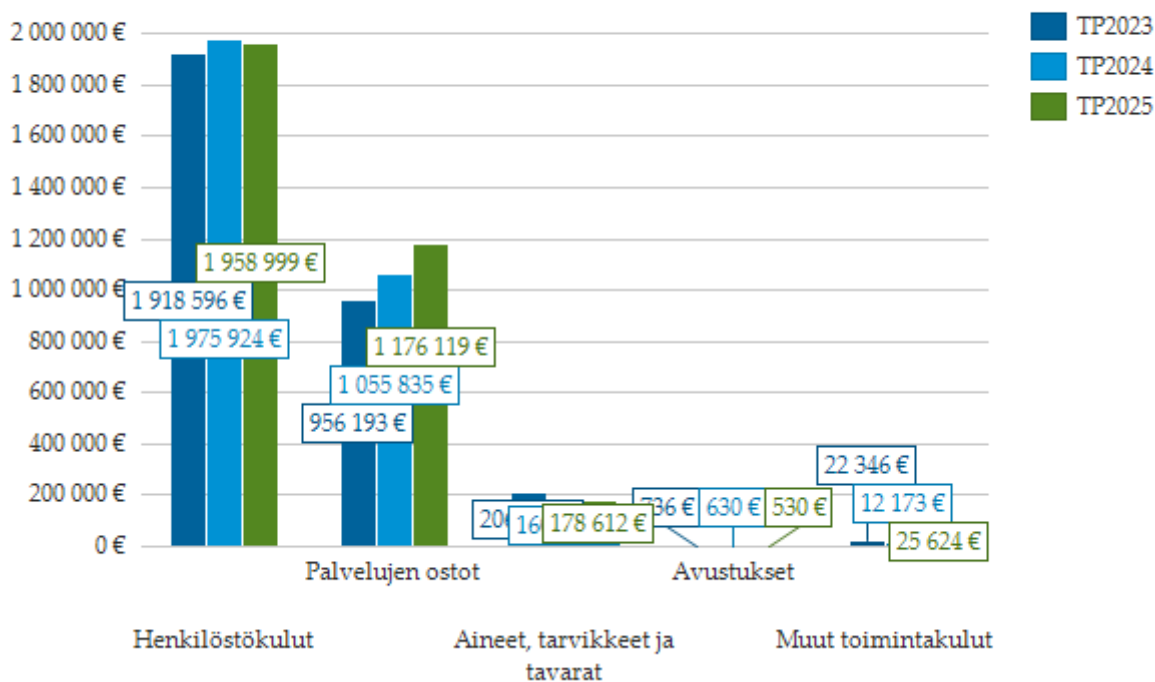
Perusopetuksen oppilasmäärä tasaantui hiukan alle kahteensataaan. Ryhmäkoot olivat varsin maltilliset ja henkilöstöä saatiin rekrytoitua tarpeellinen määrä. Tukitoimiin pystyttiin satsaamaan ja osoittamaan resurssia todella hyvin.

Perusopetukseen tuli toimintavuoden aikana voimaan tuen uudistus, mihin liittyen laadittiin opetussuunnitelman muutokset ja ne tulivat voimaan 1.8.2025.

Kerhotoimintaa järjestettiin sekä koulupäivän aikana, että koulupäivän jälkeen Harrastamisen Suomen mallin kautta, jossa koordinaattorina oli 4H-yhdistys.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	116 856	88 000	132,79 %	28 856	156 300
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-3 339 884	-3 266 742	102,24 %	-73 141	-3 201 931
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-3 223 028	-3 178 742	101,39 %	-44 285	-3 045 631
Suunnitelman mukaiset poistot	-165 534	-177 060	93,49 %	11 526	-166 280

9.3. Varhaiskasvatus

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuksen vastuualueelle kuuluvat lainsäädännön edellyttämät varhaiskasvatuksen palvelut, lasten kotihoidon tuki ja esiopetus. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodissa tai perhepäivähoitona yksityiskodissa joko hoitajan tai lasten kotona. Esiopetus järjestetään päiväkodissa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

	2021	2022	2023	2024	2025
Varhaiskasvatus					
Lapsia varhaiskasvatuksessa 31.12.	80	80	78	73	68
Läsnäolopäivät yhteensä	12 266	12 761	12 462	11 638	11 967
Päiväkoti	11 172	11 832	11 764	11 163	11 707
Ryhmäperhepäivähoito	0	0	0	0	0
Perhepäivähoito	1 094	929	698	475	260
Esiopetus					
Lapsia	15	34	21	19	18
Läsnäolopäivät	3 004	3 664	4 170	3 125	2759
Lasten kotihoidontuki					
Lasten kotihoidontukea saavien lasten määrä keskimäärin /kk	19	21	22	20	21

Vastuualueen toimintakertomus

Varhaiskasvatuspalvelut olivat edelleen kokonaan maksuttomia. Lasten kokonaismäärä pysyi lähes edellisten vuosien tasolla. Syksyllä uusia lapsia aloitti tasaiseen tahtiin. Kuvaavaa oli tilanteiden nopeat vaihtelut. Päiväkodissa toimi neljä päiväkotiryhmää. Esiopetukseen osallistuvista lapsista suurin osa osallistui työntekijän varhaiskasvatukseen.

Perhepäivähoidossa työskenteli yksi perhepäivähoitaja omassa kodissaan. Länsi-Vaalan alueelle selviteltiin perhepäivähoitajan toimea, mutta toimea ei täytetty. Päiväkodin johtaja aloitti maaliskuussa esihenkilövastuussa. Pitkäaikainen varhaiskasvatuksen johtaja jäi eläkkeelle heinäkuun lopulla pidettyjen vuosilomien päätteeksi.

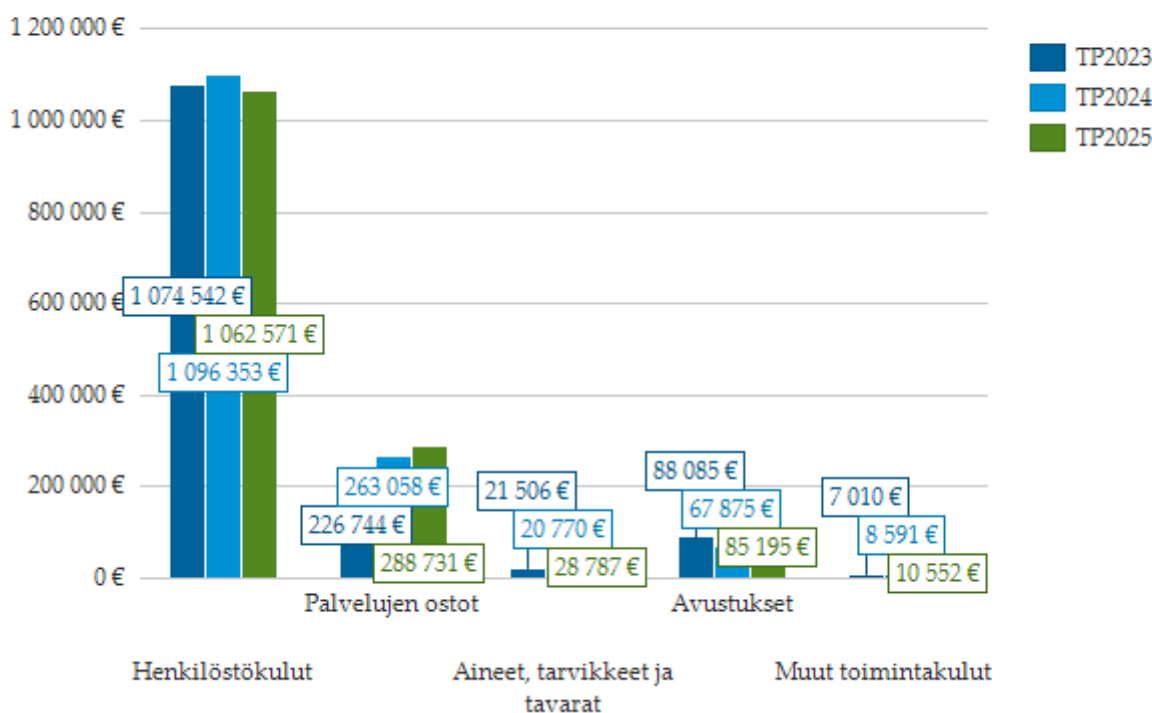
Määräaikaista kasvatushenkilöstöä palkattiin tarvittaessa mm. vuorohoidon ja sijaisjärjestelyiden vuoksi lain edellyttämällä tavalla. Syksyllä yksi aiemmin määräaikaisesti täytetty varhaiskasvatuksen lastenhoitajan toimi täytettiin vakituisesti. Koulun erityisopettaja vastasi varhaiskasvatuksen erityisopettajan tehtävistä osa-aikaisesti.

Alkuvuodesta selviteltiin uuden toiminnanohjausjärjestelmän hankintaa Wilman ohjelman päättymisen vuoksi. Helmikuussa hyvinvointilautakunta päätti Abilitan Päikky -toiminnanohjausjärjestelmän hankinnasta. Käyttöönottoprosessi aloitettiin samantien koulutusten ja integraatioiden muodossa. Päikky otettiin käyttöön toukokuussa. Ohjelma on osoittautunut parhaaksi ratkaisuksi pienen kunnan tarpeisiin helppokäyttöisyyden johdosta.

Vuoden alusta vaateraha (max 250€ / vuosi) maksetaan kuittia vastaan. Vaaterahaa hyödynsivät kaikki edun oikeutetut työntekijät.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	39 228	20 000	196,14 %	19 228	25 483
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-1 475 836	-1 677 345	87,99 %	201 509	-1 456 648
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 436 608	-1 657 345	86,68 %	220 737	-1 431 165
Suunnitelman mukaiset poistot	-43 267	-43 270	99,99 %	3	-43 267

9.4. Lukio

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutus tarjoaa laaja-alaisen yleis sivistyksen sekä valmiuden ylioppilastutkintoon perustuviin jatko-opintoihin. Lukiokoulutus tukee hyvän itsetunnon kehitystä, arvostaa työntekoa ja tavoitteellista oppimista turvallisessa oppimis ympäristössä panostaen opetuksen laatuun. Viihtyisä, ihmisläheinen Vaalan lukio tarjoaa ammattitaitoista ja ajanmukaista opetusta. Toimintaa ohjaavat opetussuunnitelma ja lukuvuosisuunnitelma.

Vastualueen toimintakertomus

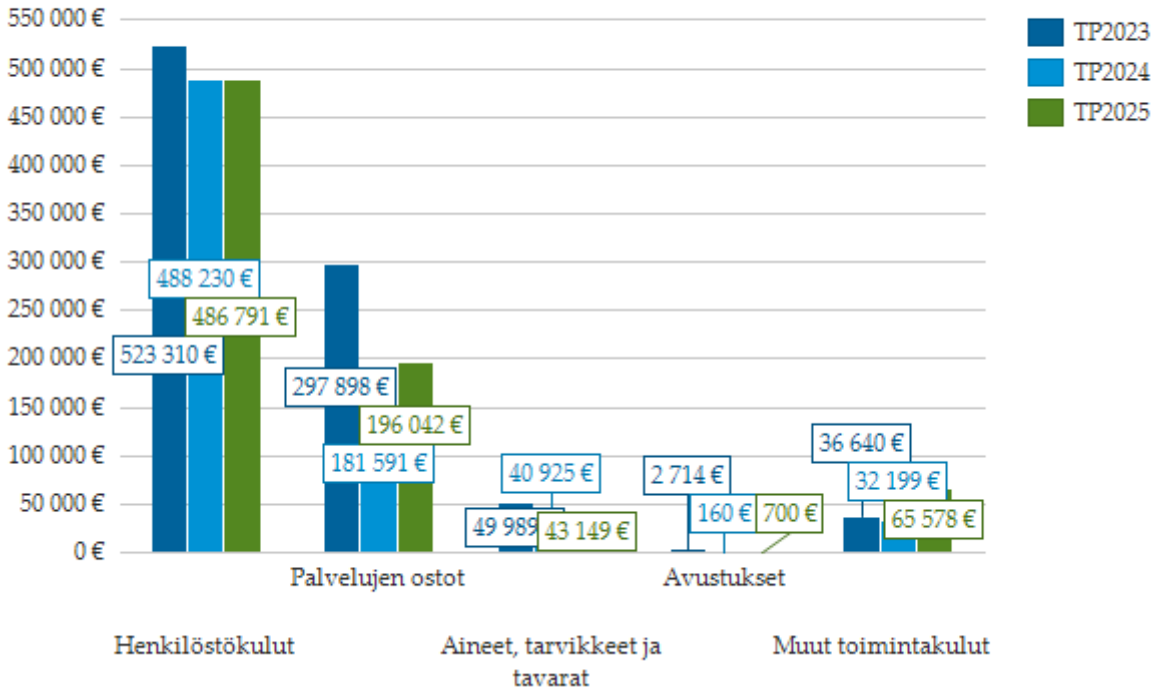
Lukion toimintavuosi oli kokonaisuudessaan varsin normaali. Kansainvälisyystoiminta oli käynnissä aktiivisesti ja ylioppilaskirjoitukset järjestettiin keväällä sekä syksyllä tavanomaiseen tapaan. Uusia ylioppilaita vuoden aikana valmistui 11 kappaletta.

Lukion opiskelijaetujen tarjoamista jatkettiin vuoden aikana monipuolisesti. Lukion etujen säilyminen ja kehittäminen on jatkossakin tärkeää, jotta oppilaitoksen houkuttelevuus säilyy. Lukion merkitys paikkakunnallemme on hyvin keskeinen myös perusopetuksen laajan ja laadukkaan opetuksen turvaamisessa.

Lukion opiskelijamäärä on laskenut lukuvuodesta 2020-2021, jolloin se kävi huippulukemissa hieman yli 70 opiskelijassa ollen viime vuonna syksyllä 45. Opiskelijamäärän kääntyminen nousuun on jonkin verran lisännyt kustannuksia. Opiskelijaetuihin käytettiin noin 68 000 euroa ja opettajien palkkakustannukset sekä vuokramenot ylittyivät, jolloin talousarvioon varatut määrärahat eivät riittäneet. Kokonaisuutenaan lukion talousarvio ylittyi noin 130 000 eurolla (121,2 %).

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	47 825	118 050	40,51 %	-70 225	47 858
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-792 261	-732 218	108,20 %	-60 043	-746 407
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-744 436	-614 168	121,21 %	-130 268	-698 549
Suunnitelman mukaiset poistot	-121 351	-31 540	384,75 %	-89 811	-32 343

9.5. Kansalaisopisto

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnassa toimii kansalaisopisto, joka on paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuva oppilaitos ja joka tarjoaa mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi. Koulutustehtävä: Oulujärven kansalaisopisto järjestää koulutusta, joka painottuu musiikkiin, liikuntaan, kuvataiteisiin ja muotoiluun sekä kädentaitoihin.

Kansalaisopistotoiminta tukee elinikäistä oppimista ja tarjoaa monipuolista harrastustoimintaa ja koulutusta omassa kunnassa huomioiden myös erityisryhmät.

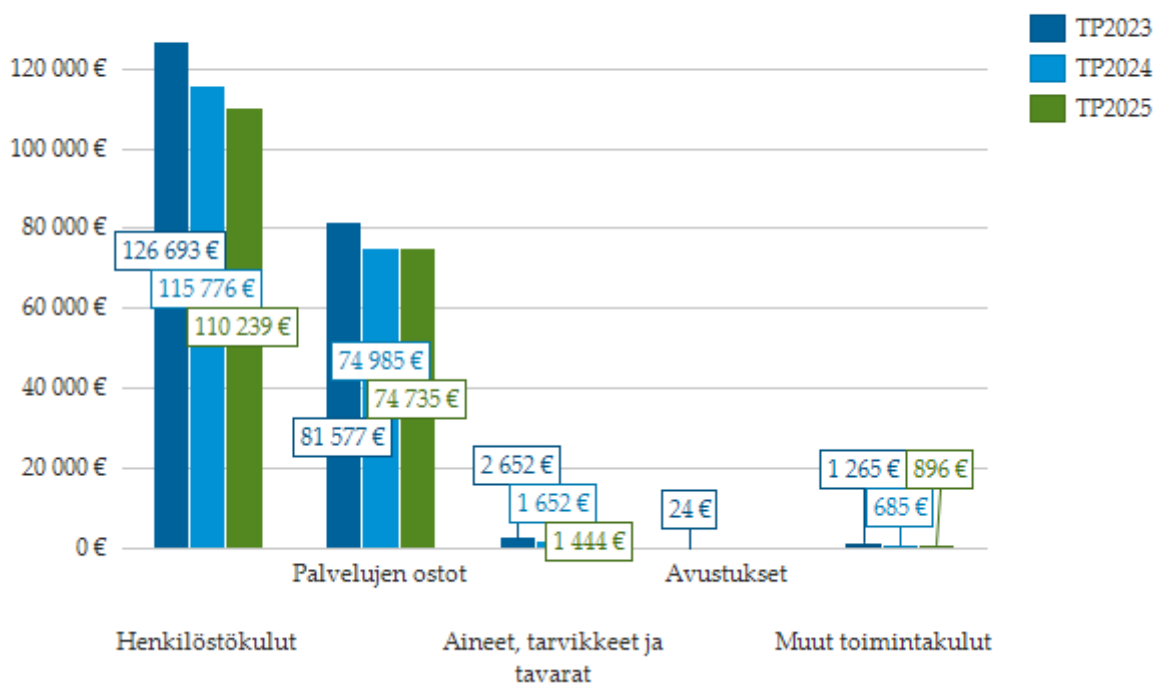
Vastualueen toimintakertomus

Kansalaisopisto jatkoi toimintaansa pääsääntöisesti totutulla tavalla tarjoamalla kuntalaisille runsaasti erilaisia kursseja ja sitä kautta tärkeitä hyvinvointipalveluja. Kansalaisopiston toimintaan osallistuminen taantui hieman, sillä toimintaan osallistujien kokonaismäärä väheni jonkin verran edelliseen vuoteen verrattuna, mutta toteutuneiden kurssien määrä kuitenkin kasvoi kahden kurssin verran. Kurssien määrä oli 108 ja osallistujia 826. Talousarvion toteuma opiston osalta oli 97,9 %.

Sivutoimisia tuntiopettajia on ollut työsuhteessa 19 henkilöä keväällä ja 15 henkilöä syksyllä 2025. Ostopalvelusopimuksia on ollut voimassa 9 kappaletta keväällä ja 12 kappaletta syksyllä. Ostopalvelusopimuksilla hankitaan opetuspalveluja.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	29 254	35 000	83,58 %	-5 746	30 157
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-187 314	-196 398	95,37 %	9 084	-193 097
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-158 061	-161 398	97,93 %	3 337	-162 940
Suunnitelman mukaiset poistot					

10. TEKNINEN OSASTO

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Teknisen osaston vastuualueeseen vuonna 2025 kuuluivat tekninen toimi, viranomaispalvelut, rakentaminen ja kunnossapito, asuntopalvelut, työllistäminen sekä ravitsemis- ja siivouspalvelut. Osastosta vastaa tekninen johtaja. Elinvoimalautakunnan alainen tekninen toimisto suorittaa rakentamis- ja kunnossapitotehtävien lisäksi kunnan rakennuttamisen ja kunnan rakennusten ja kunnallistekniikan suunnittelua sekä tuotetuista palveluista perittävien korvausten ja maksujen valmistelua ja laskutusta.

Elinvoimalautakunta vastaa kaavoituksesta, rakennus- ja ympäristövalvonnasta, pelastustoimen ostopalvelusta, kunnan toimesta tapahtuvasta rakentamisesta, kunnan ja asuntotoimen hallinnassa olevista kiinteistöistä, kunnan omistamista maa- ja metsätiloista sekä kunnan tuottamista tukipalveluista, kuten ravitsemis-, siivous- ja kiinteistöhuoltopalveluista. Tavoitteena on tuottaa kuntalaisille viihtyisiä, terveellisiä ja turvallisia asumisympäristöjä sekä tuottaa muille hallintokunnille niiden toiminnassaan tarvitsemat ympäristön- ja kiinteistönhoito- ja muut toimialaan kuuluvat tukipalvelut.

Osaston toimintakertomus

Vs. Teknisen johtajan katsaus

Teknisen osaston talouden hoito onnistui kokonaisuutena lähelle tavoitetta. Vuosikate oli 97,12 % eli noin 84 t€ alle talousarvion 2025. Toimintakate oli 97,32 % eli noin 78 t€ alle talousarvion. Toiminnan tuotot ylittyi hieman, toteuman ollen 101,06 % (+17,33 t€) ja toiminnan kulut jäivät alle 2025 talousarvion, toteutuman ollen 98,78% (-55,7 t€).

Investointien osalta kustannusten toteuma omassa rakentamisessa oli 48% (2277 t€). Syyt poikkeamaan johtuivat pääosin soteaseman (1870 t€) rakentamispäätöksen siirtymisestä Pohteen omaan taseeseen ja uuden kunnanviraston rakentamisvuoden 2025 laskutuksen jäämisestä pienemmäksi arvioidusta (-321 t€) sekä maa- ja vesialueiden hankinnan toteutuessa 17% (-183t€)

Vaalan kunnan kiinnostavuus energiaan liittyvien hankkeiden ja investointien suunnittelupaikkana kasvoi entisestään talousvuoden 2025 aikana. Kunnan alueella risteävä Fingridin kantaverkko ja siihen tulevana vuosina kohdistuvat investoinnit tekevät Vaalasta erityisen kiinnostavan, ja kiinnostus onkin päässyt etenemään kaavoitus- ja suunnitteluhankkeiksi. Maankäytön ja kaavoituksen osalta eri puolilla kuntaa etenee useita erilaisia hankkeita. Kaavoitus on hidasta ja täsmällistä työtä, jonka vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen.

Rakentamislainsäädäntöön kohdistuvat muutokset aiheuttavat uudistustarvetta myös kunnan omien ohjeiden ja sääntöjen osalta. Rakennusjärjestyksen päivittämistä jatkettiin vuoden 2025 aikana, mutta se ei vielä valmistunut.

Rakennusvalvonnan osalta lupakäsittelyssä myönnettiin 30 kpl rakentamislupia 7 kpl maisematyölupia ja 6 kpl poikkeamispäätöksiä. Katselmuksia suoritettiin yhteensä 367 kpl. Vaalan

vankilan käyttöönotto- ja loppukatselmus pidettiin 5.2.2025.

Ympäristövalvontaa hoiti edelleen Oulunkaaren ympäristöpalvelut. Yhteistyötä keskitettiin myös kunnan omiin maanlajitusalueisiin ja niihin liittyviin ympäristövelvoitteisiin.

Maanrakennuksen osalta tieinvestoinnit toteutuivat suunnitellusti 98%. Sahanrannassa kehittämisinvestointeihin liittyen tehtiin maisemanhoidollista työtä, suunniteltiin alueen hankkeeseen liittyviä toimintoja ja suunnittelutettiin sähkösuunnitelmat, tehtiin maanrakennustöitä omana työnä, rakennettiin uusi leikkipuisto- ja liikuntapaikka, sekä asennettiin uusi esteetön WC- ja pukeutumistila. Hallilan entisellä maanlajitusalueella tehtiin ympäristöviranomaisen vaatimusten mukainen kunnostustyö maanlajitykseen kuulumattomien jätteiden poistamiseksi ja toimittamiseksi asianmukaiseen paikkaan sekä alueen maisemoisemiseksi. Kunnostustyö päättyi loppuvuodesta 2025. Voimakas palvelujen oston nousu johtuu maanlajitusalueen kunnostustyöstä. Vuoden 2024 tilinpäätöksen yhteydessä taseeseen tehtiin varaus kattamaan kunnostustyön kuluja, tasevaraus ei näy talousarviossa, joten sen vuoksi toimintakate näyttää huomattavaa ylitystä. Vanhoilla vielä maisemoimattomilla maanlajitusalueilla tehtiin alustavia selvityksiä ja tutkimuksia tuleviin alueiden maisemointeihin liittyen.

Talonrakennuksessa uusi kunnanvirasto vastaanotettiin 8/2025 ja muutto uusiin tiloihin tapahtui 9/2025. Terveystieteiden tiloihin tehtiin kesällä mittava kapselointi- ja ilmanvaihtoremontti. Entinen toimintakeskus muutettiin teknisen osaston sosiaalityötiloiksi ja sille tuli nimeksi Kimara. Nuorisotilat muuttivat Apajalle, jonne tehtiin tarpeelliset tilamuutokset. Veturitalin kehittämisinvestointi käynnistyi syksyllä ja uusi huoltorakennus vastaanotettiin vuodenvaihteessa. Omana työnä tehtävä varastorakennus aloitettiin myös syksyllä ja se tulee valmistumaan keväällä 2026. Sahanrannan kehittämisinvestointiin liittyen tehtiin sahanrantaan uusi esteeton kota.

Ateriapalveluiden toiminta jatkui ennallaan, vuonna 2020 tehdyn ateriapalvelujen kehittämistyön (yhteistyö Utajärvi, Muhos ja Vaala) sopimuksen mukaan. Kunnissa on yhteinen ateriapalvelupäällikön virka. Vaalan osuus on 18 % ateriapalvelupäällikön henkilöstökuluissa. Luomu- ja lähiruokatuotteiden osuus ruoanvalmistuksessa sekä ruoan jakelussa on suurena osana: oppilaille ja päiväkodissa tarjotaan säännöllisesti mm. luomuna puurohiutaleita- ja suurimoita, herneitä, maitoa, pastaa, välipalatuotteita ja leipää. Portaat luomuun ohjelmassa ollaan edellisvuoteen nähden noustu tasolle neljä. Ateriapalveluiden toimintatuotot olivat 90,3 % ja toimintakulut 91,8 %. Ateriasuoritteita vuonna 2025 oli yhteensä 71737,8 kpl ja aterian suoritehinta oli 4,56 €. Vakituksia ateriapalvelun henkilöitä oli 31.12.2025 Vaalassa yhteensä 5.

Puhtauspalveluissa saavutettiin toiminnalliset tavoitteet. Siivottava pinta-ala lisääntyi hiukan uusien kohteiden myötä. Siivoushuollossa reagoitiin äkillisiin lisääntyneisiin kohteisiin ja poissaoloihin määräaikaisilla resurssilisäyksillä, mitkä pääosin vaikuttivat poikkeamiin talousarviossa. Työssäjaksamiseen varauduttiin seuraavalle toimintavuodelle. Toimintavuoteen sisältyi myös henkilökunnan virkistyspäivä. Siivouksen mitoitustarvetta suunniteltiin tehtäväksi seuraavan toimintavuoden aikana.

Vastuualueiden tarkemmat luvut ja toiminnan kuvaus seuraavilla sivuilla.

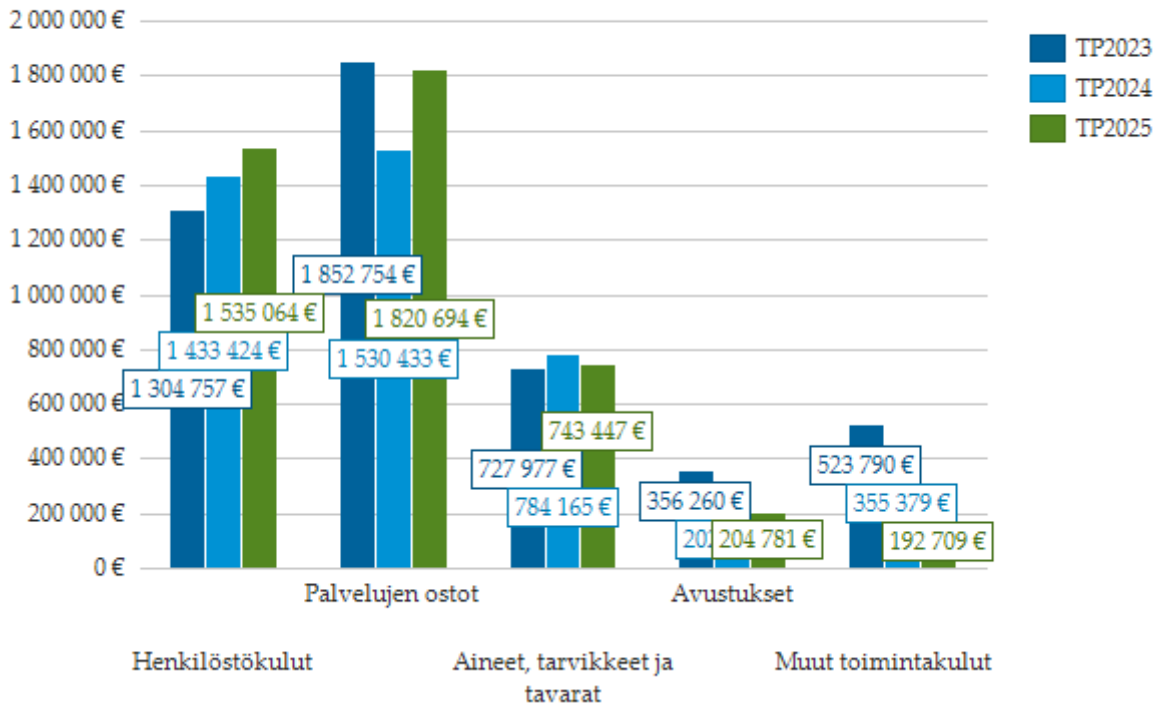
Janne Routaniemi
Vs. Tekninen johtaja

TOIMENPIDE 2025: LAADIMME RAKENNUSJÄRJESTYKSEN UUDEN ALUEIDENKÄYTTÖLAIN MUKAISESTI, MAAPOLIITTINEN OHJELMA VALMISTUU JA PÄIVITETÄÄN KUNNAN HALLINTOSÄÄNTÖÄ TARVITTAESSA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Moderni maaseutuidylli	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Valmistumisaste	Tekninen johtaja, Kunnanjohtaja, Kaavoituspäällikkö
Rakennusjärjestys ja maapoliittinen ohjelma on valmisteltu ja viedään päätöksentekoon vuonna 2026.	

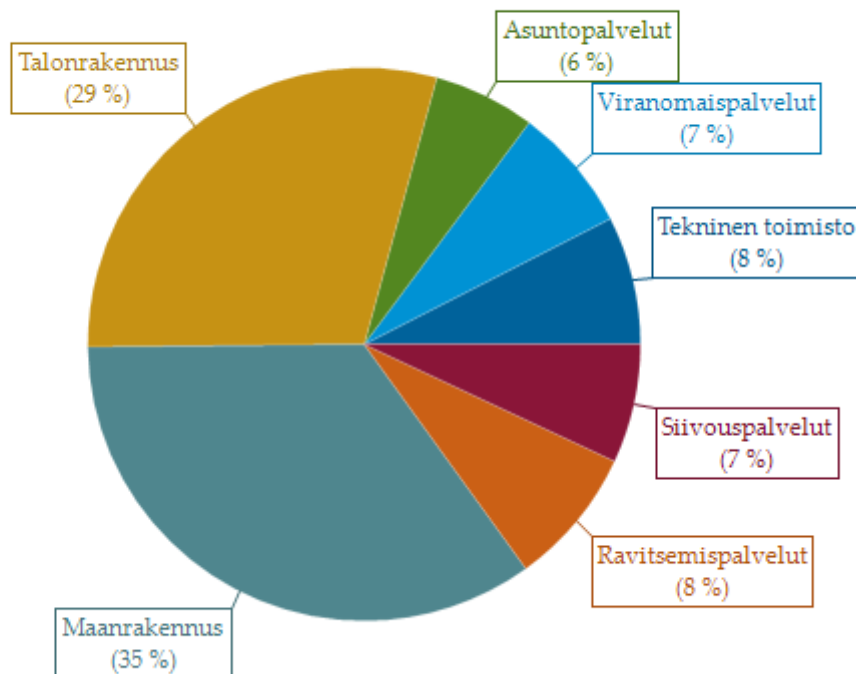
TOIMENPIDE 2025: OLEMME AKTIIVINEN TOIMIJA UUSIUTUVAN ENERGIAN KAAVOITUSTYÖSSÄ JA UUSIEN INVESTOINTIEN MAHDOLLISTAMISEKSI.	
Valtuustokauden kärkihanke: Vaalimme ja hyödynnämme kestävästi ainutlaatuisen luontomme monimuotoisuutta – meillä sijaitsee maamme keskeisin uusiutuvan ja vihreän energian klusteri.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Uusiutuvien energioiden kaavoitusmäärä	Tekninen johtaja, Kaavoittaja, Kunnanjohtaja
Uusiutuvien energiahankkeiden kaavoitusmäärät ovat kasvaneet merkittävästi.	

TOIMENPIDE 2025: PERUSTAMME ELINYMPÄRISTÖTYÖRYHMÄN VUODEN ALUSTA.	
Valtuustokauden kärkihanke: Olemme maalaisromanttinen lomaidylli 365 päivää vuodessa – modernin maaseutu ympäristömme rauhaa ja kauneutta kehitetään viihtyisyys ja vastuullisuus edellä.	
Arviointimittarit	Vastuutaho
Elinympäristöyöntekijöiden työsuhteet	Tekninen johtaja, Hallintojohtaja, Kunnanjohtaja, Ympäristöyönjohtaja
Työryhmä perustettu ja toiminta käynnistynyt.	

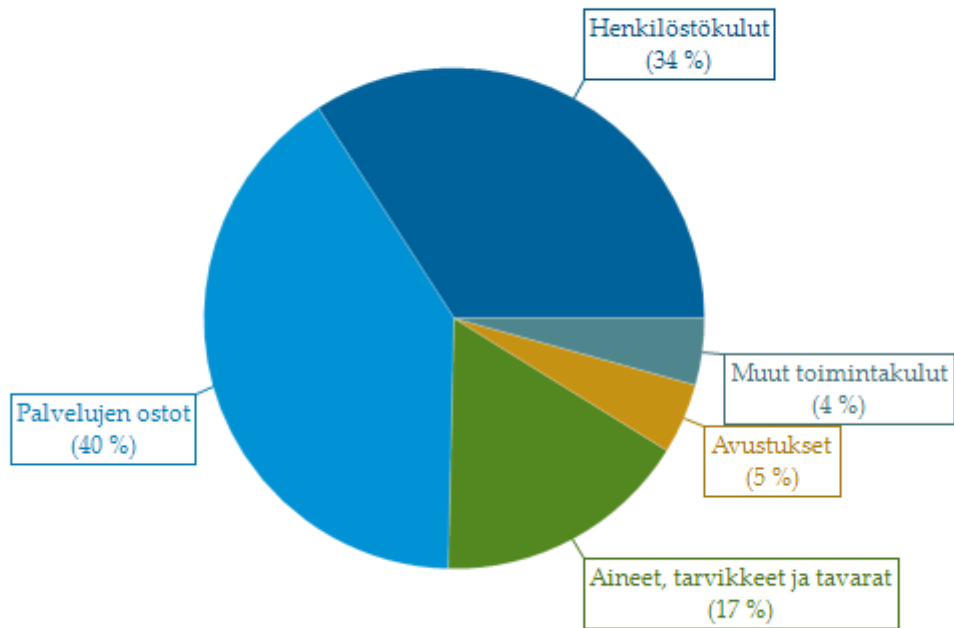
Toimintakulut

Kulujakauma vastualueittain

Kulujen jakautuminen

TEKNINEN OSASTO	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	1 648 790	1 631 460	101,06 %	17 330	1 744 062
Myyntituotot	971 744	976 060	99,56 %	-4 316	1 029 806
Maksutuotot	63 369	73 000	86,81 %	-9 631	74 851
Muut toimintatuotot	613 677	582 400	105,37 %	31 277	639 405
Valmistus omaan käyttöön	10 008	5 000	200,15 %	5 008	
TOIMINTAKULUT	-4 496 695	-4 552 414	98,78 %	55 719	-4 305 516
Henkilöstökulut	-1 535 064	-1 606 434	95,56 %	71 370	-1 433 424
Palvelujen ostot	-1 820 694	-1 717 100	106,03 %	-103 594	-1 530 433
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-743 447	-782 610	95,00 %	39 163	-784 165
Avustukset	-204 781	-295 000	69,42 %	90 219	-202 114
Muut toimintakulut	-192 709	-151 270	127,39 %	-41 439	-355 379
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-2 837 898	-2 915 954	97,32 %	78 056	-2 561 454
Rahoitustuotot ja -kulut	6 051			6 051	5 201
Muut rahoitustuotot	6 051			6 051	5 254
VUOSIKATE	-2 831 847	-2 915 954	97,12 %	84 107	-2 556 253
Poistot ja arvonalentumiset	-580 048	-553 540	104,79 %	-26 508	-1 452 669
Suunnitelman mukaiset poistot	-580 048	-553 540	104,79 %	-26 508	-1 452 669
TILIKAUDEN TULOS	-3 411 895	-3 469 494	98,34 %	57 599	-4 008 922
TILIKAUDEN YLI- /ALIJÄÄMÄ	-2 994 395	-3 469 494	86,31 %	475 099	-4 008 922

10.1. Tekninen toimisto

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

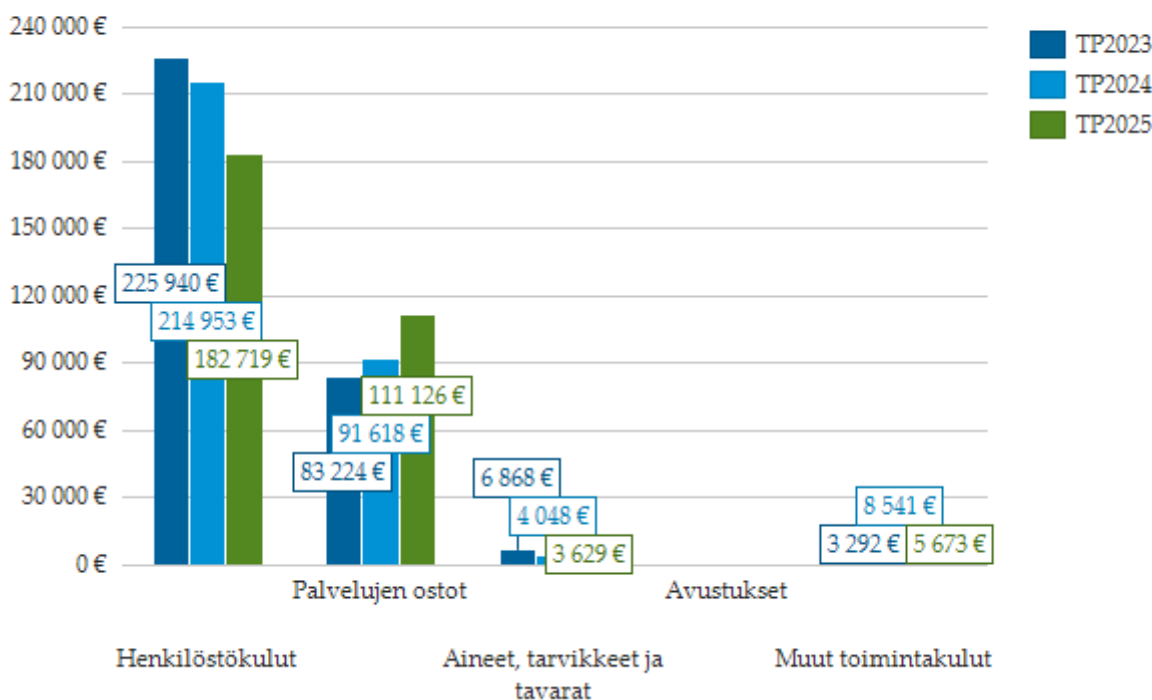
Tuottaa teknisen toimen keskitetyt hallintopalvelut kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle edullisesti ja laadukkaasti. Hallinnon tehtäväalue käsittää teknisen toimiston hallinnolliset ja toimistotyöt sekä elinvoimalautakunnan toiminnan. Hallinnon alle on keskitetty kaikki toiminnat, jotka eivät suoraan liity vastuualueiden käytännön työhön. Myös kaikki toimistotyöhön kuuluvat hankinnat on keskitetty hallintoon. Palkkakustannukset sisältävät teknisen johtajan palkan sekä palvelusihteerien palkat.

Vastuualueen toimintakertomus

Teknisen toimen hallintopalvelut kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle toimivat pääsääntöisesti normaalisti, mutta osittain resurssipulan ja henkilöstömuutoksien vuoksi rajallisesti. Toiminta oli kuitenkin kokonaisuudessaan suunnitelman mukaista. Toimintakulut jäivät hieman alle tavoitearvion 2025, ollen 96,18%.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	1 993			1 993	819
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-303 146	-315 190	96,18 %	12 044	-319 160
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-301 153	-315 190	95,55 %	14 037	-318 342
Suunnitelman mukaiset poistot					

10.2. Ravitsemispalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Ravitsemispalvelut vastaa kunnan omasta palvelutuotannosta. Kunnassa on yksi valmistuskeittiö, Oppilasravintola Sapuska. Keittiö tuottaa maistuvia, ravitsevia, terveellisiä ja monipuolisia aterioita huomioiden asiakkaat, ruokavaliot ja ravitsemussuositukset. Ruokalistalla huomioidaan oppilaiden säännölliset toiveruokapäivät, lähiruokapäivä, kalenterivuoden juhlapyhät ja erilaiset teemapäivät.

Vastuualueen toimintakertomus

Vastuualueen toimintakertomus:

Vuonna 2020 tehdyn ateriapalvelujen kehittämistyön (yhteistyö Utajärvi, Muhos ja Vaala) lopputuloksena syntyi sopimus ja kuntiin perustettiin yhteisen ateriapalvelupäällikön virka. Vaalan osuus on 18 % ateriapalvelupäällikön henkilöstökuluissa. Kaikissa hankinnoissa (elintarvikkeet, puhdistusaineet, työvaatteet ja mm. kalusto) noudatetaan Monetran kilpailuttamaa osto-ohjeistusta. Luomu- ja lähiruokatuotteiden osuus ruoanvalmistuksessa sekä ruoan jakelussa on suurena osana: oppilaille ja päiväkodissa tarjotaan säännöllisesti mm. luomuna puurohiutaleita- ja suurimoita, herneitä, maitoa, pastaa, välipalatuotteita ja leipää. Portaat luomuun ohjelmassa ollaan edellisvuoteen nähden noustu tasolle neljä.

Aamupalakokeilu oppilaille alkoi 28.8.2023. Kokeiluun osallistui ensin 25 oppilasta, loppuvuodesta 2024 osallistujia oli jo 50 ja määrä on jatkunut samana vuoden 2025 aikana.

Yhteistyö eri asiakasryhmien kanssa on sujuvaa, yhteistyötä tehdään esim. kouluruokatoimikunnan kanssa, joka kokoontuu pääsääntöisesti 2-3 kertaa vuodessa. Siellä käydään läpi mm. koulun, varhaiskasvatuksen ja henkilökunnan antamia kehitysideoita ja toiveita. Keväällä pidettiin kouluruokakysely, mistä saatiin erinomaisia palautteita ja toiveita ruoista.

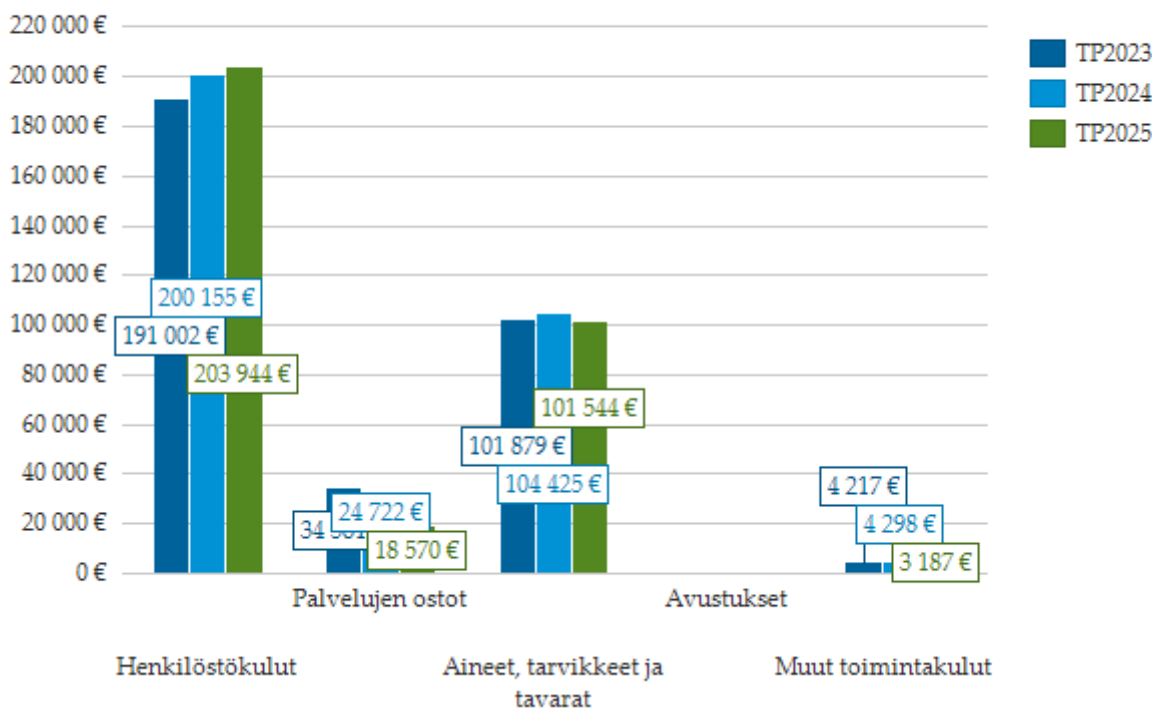
Kuntien välinen yhteistyö toimii hyvin ja toimintaa on kehitetty koko ajan. Vaalan, Utajärven ja Muhoksen ateriapalveluiden henkilöstö osallistui yhteiseen kehittämispäivään tammikuussa ja palaute päivän sisällöstä ja sujuvuudesta oli hyvää. Osa Vaalan ateriapalveluiden henkilökunnasta osallistui myös seudulliseen koulutuspäivään Oulussa kesäkuussa. Yhteisesti hankittiin uusi tuotannonohjausjärjestelmä, ja pääkäyttäjänä toimii Vaalan ruokapalveluvastaava. Maaliskuussa Sapuskalla vieraili Oulusta Hätälän kala-alan yrityksestä kokkeja valmistamassa kehittelemäänsä Hätälän lohikorma-reseptin mukaista uutuuskastiketta oppilaille.

Ateriapalveluiden toimintatuotot olivat 90,3 % ja toimintakulut 91,8 %. Ateriasuoritteita vuonna 2025 oli yhteensä 71737,8 kpl ja aterian suoritehinta oli 4,56 €.

Vakituisia ateriapalvelun henkilöstöä oli 31.12.2025 Vaalassa yhteensä 5.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	334 362	370 090	90,35 %	-35 728	367 161
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-327 246	-372 596	87,83 %	45 350	-333 600
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	7 116	-2 506	-284,01 %	9 622	33 561
Suunnitelman mukaiset poistot	-7 409			-7 409	-7 409

10.3. Siivouspalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

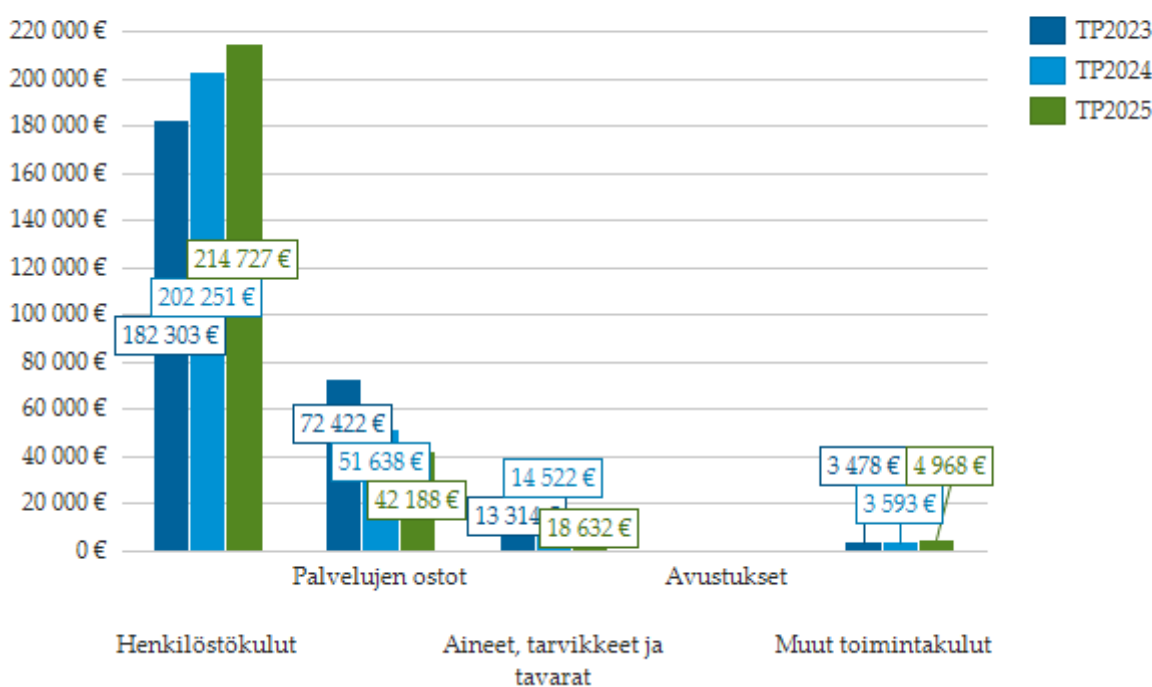
Puhtauspalvelut huolehtivat kunnan käytössä olevien tilojen tarkoituksenmukaisesta puhtaanapidosta ja viihtyisyydestä. Käytössä on ympäristöystävälliset puhdistusaineet sekä ajanmukaiset puhdistusmenetelmät- ja välineet sekä koneet.

Vastualueen toimintakertomus

Toiminnalliset tavoitteet saavutettiin puhtauspalveluiden osalta. Siivottava pinta-ala lisääntyi hiukan uusien kohteiden myötä. Siivoushuollossa reagoitiin äkillisiin lisääntyneisiin kohteisiin ja poissaoloihin määräaikaisilla resurssilisäyksillä, mitkä pääosin vaikuttivat poikkeamiin talousarviossa. Työssäjaksamiseen varauduttiin seuraavalle toimintavuodelle. Toimintavuoteen sisältyi myös henkilökunnan virkistyspäivä. Siivouksen mitoitustarvetta suunniteltiin tehtäväksi seuraavan toimintavuoden aikana. Toimintatuotot ylittyi ollen 117,2 %, toimintakulut ylittyi ollen 110,7 %.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	273 441	233 620	117,05 %	39 821	270 502
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-280 515	-233 759	120,00 %	-46 756	-272 004
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-7 074	-139	5 097,85 %	-6 935	-1 502
Suunnitelman mukaiset poistot					

10.4. Talonrakennus/kiinteistöhuolto

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan omistamien rakennusten pitäminen turvallisessa ja terveellisessä käyttökunnossa sekä kunnan rakennuttajatehtävien hoitaminen. Kunnossapitopalveluissa yhteistyötä tehdään pienimuotoisesti kuntakonserniyhtiö KOY Vaalan Niska kanssa.

Vastuualueen toimintakertomus

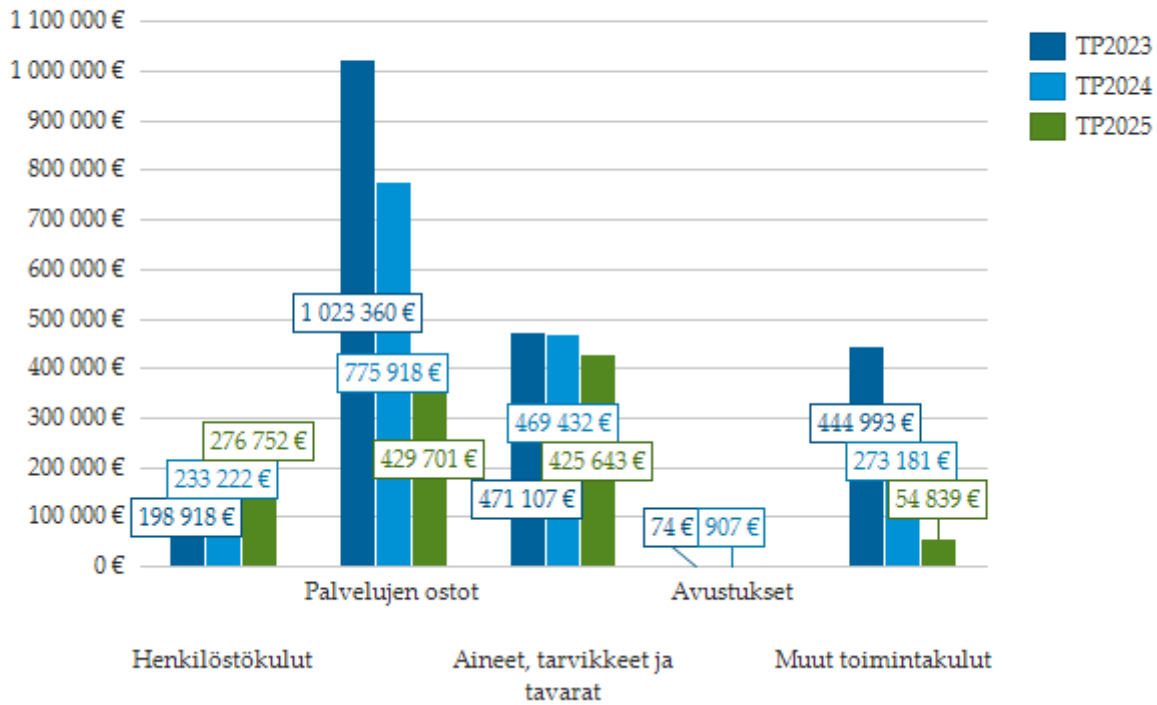
Päivittäisestä kiinteistönhuollosta vastasi kaksi kiinteistöhoitajaa. Varautuminen toisen kiinteistöhoitajan eläköitymiseen vuonna 2026 huomioitiin loppuvuoden toiminnassa. Kiinteistöhuollon päivystys toimi yhteistyössä Vaalan Niska KOY:n kanssa neljän henkilön toimesta. Rakennuspuolella on 2,6 vakituista työntekijää.

Talonrakennuksessa uusi kunnanvirasto vastaanotettiin 8/2025 ja muutto uusiin tiloihin tapahtui 9/2025. Terveystilojen tiloihin tehtiin kesällä mittava kapselointi- ja ilmanvaihtoremontti. Entinen toimintakeskus muutettiin teknisen osaston sosiaalityöksi ja sille tuli nimeksi Kimara. Nuorisotilat muuttivat Apajalle, jonne tehtiin tarpeelliset tilamuutokset. Veturitallin kehittämisinvestointi käynnistyi syksyllä ja uusi huoltorakennus vastaanotettiin vuodenvaihteessa. Omana työnä tehtävä varastorakennus aloitettiin myös syksyllä ja se tulee valmistumaan keväällä 2026. Sahanrannan kehittämisinvestointiin liittyen tehtiin sahanrantaan uusi esteetön kota.

Toimintatuotot olivat liki talousarvion mukaiset toteutuman ollessa 99,42 %. Toimintakulut ylittivät talousarviosta ollen 111,4 %. Toimintakuluissa pääosa ylityksistä koostui rakennusten rakentaminen ja kunnossapitopalveluiden ylittäessä tavoitearvion 70t€. Lisäksi koneiden ja laitteiden kunnossapitopalvelut ylittivät 10t€ ja ICT-Palvelut 15t€.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	497 514	500 400	99,42 %	-2 886	539 321
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-1 186 936	-1 065 096	111,44 %	-121 840	-1 759 112
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-689 421	-564 696	122,09 %	-124 725	-1 219 791
Suunnitelman mukaiset poistot	-141 387	-187 930	75,23 %	46 544	-565 825

10.5. Maanrakennus

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Maanrakennuksen osa-alueella tavoitteena on ympäristön viihtyisyys, toimivuus sekä turvallisuus. Kaavateiden ja katualueiden kunnossapidosta huolehtiminen siten, että kuntalaisten liikkuminen eri liikennevälineillä sekä jalkaisin on turvallista kaikissa olosuhteissa. Haja-asutusalueiden asukkaiden liikkumisen mahdollistaminen avustamalla yksityisteiden kunnossapitoa. Perustehtäviin kuuluu yhteistyö poikkihallinnollisesti kunnan tapahtumissa.

Vastuualueen toimintakertomus

Kaavatiet ja yksityistiet

Vaalan keskustan alueella olevien kaavateiden ja kunnan omistamien kiinteistöjen piha-alueiden talvikunnossapidosta vastasi yksityinen urakoitsija, jossa sopimuksen viimeinen optio kausi lähti syksyllä käyntiin. Yksityisteiden talvikunnossapidosta vastasi eri urakoitsijat, myös näissä sopimuksissa lähti viimeinen vuosi käyntiin. Katualueilla tehtiin maisemanhoidollisia töitä, poistettiin tiealueelle kasvanutta puustoa, parannettiin näkemäalueita ja parannettiin piennar- ja nurmialueita ja lisättiin niiden hoitoa sekä lisättiin esteettömiä levähdyspenkkejä. Vieraslajien torjuntaan kiinnitettiin huomiota entistä enemmän, Vaalan kunta oli mukana Vieraslajit veks hankkeessa. Kaavateiden ja yksityisteiden lanaukset hoidettiin osittain omana työnä ja eri urakoitsijoilta hankittuna. Pölynsidonta yksityisteillä ja kaavateillä kilpailutettiin ja hankittiin paikalliselta urakoitsijalta.

Kaavateiden osalta suunniteltiin Poukamonkankaan katujen suunnitelmat ja saneeraus hyväksyttiin elinvoimalautakunnassa. Niskantien ja Kolehmaisientien kevyenliikenteenväylä suunniteltiin ja haettiin Traficomilta kävelyn – ja pyöräilyn investointiohjelman valtionavustusta, mutta sitä ei myönnetty. Kolehmaisentie suunniteltiin uudelleen S-Marketilta Niskantien risteykseen. Katusuunnitelmien osalta toteutettiin Poukamonkankaan katuvalaistus ja saneerattiin Lummantie ja Taimentie, lisäksi alueen kuivatusta parannettiin ja alueella tehtiin maisemanhoidollisia töitä. Laskuojia perattiin ja pohjattiin Kolehmaisientien varrella, alueen ja kadun kuivatuksen parantamiseksi. Sahanrannan alueella parannettiin alueen kuivatusta ja uusittiin hulevesilinjoja. Kaavateiden investoinnit toteutuivat suunnitellusti.

Kunnan kunnossapitämillä yksityisteillä omavastuuosuus kustannuksista oli 20 %. Vuoden 2025 yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustukset toteutuivat 70,33 %. Kunnossapitokustannukset olivat ennustettua alhaisemmat vähäisen lumikertymän vuoksi, myöskaan liukkaudentorjuntaa ei tarvittu aiempien vuosien tapaan. Perusparannus avustusta myönnettiin 30 % suunnitelman mukaisista toteutuneista kustannuksista viidelle tiekunnalle, mutta vain neljä hanketta lopulta toteutui.

Traficom myönsi Vaalan kunnalle kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelman tukea Pyöräparkit kuntoon hankkeelle. Pyöräparkkihanke toteutettiin omana työnä kesällä 2025.

Yleiset alueet, puistot ja viheralueet

Yleisten alueiden, viheralueiden ja puistojen hoitoa kehitettiin ja viihtyisyyttä parannettiin. Maisemahoidollinen työ oli suunnitelmallista ja tuloksellista elinvoimatyöryhmän

kausityöntekijöiden kanssa. Kesäkuukaistutuksia lisättiin entisestään alueiden viihtyisyyden parantamiseksi. Yleisten alueiden investointeihin oli varattu rahaa kalustehankintoihin. Alueille hankittiin jäteastiasuojia, esteettömiä kalusteita puistoihin sekä uusia istutusastioita.

Sahanrannassa kehittämisinvestointeihin liittyen tehtiin maisemanhoidollista työtä, suunniteltiin alueen hankkeeseen liittyviä toimintoja ja suunnittelutettiin sähkösuunnitelmat, tehtiin maanrakennustöitä omana työnä, rakennettiin uusi leikkipuisto- ja liikuntapaikka, sekä asennettiin uusi esteetön WC- ja pukeutumistila.

Veturitallin osalta työskenneltiin poikkihallinollisesti tiivisti ja suunniteltiin projektia toteutukseen maanrakennuksen, sähkötöiden ja rakennusten osalta. Hankkeelle saatiin myönteinen rahoituspäätös ja työt käynnistyivät syksyllä maanrakennus- ja sähköillä. Alkukesästä purettiin vanha huoltorakennus ja uudistettiin vesi ja viemärilinjasto.

Hallilan entisellä maanläjitysalueella tehtiin ympäristöviranomaisen vaatimusten mukainen kunnostustyö maanläjitykseen kuulumattomien jätteiden poistamiseksi ja toimittamiseksi asianmukaiseen paikkaan sekä alueen maisemoisemiseksi. Kunnostustyö päättyi loppuvuodesta ja se oli kunnalle kokonaisuudessaan kallis ja erityisen työllistävä hanke. Voimakas palvelujen oston nousu johtuu maanläjitysalueen kunnostustyöstä. Vuoden 2024 tilinpäätöksen yhteydessä taseeseen tehtiin varaus kattamaan kunnostustyön kuluja, tasevaraus ei näy talousarviossa, joten sen vuoksi toimintakate näyttää huomattavaa ylitystä. Vanhoilla vielä maisemoimattomilla maanläjitysalueilla tehtiin alustavia selvityksiä ja tutkimuksia tuleviin alueiden maisemointeihin liittyen.

Uusi kunnan maanläjitysalue Kolehmaisentien varrella sai ympäristöluvan ja sinne rakennettiin uusi tie. Aluetta ei vielä otettu käyttöön, koska alueen tulevaan valvontaan liittyvät toimenpiteet ovat vielä keskeneräisiä.

Jätehuolto

Ekokymppi, viralliselta nimeltään Kainuun jätehuollon kuntayhtymä, hoitaa Vaalan kunnalle lakisääteisesti kuuluvia jätehuollon palveluja ja viranomaistehtäviä. Vaalan suljetun kaatopaikan osalta jälkitarkkailun pinta- ja pohjavesien osalta hoiti AFRY Finland Oy. Ekokymppi on järjestänyt bio- ja hyötyjätteen keräyksen Vaalan kunnan alueella. Vaalan kunnan vastuulla on sekajätteen keräyksen järjestäminen omilla kiinteistöillä ja muissa omistamissaan kohteissa.

Henkilöstö

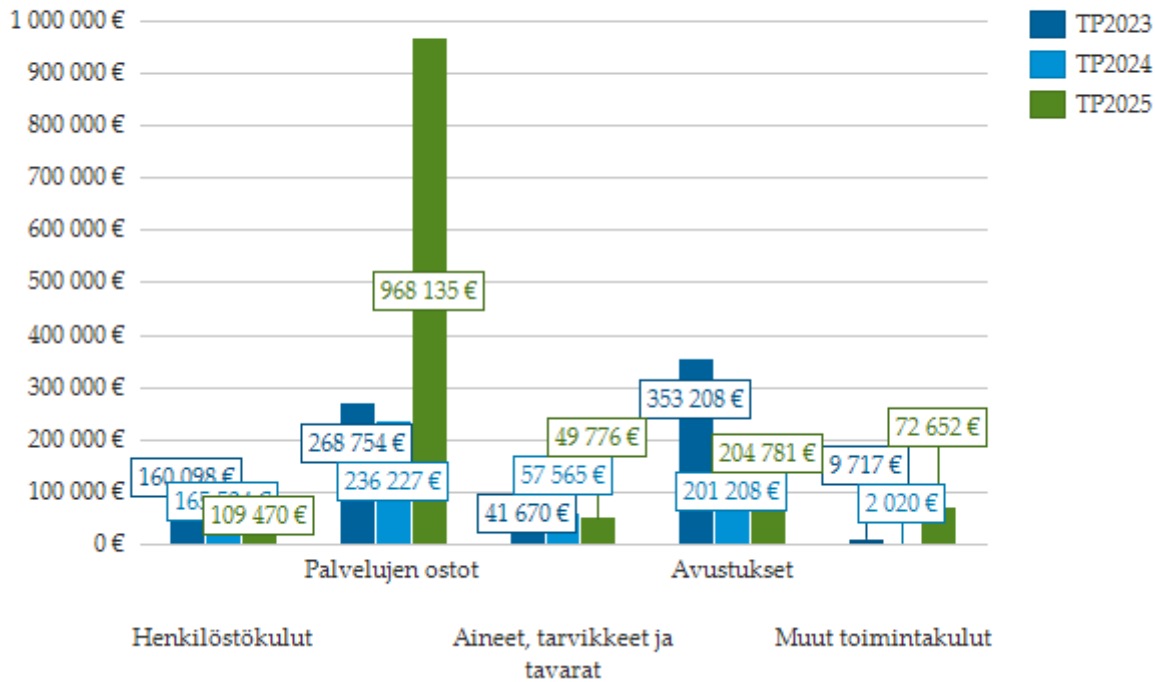
Maanrakennuksen osa-alueelle työskenteli maanrakennusmestari, jonka virkanimike muuttui loppuvuodesta yhdyskuntatekniikan päälliköksi, sekä ympäristötyönjohtaja, jonka tehtävä muuttui loppuvuodesta viraksi ja nimike liikunta- ja ulkoalueiden päälliköksi. Maanrakennuksen ja ympäristöpuolen työntekijät työskentelevät kummallakin puolella tarpeen mukaan. Osa-alueilla työskenteli traktorinkuljettaja, tekninen ohjaaja, maanrakennustyöntekijä, vihertyöntekijä, puistotyöntekijä sekä elinympäristöryhmään kuuluvia kausityöntekijöitä ja oppisopimusopiskelija. Tehtävät sijoittuivat yleisten alueiden, liikunta-alueiden ylläpitoon ja ympäristönhoidollisiin tehtäviin, sekä reittien rakentamiseen ja kunnostamiseen, lisäksi avustettiin erilaisissa tilaisuuksien järjestämisessä ympäri vuoden. Saharannan kehittämishanke työllisti vuoden aikana huomattavasti

ja työntekijöiden palkkakuluissa tuli säästöä käyttötalouspuolella, koska ne kirjautuivat osittain hankkeelle.

Henkilöstö kävi EA1 -koulutuksen ja työturvallisuuskoulutukset kuluneen vuoden aikana.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	76 385	40 750	187,45 %	35 635	267 683
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-1 404 813	-1 288 618	109,02 %	-116 195	-1 132 895
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-1 328 428	-1 247 868	106,46 %	-80 560	-865 212
Suunnitelman mukaiset poistot	-222 417	-240 120	92,63 %	17 703	-860 199

10.6. Ympäristötoimi

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Ympäristötoimen osa-alueella tavoitteena on ympäristön viihtyisyys, toimivuus sekä turvallisuus. Kuntalaisten urheilu- ja liikuntaharrastuksen tukeminen sekä lisääminen. Tämä toteutetaan huolehtimalla liikuntapaikkojen ja yleisten alueiden sekä retkeilyreittien turvallisuudesta ja kunnossapidosta. Perustehtäviin kuuluu näiden alueiden kunnossapitopalveluiden antaminen myös muille hallintokunnille

Vastuualueen toimintakertomus

Liikunta- ja ulkoilualueet

Liikuntapaikkojen, uimarantojen ja retkeilyalueiden hoitoa kehitettiin ja viihtyisyyttä parannettiin. Saharannan alueella alkoi esteetön Saharanta hanke, joka jatkuu vielä 2026. Ranta alueella paranneltiin jo olemassa olevia kulkuväyliä ja rakennettiin uusia. Asennettiin leikkipuisto ja ulkoliikuntapuisto välineitä. Hiihtolatuverkostoa hoidettiin säännöllisesti ja kunnossapitoa tehostettiin hiihtolomaviikoilta pääsiäiseen asti. Valaistuja latuja oli Vaalan taajaman lisäksi Säräisniemellä ja Veneheitossa, sekä muita hoidettuja latuja Manamansalossa, Jaalangassa, Nuojualla ja Neittävällä. Vaala hallin jää saatiin luistelukuntoon tammikuun aikana. Ulkojääkenttä oli käytettävissä vuodenvaihteessa.

Lentokentän lanaukset ja kasvuston poisto tehtiin kaksi kertaa. Martinlahden ja Ruununtörmän hiekkarantoja karhittiin kesän aikana kolme kertaa. Työ tehtiin omalla traktorilla.

Retkeilyreiteillä suurin uudistus oli Vaala-Suonperä reitin pitkosten uusinta n 1100 m.

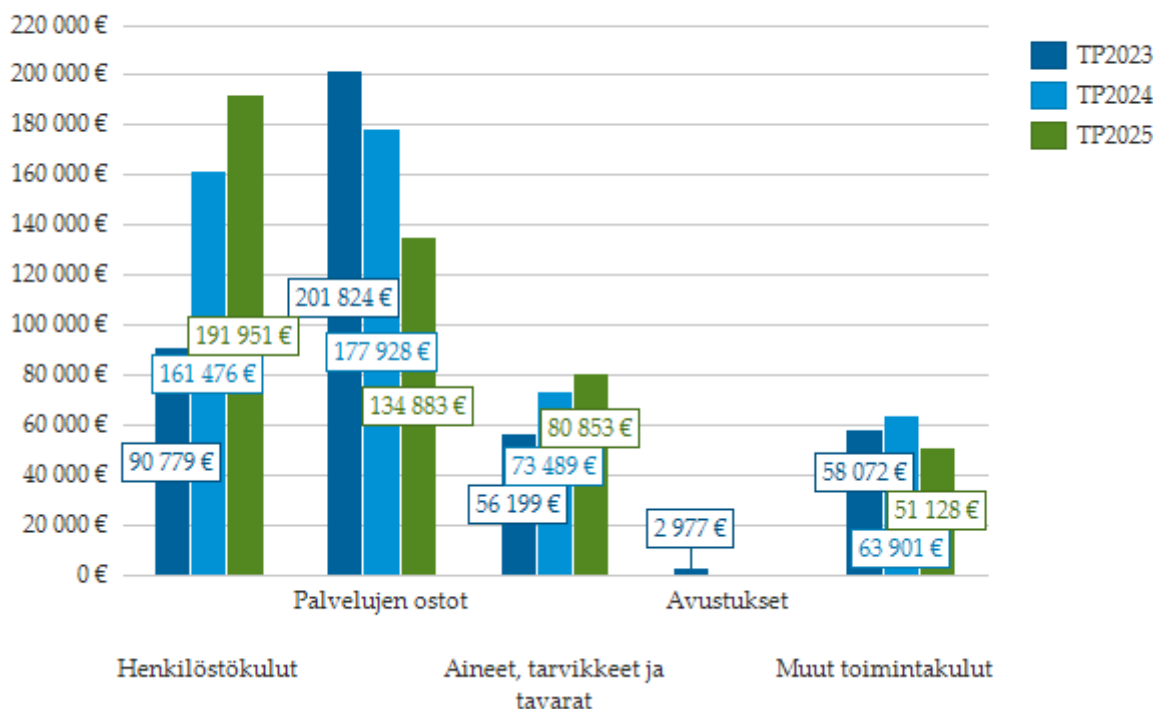
Taukopaikkojen vessoja uudistettiin vaihtamalla niihin viralliset kompostoivat keräyslaitteet.

Mm. nämä työt tehtiin Elinvoimaryhmään palkatulla työvoimalla.

Satamia hoidettiin entisen käytännön mukaan. Vaalan kunnalla on hoidossa yksitoista venesatamaa eri puolilla Oulujärveä. Satamissa on yhteensä n. 400 venepaikkaa. Valtakunnallista leväseurantaa suoritettiin viikoittain Rokuanjärvellä ja Oulujärven lomakylän rannassa. Seuranta-aika oli kesäkuusta syyskuun loppuun. Rytölähdän sataman tuloväylän kunnostuksessa poistettiin väylässä tukkeumaa aiheuttanut hiekka.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	189 373	215 400	87,92 %	-26 027	
Valmistus omaan käyttöön	10 008	5 000	200,15 %	5 008	
TOIMINTAKULUT	-458 816	-622 459	73,71 %	163 643	
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-259 436	-402 059	64,53 %	142 623	
Suunnitelman mukaiset poistot	-119 912	-103 020	116,40 %	-16 892	

10.7. Kaavoitus ja suunnittelu

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan on huolehdittava alueiden käytön suunnittelusta, rakentamisen ohjauksesta ja valvonnasta alueellaan sekä maapolitiikan harjoittamisesta. Kunnalla tulee olla käytettävissään tehtäviin riittävät voimavarat ja asiantuntemus. Maankäytön suunnittelu luo edellytyksiä hyvälle asuin ympäristölle. Onnistuneet ratkaisut kaavoituksessa, toimiva ja eheä yhdyskuntarakenne sekä sujuvat liikennejärjestelyt luovat hyvinvointia ja elinvoimaa. Hyvä suunnittelu edistää kestävä kehitystä.

Maankäytön suunnittelun yleinen ohjaus perustuu alueidenkäyttölakiin. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ohjaavat suunnittelua maakunnissa ja kunnissa. Valtakunnallisten tavoitteiden lisäksi maankäytön suunnittelujärjestelmään kuuluvat maakuntakaava, yleiskaava ja asemakaava. Maankäyttöön vaikutetaan myös esimerkiksi erilaisilla seutu- ja kuntastrategioilla, kunnan maapolitiikalla ja rakennusjärjestyksellä.

Vastuualueen toimintakertomus

Alueidenkäytön ja kaavoituksen osalta vuoden 2025 toimintaa ohjasi aikaisemman vuoden kaavoituskatsauksen mukaiset linjaukset, joskin aikataulujen ja hankkeiden priorisointien muutoksia jouduttiin vuoden mittaan tekemään runsaasti. Tehtävien aikatauluttamisen haasteet jatkuivat edelleen. Hankkeiden eri vaiheet työllistävät eri tavoin, ja mikäli useiden etenevien hankkeiden työllistävät vaiheet osuvat samoihin ajanjaksoihin, aiheuttaa se työmäärän äkillistä kasvamista. Kaavoitushankkeiden edetessä ilmenevät ennakoimattomat seikat vaikuttavat esimerkiksi konsulttien työtehtävien tilauksiin, mikä vaikeuttaa talousarviossa pysymistä.

Poikkeamislupia käsiteltiin vuoden aikana useita, nämä liittyivät pääsääntöisesti lomarakennusten käyttötarkoitusten muuttamiseen vakituisesti asuttaviksi. Oulujärven ja myös muiden kunnan vesistöjen houkuttelevuus vakituisena asuinpaikkana vaikuttaa kasvavan.

Oulujärven ranta-alueilla voimassa olevia rantaosayleiskaavoja on päivitetty osissa. Viimeinen alue, Oulujärven länsiranta, eteni kaavaehdotusvaiheeseen. Nähtävillä olleet kaavaehdotukset saivat aikaan runsaan palautemäärän. Kaavaa edistetään kohti hyväksymisvaihetta, mutta aikataulussa on jääty jälkeen, eikä se ehtinyt edetä loppuun saakka talousvuoden aikana.

Asemakaavojen osalta jatkettiin Vaalanlammen rannan asemakaavojen muuttamista keskustan kortteleissa 41-44 ja 45. Näistä maanlajitysalueen kaavamuutos hyväksyttiin vuoden 2025 aikana. Kortteleiden 41-44 alueella kaavamuutos koskee laajempaa aluetta, ja suurin muutos tulee koskemaan lähivuosina purettavan terveysaseman aluetta. Tämän kaavan valmistelu vie enemmän aikaa ja on riippuvainen myös muista lähialueen rakentamissuunnitelmista. Pohteen ratkaisua uuden sotekeskuksen rakentamisen suhteen valmisteltiin viranhaltijatyönä koko vuoden ajan, mikä osaltaan vaikutti siihen, että Vaalanlammen rannan kaavaa ei voitu edistää aiotun aikataulun mukaan.

Manamansalon Teeriniemen ranta-asemakaavan kaavamuutos eteni hyväksyttäväksi vuoden lopussa. Metsähallituksen omistamaa matkailualueetta koskeva kaava mahdollistaa matkailutoiminnan monipuolistamisen jopa ympärivuotiseksi.

Vaalan kunta on pitkään edistänyt uusiutuvan energian tuotantoa edistämällä tuulivoimapuistojen kaavoitusta. Vuoden lopulla hyväksyttiin Haarasuonkankaan tuulivoimaosayleiskaava, jonka suunnittelualueelle osoitetaan 35 tuulivoimalaa. Haarasuonkankaan tuulivoimapuisto sijaitsee kunnan pohjoisosassa, Otermanjärven itäpuolella. Valitusaika hyväksymispäätöksestä jatkui seuraavan vuoden puolelle, eikä kaava ehtinyt saada lainvoimaa talousvuoden aikana.

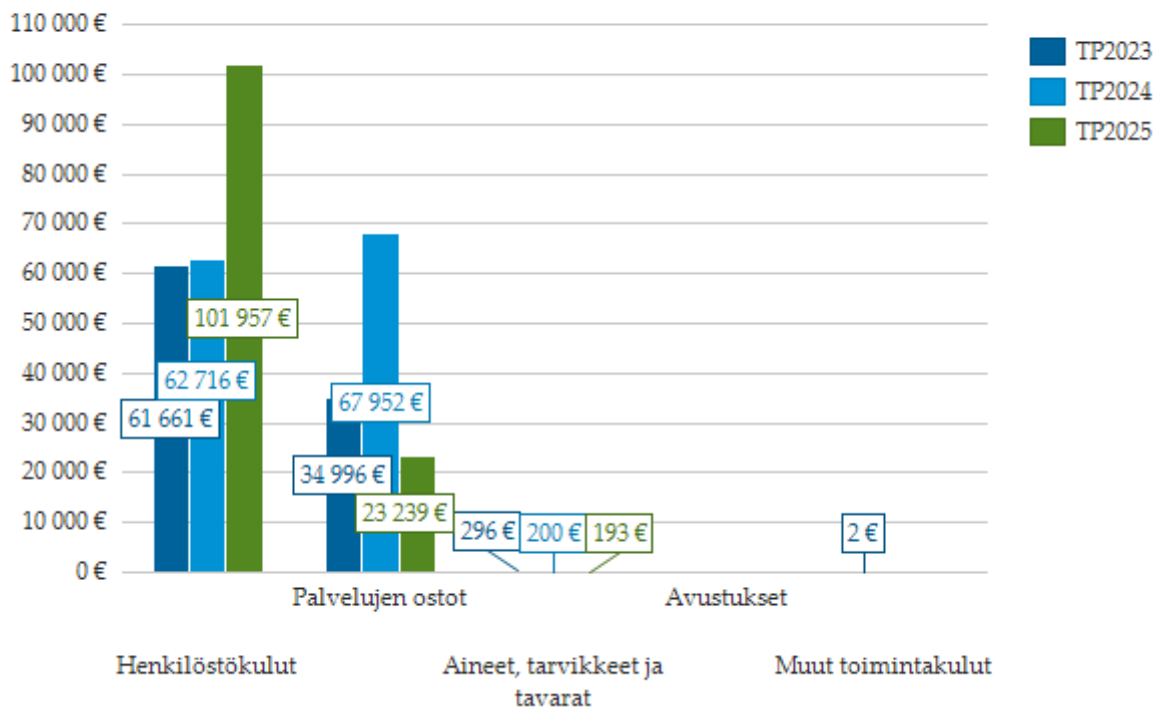
Kunnassa on vireillä myös Susisuon tuulivoimaosayleiskaavoitus kunnan pohjoisosassa sekä eteläosassa etenevät Painuan kanavan ja Honkalankankaan tuulivoimaosayleiskaavat. Näiden osalta ei talousvuoden aikana ollut päätöksentekoon edenneitä vaiheita.

Tuulivoimaosayleiskaavojen etenemiseen vaikuttaa Pohjois-Pohjanmaan liiton laatima energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava, jonka maakuntavaltuusto hyväksyi keväällä 2025. Kaavan hyväksymisestä saapuneiden valituksien käsittely jatkuu, mutta maakuntahallituksen päätöksellä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava määrättiin voimaan ilman lainvoimaa elokuussa 2025. Vaalan kunta oli yksi valittaneista tahoista. Kunnan osalta valitus liittyi Oulujärveä koskevaan määräykseen, joka vaikuttaa vain Vaalan kuntaan ja eriarvoistaa kuntien oikeuksia Oulujärven ympärillä maakuntarajasta riippuen.

hyvinvointikuntana, joka ottaa rohkeita askeleita kohti tulevaisuutta.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	3 622	10 000	36,22 %	-6 378	
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-125 389	-169 829	73,83 %	44 440	-130 869
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-121 767	-159 829	76,19 %	38 062	-130 869
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 373	-5 450	80,23 %	1 077	-5 144

10.8. Rakennusvalvonta

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä sekä osaltaan valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa ja hoitoa siten kuin siitä säädetään.

Toiminta-ajatus	Rakentamislain mukaan rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa rakentamisen tapahtumista lakien mukaisesti ja valvoa kaavoituksen toteutumista. Rakennusvalvonnan toiminta-ajatus rakentuu pitkälti rakentamislain asettamien tavoitteiden varaan eli olla myötävaikuttamassa siihen, että rakentaminen täyttää yleisesti hyväksytyt normit terveellisyyden, turvallisuuden ja teknisen laadun suhteen ja että rakennettu ympäristö muodostuu turvalliseksi, toimivaksi ja virikkeelliseksi ja esteettisesti tyydyttäväksi.			
Kriittiset menestystekijät	Tavoitteet 2025	Arviointikriteerit / mittarit	Budjetin 2025 toimenpiteet	Arvio tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta
Rakentamisen lainmukaisuus	Valvoa, että rakentaminen täyttää sille laissa ja säännöksissä asetetut vaatimukset.	Lupapäätösten toteutuminen lupaehtojen mukaisesti.	Rakennuslupakäytännöt uuden rakentamislain myötä, sekä mahdollisesti tarvittavat koulutukset.	Rakentaminen on toteutunut annettujen lakien ja säännösten puitteissa.
Rakentamisluvat saadaan käsiteltyä kohtuullisessa ajassa	Rakentamislupien joustava ja nopea käsittely.	Päätöspäivämäärät.	Luvat myönnetään pääosin viranhaltijapäätöksin.	Rakentamisluvat on käsitelty 2-4 kertaa kuukaudessa ja luvan/asiakkaan kiireellisyyden mukaisesti.
Rakentamisen laadun parantaminen	Neuvoa ja opastaa rakentajia rakentamiseen liittyvissä asioissa.	Asiakaspalvelu eri viestintävälineissä on todettu toimivaksi. Henkilökohtainen tapaaminen katselmuksien tms. yhteydessä.	Ammatillisiin koulutuksiin osallistumiset.	Asiakaspalvelu on toteutettu yhteistyössä rakennusvalvonnan ja palvelusihteerin toimesta.

Vastualueen toimintakertomus

Uusi rakentamislaki astui voimaan 1.1.2025. Osoite- ja kiinteistörekisteriä päivitettiin resurssien mukaan muun rakennusvalvonnan työn ohessa. Virheellisiä osoitteita ja kiinteistörekisterin puutteiden korjauksia päivitetään edelleen.

Toimintakulut olivat vuonna 2025 169,5t€ ollen 92,75% talousarviosta. Toiminnantuotot jäivät alle talousavion ollen 28,5t€. (55t€, ta2025).

Hankkeet/rakentaminen

- Metsälamminkankaan helmikuussa 2024 tulipalossa osittain tuhoutunut voimala T21 on tuhoutuneilta osiltaan uudelleen rakennettu ja käyttöön otettu/kytketty verkkoon 22.9.2025.
- Naulakankaan tuulivoimapuiston hanketoimija on jättänyt vireille 31.1.2025 jatko-aikalupahakemukset 6 voimalan rakennustyön aloittamiselle kahden (2) vuoden jatkoaikaa ja samalla kolmen (3) vuoden jatkoaikaa rakennustöiden loppuunsaattamiseen. Jatkoaikapäätökset on myönnetty 5.2.2025.
- Vaalan vankilan käyttöönotto- ja loppukatselmus on pidetty 13.2.2025.
- Uusi kunnanvirasto on käyttöön otettu 9.10.2025.
- Vaalan kunnan toteuttama Sahanrannan uimarannan ja venesataman kehittämisinvestoinnit -hanke on aloitettu. Lupamenettelynä rakennelmien osalta on toimenpidelupa ja ympäristötöille maisematyölupa. Hankkeessa investoinnin kohteita ovat pääasiassa ranta-alueen esteettömyyttä parantavat rakenteet kuten kulkureitit, valaistus, opasteet, esteetön uimalaituri, venelaiturin parantaminen, kalusteet, esteetön pukukoppi/wc-tila, ulkokuntosali, lasten leikkialue sekä nuotiopaikkoja.
- Vaalan kunta kehittää Veturitallin aluetta. Hankkeessa rakennetaan huolto- ja varastorakennus, jotka tukevat alueen kehittymistä monipuoliseksi kulttuuritapahtumapaikaksi. Tavoitteena on tuottaa kulttuuritoimijoille ja esiintyjille sekä kulttuurin kuluttajille laadukas toimintaympäristöoheispalveluiden: sosiaaliset tilat, keittiötila ja katettu oleskelualue, pysäköintialueen laajennus, esteettömät polut ja valaistus. Alueella oleva vanha huoltorakennus puretaan ja tilalle rakennetaan uusi vastaavanlainen.
- Turkkiselän tuulivoimapuiston voimaloiden sijaintikatselmuksien ja aloituskokous pidettiin 5.11.2025. Samalla päivämäärällä kirjattiin lopulliset aloitusilmoitukset kaikkien rakennettavien voimaloiden osalta (34 kpl). Rakentaminen toteutetaan Pohjois-Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksen (diaarinumero POPELY/1338/2024) mukaisesti, huomioiden hallinto-oikeuden meneillään oleva käsittely asiassa ja sen tuleva vaikutus päätöksen sisältöön ja voimassaoloon.
- Naulakankaan tuulivoimapuiston yleiskaavan alueelle sijoittuvan sähköaseman jaakuvaraston hanketoimija on aloittanut rakentamis- ja sijoittamislupamenettelyn valmistelun.
- Torinkulman (Järvikyläntie 1) tontille on myönnetty 6.11.2025 rakentamislupa yksikerroksisen liikekeskusrakennuksen rakentamiseksi ja olemassa olevalle rakennukselle purkamislupa samalla hakemuksella. Vaalan kunnan elinvoimalautakunta on myöntänyt hankkeelle poikkeamisluvan 28.10.2025.
- Solaralfa Oy on jättänyt sijoittamislupahakemuksen vireille 19.12.2025, koskien noin 115 hehtaarin kokoiselle alueelle rakennettavaa aurinkovoimalaa.
- Kiinteistöverolle kuitatut käyttöön otetut rakennukset yhteensä v. 2025, 12 590 km².

Lupatilastot

Lupatilasto 01.01.2025-31.12.2025

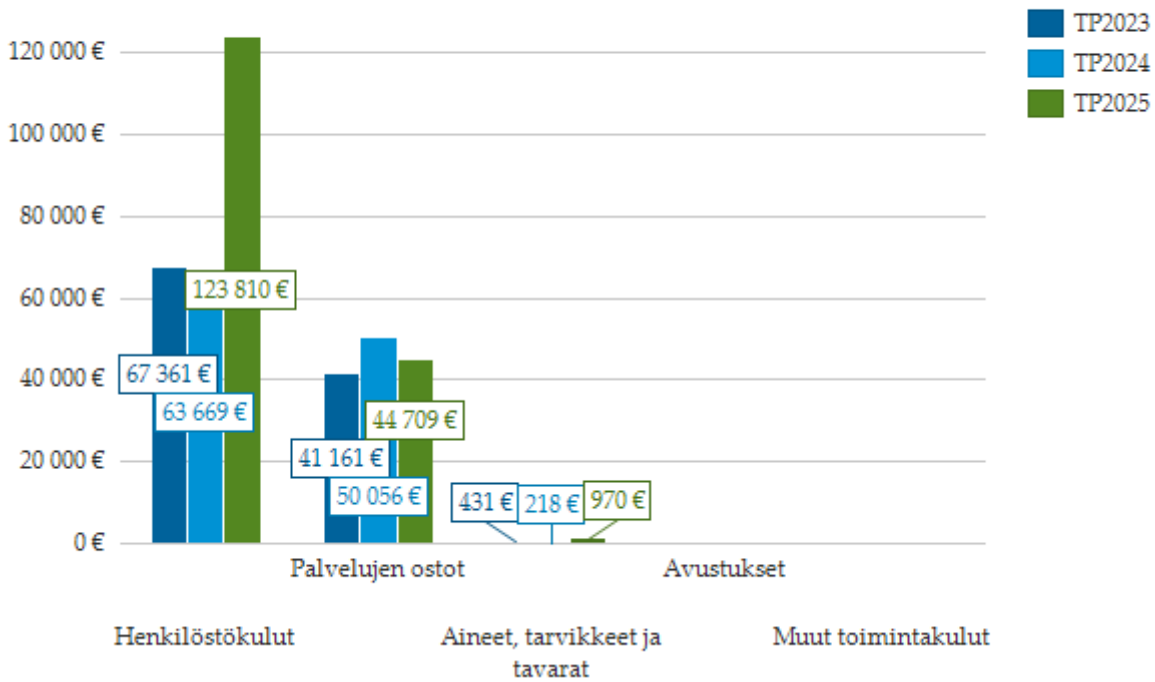
Lupatyyppe		Saapunut	Myönnetty	Muu päätös
RL	Rakentamislupa	32	30	0
R	Rakennuslupa	0	1	0
RJ	Rakennusluvan jatko	9	9	0
P	Purkamislupa	6	6	0
PJ	Purkamisluvan jatko	1	1	0
POI	Poikkeamispäätös	5	6	0
MAI	Maisematyölupa	7	7	0
TJO	Vastuullinen työnjohtaja	45	44	0
Yhteensä		105	104	0

Katselmukselajittain 01.01.2025-31.12.2025

Katselmukselaji	Lkm
Aloituskokous	68
Aloitustilaisuus	83
Sijainnin merkitseminen	2
Sijaintikatselmukselaji	68
Hormikatselmukselaji	5
Rakennekatselmukselaji	9
Käyttöönottokatselmukselaji	67
Todettu valmistuneeksi	4
Loppukatselmukselaji	61
Yhteensä	367

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	28 492	55 000	51,80 %	-26 508	56 235
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-169 488	-182 729	92,75 %	13 240	-113 944
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-140 996	-127 729	110,39 %	-13 267	-57 709

10.9. Asuntopalvelut

Perustehtävä ja toiminta-ajatus

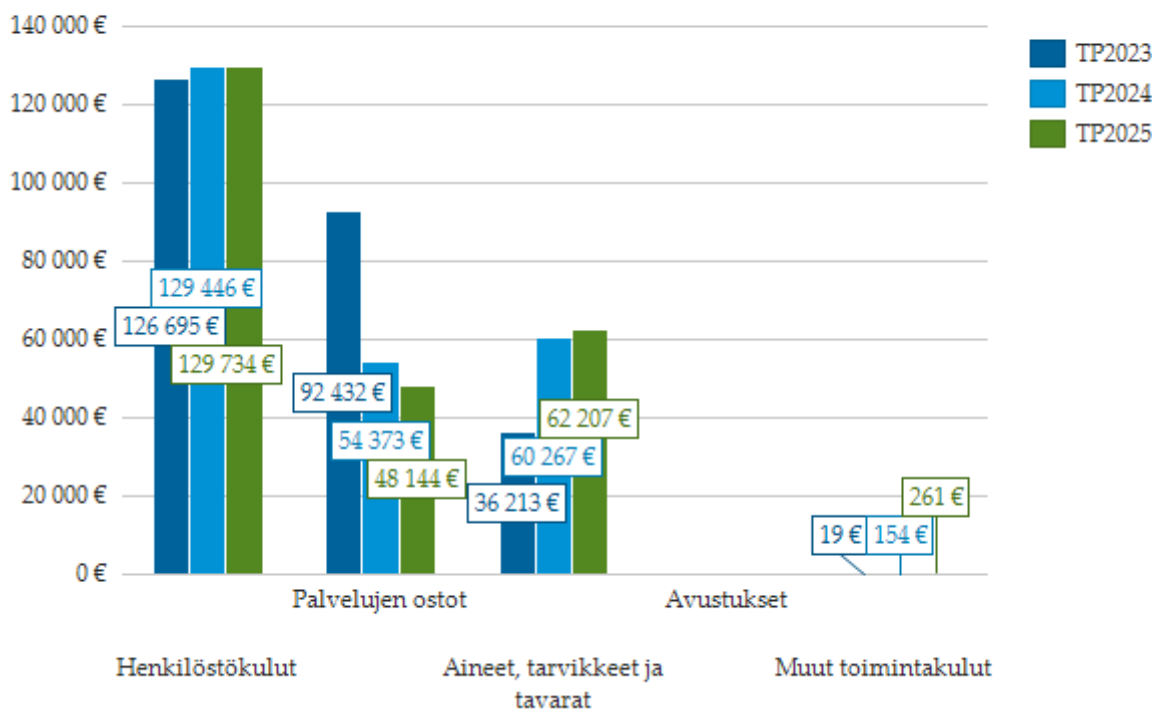
Asuntotoimi vastaa Vaalan kunnan ja Kiinteistö Oy Vaalan Niskan omistamien asuntojen asukasvalinnoista ja isännöinnistä. Kiinteistö Oy Vaalan Niskan toimintakertomus löytyy aineiston lopusta. Kiinteistö Oy Vaalan Niska hoitaa vuokrausta tehokkaasti ja taloudellisesti siten, että kuntalaisten ja kuntaan muuttavien asumispalvelut ovat määrältään riittävät ja laadultaan hyvät.

Vastuualueen toimintakertomus

Kiinteistö Oy Vaalan Niska hoiti kunnan kiinteistöjen vuokrausta tehokkaasti ja taloudellisesti ja on tilittänyt vuokra-asteen mukaisesti toimintatuotot. Kiinteistö Oy Vaalan Niska on laatinut kiinteistöstrategian, jonka perusteella rakenteellisia muutoksia suunniteltiin asuntojen korjausvelkaan. Talonmiespalveluita myytiin kunnan muille hallintokunnille, kunnan omistamille asunto- ja kiinteistöyhtiöille. Kiinteistöhoitajat ja Vaalan Niska Oy:n työntekijät muodostivat päivystysrenkaan.

Toimintakulut

Tyhjä vuosittainen

	TP2025	TA2025	TOT%	Muutos € TA2025vsTP2025	TP2024
TOIMINTATUOTOT	243 607	206 200	118,14 %	37 407	242 341
Valmistus omaan käyttöön					
TOIMINTAKULUT	-240 346	-287 738	83,53 %	47 392	-243 932
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	3 261	-81 538	-4,00 %	84 800	-1 590
Suunnitelman mukaiset poistot		-2 370		2 370	

11. TYTÄRYHTEISÖT

11.1. Kiinteistö Oy Vaalan Niska

Kiinteistö Oy Vaalan Niska

Toiminnanlaajuuteen sisältyy 17 kpl kiinteistökohdetta eri osoitteissa, pääsääntöisesti kylätaajamassa tai sen välittömässä läheisyydessä. Yhtiön kaikkien kiinteistöjen rakennustyyppi on rivitalot. Asuinhuoneistopinta-ala on 12 064 m², muodostaen 216 asuinhuoneistoa.

Kiinteistöillä sijaitsevat jäteasemat, autopaikka-alueet (ei kaikissa), yhteistilat ja tekniset tilat. Kiinteistöissä asuu keskimäärin noin 260 kuntalaista. Asukkaat keskimäärin jakautuvat: Yhtiön kokonaiskäyttöaste on ollut vuonna 2025 noin 88%:n tasoa.

Yhtiö hoitaa Khall 4.9.2018 §211 päätöksien mukaisesti myös suoraan kunnan omistamien ja eräiden järjestöjen asuinhuoneistojen vuokrauspalvelut ja talonmiespalveluita, joissa kunta on osuuksillaan mukana tai lainantakaajana. Yhtiöllä on isännöintipalveluiden piirissä: 1 palveluasumisen kiinteistö.

Vuosi 2025 on ensimmäinen täysi tilivuosi yhtiön kiinteistöillä, joiden lisäisiä oli vuonna 2024. Vuonna 2024 valmistui uudiskohde Höylääjäntie 2 (21 asuntoa) ja Vaalan vanhustentaloyhdistyksen lopettaessa yhtiö osti heidän kiinteistökannan kahdesta eri osoitteesta (69 asuntoa).

Henkilökunta

Hallinnossa toimii kaksi vakinaista henkilöä, vuonna 2025 työskenteli myös määräaikainen kiinteistösihteeri 02-04-2025, sekä toinen määräaikainen kiinteistösihteeri aloitti 02/2025. Kiinteistöhuollossa työskentelee kaksi vakinaista henkilöä. Kesällä ollut kaksi henkilöä määräaikaisessa työtehtävissä yhtiön viher- ja kiinteistöhoidon työssä. Yksi henkilö hoitaa siivousta.

Yhtiössä on työskennellyt tilikauden aikana keskimäärin 7 henkilöä.

Talous

Asunnoista perittäviä vuokria on hinnan tarkistettu korotettuna 1.1.2025, 0,15 €/m².

Käyttökorvaukset korotettiin 1.1.2025 Vesimaksu 27 €/hlö, autopaikka maksu 15 €/kk ja saunamaksu 15 €/kk.

Vuokrien määriin vaikuttaa asuntojen lämmitysmuoto, rakennuksien elinkaari ja niiden mahdolliset peruskorjausten kustannukset, sijainti, varustetaso, laatu sekä pääomakulut.

Tulos

Tilikauden tulos on voitollinen 4 502,92 €.

Lainat

Valtiokonttorilainoja on toimintavuoden aikana lyhennetty pitkäaikaisen velkakirjaehtoien mukaisesti. Kunnan tertiäärilainoista suoritettiin velkakirjojen mukaiset korot ilman lyhennyksiä. Toimintavuonna ei suoritettu ylimääräisiä lainaosuussuorituksia.

Pääomalainaa 31.12.2025 tilinpäätöksessä on valtiokonttorille 208 922,39 €. (ed. tp. 316 124,75 €).

Kunnalle oman pääoman ehtoista ja tertiäärilainaa yhteensä 692 747,56 €. (Lyhennetty vuonna 2025 20 000 €).

Kunnalle ilmalämpöpumppu lainaa on 25 000,00 €.

Kuntarahoituksen lainaa oli tilikauden päättyessä yhteensä 4 000 000,00 € Lainoja yhteensä 4 926 669,95 €.

Vuonna 2025 Höylääjäntie 2 Kuntarahoituksen lainan korkoa (6kk euribor+ marginaali 0,6%) kirjattiin yhteensä 119 663,13 €.

11.2. Vaalan Vesi ja Lämpö Oy

VAALAN VESI JA LÄMPÖ OY:n TOIMINTAKERTOMUS 2025

Vuosi 2025 oli Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n yhdeksäs toimintavuosi osakeyhtiönä. Vaalan Vesi ja Lämpö Oy on Vaalan kunnan omistama osakeyhtiö. Yhtiöllä on oma hallitus: puheenjohtaja ja neljä jäsentä.

Yhtiön henkilökunnan vahvuus on ollut vuonna 2025 kuusi - seitsemän henkilöä. Henkilöstön on muodostanut toimitusjohtaja, toimistos sihteeri, vesilaitoksen hoitaja, eläköityvä lämpölaitoksen hoitaja, uusi lämpölaitoksen hoitaja eläköityvän tilalle, jätevedenpuhdistamon hoitaja ja asennusmies. Yhtiön perustamisesta lähtien toimitusjohtajana on toiminut Kalle Kurtti.

Yhtiön sisällä toimii LVI-palvelut, jota myydään kuntakonsernille, yrityksille ja yksityisille. Päivystys hoidetaan omana toimena. Vesi-, viemäri- ja kaukolämpöverkoston rakentamiseen käytetään omaa henkilökuntaa sekä tarvittaessa ulkopuolista ja tilapäistä työvoimaa. Syksyllä ostettiin käytetty pakettiauto vanhan rikkoontuneen tilalle. Muut hankinnat ja investoinnit olivat melko pieniä. Monia hankkeita oli tulossa, mutta ne joko siirtyivät seuraavalle vuodelle tai jätettiin toteuttamatta.

Tulos

Vuonna 2025 Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:n liikevaihto oli 1 727 438,09 €, tulos 98 311,44€ ylijäämäinen ennen tilinpäätössiirtoja sekä veroja ja lopullinen tulos 78 584,68 € ylijäämäinen verojen jälkeen. Tulos ennen veroja ylitti 96 907,29 € budjetoidun tuloksen.

Talousarviossa varauduimme suuriin investointeihin ja sitä myötä kasvaneisiin poistoihin. Toteutumatta jääneiden hankkeiden vuoksi myös poistot jäävät alle edellisvuosien tason ja parantavat tulosta. Hintojen korotuksia on tehty kahtena vuonna peräkkäin ja niiden korottava vaikutus on ollut tarpeellinen.

Tukkuvettä on myös myyty Länsi-Vaalan Vesiosuuskunnalle Säräisniemen vedenottamolta uutta Länsi-Vaalan rakentamaa siirtoputkea pitkin Veneheittoon. Vuonna 2025 uuden vankilan tulo Vaalan taajamaan on lisännyt veden, jäteveden ja kaukolämmön myyntiä. Vastaavasti Pelson vankilan vedenkulutus on tipahtanut lähes kokonaan nollaan.

Koneiden ja laitteiden korjausmateriaaleihin sekä korjauksiin on kulunut oletettua vähemmän rahaa. Tämä kulu vaihtelee vuosittain paljon.

VESILAITOS

Vaalan Vesi ja Lämpö Oy tuottaa vesihuoltopalveluja toiminta-alueellaan keskustaajaman, Oterman, Jaalangan, Manamansalon ja Säräisniemen alueiden asukkaille. Veneheiton, Pelson ja Neittävän alueilla toimivat omat vesiosuuskunnat.

	2025	2024	2023	2022	2021
pumpattu pohjavesimäärä	499 990 m ³	474 544 m ³	458 828 m ³	553 056 m ³	524 314 m ³
veden myynti	225 712 m ³	212 606 m ³	217 451 m ³	234 570 m ³	225 121 m ³
vesijohtoverkoston pituus	n. 680 km	n. 679 km	n. 678 km	n. 675 km	n. 668 km

7 vedenottamoita: Vaala, Oterma, Kankari, Manamansalo, Säräisniemi, Rokuanjärvi sekä Tiukumäki yhdessä Länsi-Vaalan vesiosuuskunnan kanssa.

Vesihuoltolaitoksen talous

Vuoden 2025 myyntituotot olivat 859.603,90 € eli 1.113,46 € budjetoitua vähemmän.

Vesihuoltolaitoksen tulos vuonna 2025 oli 66.847,60 € ylijäämäinen ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja, joka oli 75.559,97 € yli budjetoidun tuloksen. Hintojen korotukset veden- ja jäteveden kuutiohintoihin 1.9.2025 tulivat tarpeeseen ja suunta on positiivinen.

VIEMÄRILAITOS

Vaalassa viemärointi on toteutettu keskustaajaman, Säräisniemen, Neittävän, Kankarin sekä osin Jaalangan, Pelson ja Manamansalon alueiden asukkaille. Jätevedet johdetaan Vaalan jätevedenpuhdistamolle, poislukien Pelson ja Manamansalon alueet. Puhdistetussa ja laskutetussa jätevesimäärässä on suuri ero ja tämä johtunee vuotovesistä. Myös vuosittaiset sademäärät ja sulamisvesien pääsy viemäriverkostoon vaihtelee vuosittain. Veden ja jäteveden kulutus on hieman kasvanut

	2025	2024	2023	2022	2021
jätevedenpuhdistamolla puhdistettu jätevesi	176034 m ³	172610 m ³	241 852 m ³	236 642 m ³	276 434 m ³
laskutettu jätevesimäärä	87 935 m ³	82 022 m ³	85 885 m ³	91 346 m ³	93 542 m ³
viemäriverkoston kokonaispituus	n. 152 km	n. 151 km	n. 151 km	n. 151 km	n. 149 km

- 2 jätevedenpuhdistamo, Vaala ja Manamansalo
- 34 jätevedenpumppaamo

KAUKOLÄMPÖLAITOS

Vaalan kaukolämpölaitos tuottaa keskitetysti lämpöpalveluja Vaalan keskustaajaman alueella sijaitseviin kiinteistöihin. Liittyneissä kiinteistöissä on julkisia rakennuksia, rivitaloja, omakotitaloja sekä liike- ja teollisuusrakennuksia. Kaukolämmön myynti pieneni edelliseen vuoteen verrattuna.

Lämpöenergia tuotettiin pääosin 2018 valmistuneella KPA -laitoksella (10 007 MWh), kokonaisuudessaan verkostoon tuotettu energia oli 13 592 MWh. 1,5 MW:n biolaitos tuotti verkostoon energiaa 3 585 MWh. Lämpöenergiasta tuotettiin turpeella 68,1 %, hakkeella 31,9 %, pelletillä 0,0 % ja kevyellä öljyllä jonkin verran 0,0 %, vaikkakaan ei ostettu ollenkaan. Tavoite oli käyttää turvetta 75 %, haketta 21 %, pellettiä 3 % ja öljyä 1 %. Tavoitteet saavutettiin hyvin pelletin ja öljyn osalta, mutta turpeen ja hakkeen osalta ei aivan päästy tavoitteisiin. Kokonaismäärä osto energiaa oli 14 663 MWh (vuonna 2024, 15 719 MWh).

Kaukolämpölaitoksen talous

Vuoden 2025 myyntituotot olivat 867.834,19 € eli 91.682,81 € budjetoitua vähemmän. Kaukolämpölaitoksen tulos vuonna 2025 oli 31.463,84 € ylijäämäinen ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja, joka oli 4.333,02 € parempi kuin budjetoitu tulos. Positiivinen tulos johtuu hintojen kohottamisesta, vähäisistä remonteista ja hyvästä laitoksen hoidosta. Budjetin mukainen myynti jäi energiana yli 1000MW. Uudesta vankilasta on tullut tärkeä asiakas. Lämpöenergian myynnistä 38,4% käytettiin kunnan omistamilla kiinteistöillä, 19,6% Vaalan Niskan kiinteistöillä ja 42,0 % myytiin yksityisille kuluttajille.

Kaukolämpölaitoksella oli 96 lämmönkuluttajaa, joista kunnan kiinteistöjä oli 19 kpl, yksityisiä 60 kpl, As Oy Niskan kiinteistöjä 15 kpl ja kaksi omassa käytössä olevaa hallia.

Tulevaisuus

Kaukolämpölaitoksen lämmön myyntiin vaikuttaa vahvasti vuotuinen sää. Verkoston laajentamiseksi neuvotellaan uusien kiinteistöjen liittämistä kaukolämpöverkkoon. Lämpötaksoja tullaan tarkistamaan yleisen kustannustason mukaisesti. Uuden vankilan valmistuminen vuonna 2025 tuo lisää kulutusta, mutta kylmimpään aikaan lämpölaitoksen kapasiteetti on rajoilla. Tähän

on tehty selvityksiä ja toistaiseksi lisäinvestointeja ei tehdä. Vaalaan on tullut suunnittele datakeskus, josta mahdollisesti tullaan saamaan hukkalämpöä kaukolämmön tuottamiseen. Nämä hankkeet saattavat mullistaa täysin Vaalan kaukolämmön tuotannon.

12. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

12.1. Investointiosan toteutumisvertailu (peruskunta)

Taulukko: Hallintopalvelut investoinneittain

	Tot 1-12/2025	TA 2025	Tot%
Hallinto-osasto			
Kiinteistöjen myynti (900002)			
Menot			
Tulot	661		
Netto	661		

Taulukko: Hallintopalvelut yhteenveto

HALLINTO-OSASTO	Tot 1-12/2025	TA 2025	Tot%
Menot	0	0	0 %
Tulot	661	0	0 %
Netto	661	0	0 %

Taulukko: Sivistyspalvelut investoinneittain

	Tot 1-12/2025	TA 2025	Tot%
Sivistysosasto			
Sivistyksen kalusto (900100)			
Menot	-14 500	-20 000	73 %
Tulot			
Netto	-14 500	-20 000	73 %

Taulukko: Sivistyspalvelut yhteenveto

SIVISTYSOSASTO	Tot 1-12/2025	TA 2025	Tot%
Menot	-14 500	-20 000	73 %
Tulot	0	0	0 %
Netto	-14 500	-20 000	73 %

Taulukko: Tekniset palvelut investoinneittain

	Tot 1-12/2025	TA 2025	Tot%
Tekninen osasto			
Nuoriso-/monikäyttötalo, punttisali (xxxxxxx)			
Menot			
Tulot			
Netto			
Maa- ja vesialueet (900001)			
Menot	-37 859	-220 000	17 %
Tulot	1 027		
Netto	-36 832	-220 000	17 %
Apaja (900073)			
Menot		-20 000	
Tulot			
Netto		-20 000	
Pyöräparkki (900074)			
Menot	-23 535	-26 484	89 %
Tulot	11 768	13 242	89 %
Netto	-11 768	-13 242	89 %
Tekniikan kalusto ent. konekesk.kalusto (900150)			
Menot	-25 817	-32 400	80 %
Tulot			
Netto	-25 817	-32 400	80 %
Koulukeskus (900216)			
Menot			
Tulot			
Netto			
Lokkipaja (900259)			
Menot		-40 000	
Tulot			
Netto		-40 000	
SOTE-asema (900268)			
Menot		-1 870 000	
Tulot			
Netto		-1 870 000	
Uusi kunnanvirasto (900269)			
Menot	-1 478 508	-1 800 000	82 %
Tulot			
Netto	-1 478 508	-1 800 000	82 %
Kaavateiden rakentaminen/Vaala (900401)			
Menot	-490 157	-500 000	98 %
Tulot			
Netto	-490 157	-500 000	98 %
Urheilualueiden rakentaminen (900411)			
Menot		-30 000	
Tulot			
Netto		-30 000	
Retkeilyreitit (900419)			
Menot			
Tulot			
Netto			
Yleiset alueet (900423)			
Menot	-45 231	-50 000	90 %

Tulot			
Netto	-45 231	-50 000	90 %
Torialue (900424)			
Menot		-20 000	
Tulot			
Netto		-20 000	
Sahanrannan kehittämisinvestoinnit (900425)			
Menot	-172 271	-400 000	43 %
Tulot		280 000	
Netto	-172 271	-120 000	144 %
Satamat (900432)			
Menot			
Tulot			
Netto			
Hulevesiverkosto (900610)			
Menot	-16 368	-20 000	82 %
Tulot			
Netto	-16 368	-20 000	82 %

Taulukko: Tekniset palvelut yhteenveto

TEKNINEN OSASTO	Tot 1-12/2025	TA 2025	Tot%
Menot	-2 289 746	-5 028 884	46 %
Tulot	12 795	293 242	4 %
Netto	-2 276 951	-4 735 642	48 %

Taulukko: Hyvinvointipalvelut investoinneittain

	Tot 1-12/2025	TA 2025	Tot%
Hyvinvointiosasto			
Veturitallin kunnostus (900266)			
Menot	-201 711	-150 000	134 %
Tulot	109 190	97 500	112 %
Netto	-92 521	-52 500	176 %

Taulukko: Hyvinvointipalvelut yhteenveto

HYVINVOINTIOSASTO	Tot 1-12/2025	TA 2025	Tot%
Menot	-201 711	-150 000	134 %
Tulot	109 190	97 500	112 %
Netto	-92 521	-52 500	176 %

Taulukko: Koko Vaalan investoinnit yhteenveto

INVESTOINNIT VAALA	Tot 1-12/2025	TA 2025	Tot%
Menot	-2 505 957	-5 198 884	48 %
Tulot	122 647	390 742	31 %
Netto	-2 383 311	-4 808 142	50 %

12.2. Tuloslaskelma (peruskunta)

	TP2024 €	TA2025€	TP2025€	Poikkeama €	Käyttö %
TOIMINTATUOTOT	2 596 003	2 204 610	2 328 272	123 662	105,61 %
Myyntituotot	1 208 922	1 090 860	1 137 365	46 505	104,26 %
Maksutuotot	134 771	110 000	133 499	23 499	121,36 %
Tuet ja avustukset	515 563	402 700	340 830	-61 870	84,64 %
Muut toimintatuotot	736 748	601 050	716 579	115 529	119,22 %
Valmistus omaan käyttöön		5 000	10 008	5 008	200,15 %
TOIMINTAKULUT	-14 148 396	-15 913 653	-14 999 209	914 443	94,25 %
Henkilöstökulut	-6 963 769	-7 509 833	-6 988 395	521 438	93,06 %
Palvelujen ostot	-4 836 067	-5 507 350	-5 435 287	72 063	98,69 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 183 568	-1 306 160	-1 192 890	113 270	91,33 %
Avustukset	-697 890	-1 312 050	-1 034 404	277 646	78,84 %
Muut toimintakulut	-467 101	-278 260	-348 233	-69 973	125,15 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-11 552 392	-13 704 043	-12 660 929	1 043 113	92,39 %
Verotulot	8 439 034	8 848 000	8 536 184	-311 816	96,48 %
Valtionosuudet	5 448 965	6 038 900	6 047 119	8 219	100,14 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-90 393	-311 200	-68 632	242 568	22,05 %
Korkotuotot	46 813	35 000	41 126	6 126	117,50 %
Muut rahoitustuotot	10 602	3 900	10 670	6 770	273,60 %
Korkokulut	-147 186	-350 000	-120 014	229 986	34,29 %
Muut rahoituskulut	-622	-100	-415	-315	414,68 %
VUOSIKATE	2 245 213	871 657	1 853 741	982 084	212,67 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 797 445	-849 800	-944 712	-94 912	111,17 %
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 797 445	-849 800	-944 712	-94 912	111,17 %
Arvonalentumiset					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
TILIKAUDEN TULOS	447 768	21 857	909 029	887 172	4 158,95 %
Varausten ja rahastojen muutokse	-344 598	23 140	-492 500	-515 640	-2 128,35 %
Poistoeron muutos		23 140		-23 140	
Varausten muutos	-344 598		-492 500	-492 500	
Rahastojen muutos					
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	103 170	44 997	416 529	371 532	925,68 %

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-15,52	-18,35
Vuosikate poistoista %	-196,22	-124,91
Vuosikate, euroa/asukas	729,82	870,58
Asukasmäärä	2540	2579

Verotulojen erittely	TP2024€	TP2025€
Verotulot	8 439 034	8 536 184
Kunnan tulovero	3 626 697	3 620 058
Kiinteistövero	4 305 883	4 379 069
Osuus yhteisöveron tuotosta	506 453	537 056
Koiraverot		
Muut verot		

Kiinteistöveroprosentit	2020	2021	2022	2023	2024	2025
vakituiset asunnot	0,59	0,59	0,45	0,45	0,45	0,45
muut kuin vakituiset asunnot	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15	1,1
voimalaitosrakennukset	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1	3,1
yleinen kiinteistöveroprosentti	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
yleishyödylliset yhteisöt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

12.3. Rahoituslaskelma (peruskunta)

RAHOITUSLASKELMA 31.12.2025

Peruskunta	2025	2024
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 853 741	2 245 212
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-492 500	-344 598
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 361 241	1 900 615
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 505 957	-2 067 201
Rah.osuudet investointimenoihin	120 958	26 400
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 689	255 894
Investointien rahavirta yhteensä	- 2 383 311	- 1 784 907
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 022 070	115 708
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset	-22 861	-9 550
Antolainauksen muutokset yhteensä	-22 861	-9 550
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 049 817	-360 152
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 696 470	-1 050 000
Lainakannan muutokset yhteensä	646 653	-1 410 152
Oman pääoman muutokset	492 500	344 598
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toim.antojen varojen ja pääomien muutokset	19 148	-903
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	-94 189	325 661
Korottomien velkojen muutos	-252 191	-221 101
Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä	-327 232	103 657
Rahoituksen rahavirta	834 782	-952 347
Rahavarojen muutos	-187 287	-836 639
Rahavarat 31.12	885 553	1 072 840
Rahavarat 1.1	1 072 840	1 909 479

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 383 311,00	-1 679 568,57
Investointien tulorahoitus, %	-73,97	53,29
Lainanhoitokate	1,59	0,1
Kassan riittävyys (pv)	11	3,2
Asukasmäärä	2540	2579

12.4. Tase (peruskunta)

Tase/peruskunta					
Vastaavaa	2025	2024	Vastattavaa	2025	2024
Pysyvät vastaavat	19 482 434,56	18 066 697,01	Oma pääoma	15 109 521,97	14 692 992,69
Aineettomat hyödykkeet	4 543,88	6 101,72	Peruspääoma	9 110 226,39	9 110 226,39
Aineelliset hyödykkeet	15 692 119,56	14 251 962,77	Arvonkorotusrahasto		
Maa- ja vesialueet	1 847 032,79	1 810 862,39	Edellisten tilikausien yli/	5 582 766,30	5 479 596,80
Rakennukset	9 253 161,20	7 195 503,88	Tilikauden yli-/alijäämä	416 529,28	103 169,50
Kiinteät rakenteet ja lait	3 618 541,26	3 369 124,86	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	55 000	0
Koneet ja kalusto	408 443,47	391 982,96	Poistoero	55 000	
Muut aineelliset hyödykkeet	61 439,05	61 439,05	Pakolliset varaukset	1 248 327,38	810 827,38
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	503 501,79	1 423 049,63	Muut pakolliset varaukset	1 248 327,38	810 827,38
Sijoitukset	3 785 771,12	3 808 632,52	Toimeksiantojen pääomat	9 529,40	9 529,40
Osakkeet ja osuudet	3 124 921,63	3 124 921,63	Lahjoitusrahastojen pääomat	25 933,06	6 877,19
Muut lainasaamiset	625044,58	647 905,98	Muut toimeksiantojen pääomat	2 744,30	2 652,21
Muut saamiset	35 884,91	35 884,91	Vieras pääoma	5 863 701,14	5 469 239,33
Vaihtuvat vastaavat	2 822 793,29	2 915 891,79	Pitkäaikainen	353 194,62	1 247 457,19
Vaihto-omaisuus	0	0	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	333 336,00	1 245 223,00
Saamiset	1 937 240,63	1 843 051,73	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Pitkäaikaiset saamiset	1 358 101,17	1 412 601,17	Saadut ennakot	19 858,62	2 234,19

Myyntisaamiset	72 579,16	82 604,91	Lyhytaikainen	5 510 506,52	4 221 782,14
Lainasaamiset	45 797,02	91 026,02	Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	222 222,00	360 152,00
Muut saamiset	268 856,95	170 439,39			
Lyhytaikaiset saamiset	579 139,46	430 450,56	Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Myyntisaamiset	72 579,16	82 604,91	Lainat muilta luotonantajilta	3 646 740,01	1 950 000,00
Lainasaamiset	45 797,02	91 026,02	Ostovelat	558 492,31	695 920,75
Muut saamiset	268 856,95	170 439,39	Muut velat	143 542,66	140 321,43
Siirtosaamiset	191 906,33	86 380,24	Siirtovelat	937 609,93	1 073 218,35
Rahoitusarvopaperit	340 000,00	340 000,00			
Muut arvopaperit	340000	340000			
Rahat ja pankkisaamiset	545 552,66	732 840,06			
Vastaavaa	22 305 227,85	20 982 588,80	Vastattavaa	22 305 227,85	20 982 588,80

TASEEN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Omavaraisuusaste, %	68,05	70,03
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	37,62	35,20
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)	5 582 766,30	5 479 596,80
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas	2 197,94	2 124,70
Lainakanta 31.12.	4 204 198	3 557 545
Lainat euroa/asukas	1 655,20	1 379,43
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	4 204 197,62	3 557 544,61
Lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas 31.12.	1655,20	1379,43
Lainasaamiset 31.12.	45 797,02	91 026,02
Asukasmäärä	2 540	2 579

12.5. Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

Konsernitulos	2025	2024
TUOSLASKELMA		
Toimintatuotot	4315562,39	4 231 698,53
Toimintakulut	-16002424,84	-15 357 500,86
Osuus osakkuusyht. voitosta (tappiosta)	913,13	407,17
Toimintakate	-11 685 949,32	-11 125 395,16
Verotulot	8536183,88	8 439 033,56
Valtionosuudet	6047119	5 448 965,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	13797,73	10 511,48
Muut rahoitustuotot	12178,29	17 317,38
Korkokulut	-237534,97	-368 612,01
Muut rahoituskulut	-33275,61	-4 166,56
Rahoitustuotot ja -kulut	-244834,56	-344 949,71
Vuosikate	2 652 519,00	2 417 653,69
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1579218,16	-2 173 491,42
Poistot ja arvonalentumiset	-1579218,16	-2 173 491,42
Tilikauden tulos	1073300,84	244 162,27
Tilinpäätössiirrot	-436902,57	-247 326,70
Tilikauden verot	-19726,76	
Laskennalliset verot		119,42
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	616 671,51	-3 045,01

KONSERNIN TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-26,96817784	-27,55460389
Vuosikate poistoista %	-167,9640639	-111,2336431
Vuosikate, euroa/asukas	1044,298819	1171,26
Asukasmäärä	2540	2579

12.6. Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

RAHOITUSLASKELMA (konserni)	2025	2024
Toiminnan ja investointien rahavirta		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 652 519,00	2 417 653,69
Tilikauden verot		
Tulorahoituksen korjaukset		
Pakolliset varaukset	-569 409,64	-196 513,90
Muut oikaisut	4 301,44	-98 812,10
Tulorahoituksen korjaukset	-570 322,77	-295 326,00
Toiminnan rahavirta	2 062 469,47	2 122 327,69
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 605 875,15	-4 084 190,24
Rahoitusosuudet investointeihin	1 223 344,00	26 400,00
Pys.vastaavien hyödykkeiden luovutustulo		
Investointien vars.myyntitulo		261 419,83
Investointien myyntivoitot/-tappiot	-20 841,40	-14 972,98
Pys. Vastaavien hyödykkeiden luovutus	1 688,60	255 893,98
Investointien rahavirta	-2 481 852,55	-3 801 896,26
Toiminnan ja investointien rahavirta	-419 383,08	-1 679 568,57
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-608,22	
Antolainasaamisten vähennys	71 611,40	58 300,00
Antolainauksen muutokset	71 003,18	58 300,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		62 640,26
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 535 573,63	-638 456,38
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 769 876,19	-1 050 000,00
Lainakannan muutokset	234 302,56	-1 625 816,12
Oman pääoman muutokset	562 500,00	344 598,29
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääom. Muutos	19 147,96	-902,64
Saamisten muutos	794 248,04	1 411 426,52
Korottomien velkojen muutos	-1 174 260,21	-1 151 196,05
Muut maksuvalmiuden muutokset	-360 864,21	259 327,83

Rahoituksen rahavirta	506 941,53	-963 590,00
Rahavarojen muutos	87 558,45	-2 643 158,57
Rahavarat 31.12.	1 455 903,50	1 470 372,81
Rahavarat 1.1.	1 368 345,05	4 113 531,38
Rahavarojen muutos	87 558,45	-2 643 158,57

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Toiminnan ja investointien rahavirta	-419 383,08	-1 679 568,57
Investointien tulorahoitus, %	101,79	53,29
Lainanhoitokate	1,50	0,1
Kassan riittävyys (pv)	45	48
Asukasmäärä	2540	2579

12.7. Konsernitase ja sen tunnusluvut

TASE					
VASTAAVAA	2025	2024	VASTATTAVAA	2025	2024
PYSYVÄT VASTAAVAT			OMA PÄÄOMA		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			Peruspääoma	9 110 226,39	9 110 246,78
Aineettomat oikeudet	6 662,63	8 470,51	Arvonkorotusrahas- to		
Muut pitkävaikutteiset menot	4 543,88	6 101,72	Muut omat rahastot	-169,19	-169,19
Ennakkomaksut			Edellisten tilikausien yli/alijäämä	4 679 807,24	4 629 290,40
Aineettomat hyödykkeet yht.	11 206,51	14 572,23	Tilikauden yli-/alijäämä	616 671,51	-3 045,01
AINEELLISET HYÖDYKKEET			Oma pääoma yht.	5 296 478,75	13 736 302,59
Maa- ja vesialueet	2 184 071,73	2 147 901,33	VÄHEMMISTÖOSUDET		
Rakennukset	14 758 214,86	13 005 727,11	POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 467 169,28	3 189 980,91	Poistoero		597,12
Koneet ja kalusto	2 125 892,93	1 346 016,81	Vapaaehtoiset varaukset		
Muut aineelliset hyödykkeet	61 439,05	2 065 075,31	Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset yht.	0	597,12
Ennakkomaksut ja keskener, hankinnat	510 396	1 441 265	PAKOLLISET VARAUKSET		
Aineelliset hyödykkeet yht.	24 107 184,32	23 195 966,47	Muut pakolliset varaukset	1 289 685,20	853 880,39
SIJOITUKSET			Pakolliset varaukset yht.	1 289 685,20	853 880,39

Osakkuusyhteisöosuudet	27 489,82	-26 982,15	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut osakkeet ja osuudet	318 096,75	216 068,97	Lahjoitusrahastojen pääomat	25 933,06	6 877,19
			Muut toimeksiantojen pääomat	2 744,30	2 652,21
Muut lainasaamiset	-180 517,27	-289 209,87	Toimeksiantojen pääomat yht.	28 677,36	9 529,40
Muut saamiset	36 723,98	36 115,76	VIERAS PÄÄOMA		
Sijoitukset yht.	201 793,28	-64 007,29	PITKÄAIKAINEN		
PYSYVÄT VASTAAVAT	24 320 184,11	23 146 531,41	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	5 341 034,44	6 627 396,10
			Lainat julkisyhteisöiltä	-832 444,58	-963 998,58
VAIHTO-OMAISUUS			Lainat muilta luotonantajilta	1 371 435,94	1 416 435,94
Aineet ja tarvikkeet			Saadut ennakot	19 858,62	2 234,19
Vaihto-omaisuus			Ostovelat	1167,19	
SAAMISET			Pitkäaikainen yht.	5 901 051,61	7 082 067,65
PITKÄAIKAISET SAAMISET			LYHYTAIKAINEN		
Myyntisaamiset	144 150,16	156 150,16	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 168 890,50	2 687 023,48
Lainasaamiset	225 000,00	417 579,17	Lainat julkisyhteisöiltä	35615,43	
Muut saamiset	838 871,84	838 871,84	Saadut ennakot	5 314,24	8 182,45
Pitkäaikaiset saamiset yht.	1 208 022,00	1 412 601,17	Ostovelat	722 506,36	787 314,47
LYHYTAIKAISET SAAMISET			Muut velat/Liitt.maksut ja muut velat	227 753,11	315 789,04
Myyntisaamiset	320 615,61	254 023,87	Siirtovelat	273 284,67	388 585,66

Lainasaamiset	45 797,02	42 500,00	Laskennallinen verovelka	711,12	711,12
Muut saamiset	340 478,31	280 828,40	Lyhytaikainen yht.	5 434 075,43	4 187 606,22
Siirtosaamiset	-630 975,00	-736 874,29	VIERAS PÄÄOMA	11 335 127,04	11 269 673,87
Lyhytaikaiset saamiset yht.	75 915,94	-159 522,02	VASTATTAVAA	27 060 025,55	25 869 983,37
Saamiset yht.	1 283 937,94	1 253 079,15			
RAHOITUSARVOPAPERIT					
Osakkeet ja osuudet		102 027,77			
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentt.					
Muut arvopaperit	340 000,00	340 000,00			
Rahoitusarvopaperit yht.	340 000,00	442 027,77			
Rahat ja pankkisaamiset	1 115 903,50	1 028 345,04			
VAIHTUVAT VASTAAVAT	2 739 841,44	2 723 451,96			
VASTAAVAA	27 060 025,55	25 869 983,37			

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Konsernin omavaraisuusaste %	53,25	53,12
Suhteellinen velkaantuneisuus %	111,96	111,28
Kertynyt ylijäämä	4 679 807,24	4 629 290,40
Kertynyt ylijäämä €/asukas	1 842,44	1 794,99
Konsernin lainakanta 31.12.	10 106 268,66	9 769 802,25
Konsernin lainat eur/asukas	3 978,85	3 788,21
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	10 106 268,66	9 769 802,25
Konsernin lainat ja vuokravastuut, euroa/asukas	3 978,85	3 788,21
Konsernin lainasaamiset 31.12.	270 797,02	460 079,17
Konsernin henkilöstömäärä (kunta + tytäryhteisöt)	135	155
Asukkaat	2 540	2 579

13. TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

13.1. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6

Toimintatuotot tehtäväalueittain (sis.erät eliminoitu)

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Yleishallinto	383 440,33	282 905,33	382 527,20	382 554,20
Sosiaali- ja terveystoimet	0,00	0,00	0,00	0,00
Opetus- ja kulttuuritoimet	286 332,80	468 404,00	286 332,80	468 404,00
Yhdyskuntapalvelut	3 645 789,26	3 480 389,20	779 516,85	793 620,71
Muut palvelut				
<i>Toimintatuotot yhteensä</i>	<i>4 315 562,39</i>	<i>4 231 698,53</i>	<i>1 448 376,85</i>	<i>1 644 578,91</i>

Liitetieto 7

Verotulot eriteltyinä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta ja kiinteistöveroon (kuntajaoston tuloslaskelmaohje)

	2025	2024
Kunnan tulovero	3 620 058	3 626 697
Osuus yhteisöveron tuotosta	537 056	506 453
Kiinteistövero	4 379 069	4 305 883
<i>Verotulot yhteensä</i>	<i>8 536 183</i>	<i>8 439 033</i>

Liitetieto 8

Valtionosuudet eriteltyinä; peruspalvelujen valtionosuudet, opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet sekä verotulomenetyksen korvaus. (Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus ja siirtymätaseus sisältyvät laskennallisiin valtionosuuksiin)

	2025	2024
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	5 385 566	4 703 899
<i>Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus</i>	<i>1 286 306</i>	<i>1 088 501</i>
<i>Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	140 769	108 439
Verotulomenetyksen korvaus	520 784	636 627
<i>Valtionosuudet ja verotulomenetyksen korvaukset yhteensä</i>	<i>6 047 119</i>	<i>5 448 965</i>

Liitetieto 9

Palvelujen ostot eriteltyinä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palvelujen ostoihin(ulkoiset)

	2025	2024
Asiakaspalvelujen ostot	361 987	205 125
Muiden palvelujen ostot	4 206 593	3 699 385
<i>Kunnan palvelujen ostot yhteensä</i>	<i>4 568 580</i>	<i>3 904 510</i>

Liitetieto 10

Ei tapahtumia

Liitetieto 11

Muut pitkävaikutteiset menot	2 vuotta	Tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	40 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	25 vuotta	Tasapoisto
Talousrakennukset	10 vuotta	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 vuotta	Tasapoisto
Asuinrakennukset	40 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15 - 22 %	Menojäännöspoisto
Kadut, tiet, torit ja puistot	20 vuotta	Tasapoisto
Kaukolämpölaitoksen laitoskoneet ja laitteet	20 vuotta	Tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-15 vuotta	Tasapoisto
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	

Liitetieto 12

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Eläkevastuu 1.1 *)				
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Eläkevastuu 31.12. *)				

Kaatopaikan maisemointivaraus 1.1.	0	417500	417 500	417 500
Kainuun Jätehuollon ky				
Ennallistamisvaraus	35 648	35 648	-417 500	
Kierrätyspolttoaineen lopp.käsitt.varaus	5 710	7 405		
Sekajätteen loppukäsittelyvaraus				
Kaatopaikan maisemointivaraus 31.12.	41 358	460 553	0	417 500
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 1.1.				
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella				
Osuus kuntayhtymän alijäämästä 31.12.				
Muut pakolliset varaukset 1.1. (Kunta)	393 327	466 229	393 327	466 229
Varausten muutokset	896 358	-72 902	855 000	-72 902
Kajaanin kaupunki	0	0		
Muut pakolliset varaukset 31.12.	1 289 685	393 327	1 248 327	393 327

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	20 841	10 000	20 841	10 000
Rakennusten luovutusvoitot	0	24 973	0	24 973
Muut luovutusvoitot	0	6 000	0	6 000
<i>Luovutusvoitot yhteensä</i>	<i>20 841</i>	<i>40 973</i>	<i>20 841</i>	<i>40 973</i>
Muut toimintakulut				
Maa- javesialueiden luovutustappiot	0	8 300	0	8 300
Yritystilojen luovutustappiot	0	145 456	0	145 456
<i>Luovutustappiot yhteensä</i>	<i>0</i>	<i>153 756</i>	<i>0</i>	<i>153 756</i>

Liitetieto 14

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Satunnaiset tuotot				
xxx luovutusvoitto				
xxx vakuutuskorvaus				
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Satunnaiset kulut				
xxx luovutustappio				
xxx toiminnan lopettamisesta johtuva				
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Liitetieto 15

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2025	2024
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä		
Osinkotuotot muista yhteisöistä	7 444	4 788
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	1 009	1 448
<i>Yhteensä</i>	<i>8 453</i>	<i>6 236</i>

Liitetieto 16

Vaalan kunnalla ei ole verotussyistä tehtyä poistoeroa.

13.2. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet											
	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineell. hyödykkeet	Ennakkomaksut ja kesk.er.h	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	0	6101,72		6101,72	1810862,39	7195503,88	3369124,86	391983	61439,05	1423049,63	14251
Lisäykset tilikauden aikana	0	0		0	37859	2576938,15	563523,5	126226,5			33045
Rahoitusosuudet tilikaudella				0							0
Vähennykset tilikauden aikana				0	-22530						0
Siirrot erien välillä				0						-919547,84	-9195
Tilikauden poisto	0	-1557,84		-1557,84		-297750,65	-314107,1	-109766			-7231
Arvonlennukset ja niiden palautukset, sekä lisäpoistot				0		-221530,18					-2215
Aktivoidut korkomenot				0							0
Poistamaton hankintameno 31.12.	0	4543,88	0	4543,88	1826191,39	9253161,2	3618541,26	408443,5	61439,05	503501,79	15692
Myyntitappiot					-20841,4						
Arvonkorotukset											
Kirjanpitoarvo 31.12.	0	4543,88	0	4543,88	1847032,79	9253161,2	3618541,26	408443,5	61439,05	503501,79	15692
Olennaiset lisäpoistot											
Ely / Kunta sopimus											
Rakennusten alaskirjaus						221530,18					

Maa- ja vesialueet erittely				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	13 473	13 473	13 473	13 473
Muut maa- ja vesialueet	2 170 599	2 134 428	1 833 560	1 797 389
<i>Maa- ja vesialueet yhteensä</i>	<i>2 184 072</i>	<i>2 147 901</i>	<i>1 847 033</i>	<i>1 810 862</i>

Pysyvien vastaavien sijoitukset										
	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset				
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet omistusyhteisöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Jvk-laina-saamiset	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset kunta-yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	2 876 597	11 110		195 905	3 124 842					0
Lisäykset			41 229		0					0
Vähennykset		0	0		0					0
Siirrot erien välillä					0					0
Hankintameno 31.12.	2 876 597	11 110	41 229	195 905	3 124 842	0	0	0	0	0
Arvonlennukset					0					0
Arvonkorotukset					0					0
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 876 597	11 110	41 229	195 905	3 124 841	0	0	0	0	0

Liitetiedot 20-22

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhtiöt						
Nimi	Y-tunnus	Kunnan omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kiint.Oy Vaalan Niska	1065491-3	100	100	1 408	5 127	5
Vaalan Vesi ja Lämpö Oy	2785860-5	100	100	1 895	1 969	79
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
			Yhteensä	0	0	0
Kuntayhtymät						
Kainuun Jätehuollon ky	1744356-1	4,5986	4,5986	69	275	-9
Yhdistelemättömät kuntayhtymät						
Osakkuusyhteisöt						
Humanpolis Oy	2389484-4	33,32	33,32	27	0	1
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
Oulunkaaren Työterveys Oy	2974283-3	10,99	10,99	0	0	0
			Yhteensä	0	0	0
Muut omistusyhteisyydet						
Oy						
Oy						
			Yhteensä	0	0	0

Liitetieto 23

Saamisten erittely				
	2025		2024	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		389,99		43 725
Lainasaamiset	982523,75	42 500	959 748	48752
Muut saamiset				
Siirtosaamiset	838871	0	838 871	
<i>Yhteensä</i>	<i>1 821 395</i>	<i>42 890</i>	<i>1 798 619</i>	<i>92 477</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				90
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				0
<i>Yhteensä</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>90</i>
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset				
Lainasaamiset	0	0	46 700	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
<i>Yhteensä</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>46 700</i>	<i>0</i>
<i>Saamiset yhteensä</i>	<i>1 358 101</i>	<i>579 139</i>	<i>1 845 319</i>	<i>92 567</i>

Liitetieto 24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Pitkäaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Etukäteen maksetut vuokratulot				
<i>Pitkäaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	1208022	1412601	838571,84	0
<i>Sis. mm. Muut saamiset (VVL 838871)</i>				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Tulojäämät				
Siirtyvät korot				
Kelan korvaus työterveyshuollosta	39 835		39 835	
EU-tuet ja avustukset	0	71 930	109 190	71 930
Muut tulojäämät	36 081	30 067	430 114	14 450
<i>Tulojäämät yhteensä</i>	75 916	101 997	579 139	86 380
<i>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</i>	75 916	101 997	579 139	86 380

13.3. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Liitetieto 25

Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Peruspääoma 1.1.	9 110 226	9 110 226	9 110 226	9 110 226
Lisäykset			0	0
Vähennykset			0	0
Peruspääoma 31.12.	9 110 226	9 110 226	9 110 226	9 110 226
Arvonkorotusrahasto 1.1.	0	0	0	0
Lisäykset				
Vähennykset				
Arvonkorotusrahasto 31.12.	0	0	0	0
Muut omat rahastot				
Vahinkorahasto	0	0	0	0
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta				
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	-169	-169	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	4 629 290	4 629 290	5 582 766	4 888 725
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	4 679 807	4 629 290	5 582 766	5 479 597
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	491 672	-3 045	413 966	103 169
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	14 281 536	13 736 302	15 106 958	14 692 992

Liitetieto 26

Esitettävä vain mikäli kunnassa on tehty myös verotussyistä tehtyä poistoeroa

Erittely poistoerosta		
	2025	2024
Investointivaraukseen liittyvä poistoero		
Verotuspoistoihin liittyvät poistoero		
<i>Poistoero yhteensä</i>	0	0

Liitetieto 27

* Taulussa esitetään velat, jotka erääntyvät 5 vuoden jälkeen;

Pitkäaikaiset velat		
	2025	2024
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0	0
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot		
Ostovelat		
Muut velat		
Siirtovelat		
<i>Pitkäaikaiset velat yhteensä</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

Liitetieto 28

Joukkovelkakirjalainat/kassalainat		2025	2024
Alle vuoden kuluessa erääntyvät kuntatodistuslainat			
		3 646 470	1 950 000

Liitetieto 29

Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut pakolliset varaukset				
Eläkevaraus (ky)				
Ennallistamisvaraus ky	33 953	453 148	0	417 500
Kierrätyspolttoaineen loppukäsittelyvaraus				
Sekajätteen loppukäsittelyvaraus	7 405	7 405		
	0	0		
Muut varaukset			55000	
Rakennusten purkuvaraus	1 193 327	393 327	1 193 327	393 327
Arkiston siirto	55 000	0	0	0
Muut pakolliset varaukset yhteensä	1 289 685	853 880	1 248 327	810 827

Liitetieto 30

Vieras pääoma

	2025		2024	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisölle				
Saadut ennakot				
Ostovelat		92 589		92 589
Muut velat	79 231			
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	79 231	92 589	0	92 589
Velat kuntayhtymille, jossa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat	5 350	0		0
Muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	5 350	0	0	0
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisyyksille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	0	0	0	0
<i>Vieras pääoma yhteensä</i>	84 581	92 589	0	92 589

Liitetieto 31

Sekkilimiitti		
	2025	2024
luotollisen sekkitilin limiitti 31.12.		
- siitä käyttämättä oleva määrä		

Liitetieto 32

Muiden velkojen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut velat				
Liittymismaksut			0	0
Muut velat	227 753		143 543	140 321
<i>Muut velat yhteensä</i>	227 753	0	143 543	140 321

Liitetieto 33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	11 000	37 323	0	29 141
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja hlösivukulujen jaksotukset	754 786	770 139	754 786	735 509
Muut palkkojen ja hlösivukulujen jaksotukset				
Korkojaksotukset	7 241		7 241	0
Muut menojäämät	0	419 994	175 583	308 568
<i>Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä</i>	<i>762 027</i>	<i>1 190 133</i>	<i>937 610</i>	<i>1 044 077</i>
<i>Siirtovelat yhteensä</i>	<i>773 027</i>	<i>1 227 456</i>	<i>937 610</i>	<i>1 073 218</i>

13.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Liitetieto 34

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	0	0		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset		0		
Lainat muilta luotonantajilta	0	0		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	5111924	5111924		
<i>Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä</i>	<i>5 111 924</i>	<i>5 111 924</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

VUOKRAVASTUUT				
	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Vuokravastuut yhteensä	0	0	0	0
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	0	0	0	0
Osamaksuvastuut yhteensä				
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus				
Leasingvastuut yhteensä		186013	0	122701
-seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	77 196	186013	73648	72243
Vastuut Yhteensä	269643	186013	266095	194944
Vaalan kunnan ja Vaalan veden keskinäinen vuokravastuu konsernissa	768250			

Liitetieto 39

Vastuusitoumukset					
		Konserni		Kunta	
		2025	2024	2025	2024
Takaussitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta					
	Alkuperäinen pääoma	5 065 556	2 586 780	2 586 780	2 586 780
	Lisäys			4 000 000	4 000 000
	Jäljellä oleva pääoma	5 065 556	5 065 556	5 065 556	5 065 556
Takaukset muiden puolesta					
	Alkuperäinen pääoma	381 854	381 854	381 854	381 854
	Jäljellä oleva pääoma	182 166	182 166	182 166	182 166

Liitetieto 40

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2025	2024
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	23 974 417	22 375 475
Kunnan osuus kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	30 687	24 011

Liitetieto 41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt *)				
Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus		154 249,00		
Maankäyttösopimus A				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Sitoumukset avustukseen				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Sopimukseen sisältyvät palautusvastuut				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset				
Sopimus A				
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
<i>Sopimusvastuut yhteensä</i>	0	0	0	0
Osuus kuntayhtymän alijäämästä				
Arvonlisäveron palautusvastuu**		13 697,81		
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu***				

13.5. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Liitetieto 42

Henkilötyövuodet 31.12.		
	2025	2024
Yleishallinto	14	10
Hyvinvointiosasto	12	15
Työpaja	0	0
Sivistysosasto	64	88
Tekninen osasto	33,98	25
Liiketoiminta		
<i>Yhteensä</i>	<i>123,98</i>	<i>138</i>
Vuoden 2024 vertailu on henkilöstön määrän mukaan		
2025 luvut henkilötyövuosina		

Liitetieto 43

Henkilöstökulut		
	2025	2024
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	6 988 394	6 963 769
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	0	24 538
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	<i>6 988 394</i>	<i>6 988 307</i>

Liitetieto 44

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2025	2024
Keskusta	5030	1 972
Perussuomalaiset	2058	2 889
Vasemmistoliitto	711	379
Kokoomus	537	
KD	378	
<i>Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä</i>	<i>8 714</i>	<i>5 240</i>

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot		
	2025	2024
Tilintarkastusyhteisö A		
Tilintarkastuspalkkiot	17 310	15 500
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät		
Muut palkkiot		
<i>Palkkiot yhteensä</i>	<i>17 310</i>	<i>15 500</i>

Liitetieto 46

Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien henkilöiden ja yritysten väliset liiketoimet	
Kunta on myöntänyt 100 % omistamalleen	
KOY Vaalan Niskalle lainoja, joista avoimena	per 31.12.2025
As Oy Taimentie, tertiäärilainoja	61 626,41
Kiinteistö Oy Jussinkulma, tertiäärilaina	96 504,56
As Oy Vaalan Uitonkartano	56 237,50
Kiinteistö Oy Vaalan Niska, tertiäärilaina II	137 016,3
Kiinteistö Oy Vaalan Niska/Vuolle, tertiäärilaina I	16 818,80
Kiinteistö Oy Vaalan Niska, pääomaehtoinen laina	191 741,00
Kiinteistö Oy Vaalan Niska, fuusio, p.a. lainasaaminen	82 804,00
Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetuista lainoista, joista ei vielä lyhennyksiä ole peritty, mutta korkoja on laskutettu suurimmasta osasta lainoja.	
Vaalan Vesi ja Lämpö Oy, 100 % tytäryhtiön lainaa, joka muodostunut yhtiöittämisen yhteydessä,	
31.12.2023 jäljellä 337 500.	247 500,00
Muut pitkäaikaiset saamiset Vaalan Vesi ja Lämpö Oy:ltä	838 871,84
Vaalan Palvelutalosaatiö I, tertiäärilaina	47 092,62
Vaalan Palvelutalosaatiö II, tertiäärilaina	20 182,55
Oulunkaarren Työterveys Oy	
Pääomalaina 113 000/11,78 %	0,00

Leasingvastuut

Vuokravastuut 31.01.2026

ASIAKAS	01.01.2026 - 31.12.2026 (alv 0%)	01.01.2027 - 31.12.2027(alv 0%)	01.01.2028 - 31.12.2028 (alv 0%)	01.01.2029 - 31.12.2029 (alv 0%)	01.01.2030 -	Yhteensä
Vaalan kunta						
LapIt:n kautta	41919,93	28398,99	18288,56	5705,29	0	94312,77
Santander Consumer Finland	11436,56	27447,72	27447,72	27447,72	7510,26	101289,98
Grenke-leasing	20292,18	20292,18	20292,18	9615,84		70492,38
LEASING VASTUUT YHTEENSÄ	73648,67	76138,89	66028,46	42768,85	7510,26	266095,13

Grenke	Santander	Vuosi
191,28	322,56	OZK-419 574,89 6898,68
967,68	1290,24	OZR-961 689,41 8272,92
967,68	1209,6	OZK-418 574,89 6898,68
161,28	1048,32	ZOA-443 448,12 5377,44
161,28	1612,8	27447,72
967,68	1370,88	
4838,4	43345,8	Tulevista vuokrista on saatu puutteelliset tiedot Santanderilta. Tiedot puuttuvat vuoden 2026 jälkeen
11558,88		
478,02		
20292,18	50200,2	

14. KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT TILIKAUDELTA 1.1. – 31.12.2025

Vaalan kunta

Tositelaji	Ohjelma	
Päivä- ja pääkirjat	DataCycle360 arkisto	
07 Tilinavaus/oikaisut	ProEconomica Premium	
08 Rondon sisäiset laskut	DataCycle360/ProEconomica Premium	
09 Rondon muistiotositteet	DataCycle360/ProEconomica Premium	
10 Muistiotositteet	ProEconomica Premium	
221 Myyntireskontran suoritukset	ProEconomica Premium	
40 Käyttöomaisuusviennit	ProEconomica Premium	
410 Ostolaskujen suoritukset	ProEconomica Premium	
Tiliotekirjaukset		
11 Tiliotteet	Cash Management	
Palkkakirjanpito		
301 Palkat	Personec-palkat DataCycle360 arkisto	
65 Populus-matkalaskut	M2-matkat/ProEconomica Premium	
Ostoreskontra		
405 Rondo-ostolaskut	DataCycle360	DataCycle360 arkisto
Yleislaskutus		DataCycle360 arkisto
610 Venepaikkalaskutus	ProEconomica Premium	
611 Teknisen toimen laskut	ProEconomica Premium	
623 Päivähoito	ProEconomica Premium	
631 Sivistystoimen laskut	ProEconomica Premium	
641 Tontin vuokrat	ProEconomica Premium	
642 Teollisuus- ja toimitilavuokrat	ProEconomica Premium	
643 Maa-ainelupamaksut	ProEconomica Premium	
644 Vuokra-asuntojen sähkölaskut	ProEconomica Premium	
651 Yleishallinnon laskut	ProEconomica Premium	
652 Taloushallinnon laskut	ProEconomica Premium	
653 Aravalainat		
664 Hellewi/kansalaisopisto	Hellewi	
701 Palvelukassa	Pro Economica Premium/Ceepos	
Alv-laskelmat	ProEconomica Premium,DataCycle360 arkisto	
Tuloslaskelma	sidottuna, DataCycle360arkisto	
Tase	sidottuna, DataCycle360arkisto	
Rahoituslaskelma	sidottuna, DataCycle360arkisto	
Talousarvion toteutuminen	sidottuna, DataCycle360 arkisto	
Käyttöomaisuuskirjanpito	ProEconomica Premium	
Tase-erittelyt	sidottuna	

16. VUODEN 2025 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

VAALAN KUNTA

Tilinpäätöskirja on sähköisesti allekirjoitettu Vaalassa 31.3.2026

Esa Karjalainen, pj

Esa Hannukainen, 1. vpj

Mustonen Atte 2. vpj

Keränen Meeri

Leinonen Samuli

Mannermaa Elina

Roivainen Nella

Minna Kärkkäinen, kunnanjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on sähköisen allekirjoituksen osoittamana päivänä annettu kertomus.

Kajaanissa

KPMG Oy Ab:
Tilintarkastusyhteisö

Antti Kääriäinen
JHT, KHT

Vahvistus

Dokumentin tunnus 09222115557574301537

Dokumentti

Tilinpäätös 2025 VAALAN KUNTA

Päädokumentti

167 sivua

Aloitettu henkilön Hanna Karppinen (HK) toimesta kello

2026-03-31 17:36:02 CEST (+0200)

Viimeistely kello 2026-03-31 17:42:34 CEST (+0200)

Aloittava osapuoli

Hanna Karppinen (HK)

Vaalan kunta

Yrityksen rek. nro. 0190027-0

hanna.karppinen@vaala.fi

+358400855921

Allekirjoittajat

Minna Kärkkäinen (MK1)

minna.karkkainen@vaala.fi

FINNISH TRUST NETWORK

Suomalaisen FTN:n palauttama nimi oli "MINNA KATARIINA KÄRKKÄINEN"

Allekirjoitettu 2026-03-31 17:39:18 CEST (+0200)

Esa Karjalainen (EK)

esa.karjalainen@vaala.fi

FINNISH TRUST NETWORK

Suomalaisen FTN:n palauttama nimi oli "Esa Erkki Tapani Karjalainen"

Allekirjoitettu 2026-03-31 17:37:56 CEST (+0200)

Esa Hannukainen (EH)

esa.hannukainen@vaala.fi

FINNISH TRUST NETWORK

Suomalaisen FTN:n palauttama nimi oli "Esa Pauli Tapani Hannukainen"

Allekirjoitettu 2026-03-31 17:39:40 CEST (+0200)

Atte Mustonen (AM)

atte.mustonen@vaala.fi

FINNISH TRUST NETWORK

Suomalaisen FTN:n palauttama nimi oli "Atte Henrik Juhani Mustonen"

Allekirjoitettu 2026-03-31 17:40:41 CEST (+0200)

Meeri Keränen (MK2)

meeri.keranen@vaala.fi

FINNISH TRUST NETWORK

Suomalaisen FTN:n palauttama nimi oli "MEERI HILJA KAARINA KERÄNEN"

Allekirjoitettu 2026-03-31 17:42:34 CEST (+0200)

Samuli Leinonen (SL)

samuli.leinonen@vaala.fi

FINNISH TRUST NETWORK

Suomalaisen FTN:n palauttama nimi oli "Samuli Matias Leinonen"

Allekirjoitettu 2026-03-31 17:41:29 CEST (+0200)

Vahvistus

Dokumentin tunnus 09222115557574301537

Elina Mannermaa (EM)

elina.mannermaa@vaala.fi

FINNISH TRUST NETWORK

Suomalaisen FTN:n palauttama nimi oli "ELINA MIRJAMI MANNERMAA"

Allekirjoitettu 2026-03-31 17:39:06 CEST (+0200)

Nella Roivainen (NR)

nella.roivainen@vaala.fi

FINNISH TRUST NETWORK

Suomalaisen FTN:n palauttama nimi oli "Nella Maarja Roivainen"

Allekirjoitettu 2026-03-31 17:40:30 CEST (+0200)

Scrive on tehnyt tämän vahvistuksen. Jos haluat saada lisätietoja tästä dokumentista, tutustu piilotettuihin liitteisiin. Käytä tähän tarkoitukseen PDF-lukijaa, joka voi näyttää piilotetut liitteet, esim. Adobe Readeria. Ole hyvä ja ota huomioon, että jos dokumentti on tulostettu, tällaisen tulostetun kopion alkuperää ei voida vahvistaa ja tällaisesta kopiosta puuttuu lisäksi kaikkien piilotettujen liitteiden tarjoama sisältö. Digitaalinen allekirjoitus takaa sen, että dokumentti voidaan todistaa aidoksi matemaattisesti ja ilman Scrive-palvelua. Scrive tarjoaa myös mahdollisuuden dokumentin alkuperän automaattiseen vahvistamiseen: <https://scrive.com/verify>

